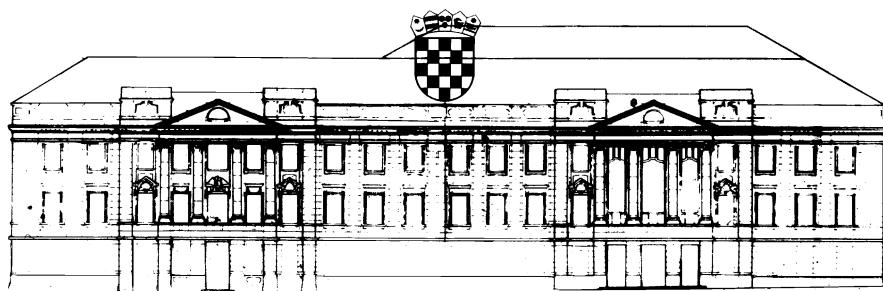

izvješća HRVATSKOGA SABORA

GODINA XIV.

BROJ 371

ZAGREB, 25. VII. 2003.

33. SJEDNICA HRVATSKOGA SABORA

SPRJEČAVANJE NEREDA NA ŠPORTSKIM NATJECANJIMA

Imigranti - važno pitanje EU

O prihvaćanju odluka unutar Europske unije raspravljalo se na tzv. Solunskoj konferenciji, no neposredno nakon tog skupa Joschka Fischer, njemački ministar vanjskih poslova, potvrdio je da Njemačka nije za jednoglasno prihvaćanje odluka već za većinsko glasovanje, te da si Njemačka pridržava pravo veta na zajedničke mjere EU.

To osobito vrijedi za pitanja uz useljavanje stranaca.

Unutar EU sve vlade žele zadržati pravo veta na mjere koje im ne odgovaraju, međutim, to pravo ugrožava normalno djelovanje zajednice.

Što se tiče imigranata Njemačka je na najvećem udaru kao zemlja u kojoj velik broj useljenika radi desetljećima za dobre plaće, nezamislive u državama iz kojih su došli.

Nijemci su 1997. onemogućili Sporazum o imigraciji jer ne žele da im Bruxelles nameće rješenja u tom, za njih, osjetljivom pitanju. Tada je Kohl zatražio da se EU ne upliće u politiku s imigrantima.

Francuska također ima pitanje zbog kojeg želi zadržati pravo veta. To su trgovački ugovori o kulturnim dobrima i uslugama.

Takva stajališta velikih članica EU Njemačke i Francuske, stvaraju probleme u donošenju Ustava EU, jer je donošenje odluka jedno od ključnih pitanja za život Unije. Hoće li odluke u EU donositi jednoglasno Vijeće ministara ili će se zakoni donositi izglasavanjem predstavnika 60 posto građana EU?

Ž.S.

	strana
- Uvodnik urednika	2
- Govor g. Romana Prodijsa, predsjednika Europske komisije, u Hrvatskom saboru, 10. srpnja 2003.	3
- Govor predsjednika Države Izrael Moshe Katsava u Hrvatskom saboru 11. srpnja 2003.	5
- Prijedlog i Konačni prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o zaštiti na radu	6
- Prijedlog i Konačni prijedlog zakona o osiguranju potraživanja radnika u slučaju stečaja poslodavca	11
- Prijedlog i Konačni prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o zdravstvenom osiguranju	15
- Prijedlog i Konačni prijedlog zakona o sprječavanju nereda na športskim natjecanjima	19
- Prijedlog i Konačni prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o ugostiteljskoj djelatnosti	29
- Prijedlog i Konačni prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o zaštiti bilja	30
- Prijedlog i Konačni prijedlog zakona o potvrđivanju Protokola o suradnji u sprječavanju onečišćavanja brodova i, u slučajevima opasnosti, u suzbijanju onečišćavanja Sredozemnog mora	32
- Konačni prijedlog zakona o priznavanju svojiti šumskog drveća i grmlja	35
- Izvješće o radu Pučkog pravobranitelja za 2002. godinu	36
- Izvješće o obavljenoj reviziji poslovanja Hrvatske radiotelevizije za 2000. i 2001. godinu; Izvješće o radu Upravnog vijeća Hrvatske radiotelevizije u razdoblju od 20. kolovoza 2001. do 28. ožujka 2003. godine i Izvješće o poslovanju Hrvatske radiotelevizije u 2002. godini; Analiza slušanosti i gledanosti programa i emisija HRT-a u razdoblju od 1. siječnja do 30. studenoga 2002. godine	53
- Godišnje izvješće o provedbi Plana razminiranja hrvatskog državnog prostora i utrošenim sredstvima za 2002. godinu	61
- Izvješće Mandatno-imunitetnog povjerenstva o zahtjevu za odobrenje pokretanja kaznenog postupka protiv Milana Đukića, zastupnika u Hrvatskom saboru	66
- Naknadno glasovanje: Konačni prijedlog zakona o strancima	66
- Odgovori na zastupnička pitanja	68

PRIKAZ RADA:

- 33. SJEDNICE HRVATSKOGA SABORA ODRŽANE 11, 12, 13, 16, 17, 18, 23, 24, 26, 27. LIPNJA TE 1, 2, 3, 4, 8, 9, 10, 11, 14. I 15. SRPNJA 2003.

GOVOR G. ROMANA PRODIJA, PREDsjedNIKA EUROPSKE KOMISIJE, U HRVATSKOM SABORU 10. SRPNJA 2003.

Hrvatski put prema članstvu u Europskoj uniji

Hrvatska potvrdila svoju europsku pripadnost

"Gospodine Predsjedniče, poštovani zastupnici,

21. veljače u Ateni hrvatski dužnosnici su uručili grčkom Predsjedništvu zahtjev za pristupanje u Europsku uniju.

Vjerujem da u životu jedne zemlje ima malo događaja koji mogu imati tako duboke implikacije.

Ovim zahtjevom Hrvatska je potvrdila svoju europsku pripadnost, potvrđujući u isto vrijeme da je dugačak i težak period rata, podjela i nacionalizama definitivno prevladan.

Ovim zahtjevom Hrvatska je pokazala volju da gleda unaprijed poduzimajući težak, ali i entuzijastičan put integracije u Europsku uniju.

Već tada, dok sam bio u posjetu Skopju, primio sam s posebnom toplinom i zadovoljstvom predstavljanje zahtjeva za članstvo.

Bio sam uvjeren - što sam i nadalje - da se radilo o važnom cilju za Hrvatsku i značajnom primjeru za sve ostale zemlje regije.

Još sam zadovoljniji što mogu za nekoliko sati hrvatskoj Vladi uručiti dugačak i detaljan dokument, koji se tehničkim rječnikom naziva "Upitnik", a koji sadrži više od 2.500 pitanja vezanih za političku, gospodarsku i upravnu situaciju u zemlji. Odgovori će sačinjavati osnovu

na temelju koje će Komisija dati Mišljenje o pokretanju pregovora o pristupanju.

Od danas započinje naš zajednički put koji bi morao dovesti Hrvatsku u Europsku uniju. Uniju koja se širi i osnažuje, priskrbljujući si Ustav koji je plod predanih rasprava u koje su bile uključene vlade, parlamenti i javna mnijenja,

I danas sam ovdje kako bih s vama podijelio osjećaje i očekivanja od ovog velikog putovanja.

To je putovanje upoznavanja.

Tijekom sljedećih mjeseci zapravo ćemo naučiti upoznavati se sve bolje. Upoznat ćemo bolje naše sustave i ocijeniti njihovu kompatibilnost. Prilagodit ćemo instrumente i procese na putu harmonizacije koji će nas ubrzo dovesti do dijeljenja istih pravila.

Naši građani će naučiti bolje se upoznati, shvatiti našu povijest, civilizaciju i tradicije.

Naučit će se suživotu u uniji različitosti i manjina jer nijedna država članica Unije nije dovoljno velika da može odlučivati bez sudjelovanja ostalih.

Ova dimenzija je oblikovala karakter Europe gdje poštovanje, tolerancija i traženje konsenzusa predstavljaju pravilo. Gdje je nasilje zabranjeno. Gdje je dijalog istisnuo suprotnost. Gdje su zajednička pravila, nastala i odlučena zajedno, postala osnova našeg zajedničkog življenja.

Taj put neće uvijek biti lagan.

Usklađivanje zakonodavstva i provedba novih normi

Trebat će uskladiti zakonodavstvo, osigurati provedbu novih normi sukladno standardima Unije.

Neće biti nijednog područja upravnog života koji neće biti obuhvaćen procesom prilagodbi pravilima Zajednice.

Ipak, sve zemlje koje su prošle ovaj težak i ponekad bolan proces, na kraju su izašle snažnije, konsolidirane, s izrazito stasalom sposobnošću da odgovore izazovima života u međunarodnoj zajednici.

To je istina i za sve članice Unije, od država osnivača do država koje tek trebaju postati punopravne članice, u postupku stalnog rasta i neprestanog prilagođavanja.

Ovom složenom i delikatnom procesu pozvana je pridonijeti cijela država. Društvo, građani, žene i muškarci Hrvatske, koji moraju pokazati svoje europske aspiracije i traženja. Institucije koje moraju znati voditi ovaj proces s entuzijazmom, strpljenjem i odlučnošću.

Posebna odgovornost pripada Saboru, Vama poštovani zastupnici, koji ste pozvani donositi zakone i politički podpirati proces reformi.

S moje strane to je poziv i želja.

Kao stalnu uporišnu točku imajte uvijek interes vaše zemlje i njezinu težnju da bude dijelom velike europske obitelji.

To ste već učinili kada ste u prosincu prošle godine jednoglasno prihvatili Rezoluciju kojom se podržava zahtjev za pristupanje Hrvatske u Europsku uniju.

Duh jedinstva velika je snaga

Taj duh jedinstva predstavlja veliku snagu uz poštivanje različitosti mišljenja koja karakteriziraju demokratsko društvo.

Taj duh jedinstva, temeljen na zajedničkoj europskoj ambiciji, bit će zapravo ključan za suočavanje s problemima i pitanjima, koji moraju biti riješeni do završetka procesa pristupanja.

Politička, gospodarska, pravna i upravna tranzicija predstavljala je veliki izazov za Hrvatsku. Izazov - savladan s više strana, ali koji još uvijek zahtijeva dodatni napor na područjima kao što su reforma pravosuđa, sloboda sredstava informiranja, poštivanje prava manjina, povratak izbjeglica. Dodatan napor zahtijeva se i u delikatnom i osjetljivom području kao što je suradnja s ICTY-em.

Vaša zemlja je već pokazala da je sposobna donijeti teške odluke u ime europskih ideala. Osvrćem se posebno na Međunarodni kazneni sud u vezi kojeg je Hrvatska odlučila pridružiti se zajedničkom stajalištu Unije i podržati ispravnost institucije, koja će morati djelovati uz jamstva svih članova međunarodne zajednice.

Ovo je temelj zajedništva u Europi; dijeliti viziju i zajednički stvarati instrumente za njeno ostvarivanje.

Gospodine Predsjedniče, poštovani zastupnici,

Prije samo nekoliko dana svečano smo se okupili na Sastanku na vrhu u Solunu koji je označio temeljnu prekretnicu za regiju.

Tom prigodom su članovi Europskog vijeća svečano izjavili da je budućnost zemalja Balkana u Europskoj uniji, podcrtavajući istodobno uvjerenju potporu Unije procesu europskog integriranja Balkana.

Želim još jednom podsjetiti, pred ovim Saborom, moju najdublju i iskrenu podršku procesu europskog integriranja Balkana.

Neću se umoriti od ponavljanja da će se ujedinjenje Europe dovršiti tek kada sve zemlje regije postanu punopravne članice Unije.

Politička agenda dogovorena u Solunu predstavlja zajedničku zadaću i određuje put koji želimo zajednički prijeći.

Oснаžen politički dijalog

Željeli smo obogatiti Proces stabilizacije i pridruživanja tipičnim elementima iz strategije proširenja. Osnažili smo politički dijalog.

Željeli smo staviti naglasak na probleme rasta i gospodarskog razvoja, s uvjerenjem da su rast i zapošljavanje najučinkovitije mjere za borbu protiv siromaštva i zanemarivanja, plodnog tla na kojima se hrane kriminal i nezakonita trgovina.

Unija je spremna učiniti vlastiti dio, a Komisija s nestrpljivim entuzijazmom gleda posao koji je očekuje.

Međutim, radi se o dvosmjernoj ulici.

Isti entuzijazam i ista odlučnost se očekuje i od vas. Čak štoviše vi ćete biti oni koji će odrediti ritam i brzinu procesa integracije.

Pravila Unije su jasna: poštivanje političkih kriterija iz Kopenhagena, postojanje funkcionirajućeg tržišnog gospodarstva, sposobnost prilagodbi sustavu normi koji predstavlja europski zakonodavni korpus. Unija ne traži više. Ali ne prihvaća ni manje.

Sa svoje strane siguran sam da će Hrvatska znati biti na visini ove zadaće.

Želim podcrtati da vaša zemlja ima osobitu odgovornost, jer u ovom trenutku zauzima najnaprednije mjesto u regiji. Dakle na vama je i zadaća da "budete dobar primjer" i da pokažete da je cilj dostižan ako postoji čvrsta politička volja da se bez oklijevanja krene putem koji su utrljali "očevi utemeljitelji Europe".

Cijela balkanska regija mora doći u EU

Gospodine Predsjedniče, poštovani zastupnici,

u ovom kontekstu ne bih želio propustiti podvući neizbježnu potrebu da se iz vida nikada ne izgubi referenca na regionalni okvir.

Cijela balkanska regija mora - ponavljam - mora - doći u Europsku uniju.

Nijedan zid, nijedna podjela ne smije biti zamišljena unutar Balkana. Upoznali

smo nažalost predobro koliku patnju su takve podjele uzrokovale.

Ne postoji nikakva nostalgija za prošlošću u ovom što vam govorim. Postoji samo duboko uvjerenje da je sazrijelo vrijeme na Balkanu za gradnju mostova, a ne za njihovo rušenje. Za otvaranje granica, a ne njihovo zatvaranje. Za ponovno povezivanje i trgovinsku suradnju, a ne otuđivanje.

I ne vjerujem da je slučajno da cvjetaju regionalne i subregionalne inicijative u regiji, od Pakta o stabilnosti do Procesu suradnje u jugoistočnoj Europi, od Srednjoeuropske inicijative do Jadranskojonske inicijative. Tako cvjetaju i sporazumi kao što je "Memorandum o razumijevanju o regionalnom tržištu električne energije", odnosno "Sporazum o režimu plovidbe Savom" ili mreža, gotovo završena, ugovora o slobodnoj trgovini između svih država regije.

Razvoj, stabilnost, sigurnost zahtijevaju regionalni okvir. Nijedna država se ne može smatrati imunom na opasnost od nestabilnosti, ukoliko i druge države nisu na to otporne.

To zasigurno ne znači da Hrvatska, da bi mogla postati članicom Unije, mora čekati da sve druge države postanu zrele za njihov ulazak u Europu. Nastavit će se s primjenom načela diferencijacije i svaka država bit će ocjenjivana ha temelju vlastitih zasluga i vlastitih sposobnosti.

Ali proces proširenja na države Balkana je jedinstven i nedjeljiv u smislu da čitava regija treba u potpunosti biti integrirana u Europu,

Gospodine Predsjedniče, poštovani zastupnici,

Želio bih zaključiti prisjećajući se jednog datuma: 24. studenoga 2000. godine. Tog dana, sudjelovao sam, upravo ovdje u Zagrebu, na Sastanku na vrhu koji je označio početak procesa integracije država Balkana u Europu.

Taj je Sastanak na vrhu bio i trenutak pokretanja pregovora između Europske unije i Hrvatske o sklapanju Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju.

Tom prigodom imao sam velike nade da se Hrvatska može ubrzo približiti Europi.

Danas sam siguran da je vaša zemlja započela proces koji će je ubrzo dovesti do države članice Europske unije.

To je naša zajednička budućnost.

Hvala".

GOVOR PREDsjedNIKA DRŽAVE IZRAEL MOSHE KATSAVA U HRVATSKOM SABORU 11. SRPNJA 2003.

Država Izrael spremna je pridonijeti miru i pomirenju

”Vaša Ekselencijo Predsjedniče Republike Hrvatske, Vaša Ekselencijo Predsjedniče Sabora, poštovani zastupnici Hrvatskog sabora, ministri, veleposlanici, poštovani uzvanici.

Zahvaljujem se Predsjedniku Sabora na srdačnim riječima i pozivu da vam se danas obratim. Čast je za mene i moju zemlju biti vašim gostom, i drago mi je što mi se pružila prilika da se obratim poštovanim zastupnicima.

Pamtimo teške i bolne događaje u Hrvatskoj tijekom Drugoga svjetskog rata. Uvelike cijeni hrvatske partizane i junaštvo hrvatskih boraca za slobodu, koji su se borili protiv fašizma u Hrvatskoj. Ti borci protiv fašizma služe na čast narodu Hrvatske i važna su nacionalna vrijednost za mladu generaciju.

Više od tisuću dana mi u Izraelu živimo pod prijetnjom teškog i brutalnog terorizma protiv naših civila, koji je naudio političkom procesu i uzrokovao velike patnje naroda Izraela.

Terorizam nanosi štetu političkom procesu

Tijekom sedam godina od potpisivanja Sporazuma u Oslu 1993. do izbivanja palestinskog terorizma u svoj njegovoj brutalnosti 2000. godine Palestinci su ostvarili velika povijesna postignuća na političkom, nacionalnom, međunarodnom, gospodarskom i socijalnom području, dosad nezabilježena u njihovoj povijesti. Trenutno je oko 97% palestinskog stanovništva pod jurisdikcijom Palestinske uprave. Ako se terorizam zaustavi i politički pregovori obnove, Palestinci mogu ostvariti dodatna povijesna postignuća.

Terorizam, nasilje i huškanje nanijeli su veliku štetu političkom procesu, donijeli Palestincima veliku gospodarsku, društvenu i političku nesreću i ugrozili stabilnost svijeta.

Nijedna zemlja na svijetu nije imuna od terorizma. Terorizam nema geografskih niti političkih granica i nema ograničenja. Njegova su sredstva beskrajna.

Terorizam na Bliskom istoku nije izraz borbe za slobodu i nezavisnost. To nije borba bespomoćnosti, i terorizam ne smije naići ni na kakvo razumijevanje ili opravdanje. Nema i ne može biti nikakvog opravdanja za ubijanje dojenčadi, djece i žena u snu, za postavljanje bomba u robnim kućama, autobusnim postajama ili u diskotekama, u koje mladi ljudi zalaze kako bi se zabavili, ili za drobljenje lubanja dvojice dječaka kamenjem.

Oni koji govore o ”krugu nasilja” vjerojatno time žele opravdati teroristička djela. To nije točno i čak je opasno, Izrael nema nikakvih namjera kažnjavati Palestince, već samo želi sebe zaštititi.

Izrael je obvezan djelovati kako bi zaštitio živote svojih građana i stanovnika kao i svaka moderna zemlja.

Izrael ne namjerava okupirati palestinske teritorije ili uništiti Palestinsku upravu. Terorističke organizacije iskorištavaju moralna načela Izraelaca, izraelske demokracije i našu osjetljivost za ljudski život. Slabiji nije uvijek nevin. U našem slučaju, krivnja je na slabijem, a jači je nevin.

Prvi put u 2000 godina vlada sloboda vjeroispovijesti i vjerskih obreda za tri vjere.

Posljednje stoljeće - vrijeme postignuća i katastrofa

Izraelsko je društvo stabilno i ujedinjeno, i nećemo dopustiti nastavak terorizma. Tijekom svojega postojanja Država Izrael pokazala je svijetu da se sukob u našoj regiji neće riješiti silom i krvoprolićem.

Posljednje stoljeće bilo je vrijeme postignuća i katastrofa kojima nema premca u ljudskoj povijesti. Bilo je to stoljeće u kojemu je čovjek pokazao svoje najbolje

s mnogim uspjesima, a istodobno i krajnju okrutnost i rušilačku snagu. Bilo je to stoljeće u kojemu su se zbili najgori događaji u povijesti čovječanstva.

Sada se svijet mora pozabaviti epidemijom našega doba, međunarodnim terorizmom, koji nastoji nanijeti štetu temeljima slobode i demokracije i ljudskog morala. Epidemiju koja nam svima prijeti moći ćemo svladati samo zajedničkim naporima čelnika slobodoljubivih zemalja.

Pod odlučnim vodstvom Sjedinjenih Američkih Država slobodni svijet mora spoznati kako će se obraniti od onih koji mu nastoje nauditi. Slobodni se svijet mora boriti protiv terorizma političkim, vojnim, gospodarskim i pravosudnim sredstvima.

Prestanak nasilja i terora zajednički cilj

Gospodine Predsjedniče Republike, Gospodine Predsjedniče Sabora, zastupnici, poštovani uzvanici.

Nadamo se da smo sada na početku nove ere. Vjerujem da palestinski premijer iskreno namjerava okončati nasilje, teror i huškanje. No deklaracije protiv terorizma nisu dovoljne. Palestinsko vodstvo mora djelovati kako bi iskorišteno pošast terora i mora napustiti put razaranja i uništavanja te krenuti putem izgradnje, razvoja i blagostanja.

Država Izrael spremna je, kao što je to dokazala u prošlosti, uvelike pridonijeti miru i pomirenju. Tisuću dana brutalnog terora što smo ga doživjeli nije umanjilo našu odlučnost i vjeru u mirno rješenje.

Izrael i Palestinci imaju zajedničke interese. Svjesni smo patnji Palestinaca. Prestanak nasilja i terora okončat će patnje Palestinaca.

Unatoč svemu, ostajem optimist. Vjerno se držimo biblijskih riječi proroka Izaije

kojima je prorekao da će doći dan kada će "mačeve prekovati u plugove, a koplja u srpove; neće više narod dizat mača protiv

naroda nit se više učit ratovanju". Vjerujemo da će doći dan kada će se na Bliskom istoku postignuti mir, razvoj i blagostanje.

Narod Izraela ostaje vjeran svom putu mira i njegovi su čelnici nepokolebljivi u svojoj odlučnosti da ga ostvare".

Napomena: Naslov i podnaslovi redakcijska su oprema

PRIJEDLOG I KONAČNI PRIJEDLOG ZAKONA O IZMJENAMA I DOPUNAMA ZAKONA O ZAŠTITI NA RADU

Poticaj preventivnim mjerama

Zastupnici Hrvatskog sabora većinom su glasova donijeli Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o zaštiti na radu, u tekstu predlagatelja, zajedno s prihvaćenim amandmanima. Njime se unapređuju poslovi i zakonske obveze vezane uz zaštitu radnika na radu, te utvrđuju i razrađuju obveze nadležnih službi koje se brinu za provođenje zakonskih propisa. Treba naglasiti da je predlagatelj, Vlada Republike Hrvatske utvrdila da se podnijetim zakonskim tekstom, predlažu rješenja koja povećavaju učinkovitost inspekcija rada, a njima se ujedno smanjuju i troškovi poslodavaca.

O PRIJEDLOGU

O predloženom zakonskom tekstu koje je hitnim postupkom podnijela Vlada Republike Hrvatske, u Saboru je uvodno govorio zamjenik ministra rada i socijalne skrbi, dr.sc. **Bože Borko Žaja**. Podsjetio je da je važeći Zakon o zaštiti na radu izrađen u skladu s odredbama Konvencije 155. iz 1981. godine, a dio pravnog okvira sustava zaštite na radu, predstavljaju i ratificirane konvencije Međunarodne organizacije rada. Taj zakon je u primjeni od 1. siječnja 1997. godine.

Predloženim zakonskim tekstom predlažu se rješenja koja bi povećala učinkovitost inspekcije rada, omogućila poslodavcima fleksibilnija rješenja vezana uz obveze organiziranja i provedbe zaštite na radu, a time utječu i na smanjenje troškova poslodavaca. Ujedno bi se omogućio lakši izbor povjerenika radnika za zaštitu na radu, te točnije definirala njihova

prava pri obnašanju navedenih dužnosti. Ovim bi se mjerama ujedno osiguralo veće sudjelovanje radnika u rješavanju problema vezanih uz zaštitu na radu, a na kraju bi se omogućilo da se odredbe Zakona u potpunosti usklade s odredbama Okvirne direktive Europske unije o uvođenju mjera za poticanje unapređivanja sigurnosti i zaštite zdravlja radnika na radu.

Predloženim rješenjima bi se inspekcija rada oslobodilo od dijela poslova formalne prirode, kako bi bili u stanju više vremena koristiti za poslove nadzora kod poslodavaca. Ujedno bi se inspekciji rada omogućilo učinkovitije djelovanje i to prije svega predloženim rješenjem kojim bi se omogućilo da inspektor rada naplaćuje i kaznu na licu mjesta i ovlaštenoj odgovornoj osobi. Time bi se omogućio znatno brži utjecaj na poboljšanje stanja zaštite. Naime, u uvjetima kada poslodavci još nisu zakonskim rješenjima materijalno motivirani za poboljšanje zaštite na radu, osiguranje provedbe ovih mjera i dalje leži gotovo isključivo na inspekciji rada.

Kako postojeća rješenja omogućavaju dijelu poslodavaca da ne izvršavaju svoje zakonom utvrđene obveze, predložena su rješenja koja omogućuju inspekciji rada da više vremena posveti neposrednim nadzorima, te da učinkovitije djeluju protiv onih osoba koje ne provode propise zaštite na radu. Poslodavcima će biti omogućeno da sami odluče hoće li obavljanje poslova zaštite na radu osigurati zapošljavanjem jednog ili više stručnjaka zaštite na radu, ili sklapanjem ugovora s ovlaštenim ustanovama, odnosno s trgo-

vačkim društvima. Obveza zapošljavanja stručnjaka bit će kod onih poslodavaca koji zapošljavaju veći broj radnika i s povećanim opasnostima po život i zdravlje radnika. Predstavnik predlagatelja zatim je naglasio da su povjerenici radnika za zaštitu na radu, u razdoblju primjene Zakona, odigrali značajnu ulogu. Sada im se olakšava izbor, te temeljitije utvrđuju njihova prava kao i zaštita tijekom obavljanja dužnosti. Ujedno im se utvrđuje vrijeme koje mogu koristiti za obavljanje navedenih poslova. Na taj način, nastavio je zamjenik ministra rada i socijalne skrbi, osigurat će se aktivnija uloga radnika na poboljšavanju stanja zaštite na radu.

Govorio je zatim i o radu novog instituta na području zaštite na radu - odborišta za zaštitu. Ocijenio je da se ovo tijelo pokazalo kao odlično rješenje u uspostavi dijaloga između svih tijela koja se bave zaštitom na radu. Osim osnivanja odbora na nižim razinama, u većim se sustavima osniva Središnji odbor, kao savjetodavno tijelo poslodavca koje raspravlja o politici zaštite na radu na razini cijelog poduzeća. Vezano uz izmjene i dopune ovoga Zakona, predložena su rješenja koja se odnose na rad na izdvojenim mjestima rada i to glede obveza poslodavaca, te mogućnosti nadzora od tijela inspekcije rada.

Izmjene i dopune postojećeg Zakona su bitne s obzirom na važnost same zaštite na radu. Naime, zaštita na radu je jedna od 10 prioritarnih područja prema odredbama Pakta o stabilizaciji i pridruživanju Europskoj uniji. Republika Hrvatska kao zemlja koja će uskoro postati punopravnim kandidatom, ima obvezu da

svoje propise u potpunosti uredi s odredbama direktive Europske unije, zaključio je dr.sc. **Bože Borko Žaja**.

RADNA TIJELA

O predloženom zakonskom tekstu očitovale su se i nadležna radna tijela Sabora. **Odbor za zakonodavstvo** podupire donošenje ovoga Zakona i ne protivi se prijedlogu da se donese po hitnom postupku. Na tekst Konačnog prijedloga podnio je osam amandmana nomotehničke naravi, kojima se uređuju i pravno preciziraju pojedine predložene odredbe. Tekst ovih amandmana bit će, zajedno s ostalim podnijetim prijedlozima, predstavljen u poglavlju očitovanja predstavnika predlagatelja na podnijete amandmane.

Odbor za gospodarstvo, razvoj i obnovu o predloženom zakonskom tekstu raspravljao je u svojstvu zainteresiranog radnog tijela, raspoložujući pri tome pisanim mišljenjem Hrvatske gospodarske komore i Hrvatske udruge poslodavaca. Članovi Odbora podržali su donošenje ovoga Zakona koji se time u cijelosti usklađuje s odredbama okvirne Direktive 89/391/EEC o uvođenju mjera za poticanje unapređivanja sigurnosti i zaštite zdravlja radnika na radu.

Ocijenjeno je da će predložena rješenja, kojim se inspekcija rada oslobađa dijela poslova formalne prirode pridonijeti učinkovitijem radu inspekcija i djelotvornijoj zaštiti na radu.

Izložena je dvojba glede rješenja predloženog člankom 30. Konačnog prijedloga ovoga zakona, prema kojem se pravne i fizičke osobe ovlaštene za obavljanje poslova zaštite na radu mogu organizirati u strukovno udruženje i kojim se navode zadaće koje strukovno udruženje naročito obavlja za članice udruženja. S tim u svezi, ukazano je da je ustavno pravo pojedinaca i gospodarskih subjekata, da svojom voljom osnivaju udruge radi ostvarivanja svojih zajedničkih interesa, pri čemu je osnivanje udruga uređeno posebnim Zakonom. Ocijenjeno je da je propisivanje takve mogućnosti ovim Zakonom nepotrebno. Također, u raspravi je konstatirano da rješenje predloženo člankom 48. Konačnog prijedloga zakona, kojim se propisuje da sindikati imaju pravo imenovati povjerenike za zaštitu na radu i njihove koordinatore iz članka 21, ako se u roku od 90 dana od dana stupanja na snagu ovoga Zakona ne pokrene

inicijativa za izbor povjerenika za zaštitu na radu, nije usuglašeno sa socijalnim partnerima. Pored toga, ukazano je na potrebu preispitivanja usklađenosti ovoga članka i članka 21. Konačnog prijedloga ovoga Zakona. S tim u svezi, predstavnik predlagatelja izvijestio je članove Odbora da će ova pitanja biti riješena u dogovoru sa socijalnim partnerima.

Nakon provedene rasprave, Odbor je jednoglasno odlučio Hrvatskome saboru predložiti donošenje Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o zaštiti na radu. Predložili su i amandman kojim se briše članak 30. predloženog zakonskog teksta.

Odbor za rad, socijalnu politiku i zdravstvo raspravio je o predloženom zakonskom tekstu kao matično radno tijelo, sukladno poslovničkim odredbama. U raspravi je ocijenjeno da predloženi Zakon predstavlja jedan od možda najvažnijih propisa u sustavu radno-socijalnog zakonodavstva. Konačni prijedlog zakona, usklađen je s europskim propisima, te bi primjene njegovih odredbi trebale dovesti do učinkovitijih mjera u preventivnom djelovanju poslodavaca. Predloženim mjerama povećat će se ujedno efikasnost inspekcije rada, a istovremeno poslodavcima omogućiti izbor odgovarajućih rješenja u organiziranju i provedbi zaštite na radu. U području zaštite na radu, potrebna je potpuna i profesionalna suradnja svih državnih tijela, ustanova i poslodavaca. Članovi Odbora preporučili su Vladi Republike Hrvatske da u trgovačkim društvima u vlasništvu države, razmotri model poboljšanja provedbe svih mjera zaštite na radu, a kao jedan od mogućih načina, da razmotri mogućnost da stručnjak za zaštitu na radu, odnosno samostalna stručna služba, budu u organizacijskom smislu neposredno odgovorni Upravi društva. Time će se pospješiti učinkovita provedba svih mjera zaštite na radu. Također su predložili da se u što kraćem roku predloži Zakon o osiguranju poslodavaca od profesionalnih nezgoda i bolesti. Odredbama ovoga Zakona, omogućit će se poticanje smanjenja troškova kod ozljeda i profesionalnih bolesti onim poslodavcima, koji će kvalitetnijom organizacijom provoditi u većem opsegu mjere zaštite na radu.

Nakon opširne rasprave, članovi Odbora jednoglasno su predložili Hrvatskom saboru usvajanje Konačnog prijedloga zakona o zaštiti na radu, uz amandmane

kojim se predlaže preciznije definiranje članaka 6, 7, 17, 20. i 22.

Odbor za europske integracije raspravio je predloženi zakonski tekst, te je jednoglasno utvrdio da je Konačni prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o zaštiti na radu, usklađen s pravnim stečevinom Europske unije.

RASPRAVA

Nakon predstavnika predlagatelja, u ime Odbora za zakonodavstvo govorio je zastupnik **Mladen Godek**. Napomenuo je da je Odbor na svojoj sjednici jednoglasno podržao donošenje ovog Zakona, ne protiveći se prijedlogu o hitnom postupku. Istaknuo je da Odbor ima nekoliko primjedaba i sugestija koje su pretočene u tekst osam amandmana, čiji je smisao zatim pojedinačno djelomice citirao i obrazložio zastupnicima.

Predloženim će se rješenjima povećati učinkovitost inspekcije rada, a poslodavcima istovremeno omogućiti izbor odgovarajućih rješenja zaštite na radu.

U ime Odbora za rad, socijalnu politiku i zdravstvo govorila je zatim i zastupnica **Snježana Biga-Friganović**. Ocijenila je da će se predloženim rješenjima povećati učinkovitost inspekcije rada, a poslodavcima istovremeno omogućiti izbor odgovarajućih rješenja u organiziranju i provedbi zaštite na radu. Članovi odbora jednoglasno su podržali njegovo donošenje, te zajedno s Ministarstvom rada i socijalne skrbi kao i stručnjacima iz ovog područja, podnijeli amandmane koji su najvećim dijelom usuglašeni.

Zatim je u ime Odbora za gospodarstvo, razvoj i obnovu određeni rezime stavova Odbora dala njegova predsjednica - zastupnica **Dragica Zgrebec**. Pozitivnim se ocjenjuju rješenja koja se odnose na organizaciju i provedbu zaštite na radu od strane poslodavaca, kao i rješenja vezana uz izbor povjerenika radnika. Izražena je dvojba oko predloženog članka 30. prema kojem se pravne i fizičke osobe ovlaštene za obavljanje poslova zaštite na radu, mogu organizirati u

strukovno udruženje i kojim se navode zadaće koje strukovno udruženje naročito obavlja za članice udruženja. Nakon izlaganja predstavnika radnih tijela, riječ su uzeli predstavnici klubova parlamentarnih stranaka.

Potrebno je smanjiti broj nesreća na radu

Prvi je u ime Kluba zastupnika HSS-a govorio zastupnik **Petar Žitnik** koji je uvodno podržao donošenje rečenog zakonskog prijedloga. Drži da je potrebno osigurati što sigurniji rad kako bi se smanjio broj nesreća na radu. Upozorio je međutim, da bez obzira na dobru normiranost i kvalitetan rad inspeksijskih službi ipak još uvijek imamo nesreća u kojima čak i smrtno stradavaju radnici. Kao jedan od uzroka je i "rad na crno", gdje nisu uvijek osigurane odgovarajuće mjere zaštite od nezgoda na pojedinim rizičnim poslovima. Iz godine u godinu, situacija se ipak popravlja, ali još uvijek nemamo prihvatljivo stanje budući da se poslodavac i radnik nerijetko dogovaraju i zataškavaju određene nezgode. Podsjetio je zatim, da mjere zaštite na radu nisu teren gdje bi se trebalo štedjeti, pa će dobro doći uvođenje mogućnosti izravnog mandatnog kažnjavanja nesavjesnih poslodavaca od strane inspektora. Znamo da ljudi vole uvoziti stare automobile i ostala vozila, ali vrlo je opasno uvoziti i strojeve stare više od 20 godina, jer je pitanje kako će dobiti odgovarajući atest za rad i proizvodnju. Radnik ujedno mora biti osposobljen za siguran rad stvarno, a ne samo formalno a provjera njegovih psihofizičkih sposobnosti mora biti odgovarajuće obavljena.

Uzroke mogućih nesreća treba sasjeci u korijenu, a zakonske se odredbe moraju stalno usavršavati i prilagođavati potrebama života, upozorio je zastupnik Žitnik. Govorio je zatim o potrebi efikasnijeg rada inspektorata i eventualnih kaznenih postupaka koji se često puta zadovolje izricanjem uvjetnih kazni. Tako je u protekloj godini od prekršajnih sudova zaprimljeno 697 rješenja o kaznama i čak 187 rješenja o zastarama. Time se značajno obezvrjeđuju napori inspektora da poboljšaju stanje zaštite na radu, kao i dignitet struke. Nezadovoljavajuća primjena zakonskih odredbi, protekle je godine uz nepovoljnu gospodarsku situ-

aciju i brojne stečajeve, rezultirala sadašnjim stanjem u zaštiti na radu. Preventiva je gotovo potpuno zaboravljena budući da nije stimulirana, pa tu ne pomažu ni najbolji zakoni. Ovaj zakonski prijedlog uvodi potrebna poboljšanja i novine i sigurno će pridonijeti da se zaštita na radu podigne na još višu razinu. Rizik od nesreće povećava i činjenica da na nekim važnim građevinskim poslovima rade i nepriučeni radnici koji su zbog toga izloženi većem riziku od nesreća.

Potrebno je poticati i stimulirati preventivna rješenja vezana uz zaštitu radnika.

Potrebno je međutim ustrajati na striktnoj provedbi navedenih zakonskih odredbi, a inspektori će na terenu ubuduće obavljati glavninu svog posla. Klub zastupnika HSS-a pozdravlja ovaj Zakon i ocjenjuje ga dobrim, a njegov tekst poboljšat ćemo podnošenjem odgovarajućih amandmana, zaključio je zastupnik Žitnik.

Ustrajati na primjeni propisanih zakonskih zaštitnih mjera

U ime Kluba zastupnika LIBRE govorio je zastupnik dr.sc. **Vilim Herman**. Upozorio je da bi smanjenje, odnosno svodenje na najmanju moguću mjeru, rizika nastanka ozljede na radu, trebalo predstavljati dugoročni cilj kojim bi se izmijenila postojeća situacija zaštite na radu. Iako postojeći zakon sadrži suvremena rješenja, javlja se neučinkovitost na polju primjene, ali i zamjetna pojava da poslodavci unatoč propisanim visokim kaznama, izbjegavaju primjenu propisanih zaštitnih mjera. Uočljivo je istovremeno, da poslodavci na ovom području svjesno "štede", te da se rizično odnose prema pitanjima zaštite na radu. Rizik ozljeda istovremeno je najprisutniji kod novozaposlenih radnika, a pogotovo kod onih koji se zapošljavaju na određeno vrijeme i bez nužnog osposobljavanja za siguran rad. Najčešći uzroci teškom ozljeđivanju i smrtnim stradanjima na radu, predstavljaju izvođenje radnih operacija na način koji je protivan pravilima zaštite na radu.

Predloženim zakonom treba zato povećati djelotvornost inspekcija rada, flexibilizirati rješenja vezana uz obveze organiziranja i provedbe zaštite na radu, a time ujedno smanjiti i troškove. Potrebno je istovremeno, nastavio je zastupnik, omogućiti lakši izbor povjerenika radnika za zaštitu na radu, te točnije definirati njihova prava pri obnašanju navedenih dužnosti i konačno omogućiti potpuno usklađivanje s odredbama direktive 89/391/EU-a.

Kvalitetnim rješenjem smatra predloženu odredbu, slijedom koje se poslodavcima otvara mogućnost hoće li za poslove zaštite na radu zaposliti odgovarajuće osposobljene stručnjake, ili će pak sklopiti ugovor s ovlaštenom ustanovom, odnosno trgovačkim društvom za zaštitu na radu. Korisno je i uvođenje instituta koordinatora zaštite na radu, jer se time nastoji onemogućiti zamjetan porast i povećana opasnost ozljeda na radu tijekom izvođenja radova u građevinarstvu. Prijedlog zakona čini kompaktnu i nerazdruživu cjelinu, te predstavlja kvalitetan odgovor u području harmonizacije s legislativom i pravnim stečevinama Europske unije, uključujući i *Acquis communautaire*. Klub LIBRE podržava njegovo donošenje - zaključio je zastupnik Herman.

Preventivnim djelovanjem znatno se smanjuju rizici

U ime Kluba zastupnika HDZ-a govorio je zastupnik **Vladimir Šeks**. Upozorio je da svakodnevno u novinama čitamo o nesrećama na gradilištima, što svjedoči o zabrinjavajućem stanju i situaciji oko zaštite na radu. Prema Izvješću Državnog inspektorata odjela za zaštitu na radu, u 2000. godini je zbog ozljeda izgubljeno 53.519 radnih dana ili više od 280 milijuna kuna bruto društvenog proizvoda. Zastupnik je upozorio da se radi o iznosima bez troškova isplaćenih za nadoknade bolovanja, troškove liječenja, isplaćenih invalidskih mirovina, odštetnih zahtjeva, troškove liječenja rehabilitacije kao i odštetnih zahtjeva. Ovi iznosi bitno multipliciraju materijalne izravne i neizravne štete koje su nastale, osim onih koji su stradali tijekom nesreća na radu.

Zbog navedenih je razloga potrebno preventivno djelovati i smanjivati rizike povreda na radu, uz svakodnevni nadzor stručnjaka iz oblasti Zakona o zaštiti na

radu koji bi bio permanentno zaposlen u svakoj radnoj sredini. Time bi se smanjile štete i nesreće na radu, a trebalo bi u prijedlog ugraditi i odredbu prema kojoj bi poslodavac s više od 50 zaposlenih morao ugovoriti obavljanje poslova zaštite na radu s jednim ili više stručnjaka. Oni pak poslodavci koji zapošljavaju više od 250 radnika, trebali bi ustrojiti jednu samostalnu organizacijsku jedinicu za zaštitu na radu. Time bi se permanentno obavljala preventivna zaštita i primjena svih zakonskih i podzakonskih propisa, normi i standarda koji utječu na zaštitu na radu. Ove bi mjere bitno pridonijele preventivnoj zaštiti, pa bi ih predlagatelj trebao ugraditi u predloženi zakonski tekst, zaključio je zastupnik Vladimir Šeks.

Provedbom zakonskih propisa sigurno će se smanjiti troškovi za odštetne zahtjeve, te troškovi spороva rehabilitacije i materijalnih šteta.

Zastupnica **Sonja Borovčak** govorila je u ime Kluba zastupnika SDP-a, ocjenjujući uvodno da se radi o značajnom pravnom aktu. Podsjetila je ujedno na dosadašnju kronologiju oko uređivanja i donošenja ove pravne materije, upozoravajući da se njegova određena slabost, zrcalila u činjenici što se nije u potpunosti primjenjivao u praksi.

Očekuju se pozitivni pomaci

Zbog ove je činjenice dolazilo do određenih problema, a analizirajući statističke podatke o nesrećama na radu, ne možemo biti zadovoljni cjelokupnom provedbom. Donošenjem predloženih zakonskih mjera, doći će do pozitivnog pomaka ocijenila je zastupnica, dodajući da se istovremeno na ovom polju približavamo standardima koji su postavljani od Europske unije. Trebat će međutim, voditi računa, da se predložene zakonske odredbe u potpunosti ispunjavaju i to bez ikakve iznimke. Upozorila je zatim, da su inspektori zaštite često puta uočavali i ukazivali na propuste i rizike, ali odgovarajuće zakonske sankcije često su puta izostajale i to zbog čitavog spektra razloga, propu-

sta i objašnjenja. Predloženim se izmjenama želi postići daleko veći stupanj učinkovitosti, a inspektori zaštite moći će naplaćivati propisane novčane kazne na licu mjesta utvrđenog prekršaja.

Primjena zakonskih odredbi, trebala bi ujedno dovesti do učinkovitijih mjera u preventivnom djelovanju, koji je i najbitniji segment zaštite na radu. Podržala je amandmane koje je spomenuo zastupnik Šeks, a uputio Odbor za rad, socijalnu politiku i zdravlje. Smatra da će se njihovim usvajanjem, kao i usvajanjem nomotehničkih amandmana Odbora za zakonodavstvo dobiti kvalitetan zakonski tekst. Pozdravila je one zakonske odredbe kojima se uvodi mogućnost sklapanja ugovora s određenim specijalistima medicine rada. Nadajući se da će slijedeća zajednička borba biti za potpuno provođenje predloženih zakonskih odredbi, zastupnica Borovčak podržala je u ime Kluba zastupnika SDP-a njegovo donošenje.

U ime Kluba zastupnika HSLs-a o predloženom zakonskom aktu govorio je zastupnik **Želimir Janjić**, napominjući da će Klub podržati njegovo donošenje. Na početku izlaganja upozorio je na brojne propuste u praksi, za koje su najčešće krivi poslodavci, ali nerijetko i sami radnici koji su vrlo često bili needucirani za obavljanje pojedinih poslova. Zbog ovih je razloga dolazilo do čestih nezgoda i nesreća na radu, a pojedine od njih imale su kao posljedicu i najteži ishod.

Onemogućiti "rad na crno"

I on je upozorio da su se nesreće dosta često događale prilikom rada "na crno", jer pojedini radnici nisu imali previše mogućnosti za izbor uvjeta rada. Često se događalo da je dotrajalost strojeva bila uzrokom radnih nesreća, a radnici se često iznajmljuju i drugim poslodavcima na nekakvim privremenim radilištima. Ovu metodu primjenjuju oni poslodavci koji žele izbjeći javno objavljivanje za obavljanje određenih poslova u građevinarstvu, upozorio je zastupnik Janjić. Često se na poslovima zapošljavaju i stranci, bez radnih dozvola koji nemaju potrebnu stručnu kvalifikaciju niti bilo kakvih spoznaja o mjerama zaštite na radu. Pojedini kazneni i prekršajni postupci traju godinama pa nisu učinkoviti, a veliki broj postupaka odbacuje se zbog sudske zastare.

Sve ove mjere, upozorio je zastupnik, ukazuju da treba dodatno motivirati poslodavce kako bi unaprijedili stupanj zaštite na radu. Oni bi ujedno trebali biti svjesni velikih gubitaka koje će odnijeti liječenje, rehabilitacija kao i ostali troškovi koji slijede nakon nesreće na radu. Predložena su učinkovitija zakonska rješenja, a rad inspekcijskih službi trebao bi biti znatno bolji i efikasniji od dosadašnjeg. Prihvatljivim je ocijenio i rješenje kojim poslodavci mogu sklapati ugovore s ovlaštenim ustanovama, odnosno trgovačkim društvima za zaštitu na radu. Podupro je ujedno podnijete amandmane, kao i zadržku koju su iznijeli članovi Odbora za gospodarstvo, razvoj i obnovu, a koja se odnosi na tekst članka 30, i vezana je uz organiziranje u strukovna udruženja. Nadajući se da će predlagatelj prihvatiti iznijete prijedloge i primjedbe, najavio je podršku Kluba zastupnika HSLs-a u trenutku donošenja predloženih odredbi.

Poslodavci često zapošljavaju strane djelatnike koji nemaju odgovarajuću spremu, niti ikakve spoznaje o potrebnim mjerama zaštite.

U pojedinačnoj raspravi koja je zatim uslijedila, prvi je govorio zastupnik **Dario Vukić (HDZ)**. On je upozorio na velike disproporcije između onoga što traži tržište rada i onoga što je na njegovom raspolaganju. Podsjetio je ujedno i na činjenicu da do povreda i profesionalnih oboljenja dolazi zbog toga što poslove obavljaju i one osobe koje nisu profesionalno osposobljene za određeni rad. Danas imamo ljude kojima s postojećim stručnim kvalifikacijama, nije jednostavno pronaći posao, a primjerice, samo u građevini trenutno nedostaje između 5 i 6 tisuća stručnih osoba. Država bi trebala odvojiti određena sredstva i osigurati potrebno stručno obrazovanje ovih osoba, jer su navedeni izdaci najsigurniji način da se postigne željeni stupanj razvoja društva.

Time se ujedno povećava omjer zaposlenih i aktivnih osiguranika, upozorio je zastupnik nudeći ujedno i paralelne brojke koje se u tom pogledu odnose na

Sloveniju i zemlje Zapadne Europe. Upozorio je zatim, da bi se preventivni poslovi inspeksijskih službi trebali posvetiti onim djelatnostima u kojima se poput građevine, bilježe češće nesreće, nego primjerice u prerađivačkoj industriji. I on je potvrdio da se najveći problem javlja u provedbi, inače solidnih zakonskih propisa. Zatim je opisao kako u praksi posluje tržište rada i nezaposlenih građevinskih radnika u Rijeci.

Poslodavci moraju osigurati zaštitnu opremu i odijela

Ovdje se biraju i odvođe radnici na posao, a da njihovi poslodavci prethodno nisu osigurali zaštitnu opremu i radna odijela, kao ni uplatu obveznih zakonskih poreza i doprinosa. Zapitao je za razloge koji sprječavaju nadležne službe i institucije da povuku odgovarajuće i očekivane zakonske mjere. Treba konkretno spriječiti zapošljavanje "na crno", te onemogućiti kršenje zakonskih propisa koji se odnose na zaštitu na radu i izbjegavanje uplate zakonski utvrđenih poreza i doprinosa u korist zaposlenika.

Kaotično stanje koje vlada na tržištu rada i zapošljavanja, odvraća nova ulaganja i dolazak investitora.

Objasnio je zatim jaz između formalnih i neformalnih institucija u Republici Hrvatskoj, upozoravajući da se neprekidnim donošenjem novih zakonskih propisa, ovaj jaz samo povećava i pojačava. Zasipamo ljude novim zakonima i propisima, ali zaboravljamo da se ne može preko noći promijeniti navike i običaji tih istih ljudi. Kao rezultat ovih disproporcija javlja se kaos koji teško može dovesti do većih investicija, odnosno do poticanja otvaranja novih radnih mjesta. Pozvao je nadležna ministarstva da prilikom donošenja slijedećeg proračuna vode računa o deficitima koji se javljaju oko mirovinskog i zdravstvenog fonda, kao i oko problema nezaposlenih koji se konstantno nameću kao najveći društveni problem. Kako bi se razriješili naznačeni problemi, Vlada mora vući odgovarajuće

dugoročne poteze, upozorio je zastupnik Vukić, citirajući u nastavku i iznose u postocima potrebnih ulaganja u pojedine fondove.

Kada se sutra bude razgovaralo o Zakonu o poticanju zapošljavanja, potrebna je i svijest o potrebi izdvajanja određenih sredstava za ove namjene. Time će se osigurati i prihvaćanje odgovarajućih europskih standarda, te potaknuti obavljanje dokvalifikacije, odnosno bržeg zapošljavanja. Potrebno je pomoći i poslodavcima kako bi se dobilo zadovoljne i efikasne radnike, a nadležne inspeksijske službe time bi lakše obavljale povjerenim im poslovima oko nadzora i provedbe zakonskih odredbi. Pozvao je Vladu da pored pasivnih mjera značajno podigne visinu potrebnih sredstava prilikom donošenja slijedećeg proračuna. Ovi bi se izdaci namijenjeni lakšem zapošljavanju, ujedno trebali izglasati konsenzusnom odlukom svih zastupnika, što predstavlja i preduvjet izlaska iz sadašnje krizne situacije, zaključio je zastupnik Vukić.

Iskustva koja su uočena na trasi autoputa ohrabruju, jer se radnici i poslodavac stimuliraju na postupno uvođenje zaštitnih mjera.

Budući da više nije bilo prijavljenih za raspravu, zastupnicima se sa zaključnim stavovima obratio predstavnik predlagatelja, ministar rada **Davorko Vidović**. On se na početku svog izlaganja zahvalio na dosta jedinstvenoj potpori Prijedlogu ovog zakona koji je došao ne samo iz redova pozicije, već i iz redova opozicije. Ocjenjuje da je ovakav pristup očekivan i razumljiv, imajući u vidu da je u prethodnoj godini dosta veliki broj ljudi ozlijeđen ili stradao zbog posljedica povreda na radu. Smatra da se mora osigurati provedba solidnih zakonskih propisa, a pored kaznenih odredbi, teži se i određenoj stimulaciji pri provedbi propisa zaštite na radu. Drugim riječima, poslodavce bi trebalo potaknuti da se samostalno i bez prisile odluče na njihovo ugrađivanje i provedbu u svakodnevnom životu, a poglavito pri rizičnim poslovima.

Ukazao je zatim na određene pozitivne pomake u ponašanju zaposlenika i njihovih poslodavaca, na koje je nailazio

obilazeći trasu i gradilišta autoceste. U ovom je slučaju svjedočio o postupnom razvoju kulture zaštite na radu, koja je putem određenih stimulacija i nagrada prihvaćena i od strane velike većine radnika. Smatra ujedno da će predloženi zakonski tekst pridonijeti još boljim mjerama zaštite na radu, a svi podnijeti prijedlozi i primjedbe iz rasprave, bit će razmotreni od predlagatelja. Ovim je ocjenama ministra Vidovića ujedno zaključena rasprava, a predsjedavajući je najavio da će se glasovanje obaviti u nastavku rada Sabora.

OČITOVANJE O PODNESENIM AMANDMANIMA

O podnesenim amandmanima očitovao se predstavnik predlagatelja, zamjenik ministra rada i socijalne skrbi, dr.sc. **Bože Borko Žaja**. On je prvo napomenuo da je sama Vlada podnijela tri amandmana. Njima se usklađuje terminologija, nomotehnički uređuje sadržaj, te preciziraju prijelazne odredbe. U jednom od podnijetih amandmana, uređuje se i pitanje izbora povjerenika za zaštitu na radu. Prema članku 166. Poslovnika, pristupilo se zatim o glasovanju koje je trebalo odlučiti hoće li se raspravljati o podnesenim Vladinim amandmanima. Većinom od 73 "za" i 31 "suzdržanim" glasom, prihvaćena je rasprava o amandmanima Vlade Republike Hrvatske.

Opisujući prvi podneseni amandman, predstavnik Vlade napomenuo je da se njime usklađuje terminologija u tekstu predloženog zakona, na što je upozorio i Odbor za zakonodavstvo. Pristupilo se glasovanju. Amandman Vlade prihvaćen je većinom glasova; 72 "za" i 30 "suzdržanih". Drugim amandmanom Vlade uređuje se nomotehnički izričaj i precizira prijelazna odredba članka 44. zakonskog prijedloga. I ovaj amandman prihvaćen je većinom glasova 64 "za" i 27 "suzdržanih" glasova zastupnika.

Trećim amandmanom Vlade, nastavio je zamjenik ministra, uređuje se pitanje izbora povjerenika zaštite na radu, utvrđeno prijelaznom odredbom članka 48. zakonskog prijedloga. Budući da nije bilo prijavljenih za raspravu, i ovdje se odmah pristupilo glasovanju. Amandman Vlade prihvaćen je većinom od 74 "za" i 27 "suzdržanih" glasova.

Zatim se odlučivalo o amandmanima koji su uvršteni na posebnoj tabeli. Vlada je prihvatila prvi amandman, kojega je uputio **Odbor za zakonodavstvo**. Njime se mijenja izmijenjeni stavak 3. članka 11. u članku 2., koji glasi: "Popis stranih propisa koji će se kao pravna pravila u području zaštite na radu primjenjivati u Republici Hrvatskoj, utvrđuje Vlada Republike Hrvatske".

Vlada međutim nije prihvatila drugi amandman istog podnositelja, kojim se preciziraju pojedini izrazi u članku 6. podnietog teksta. Kao obrazloženje, Vlada je navela da je prijedlog amandmana u suprotnosti s rješenjima koja su dogovorena na pregovorima socijalnih partnera, te zaključaka sa sastanka radne skupine Odbora za rad, socijalnu politiku i zdravstvo. Amandmani su povučeni.

Vlada je prihvatila amandman Odbora za rad, socijalnu politiku i zdravstvo kojim se preciziraju detalji oko poslova i odgovornosti osobe odgovorne za koordinaciju zaštite na radu na privremenom zajedničkom radilištu, a koji su sadržani u stavicama 3, 4. i 5. u članku 17.

Vlada nije prihvatila ni slijedeći amandman **Odbora za zakonodavstvo**, kojim se također mijenjaju odredbe u već navedenom članku 17. Naime, u amandmanu Odbora za rad, socijalnu politiku i zdravstvo predloženo je rješenje prema kojem poslove koordinatora može obavljati osoba koja posjeduje potrebna stručna znanja. To može biti i osoba koja je položila stručni ispit za stručnjaka zaštite na radu kako je predloženo ovim amandmanom, ali i osoba koja posjeduje stručna znanja po nekim drugim propisima. Na taj način daje se mogućnost i da šefovi gradilišta koji imaju položen stručni ispit po drugim propisima, mogu obavljati poslove koordinatora. Predstavnik Odbora je prihvatio ove argumente i povukao amandman pod rednim brojem osam.

Vlada je prihvatila i slijedeći amandman istog Odbora. Njime se predlažu izmjene u članku 7, kojim se utvrđuju obveze oko ustroja samostalne stručne službe za zaštitu na radu, za onog

poslodavca koji zapošljava više od 250 radnika.

Vlada je prihvatila i slijedeći amandman kojim se preciziraju detalji oko poslova i odgovornosti osobe odgovorne za koordinaciju zaštite na radu na privremenom zajedničkom radilištu, a koji su sadržani u stavicama 3, 4. i 5. u članku 17.

Vlada nije prihvatila ni slijedeći amandman **Odbora za zakonodavstvo**, kojim se također mijenjaju odredbe u već navedenom članku 17. Naime, u amandmanu Odbora za rad, socijalnu politiku i zdravstvo predloženo je rješenje prema kojem poslove koordinatora može obavljati osoba koja posjeduje potrebna stručna znanja. To može biti i osoba koja je položila stručni ispit za stručnjaka zaštite na radu kako je predloženo ovim amandmanom, ali i osoba koja posjeduje stručna znanja po nekim drugim propisima. Na taj način daje se mogućnost i da šefovi gradilišta koji imaju položen stručni ispit po drugim propisima, mogu obavljati poslove koordinatora. Predstavnik Odbora je prihvatio ove argumente i povukao amandman pod rednim brojem osam.

Vlada je prihvatila i slijedeći amandman **Odbora za rad, socijalnu politiku i zdravstvo**, kojim se preciziraju odredbe

u članku 20. Njime se stavak 6. u članku 68. mijenja i glasi: "Povjerenik radnika i član radničkog vijeća dužni su poticati rad Odbora".

Vlada je prihvatila i slijedeći amandman istog Odbora kojim se sugerira dodavanje nove alineje u članku 22. predloženoga teksta koja glasi: "- imati pravo uvida i korištenja dokumentacije vezane uz sigurnost i zdravlje radnika".

Prihvaćen je zatim i amandman Odbora za zakonodavstvo kojim se preciziraju pojedine formulacije sadržane u članku 25. predloženoga teksta.

Predstavnik predlagatelja pozitivno se očitovao i na amandman kojega je uputio **Odbor za gospodarstvo, razvoj i obnovu**, predlažući brisanje članka 30.

I amandman kojim se sugeriraju izmjene i nadopuna stavka 2. u članku 45. prihvaćen je od predstavnika predlagatelja. I ovaj amandman uputio je Odbor za zakonodavstvo, a njime se utvrđuje nadležnost oko donošenja novih propisa.

I posljednji amandman uputio je Odbor za zakonodavstvo. Predložio je da se preciziraju riječi oko datuma objave u "Narodnim novinama".

Amandman je prihvaćen, a predsjedavajući je zatim zaključio raspravu i dao na glasovanje Konačni prijedlog zakona. Zastupnici Hrvatskog sabora većinom glasova donijeli su (98 "za", i 7 "suzdržanih") Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o zaštiti na radu u tekstu kako ga je predložio predlagatelj, zajedno s prihvaćenim amandmanima.

V.Ž.

PRIJEDLOG I KONAČNI PRIJEDLOG ZAKONA O OSIGURANJU POTRAŽIVANJA RADNIKA U SLUČAJU STEČAJA POSLODAVCA

Zaštita dospjelih, a nepodmirenih potraživanja

Hrvatski je sabor jednoglasno i hitnim postupkom donio ovaj Zakon kojim se utvrđuju vrste i opseg prava

radnika u slučaju stečaja poslodavca. Prava propisana ovim Zakonom može ostvariti samo radnik koji je u trenu-

tku otvaranja stečajnog postupka bio u radnom odnosu kod poslodavca kao i radnik koji je bio zaposlen kod poslo-

davca u vremenu za koje se isplaćuju potraživanja prema ovom Zakonu.

Fond za razvoj i zapošljavanje kao jamstveni fond za isplate potraživanja radnika u slučaju stečaja poslodavca dužan je u roku od 30 dana od konačnosti rješenja zahtjeva, radniku isplatiti neisplaćene plaće za posljednja tri mjeseca prije prestanka radnog odnosa odnosno otvaranja stečaja, neisplaćene naknade plaće za bolovanje koju je bio dužan isplatiti poslodavac, naknadu plaće za neiskorišteni godišnji odmor, otpremninu i pravomoćno dosuđenu naknadu štete zbog pretrpljene ozljede na radu ili profesionalne bolesti.

Sredstva za ostvarivanje ovih prava radnika osiguravaju se u Državnom proračunu, stoji u zakonu koji je predložila Vlada RH.

Zakon stupa na snagu danom objave u "Narodnim novinama".

O PRIJEDLOGU

Za prikaz ovog zakonskog prijedloga poslužit ćemo se uvodnim izlaganjem predstavnika predlagatelja, ministra rada i socijalne skrbi **Davorke Vidovića**. Ovo je jedan od zakona iz paketa socijalno-radnog zakonodavstva koji će možda u najvećoj mjeri stvarno pridonijeti poboljšanju položaja ljudi koji se nađu u tvrtkama koje dolaze u stečaj i gdje su zapravo najčešće žrtve bili upravo radnici. Tvrtke koje su odlazile u stečaj bile su u takvom stanju da za radnička potraživanja, iako su stavljena u prvi red, za njih nije bilo novca. U Hrvatskoj je u protekle tri godine pokrenuto 5358 stečajnih postupaka, naslijeđeno ih je bilo još 929 tako da je u tom razdoblju po osnovi dolaska u stečaj poslodavca na Zavod za zapošljavanje prijavljeno 32 574 osobe pa iako se taj broj smanjuje još uvijek se radi o vrlo velikom i značajnom problemu kojeg će jednim dijelom ublažiti donošenje ovog zakona kakvog poznaju i zakonodavstva i praksa drugih država.

Predloženi zakon uređuje sustav koji će osigurati pravne institucionalne i financijske aspekte zaštite radničkih potraživanja za slučaj stečaja poslodavca. Sustav zaštite radničkih potraživanja stupa u funkciju u trenutku stečaja poslodavca kako to utvrđuju stečajni propisi. Sustav štiti dospjela a nepodmirena radnička potraživanja u razdoblju od tri mjeseca prije otvaranja stečaja koja se

odnose na plaće, naknade plaća za slučaj bolovanja, godišnjih odmora, na otpremnine za slučaj otkaza ugovora o radu, na pravomoćno utvrđena potraživanja po osnovi naknade štete za profesionalne rizike, što znači i profesionalna bolest i nesreća na poslu. I ova se potraživanja osiguravaju u određenim ograničenim iznosima koji se određuju u odnosu na kriterij koji čini najniža plaća RH. Jamac za isplatu zaštićenih radničkih potraživanja je Fond za razvoj i zapošljavanje i razvoj koji zaštićena potraživanja mora isplatiti u zakonom propisanim rokovima a nakon isplate stupa na mjesto radnika kao vjerovnika i sudjeluje potom u nastavku stečajnog postupka. Također radnici nastavljaju s naplatom preostalih svojih potraživanja u daljnjem tijeku stečajnog postupka.

Ovo je jedan od zakona iz paketa socijalno-radnog zakonodavstva koji će možda u najvećoj mjeri stvarno pridonijeti poboljšanju položaja ljudi koji se nađu u tvrtkama koje dolaze u stečaj i gdje su zapravo najčešće žrtve bili upravo radnici.

Zaštitu potraživanja uživaju radnici koji su zaposleni kod stečajnog dužnika te oni koji su bili zaposleni i imaju prema poslodavcu stečajnom dužniku potraživanja koja se štite sustavom prema Prijedlogu ovog zakona.

Administrativni dio posla oko komunikacije između radnika i Fonda, koji ima tripartitni savjet a u funkciji standarda socijalnog partnerstva i usklađivanja interesa u vezi sa sustavom zaštite radničkih potraživanja, obavljao bi Hrvatski zavod za zapošljavanje. Radi vjerodostojnosti u izvršavanju ovog zakona i uređenih obveza propisuju se rokovi te sankcije za nepoštivanje najvažnijih zakonskih odredbi. Ovaj zakon predstavlja vrijedan čimbenik na području regulative gospodarskih odnosa ali i novi stup socijalne sigurnosti i socijalne održivosti položaja radnika, uvjeren je ministar Vidović.

Dodajmo da se u Ocjeni stanja navodi da je s obzirom na broj stečajeva i dugo trajanje stečajnog postupka koji ni na koji

način ne osigurava stvarnu naplatu prijavljenih potraživanja nužno posebnim sustavom, a radi zaštite socijalne sigurnosti osigurati potraživanja tako velikog broja radnika neovisno o trajanju i ishodu stečajnog postupka nad poslodavcem.

Ocjenjuje se da će za provođenje ovog zakona biti potrebno osigurati u Državnom proračunu najmanje 160 milijuna kuna s tim da će se ta sredstva smanjivati ako se nastavi dosadašnji trend smanjivanja radnika koji ostaju bez posla zbog stečajeve poslodavca i onih koji rade za poslodavca u stečaju. Zaključkom Vlade RH od travnja ove godine Fond za razvoj i zapošljavanje već je za ovu godinu osigurao dio potrebnih sredstava, ukupno 120 milijuna kuna.

RADNA TIJELA

Odbor za zakonodavstvo podržava predloženi zakon a na Konačni prijedlog podnio je tri amandmana kojima se usklađuju izričaji pojedinih odredbi (članak 2. - amandman prihvaćen), traži da za svoja potraživanja radnik podnosi zahtjev (a ne da ih prijavi - amandman povučen tijekom izjašnjavanja) te da ovaj zakon stupa na snagu danom njegove objave u "Narodnim novinama" a ne 1. srpnja 2003. (amandman prihvaćen). Odbor je ujedno sugerirao predlagatelju da razmotri da prednost pri naplati u stečajnom postupku imaju prednosti utvrđene Zakonom o radu (pravomoćna presuda, naknada štete zbog ozljede na radu ili profesionalne bolesti), da preispita odredbu (članak 14.) da se sredstva za ova prava osiguravaju u Državnom proračunu jer se ocjenjuje da ta odredba može biti sadržaj zakona o izvršavanju državnog proračuna RH ali i rok iz članka 17. (donošenje provedbenog Pravilnika).

Odbor za gospodarstvo, razvoj i obnovu predložio je Hrvatskom saboru donošenje ovog zakona a nakon što ga je razmotrio kao zainteresirano tijelo. Pozitivnim je ocijenjeno rješenje kojim se predlaže da se sredstva za ostvarivanje prava radnika utvrđena ovim zakonom osiguravaju u Državnom proračunu kako se ne bi stvarali dodatni troškovi poslodavcima i negativno se odrazili na investicijsku klimu i poticanje gospodarskog rasta. Iznijeto je i stajalište da bi trebalo povećati broj mjeseci za koje bi radnik ostvarivao pravo na isplatu neisplaćene plaće prije prestanka radnog odno-

sa odnosno otvaranja stečaja s obzirom na to da neki poslodavci nisu isplatili deset i više zadnjih plaća radnicima. Tu je i mišljenje da bi trebalo urediti sustav zaštite radnika koji rade a ne dobivaju plaću pri čemu nad poslodavcem nije otvoren stečaj, primjerice, uvođenjem posebnog doprinosa iz kojeg bi se financirale plaće tih radnika.

Iznijeto je i stajalište da bi trebalo povećati broj mjeseci za koje bi radnik ostvarivao pravo na isplatu neisplaćene plaće prije prestanka radnog odnosa odnosno otvaranja stečaja s obzirom na to da neki poslodavci nisu isplatili deset i više zadnjih plaća radnicima.

Odbor za rad, socijalnu politiku i zdravstvo također je predložio donošenje ovog zakona. Osnivanje Fonda za razvoj i zapošljavanje ocijenjeno je kao jedan od najjačih oblika zaštite određenih radničkih potraživanja imajući u vidu broj stečajeva a isto tako i dugotrajnost stečajnih postupaka.

Odbor za europske integracije jednoglasno je nakon rasprave utvrdio da je konačni prijedlog ovog zakona usklađen s pravnom stečevinom EU.

RASPRAVA

Nakon uvodnog obrazloženja predstavnika predlagatelja ministra rada i socijalne skrbi **Davorka Vidovića** (vidjeti prikaz Prijedloga) predstavnici radnih tijela iznijeli su njihova stajališta - **Mladen Godek (LIBRA)** Odbora za zakonodavstvo, **Sonja Borovčak (SDP)** Odbora za rad, socijalnu politiku i zdravstvo te **Dragica Zgrebec (SDP)** Odbora za gospodarstvo, razvoj i obnovu.

Ojačati sustav zaštite

Usljedila je rasprava klubova zastupnika. Dr.sc. **Vilim Herman (LIBRA)** govorio je u ime Kluba zastupnika LIBRE koji pozdravlja i podržava predloženi zakon. Kazao je da proces stabilizacije i pridruživanja nameće obvezu posebnoga zakonskog uređenja zaštite

radničkih potraživanja putem jamstvenih institucija. Ovime je ojačan sustav zaštite radničkih potraživanja sukladno europskim standardima i smjernicama odnosno direktivama i drugih dokumenata koji se odnose na zaštitu radničkih potraživanja u slučaju insolventnosti ili stečaja poslodavca. Time se hrvatska regulativa u cijelosti usklađuje s Acquis Communautaire-om, naglasio je.

Tu je i sugestija predlagatelju da razmotri vjerojatno "lapsus calami" jer je u Prijedlogu zakona navedena odredba Zakona o radnim odnosima koji se u RH ne primjenjuje već osam godina (treba se pozvati na Zakon o radu). Upitna je realnost procjene u visini potrebnih sredstava potrebnih za provedbu ovog zakona zbog nejasnoća o postojećem broju stečajeva kao i dinamici otvaranja budućih stečajeva i broja radnika koji će time biti pogođeni. Može se možda i procijeniti da tijekom 2003. godine neće ni doći do značajnijih isplata pa se nameće pitanje opravdanosti rezerviranja iznosa od 120 milijuna kuna u Fondu. Nužno je da doista dođe do isplate sukladno rokovima iz ovog predloženog zakona, naglasio je zastupnik imajući pri tom u vidu i Slavoniju i Baranju gdje je puno stečajeva.

Zakon je bio potreban i prije

Klub zastupnika HSP-HKDU-a u potpunosti podržava predloženi zakon, izvijestio je **Tonči Tadić (HSP)**. Smatrao da je ovaj zakon dobar, da je potreban Hrvatskoj no napominjemo, rekao je u ime ovog Kluba, da je taj zakon bio potreban Hrvatskoj svih ovih godina kada su se Vladinom politikom provodili stečajevi i kada je stotina tisuće radnika došlo u silne probleme. Zastupnik je u vezi s tim podsjetio da je Klub zastupnika HSP/HKDU-a krajem 2000. godine predložio (amandman na prijedlog stečajnog zakona) da se formira fond za zaštitu radničkih potraživanja pri stečaju a Vlada je taj amandman tada odbila. No da je taj fond tada formiran, a temeljem konvencije Međunarodne organizacije rada, sigurno da bi stečajevi koji su se od tada dogodili, primjerice "Dio-koma" i "Name" bili manje bolni, potpuno drugačiji, vjeruje zastupnik, rekao je, među ostalim govoreći šire o razlozima za podnošenje tog spomenutog amandmana. Ključno je to da su radnici obeštećeni i da mogu ući u stečaj sa svojim poduzećem bez straha za svoju egzistenciju.

Zdenko Haramija (HSS) javio se u ime Kluba zastupnika HSS-a koji ističe da se zalagao za ovakvo predloženo rješenje još prilikom izmjena i dopuna Stečajnog zakona. Veseli nas, rekao je, da je ta problematika sada riješena cjelovito posebnim zakonom. Ovo je izvanredna prilika da se zakonom radnici barem djelomično osiguraju budući da im se garantira isplata neisplaćenih plaća za zadnja tri mjeseca prije otvaranja stečaja.

Rješenja iz ovog zakona Klub zastupnika HSS-a ocjenjuje dobrima ali smatra da bi predlagatelj možda trebao razmisliti o povećanju broja mjeseci za neisplaćene plaće te eventualno o proširenju zaštite i na radnike koji rade a ne dobivaju plaću kod poslodavca nad kojim nije otvoren stečajni postupak. Klub zastupnika HSS-a također smatra da bi zakon trebao stupiti na snagu danom objavljivanja u "Narodnim novinama" a ne retroaktivno od 1. srpnja 2003.

I Klub zastupnika SDP-a podržat će ovaj predloženi zakon to više što je to na neki način zadnja obveza koja je dogovorena sa sindikatima a zapisana je kao obveza u dokumentu "Ugovor za pravednu Hrvatsku", rekla je **Milanka Opačić (SDP)** govoreći u ime tog Kluba. Protekle tri godine bio je određen broj stečajeva, neki su bili naslijeđeni a neke smo nažalost, morali provoditi kako bi se iz gospodarstva očistilo sve ono što mu doista više nije pripadalo i kako bi se eliminirale one tvrtke koje su samo fiktivno postojale i u kojima je velik broj radnika svakodnevno dolazio na posao i radio a za svoj rad nisu dobivali plaću.

Isto tako vidjelo se da naši napori u protekle tri i pol godine kroz određene zakonske izmjene, pa i u Zakonu o stečaju kad je utvrđeno da su radnička potraživanja prvi isplati red, nisu dali dovoljno učinka i to je bio još jedan razlog za donošenje ovog sada predloženog zakona, rekla je govoreći o predloženim rješenjima. Bitno je reći da o zahtjevu radnika Fond odlučuje rješenjem u roku od 15 dana od dana njegovog podnošenja jer su rokovi vrlo bitni za ostvarivanje prava radnika. Isto tako je dobro da su određene i kazne za poslodavce (od 3 000 do 10 000 kuna) koji ne žele dostaviti potrebnu dokumentaciju za isplatu potraživanja radnika, naglasila je.

Obuhvatiti i potraživanja iz stečajeva u tijeku odnosno nenaplaćena potraživanja

Vesna Škare-Ožbolt (DC) izvijestila je da će Klub zastupnika DC-a podržati donošenje ovog zakonskog prijedloga uz uvjet da se prihvate njegovi amandmani. Tako se traži brisanje odredbi (članka 18.) prema kojima će se sva potraživanja radnika prema poslodavcima nad kojima je stečajni postupak otvoren do dana stupanja na snagu ovog zakona rješavati po zakonskim odredbama koji su bili na snazi na dan otvaranja stečajnog postupka. Najgore je što se ovaj predloženi zakon ne odnosi na radnike kod 5358 poslodavaca nad kojima je u protekle tri godine pokrenut postupak stečaja kao i na radnike koji su bili zaposleni kod 929 poslodavaca do 2000. godine čiji postupci stečaja nisu bili riješeni, naglašava zastupnica u obrazloženju tog amandmana. No amandman nije prihvaćen uz obrazloženje predstavnika Vlade, zamjenika ministra rada i socijalne skrbi dr. sc. **Bože Borka Žaje**, da bez novih izvora sredstava za to nema mogućnosti da se ovim sustavom zaštite obuhvate i radnička potraživanja iz stečajeva koji su još u tijeku odnosno koja nisu naplaćena iz već riješenih stečajeva. Također se traži brisanje ograničavanja obveza isplata neisplaćenih plaća na tri posljednja mjeseca (članak 3. - amandman nije prihvaćen) te da (članak 14.) sredstva Hrvatskog fonda za privatizaciju trebaju ući kao prihod Državnog proračuna i putem državne riznice koristiti se za namjene propisane zakoni- ma (amandman prihvaćen).

Najgore je što se ovaj predloženi zakon ne odnosi na radnike kod 5358 poslodavaca nad kojima je u protekle tri godine pokrenut postupak stečaja kao i na radnike koji su bili zaposleni kod 929 poslodavaca do 2000. godine čiji postupci stečaja nisu bili riješeni.

Prigodom preuzimanja vlasti ova je Vlada krenula u ubrzano otvaranje stečajnih postupaka i pri tome je tvrdila da

zakonska regulativa treba voditi posebnu brigu i o mogućem očuvanju ili obnavljanju poslovne aktivnosti stečajnog dužnika što je potpuno suprotno obrazloženju uz ovaj sada predloženi zakon. Trošenje sredstava iz Državnog proračuna za zbrinjavanje radnika za čijim je radom prestala potreba ocjenjivano je posve neopravdanim, a sada i članovi Odbora za gospodarstvo, razvoj obnovu podržavaju u vezi s ovim zakonom sustav proračunskog financiranja, naglasila je među ostalim zastupnica dodajući da se s tim ovaj Klub potpuno slaže.

Dobro je što je sada Vlada prisiljena izvršiti zakonsku prilagodbu europskim standardima i na ovom području, međutim, ipak treba reći da su goleme štete učinjene i da su firme propale a njihove zaposlenici ostali bez svojih višemjesečnih plaća.

Klub zastupnika HSL-a može podržati ovaj zakon jer pridonosi na konkretn način poboljšanju nezavidnog položaja radnika u poduzećima na kojima je otvoren stečajni postupak, rekao je **Željko Dragović (HSL)**. Pozivajući se na navod iz Ocjene stanja uz predloženi zakon da su razlozi nemogućnosti naplate radničkih potraživanja i u "koordinaciji brojnih stečajnih tijela" zastupnik ističe da praksa pokazuje drugačiju situaciju. Stanje stečajnog dužnika odnosno njegova imovina i gospodarski položaj općenito su razlog što ta potraživanja ne dođu brzo na naplatu a tome treba pridodati i gospodarsko okruženje u kojem se nalazi stečajni dužnik, naglasio je zastupnik te se u nastavku osvrnuo na pojedina predložena rješenja. Dobrim držimo rješenje da se osim plaća podmiruju i doprinosi a držimo da treba omogućiti (brisati članak 18.) da i bivši zaposlenici stečajnih dužnika a na kojima se već provodi stečajni postupak ostvare ona prava koja su predviđena ovim zakonom (amandman nije prihvaćen). Time bi se ispravila nepravda prema radnicima čija su poduzeća u stečaju a nisu im mogla biti isplaćena potraživanja iz stečajne mase, naglasio je zastupnik apelirajući za takvo rješenje.

U pojedinačnoj raspravi **Dragica Zgrebec (SDP)** naglasila je da predloženi zakon predstavlja novinu u našem radno socijalnom zakonodavstvu. Žao joj je što takav zakon nije prije donesen pogotovo u vrijeme velikih stečajeva koji su bili posljedica višegodišnjih poslovnih

problema tvrtki a posebno nakon pretvorbe i privatizacije. Tzv. restrukturiranja i sanacije gutale su i proračunska sredstva a posljedica je ipak bio stečaj i to u trenutku kad je dugovanje višestruko nadmašivalo vrijednost same tvrtke.

Smatra da treba rigoroznije kontrolirati i insolventnost i likvidnost tvrtki i time preduhitriti nekontrolirani rast neplaćenih obveza pri čemu su često radničke plaće na samom vrhu po visini duga, rekla je, među ostalim, smatrajući da je ovo dobar zakon koji će se s rastom naših ekonomskih mogućnosti sigurno i proširivati.

Biti danas stečajni upravitelj je biznis

Dario Vukić (HDZ) smatra da predloženi zakon treba podržati jer će naše stečajno zakonodavstvo učiniti djelotvornijim i sličnijim onom u EU. U svakom slučaju zaštitilo bi se radnika i omogućilo mu se dostojan život bez obzira na to što poduzeće u kojem radi odlazi u stečaj.

Zastupnik je zatim naveo da se naše stečajno zakonodavstvo prema nekim ocjenama po kvaliteti nalazi u gornjoj klasi i ispred zemalja koje su mnoge kandidati za EU (primjerice Poljska, Češka, Mađarska itd.) no da smo po provedbi tih zakona iza njih. Stoga se zastupnik boji da provedba ovog zakona ne pogorša to stanje.

Nitko ne može reći da se ne može i ne treba mijenjati zakon na način da stečajni upravitelj više ne može biti na toj dužnosti u više od dva trgovačka društva, da ne može biti ni u drugom trgovačkom društvu ako nije u vremenskom roku sukladno zakonu završio stečaj prvog društva.

Uz provedbu stečajnog zakonodavstva trebalo bi paralelno raditi i na zaštiti ostalih vjerovnika a ne samo radnika jer bi se time dao značajan doprinos razvoju hrvatskog gospodarstva i ulaganju u Hrvatsku odnosno uspostavi pravne države (otkloniti pravnu nesigurnost, riješiti pitanja katastra itd.), rekao je. Govoreći o nedostaci-

ma uočenim u sporom stečajnom postupku osvrnuo se na stečajne upravitelje. Činjenica je da je danas biti u Hrvatskoj stečajni upravitelj biznis. U Zagrebu, primjerice, ima stečajnih upravitelja koji su istovremeno upravitelji u dvadeset trgovačkih društava nad kojima se provodi stečaj pa se postavlja pitanje opravdanosti toga. Jer, komentira zastupnik, stečajni je postupak zamišljen kao relativno brzo unovčenje imovine stečajnog dužnika i namirenje vjerovnika i da se unutar određenog vremena namire vjerovnici. No nijedan stečajni upravitelj kod nas nije razriješen te dužnosti odnosno nije mu bilo onemogućeno, što je zakonski moguće, da bude stečajni upravitelj ako nije završio sukladno zakonu stečajni postupak. A svima bi trebalo biti u interesu da se stečajni postupci u Hrvatskoj ubrzaju.

Posljedica neprovođenja zakona je i jedno potpuno neprihvatljivo kadrovske i ino lobiranje da jedan čovjek može biti stečajni upravitelj u 20 trgovačkih društava (njegov prihod se kreće i više od 150 000 kuna mjesečno) pa se postavlja pitanje, kad se gleda kako se prodaju nekretnine, zašto se ne unovčavaju itd., je li točno ono što mnogi kažu da su stečajevi danas ono što je prije bila pretvorba i privatizacija. Ima situacija u kojoj je izuzetno nizak stupanj naplate vjerovnika, povećava se broj sudskih postupaka itd.

i javlja se multiplicirani učinak otvaranja stečajnih postupaka a sve bi to bilo manje dramatično kad bi se provodili zakoni.

Nitko ne može reći da se ne može i ne treba mijenjati zakon na način da stečajni upravitelj više ne može biti na toj dužnosti u više od dva trgovačka društva, da ne može biti ni u drugom trgovačkom društvu ako nije u vremenskom roku sukladno zakonu završio stečaj prvog društva, rekao je, među ostalim zastupnik, ne zaoobilazeći ni pitanje djelovanja vjerovničkih vijeća.

Ivo Fabijanić (SDP) kaže da želi vjerovati da će ovaj zakon imati dodatni pozitivan učinak s obzirom na to da je praksa izgledala potpuno drugačije nego što je predviđeno Zakonom o stečaju. Nije rijedak slučaj da su se u proceduri stečaja dogodile vrlo čudne, upitne stvari pa i one da su kad su se u pokušaju da se firma u stečaju proda (negdje u trećem natječaju) postizale upravo one cijene koje su zadovoljavale financijske potrebe suda i stečajnog upravitelja a radnici su ostajali bez ikakvih naknada. Pa je li to slučaj ili se zapravo radi o pogodovanju stečajnih upravitelja u tim odnosima, pita zastupnik, dodajući da će se istina teško utvrditi no da će se postupanjem po ovom zakonu spriječiti dio takvih pojavnosti i stoga će ga podržati.

Važnost Fonda

Marijana Petir (HSS) također će podržati donošenje ovog zakona a u svom javljanju podsjetila je da su zastupnici HSS-a kod rasprave o drugim zakonima, kao što je Zakon o stečaju, upozoravali na važnost uspostave Fonda za zaštitu radničkih potraživanja. Vesele podaci da se na Zavodu za zapošljavanje bilježi znatan pad broja radnika zbog objave stečaja poslodavca tako da ih je 2000. bilo oko 160 000 a sada ih prema najnovijim informacijama ima oko 30-tak tisuća.

No stečajni postupci bi bili ipak znatno lakši i bezbolniji da je postojao spomenuti fond, rekla je zastupnica iznoseći kao primjer Željezaru Sisak (ali i Moslavačkog vinogorja koji ide u stečaj već pet godina i Športska odjeća Novska) gdje je zastupnica bila angažirana u pregovorima. Da je postojao taj fond sigurno bi bilo prostora za socijalni dijalog, socijalni mir i mudriji odabir strateškog partnera a ovako je cijelo vrijeme bio pritisak da se s jedne strane pomogne radnicima da uspiju preživjeti a s druge strane da se pronade najbolji mogući partner.

Rasprava je zatim bila zaključena.

Hrvatski sabor jednoglasno (99 za) donio Zakon o osiguranju potraživanja u slučaju stečaja poslodavca u tekstu kako ga je predložio predlagatelj zajedno s prihvaćenim amandmanima.

Đ.K.

PRIJEDLOG I KONAČNI PRIJEDLOG ZAKONA O IZMJENAMA I DOPUNAMA ZAKONA O ZDRAVSTVENOM OSIGURANJU

Usklađivanje s izmjenama Zakona o radu

Zastupnici Hrvatskog sabora su većinom glasova donijeli, u hitnom postupku, Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o zdravstvenom osiguranju, u tekstu predlagatelja, Vlade Republike Hrvatske, zajedno s prihvaćenim amandmanima Odbora za zakonodavstvo.

Konačnim prijedlogom zakona o izmjenama i dopunama Zakona o radu produžuje se trajanje porodnog dopusta u slučaju kada dio koristi otac, odnosno utvrđuje se pravo na rad s polovicom radnog vremena do navršene druge godine djetetova života u slučaju rođenja blizanaca, trojki, četvorki ili više djece jednake dobi.

Predložene izmjene i dopune važećeg Zakona o zdravstvenom osiguranju kojima se određuje način isplate naknada za korištenje navedenih prava, najvećim dijelom predstavljaju usklađenje s odgovarajućim odredbama Konačnog prijedloga Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o radu.

O PRIJEDLOGU

U prikazu ovog Prijedloga zakona poslužili smo se obrazloženjem predstavnika predlagatelja, ministra zdravstva, mr.sc. **Andre Vlahušića**. Radi se o relativno maloj izmjeni Zakona o zdravstvenom osiguranju, koja je vezana uz izmjene i dopune Zakona o radu.

Ovim izmjenama i dopunama Zakona o zdravstvenom osiguranju uređuje se način isplata naknada za korištenje prava i zaštite majčinstva koje se uvode izmjenama i dopunama Zakona o radu.

Naime, kako se Konačnim prijedlogom zakona o izmjenama i dopunama Zakona o radu uređuje produženje trajanja porodnog dopusta u slučaju kada dio od barem tri mjeseca porodnog dopusta koristi otac djeteta, te se uređuje pravo na rad s polovicom radnog vremena u slučaju rođenja blizanaca, trojki, četvorki ili više djece jednake dobi, bilo je potrebno izvršiti odgovarajuće usklađivanje Zakona o zdravstvenom osiguranju, kako bi navedena prava i zaštitu majčinstva pratile odgovarajuće novčane naknade.

Jednako tako ovim zakonskim prijedlogom uređujemo i poboljšavamo tekst važećeg zakona tako da se na jasniji način uređuju prava i obveze osiguranih osoba u ostvarivanju prava iz osnovnog zdravstvenog prava u pogledu visine naknade plaća ovisno o tome isplaćuju li se na teret poslodavca ili na teret Hrvatskog zavoda za zdravstveno osiguranje.

Prema tome, ovim izmjenama i dopunama postojećeg zakona poboljšavaju se i daju veća prava hrvatskim građanima i hrvatskim radnicima, zaključuje ministar.

RADNA TIJELA

Odbor za zakonodavstvo podupire donošenje ovog Zakona i ne protivi se prijedlogu da se donese po hitnom postupku, a na tekst Konačnog prijedloga podnosi pet amandmana.

Prvi amandman odnosi se na članak 1. stavku 2. u uvodnoj rečenici riječ: "nova" briše se.

Drugi amandman je na članak 3. u dodanom stavku 2. članka 28, riječi: "stečajnog postupka" zamjenjuju se riječju: "stečaja".

Treći amandman odnosi se na članak 5. gdje se u stavku 1. riječ: "izjavljena" briše.

Četvrti amandman je na članak 8. gdje se u stavku 2. u uvodnoj rečenici riječ: "nova" briše.

Obrazloženje za sva četiri amandmana je da se njima nomotehnički uređuje izričaj.

Peti amandman je na članak 9. gdje se riječi: "1. srpnja 2003. godine" zamjenjuju riječima: "danom objave u "Narodnim novinama". Obrazloženje je slijedeće: Ocjenjujući da predlagatelj nije imao u vidu da ovaj Zakon ima povratno djelovanje, suprotno Ustavu RH, Odbor predlaže da stupi na snagu danom objave u "Narodnim novinama".

U prikazu Izvješća **Odbora za rad, socijalnu politiku i zdravstvo** poslužili smo se izlaganjem predsjednice Odbora, **Snježane Bige-Friganović (SDP)**. Odbor je predmetni Prijedlog zakona razmatrao u svojstvu matičnog radnog tijela.

U raspravi nakon uvodnog obrazloženja predstavnika predlagatelja, utvrđeno je da predložene izmjene i dopune prvenstveno predstavljaju usklađivanje s odredbama Konačnog prijedloga zakona o izmjenama i dopunama Zakona o radu, kao i poboljšanje teksta važećeg zakona.

Predložene izmjene predstavljaju jaču zaštitu osiguranika koji bi u slučaju stečaja poslodavca ili njegove likvidacije teško ili nikako mogao ostvariti pravo na naknadu plaće za vrijeme bolovanja. Također, u ostvarivanju nastojanja fleksibilizacije radnih odnosa i rad s nepunim vremenom, odnosno skraćenim radnim vremenom, ostvaruje se pravo na cjelovitu zdravstvenu zaštitu, dok se naknada određuje sukladno vremenu provedenom na radu.

Nakon rasprave, članovi Odbora su jednoglasno odlučili predložiti Hrvatskom saboru na usvajanje Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o zdravstvenom osiguranju, u tekstu kako ga je predložila Vlada RH.

RASPRAVA

Nakon uvodnog obrazloženja ministra zdravstva mr.sc. **Andre Vlahušića, Snježana Biga-Friganović (SDP)** podnijela je izvješće u ime Odbora za rad, socijalnu politiku i zdravstvo. Potom je uslijedila rasprava po klubovima zastupnika.

Kvalitetna rješenja

Dr.sc. **Vilim Herman (LIBRA)** govorio je u ime **Kluba zastupnika LIBRE**. Rekao je da se izmjenama i dopunama Zakona o zdravstvenom osiguranju uređuje način isplate za korištenje prava

koja su dijelom trenutnih izmjena i dopuna Zakona o radu, a odnose se na produženje trajanja porodnog dopusta u slučaju kad ga koristi otac, odnosno na pravo na rad s polovicom radnog vremena do navršene druge godine djetetova života, u slučaju rođenja blizanaca, trojki, četvorki ili više djece jednake dobi.

Prijedlog sadržava solidna, dapače, kvalitetna rješenja koja čine cjelinu s izmjenama i dopunama Zakona o radu i cijelim paketom radnosocijalnih zakona.

Konstatirao je da se predloženim tekstom izmjena i dopuna na jasniji način određuju prava i obveze osiguranih osoba Hrvatskog zavoda za zdravstveno osiguranje u ostvarivanju prava iz osnovnog zdravstvenog osiguranja u pogledu visine naknada plaća, ovisno o tome isplaćuje li se ista na teret poslodavca ili teret Zavoda, te pravo na naknadu plaće za vrijeme privremene nesposobnosti za rad.

Smatra da predloženi članak 3. izmjena i dopuna sadrži hvalevrijedan mehanizam zaštite osiguranika koji bi u slučaju stečaja poslodavca ili njegove likvidacije teško ili gotovo nikako mogli ostvariti naknadu plaće za vrijeme bolovanja. Međutim, ističe da je neprijeporno da će ista pasti na teret Hrvatskog zavoda za zdravstveno osiguranje i vrlo vjerojatno iziskivati veću sumu za provedbu predloženih izmjena. Zastupnik je rekao da bi volio čuti očitovanje predlagatelja da li se možda očekuje i veći iznos.

Dr. Herman ocjenjuje da su predložene izmjene i dopune u člancima 4, 5. i 7. izraz poboljšanja teksta važećeg Zakona, kojima se na jasniji način određuju prava i obveze osiguranih osoba u Hrvatskom zavodu za zdravstveno osiguranje u ostvarivanju prava iz osnovnog zdravstvenog osiguranja u pogledu visine naknade plaće, ovisno o tome isplaćuje li se ista na teret poslodavca ili teret Zavoda, kao i naknada plaće za vrijeme privremene nesposobnosti za rad.

"Prijedlog sadržava solidna, dapače, kvalitetna rješenja koja čine cjelinu sa spomenutim izmjenama i dopunama Zakona o radu i cijelim paketom radnosocijalnih zakona". Smatra da je opravdan

prijedlog o donošenju zakona po hitnom postupku, budući da je istodobno riječ i o unutarnjem harmoniziranju postojećih propisa RH, a time i njihove efikasnije i ujednačenije primjene.

Klub zastupnika LIBRE podržava Prijedlog ovih izmjena i dopuna.

Usklađivanje sa Zakonom o radu

U ime Kluba zastupnika SDP-a govorila je **Snježana Biga-Friganović (SDP)**. Zastupnica je naglasila da izmjene i dopune Zakona o zdravstvenom osiguranju prate izmjene Zakona o radu i radnozakonodavne promjene kao i cjelokupnu reformu zdravstva.

Prioritetni ciljevi u reorganizaciji zdravstvenog sustava prvenstveno jesu reforma zdravstvenog osiguranja, definiranje opsega mjera i prava iz obveznog zdravstvenog osiguranja.

Snježana Biga-Friganović ističe da su donošenjem Zakona o zdravstvenom osiguranju koji je stupio na snagu 1. siječnja 2002. godine u financiranju sustava učinjeni znatni pomaci. Sustav zdravstvenog osiguranja u RH obuhvaća osnovno zdravstveno osiguranje koje je obvezno i dopunsko zdravstveno osiguranje, kao i privatno zdravstveno osiguranje koji su na dobrovoljnoj bazi.

Podsjetila je da se prema zadnjim podacima dopunski osiguralo oko 722 tisuće građana RH, što je određeni pokazatelj da je dopunsko zdravstveno osiguranje dobro prihvaćeno.

Sustav osnovnog zdravstvenog osiguranja zasnovan je na načelima uzajamnosti i solidarnosti, primjenom čega se svim osiguranim osobama osiguravaju ista prava na zdravstvenu zaštitu. "Pored dosadašnjeg osnovnog zdravstvenog osiguranja koje obuhvaća radnike, obrtnike, poljoprivrednike, samostalne djelatnosti i druge osigurane osobe, sustav će obuhvaćati i druge osobe koje radom ostvaruju dohodak ili drugi primitak po osnovi raznih oblika rada na koji se plaća porez na dohodak".

Ovakvim povećanjem broja obveznika plaćanja doprinosa za osnovno zdravstveno osiguranje, povećat će se, kako prihvodi od tih doprinosa, tako i broj osiguranih osoba u osnovnom zdravstvenom osiguranju. Ove promjene će tako pratiti i druge oblike rada koji su u porastu.

Izmjenama Zakona o zdravstvenom osiguranju omogućila bi se isto tako isplata novčane naknade kada se osnovica za naknadu ne bi mogla utvrditi, odnosno kada se isplata novčane naknade zbog nemogućnosti obavljanja poslova na temelju kojih se ostvaruju primici, sukladno propisima o doprinosima za obvezna osiguranja, za osiguranike koji ne ostvaruju pravo na osnovno zdravstveno osiguranje po drugoj osnovi, ne bi mogla izvršiti, pojašnjava zastupnica.

Također, kada osiguranik prima naknadu plaće neprekidno dulje od tri mjeseca, osnovica za utvrđivanje naknade povećava se sukladno porastu plaće zaposlenih u RH, ako je taj porast veći od 5%.

U slučaju stečaja, odnosno likvidacije poslodavca utvrđeno je pravo osiguranika na naknadu plaće za vrijeme bolovanja u svezi s ozljedom na radu, odnosno profesionalnom bolesti, iz sredstava Hrvatskog zavoda za zdravstveno osiguranje.

Klub zastupnika SDP-a podržava posebno odredbu u slučaju stečaja, odnosno likvidacije poslodavca. Naime, utvrđeno je pravo osiguranika na naknadu plaće za vrijeme bolovanja u svezi s ozljedom na radu, odnosno profesionalne bolesti iz sredstava Hrvatskog zavoda za zdravstveno osiguranje. Ovo se predlaže iz razloga zaštite osiguranika, jer bi u slučaju stečaja poslodavca ili njegove likvidacije osiguranik teško ili nikako mogao ostvariti naknadu plaće za vrijeme bolovanja.

Konačnim prijedlogom zakona o izmjenama i dopunama Zakona o radu uređuje se produženo trajanje porodiljnog dopusta u slučaju kada isti koristi otac. Također, do navršene druge godine života djeteta u slučaju rođenja blizanca, kao i u slučaju rođenja trojki, četvorki ili više djece jednake dobi utvrđuje se pravo na rad s polovicom radnog vremena, a izmjene i dopune Zakona o zdravstvenom osiguranju kojima se određuje način isplate naknade za korištenje gore navedenih prava trebale bi pratiti izmjene Zakona o radu.

Odredbom prema kojoj se sva djeca do navršene 18. godine života s prebivalištem u RH smatraju osiguranim osobama, uređuje se i pitanje podnošenja prijave za osnovno zdravstveno osiguranje za djecu u slučajevima kada ona nisu članovi obitelji osiguranika koji je nositelj osiguranja.

Također se ovim izmjenama uređuje i pitanje osiguravanja razlike do pune vrijednosti prava na zdravstvenu zaštitu iz osnovnog osiguranja za osigurane osobe kojima je priznat status hrvatskog ratnog invalida prema Zakonu o pravima hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata i članova njihovih obitelji, kao i za osigurane osobe kojima je priznato svojstvo ratnog vojnog invalida, mirnodopskog vojnog invalida i civilnog invalida rata prema Zakonu o zaštiti vojnih i civilnih invalida rata, ističe zastupnica.

"Sve navedene izmjene Zakona o zdravstvenom osiguranju, uz to što predstavljaju usklađivanje sa Zakonom o radu, predstavljaju izrazito povoljan pomak u strategiji reforme zdravstva i zdravstvenog osiguranja, te pridonose značajnoj zaštiti osiguranika i njegovom boljem socijalnom i zdravstvenom statusu".

Snježana Biga-Friganović primijetila je da bi trebalo izmijeniti članak 9. koji se odnosi na datum stupanja na snagu Zakona, koji je u ovom Prijedlogu određen 1. srpnja 2003. godine. Inače, Klub zastupnika SDP-a podržava izmjene i dopune Zakona o zdravstvenom osiguranju.

Poboljšanje teksta važećeg Zakona

Jadranka Katarinčić-Škrlić (HSL) govorila je u ime Kluba zastupnika HSL-a. Rekla je da su dva bitna razloga zbog kojih se predlažu ove izmjene. Prvi razlog je taj što se njima predlaže usklađenje s odgovarajućim odredbama iz Zakona o radu, a drugi razlog je taj što se dijelom izmjena poboljšava tekst važećeg Zakona i na jasniji način se uređuju prava i obveze osiguranih osoba u pogledu visine naknade plaće.

Klub zastupnika HSL-a, imajući u vidu ove razloge, nema bitnih primjedba na ove predložene izmjene. No, zastupnica je iznijela neke načelne primjedbe svog Kluba, a tiču se zdravstvene zaštite. Rekla je da je zdravstveni sustav jako značajan za svako društvo s obzirom na prava koja proističu iz njega, i shodno

tome ocjenjuje se koliko je neko društvo ili neka zemlja socijalno osjetljiva.

Novi Zakon o zdravstvenom osiguranju stupio je na snagu 1. siječnja 2002. godine i njegova najbitnija novina je uvođenje dopunskog i privatnog osiguranja. Podsjetila je da je nedavno provedena rasprava u prvom čitanju novog Zakona o zdravstvenoj zaštiti, a na tekst Prijedloga je bilo brojnih kritika. "Ta su dva zakona, dakle Zakon o zdravstvenom osiguranju i Zakon o zdravstvenoj zaštiti temelji našeg zdravstvenog sustava".

Klub zastupnika HSL-a drži da legislativa, odnosno zakonska osnova zdravstvenog sustava i sustava zdravstvenog osiguranja mora biti čvrsta, homogena i konzistentna.

"U ovom Prijedlogu, dakle u ovim izmjenama Zakona se jasno ne osjeća opredjeljenje koji sustav zdravstva i zdravstvenog osiguranja je u stvari dominantan u našoj zemlji, da li je to sustav nacionalne zdravstvene službe koji se financira iz poreza, odnosno proračuna, ili je to sustav obveznog zdravstvenog osiguranja koji se financira iz doprinosa ili je pak to nešto treće, nekakav hibrid".

U Klubu drže da i nadalje nedostaju određene odredbe o problematiki osiguranja za slučaj nesreće na poslu i profesionalnog oboljenja, s obzirom na obveznike plaćanja doprinosa i karakter osiguravatelja.

Zastupnica se osvrnula na odredbu članka 9. Prijedloga gdje se predviđa da Zakon stupa na snagu 1. srpnja 2003. godine, dakle retroaktivno, što nije moguće, jer Zakon stupa na snagu osmog dana od objave u "Narodnim novinama".

Zaključila je da su primjedbe Kluba zastupnika HSL-a više načelne prirode s obzirom na reformu u zdravstvenom sustavu i zadržku koja je već iskazana kod ostalih zakona iz tog područja. Što se tiče ovih predloženih izmjena, Klub nema konkretnih, odnosno bitnijih primjedbi.

Država određuje trajanje bolesti

Jadranka Kosor (HDZ) govorila je u ime Kluba zastupnika HDZ-a. Na početku je rekla da će njen Klub podržati ovaj Prijedlog, iako smatraju da bi u sklopu izmjena ovog Zakona trebalo promijeniti još neke odredbe. Podsjetila je na smanjivanje osnovice za bolovanje sa 80% na 70%. Mišljenja je da je to izazvalo prili-

čne poteškoće, posebice onima najbolesnijima i najsiromašnijima, "tako da su oni još bolesniji i još siromašniji".

Klub zastupnika HDZ-a predlaže da se razmisli o promjeni podzakonskih akata koji su vezani uz ovaj zakon, a radi se o dužini trajanja bolovanja za pojedine bolesti. Misli da ti pravilnici nisu pravedni, jer određuju dane bolovanja za pojedine bolesti, odnosno rok unutar kojeg se mora ozdraviti ili pak ići pred komisiju. "Dakle, država određuje koliko možemo biti bolesni, kada moramo ozdraviti i vratiti se na posao".

Podsjetila je na slovo hrvatskog Ustava koji kaže da svatko ima pravo na zdravstvenu zaštitu u skladu sa zakonom.

Predložila je u ime Kluba da se još jednom razmisli o vraćanju trogodišnjeg roditeljskog dopusta za majke koje imaju više djece, kao i o povećanju roditeljskih naknada, te naknada za novorođenčad. Založila se za vraćanje posebnog dodatka u sustavu doplatka za djecu za treće i svako sljedeće dijete.

Podsjetila je da se upravo izmjenama Zakona o radu predviđa smanjivanje mirovanja radnog odnosa sa 3 na 2 godine. Sve ovo zastupnica stavlja u kontekst katastrofalne demografske situacije u Hrvatskoj.

Uz molbu Ministarstvu da razmotri ove primjedbe, Klub zastupnika HDZ-a podržat će ovaj Prijedlog.

U ime Kluba zastupnika HSS-a govorio je Miroslav Furdek (HSS). Rekao je da su predložene izmjene i dopune Zakona o zdravstvenom osiguranju većim dijelom usklađene s izmjenama Zakona o radu, ali isto tako dijelom i poboljšanje teksta danas važećeg zakona.

Klub zastupnika HSS-a podržava ove izmjene i dopune, osobito način isplate naknada za korištenje prava iz Zakona o radu, tj. produženje trajanja porodiljskog dopusta kada dio koristi otac, te pravo na rad s polovicom radnog vremena do navršene druge godine djetetova života u slučaju rođenja blizanaca, trojki, četvorki ili više djece jednake dobi.

Osobito podržavaju odredbu prema kojoj naknadu plaće za vrijeme bolovanja zbog ozljede na radu ili profesionalne bolesti nastale prije stupanja na snagu Zakona o zdravstvenom osiguranju, a koja tereti sredstva poslodavca, u slučaju stečajnog postupka ili likvidacije poslodavca, osiguraniku neposredno isplaćuje Zavod. Klub zastupnika HSS-a smatra ovu odredbu izuzetno dobrim rješenjem,

jer osigurava zaštitu onih osiguranika koji u slučaju stečaja poslodavca ili njegove likvidacije ne bi mogli ostvariti pravo na naknadu plaće za vrijeme bolovanja, "pa mu listu neposredno isplaćuje HZZO". Pri tome ističu da će sigurno doći do povećanja troškova HZZO-a, te pitaju da li će 450 tisuća kuna koje se navodi u uvodnom dijelu biti dostatno za isplatu ovakve vrste naknade za vrijeme spriječenosti za posao.

Kvalitetnije je definiran članak 32. u smislu da žalba koju osiguranik izjavljuje protiv rješenja, ocjene liječničkog povjerenstva Hrvatskog zavoda za zdravstveno osiguranje o privremenoj nesposobnosti za posao, ne odgađa izvršenje, komentira Miroslav Furdek. Ipak, izrazio je u ime Kluba dilemu oko pravilnika o dužini trajanja bolovanja. "Mislimo da bi Ministarstvo zajedno s HZZO-om i ekspertnim skupinama trebalo sada, kada je taj pravilnik već nekoliko mjeseci u primjeni, iznaći određena poboljšanja".

Klub zastupnika HSS-a će podržati izmjene i dopune Zakona o zdravstvenom osiguranju.

Predstavnik predlagatelja, ministar zdravstva, mr.sc. **Andro Vlahušić**, dao je završnu riječ. Izrazio je zadovoljstvo što su zastupnici podržali ovaj zakon, a isto tako što su otvorena druga brojna pitanja, pogotovo vezana uz paket zdravstvene reforme. Dodao je da bi se cjelovit paket od 7 zdravstvenih zakona trebao uskoro naći pred zastupnicima.

Što se tiče dužine trajanja bolovanja, ministar ističe da su pravilnikom ujednačena prava svih osiguranika u RH, da upravo sada stručna tijela rade analizu, nakon koje će izaći s prijedlozima za njegovo poboljšanje.

Ovime je zaključena rasprava o tekstu zakona i uslijedilo je izjašnjavaње predstavnika predlagatelja, Ministarstva zdravstva, o amandmanima Odbora za zakonodavstvo. Sve amandmane Odbora za zakonodavstvo predlagatelj je prihvatio, ustvrdio je gospodin Ante Bilić, zamjenik ministra zdravstva.

Zastupnici Hrvatskog sabora su u hitnom postupku, većinom glasova, sa 75 glasova "za" i 16 "suzdržanih" donijeli Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o zdravstvenom osiguranju, u tekstu predlagatelja, Vlade Republike Hrvatske, zajedno s prihvaćenim amandmanima.

S.Š.

PRIJEDLOG I KONAČNI PRIJEDLOG ZAKONA O SPRJEČAVANJU NEREDA NA ŠPORTSKIM NATJECANJIMA

Onemogućiti nasilno ponašanje na utakmicama

Zastupnici Hrvatskog sabora većinom su glasova donijeli Zakon o sprječavanju nereda na sportskim natjecanjima, u tekstu predlagatelja, zajedno s prihvaćenim amandmanima. U raspravi je ukazano na štetu koju pojedini "navijači", svojim nasilničkim ponašanjem nanose športu i gledateljima. Ukazano je i na kronologiju nasilja koje je proteklih nekoliko godina uočeno prvenstveno na nogometnim stadionima, ali i na pojedinim rukometnim i vaterpolo utakmicama. Predložene mjere trebalo bi, ocijenili su zastupnici popratiti i s edukativnim i preventivnim akcijama, kako bi se trajno uklonilo nasilje na sportskim terenima.

O PRIJEDLOGU

Ovaj zakonski prijedlog podnijela je Vlada Republike Hrvatske po hitnom postupku ukazujući na potrebu da se što prije utvrde normativne mjere kako bi se spriječio sve veći broj slučajeva nedoličnog ponašanja, nereda i nasilja prije, za vrijeme i nakon odigravanja sportskih natjecanja.

Republika Hrvatska ugovorna je strana Europske konvencije o nasilju i nedoličnom ponašanju gledatelja na sportskim priredbama, osobito na nogometnim utakmicama, usvojene u Strasbourgu, 19. kolovoza 1985. godine. Zemlje ugovornice su se obvezale da će, radi sprječavanja i suzbijanja nasilja i nedoličnog ponašanja gledatelja na nogometnim utakmicama, te drugim sportovima i sportskim manifestacijama u kojima postoji strah od nasilja, utvrditi i provoditi mjere određene odredbama članaka 3. do 6. ove Konvencije. U cilju provođenja odredbi Europske konvencije, veći je broj zemalja ugovornica i međunarodnih sportskih organizacija propisao mjere kojima je cilj

sprječavanje nasilja na sportskim priredbama i u svezi s održavanjem sportskih priredbi.

Nesporno se na velikom broju sportskih natjecanja uočava preveliki broj nedoličnog ponašanja, pa i nereda, a osobito je zabrinjavajuće da je nasilje na sportskim natjecanjima poprimilo zabrinjavajuće razmjere. Tako je na nogometnim utakmicama, a manifestiralo se međusobnim sukobima navijačkih skupina, zabilježeno na 47 nogometnih utakmica, pri čemu je dolazilo do težeg narušavanja javnog reda i mira, te činjenja raznoraznih kaznenih djela. Pri tome su nastupile i konkretne posljedice, ozlijeđeno je 89 navijača od čega 11 teško, oštećeno 20 autobusa, 36 policijskih vozila i jedan tramvaj. Ozlijeđeno je i 109 policijskih službenika od čega tri teško. Radi nasilja privedeno je 337 navijača protiv kojih je nadležnom Državnom odvjetništvu podnijeto 47 kaznenih prijava, a nadležnim prekršajnim sudovima stavljeno je 288 zahtjeva za pokretanje prekršajnog postupka. Ovaj Zakon propisuje niz mjera koje će smanjiti protupravna ponašanja i nereda, a osobito nasilje na sportskim natjecanjima.

U Republici Hrvatskoj nisu doneseni propisi u provođenju Europske konvencije u cilju sprječavanja, suzbijanja i sankcioniranja nereda i nasilja na sportskim natjecanjima, pa tome služe (samo) neke odredbe Kaznenog zakona Republike Hrvatske, Zakona o prekršajima protiv javnog reda i mira i Zakona o javnom okupljanju. Već dosta godina Ministarstvo unutarnjih poslova, Ministarstvo prosvjete i športa, neki nacionalni sportski savezi, osobito Hrvatski nogometni savez upozoravaju na potrebu što potpunijeg normativnog uređivanja mogućih mjera za sprječavanje, suzbijanje i sankcioniranje nereda i nasilja na sportskim natjecanjima. Odbor za obitelj, mladež i šport Hrvatsko-

ga sabora, već duže vremena traži da se normativno urede pitanja na koja upućuje Europska konvencija. Tako je ovaj Odbor 16. svibnja 2000. godine proveo raspravu o problemima nasilja i izgređima na nogometnim i drugim sportskim priredbama, te zadužio Vladu Republike Hrvatske "da pripremi poseban zakon koji će sankcionirati nasilničko ponašanje navijača na sportskim borilištima, sukladno iskustvima nekih europskih država koje su uspješno riješile taj problem". Odbor za obitelj, mladež i šport ponovno je 27. studenoga 2002. godine proveo tematsku raspravu o stanju i odnosima u športu ističući "da su izgređi na sportskim borilištima i dalje naša svakodnevica, te da u ispadima ne sudjeluju samo navijači, već i sami sudionici natjecanja: igrači, treneri, članovi rukovodstva klubova". Odbor je ponovno od Vlade zatražio da predloži poseban "zakon o navijačima" kojim bi se reguliralo ponašanje na sportskim borilištima i oko njih. Stoga će se predloženim Zakonom, u tom cilju, ali i u cilju stvaranja uvjeta da sportska natjecanja što više doprinosu kvaliteti života građana, osobito mladeži urediti:

- protupravna ponašanja prije, za vrijeme i nakon sportskog natjecanja ili sportske priredbe

- obveze i odgovornosti sportskih udruuga, ustanova i trgovačkih društava koje su organizatori ili sudjeluju u sportskom natjecanju, te sportskih saveza i drugih sportskih udruuga više razine

- posebne uvjete koje mora ispunjavati sportski objekt i obveze vlasnika ili korisnika sportskog objekta

- obveze i odgovornosti gledatelja sportskog natjecanja, osobito ograničavanja u mogućnostima prisustvovanja sportskom natjecanju

- obveze i odgovornosti sportaša, trenera, sudaca i drugih osoba koje organiziraju i vode sportsko natjecanje

- obveze i odgovornosti sredstava javnog priopćavanja

- posebne obveze i ovlasti ministarstva nadležnog za šport i ministarstva nadležnog za unutarnje poslove

- te prekršaji i sankcije za ponašanja protivna odredbama ovog Zakona.

Pored ostalih predloženih članaka, najviše pozornosti privlače predložene odredbe kojima se definira protupravno ponašanje, opisano u članku 4. predloženoga teksta. Tako se između ostalog navodi da je protupravno ponašanje: posjedovanje ili konzumiranje alkoholnih pića, opojnih droga, te posjedovanje pirotehničkih sredstava, oružja i drugih sredstava pogodnih za nanošenje ozljeda ili za stvaranje nereda i nasilja od strane osobe koje dolaze na športska natjecanja. Nije dopušteno ni unošenje i isticanje transparenta, zastava ili druge stvari s obilježjem koje iskazuje ili potiče mržnju i nasilje na temelju rase, nacionalne ili vjerske pripadnosti ili neke druge posebnosti, bacanje predmeta u natjecateljski ili gledateljski prostor, pjevanje pjesama ili dobacivanje poruka čiji sadržaj iskazuje ili potiče mržnju ili nasilje na temelju rase, nacionalne ili vjerske pripadnosti, paljenje navijačkih rekvizita i drugih predmeta, pozivanje i poticanje na tučnjavu ili na napad na druge gledatelje, redare, službene osobe organizatora natjecanja, sportaše i druge sudionike u športskom natjecanju, nedozvoljen ulazak u prostor na kome se odvija športsko natjecanje, te oštećenje ili uništavanje dijelova športskog objekta, prijevoznih sredstava i druge imovine prilikom dolaska, za vrijeme održavanja ili nakon završetka športskog natjecanja. U nastavku predloženog zakonskog teksta propisuju se obveze i ostalih sudionika športskog natjecanja, propisuju se uvjeti koji moraju vladati na športskom objektu, ponašanje organizatora, redara, sredstava javnog priopćavanja, te naposljetku i zakonske sankcije za one osobe koje se odluče za kršenje navedenih zakonskih odredbi.

RADNA TIJELA

O predloženom zakonskom tekstu očitovala su se i nadležna radna tijela Hrvatskog sabora. **Odbor za zakonodavstvo** podupro je donošenje ovoga Zakona i ne protivi se prijedlogu da se donese po hitnom postupku. Na tekst Konačnog pri-

jedloga zakona donio je amandmane kojima se uređuje predloženi zakonski tekst i preciziraju pojedine odredbe. Svi amandmani radnih tijela, Klubova zastupnika i zastupnika bit će izneseni i objedinjeni prilikom očitovanja predstavnika predlagatelja, uoči glasovanja o predloženom zakonskom tekstu.

Odbor za ljudska prava i prava nacionalnih manjina proveo je raspravu kao zainteresirano radno tijelo. Postavljeno je pitanje u kojoj mjeri se mogu suziti prava navijača, posebno onih koji u svom ponašanju pokazuju krajnje ekstremni odnos prema igračima, terenu ali i drugim građanima i njihovoj imovini izvan terena. Premda su pri izradi Prijedloga zakona uzeta u obzir i iskustva drugih zemalja, ukazano je da postoji opasnost da se iz vida izgubi uzrok problema. Istaknuto je da postoji opasnost da društvo na taj način pokušava sa sebe skinuti odgovornost za besperspektivnost u kojoj se zatiče omladina koja reagira na takav način. Ne može egzistirati tvrdnja da je društvo dobro, a sport loš. U stvari se radi o protestu protiv kriminalizacije i kriminalnih radnji koje se ponekad događaju u sportu. Posljedica nezadovoljstva uslijed takvih pojava u svijetu sporta, koji bi trebao imati plemenit cilj pozitivnog djelovanja na mlade u fizičkom i psihičkom pogledu, je skretanje pažnje mladih na sebe ponašanjem koje nije društveno prihvatljivo i koje se često manifestira nasiljem. Društvo u cjelini, prema ocjeni Odbora, ne može vlastitu savjest opravdati činom represije prema ponašanju mladih. Naprotiv, društvo treba osluški-vati poruke mladih koje oni upućuju sa stadiona i natjecateljskih terena, jer mladi na taj način ispoljavaju ono što dobar segment društva i obitelji misli, ali se o tome javno ne izražava. Nasilje do kojeg bi eventualno moglo doći na športskim terenima može se spriječiti i temeljem važećih propisa. Prema stajalištu većine, Prijedlog zakona usmjeren je na one koji stvaraju nasilje dok je međutim, u interesu i navijača i športa prije svega, da se to područje uredi te da se daju okviri unutar kojih će smjeti postupati svi sudionici, a ne samo navijači. Pažnju treba usmjeriti na nedopustiva ponašanja bilo kojeg sudionika.

Za postizanje cilja ovog zakona istaknuto je, bitna je preventiva i rad s omladinom, budući da zakonske sankcije same po sebi ne mogu biti efikasne i

izmijeniti ponašanje. Na to ukazuju iskustva drugih zemalja koje su se već ranije susrele s problemom nasilničkog ponašanja i neredima na športskim natjecanjima. Osnovna pitanja su socijalizacija mladih, kako to postići i kako ukloniti posljedice činjenice što je obitelj, kao temeljna ćelija društva u kojoj se stječu osnovne spoznaje i ponašanja zanemarena, te kako utvrditi što je to društveno poželjna vrijednost, odnosno društveno poželjno ponašanje. Budući da je potrebno donijeti takav zakon koji će se odnositi na sve sudionike, te na građane kao i na njihovu imovinu, smatra se da je to mnogo složeniji proces, te da je potrebno uključiti i stručnjake raznorodnih područja.

U pogledu pitanja osiguravanja zaštite i sigurnosti osnovno je, s obzirom na napetost koja raste kod navijača, utvrditi broj redara koji bi mogli pružiti učinkovitu zaštitu, te osigurati mirno odvijanje sportskog događaja. S tim u svezi, smatra se da je prethodno potrebno utvrditi broj gledatelja, te procijeniti razinu opasnosti kao i kategorizaciju i stupanj rizika, a potom na temelju te procjene organizirati odgovarajuću zaštitu. Klubove, odnosno organizatore športskog natjecanja, s obzirom na to da imaju veliku ulogu u preventivi treba prisiliti mjerama da primijene sva sredstva preventive koja su potrebna s obzirom na procijenjeni stupanj opasnosti za konkretni športski događaj, odnosno natjecanje.

Klubovi, savezi te druge športske udruge dužne su svojim aktima urediti sankcioniranje nedopustivih ponašanja, ne samo sportaša, nego i trenera, čelnika klubova i članova upravljačkih tijela, koji iniciraju i potpomažu na bilo koji način nasilnička i druga društveno neprihvatljiva ponašanja.

Nedopustivo je i bilo kakvo ponašanje koje bi upućivalo na vjerski, nacionalni, rasni ili drugi oblik netolerancije ili nesnošljivosti prema momčadi iz protivničkog kruga. Mediji i sredstva javnog informiranja trebali bi voditi više računa o načinu izvješćivanja sa sportskih terena kako ne bi poticali negativno manifestiranje navijačke pripadnosti.

Imajući u vidu sve primjedbe, Odbor je zauzeo stajalište da je zbog ozbiljnosti materije koju razrađuje ovaj zakon, te raznovrsnosti i kompleksnosti pitanja koja bi njime trebala biti uređena, isti potrebno razmatrati u dva čitanja. Nakon provedene rasprave, Odbor je većinom

glasova odlučio predložiti Hrvatskom saboru da Prijedlog zakona o sprječavanju nereda na športskim natjecanjima razmatra u prvom čitanju, te da se primjedbe i prijedlozi iz rasprave upute predlagatelju kako bi ih imao u vidu pri izradi Konačnog prijedloga zakona.

RASPRAVA

Prvi je u raspravi u ime Kluba zastupnika LIBRE govorio zastupnik **Mladen Godek**. S obzirom na činjenicu da ovaj zakonski prijedlog nije "prošao" određene odbore, predložio je da se o njemu trenutno ne vodi rasprava. Upozorio je zatim i na određene nejasnoće koje su se javile oko ove točke na Odboru za zakonodavstvo, a o predloženom tekstu nije se izjasnio ni Odbor za pravosuđe, kao ni Odbor za unutarnju politiku i nacionalnu sigurnost. Kako bi se uklonile ove manjkavosti predložio je da se o ovoj točki dnevnog reda raspravlja idući tjedan.

Zastupnik **Anto Đapić** govorio je u ime Kluba zastupnika HSP-HKDU-a, te je odmah podržao prijedlog LIBRE podvlačeći da ovako značajan zakonski prijedlog mora biti razmotren i na svim relevantnim radnim tijelima Hrvatskog sabora. Zatim je u ime Kluba zastupnika HDZ-a govorila zastupnica **Jadranka Kosor** koja se složila s ocjenom i iznesenim argumentima zastupnika Godeka. Budući da raspravljamo o Konačnom prijedlogu zakona pojedine odredbe trebaju se uskladiti i s Kaznenim i Prekršajnim zakonom, te sa zakonskim odredbama u kojima se uređuje konzumiranje opojnih droga. Dakle, riječ je o materiji koja se međusobno preklapa i prožima, pa je raspravu potrebno odgoditi do slijedećeg tjedna.

U ime Kluba zastupnika HSLS-a govorio je zatim i zastupnik mr.sc. **Željko Glavan**, podupirući iznijete prijedloge o odgodi. Nakon što je zastupnica **Milanka Opačić** u ime Kluba zastupnika SDP-a zatražila kratku stanku, u nastavku je predložila da se nastavi s radom i da se ova točka, koja je najavljena od strane Predsjedništva održi. Ukoliko se osigura potreban kvorum kojim bi se izglasala odluka po kojoj se neće raspravljati o rečenom zakonskom prijedlogu, mi ćemo tu odluku prihvatiti. Ukoliko nema kvoruma, odluka Predsjedništva ne može se mijenjati i tražimo da se nastavi s raspravom, zaključila je zastupnica Opačić.

Zastupnik Godek potvrdio je da je ovo obrazloženje formalno opravdano, ali je upozorio na suštinu problema, te predložio da se do kraja rasprave dozvoli podnošenje amandmana. Predsjedavajući je potvrdio opravdanost ove solucije, dodajući da se amandmani mogu podnositi, te je precizirao termine. Nastavljeno je zatim s raspravom, a prvo je u ime Kluba zastupnika HSLS-a govorio zastupnik **Željko Glavan**. On je upozorio da se ranije nije govorilo o skidanju ove točke s dnevnog reda, već da se raspravlja slijedeći tjedan.

Tko je kriv za nered - organizatori ili navijači?

Govoreći u ime Kluba zastupnika IDS-a zastupnik **Damir Kajin** je ocijenio da se neobuzdanom ponašanjem i divljanju na stadionima, skijalištima i bazenima, konačno mora stati na kraj, te je potrebno održati raspravu o podnjetom zakonskom prijedlogu. Nakon poznatih zbivanja u Kranju, mi smo gotovo "zaratili" sa Slovenijom i Srbijom, a budući da su se matični odbori očitovali, nema potrebe

Organizator mora poduzeti primjerene mjere kako ne bi dolazilo do nasilja na športskim terenima.

za odgodom o ovoj točki dnevnog reda. Ovakav stav doveo je međutim, u pitanje zastupnik mr.sc. **Miroslav Rožić** koji je upozorio da o predmetnom zakonu uopće nije raspravljao Odbor za Ustav, Poslovnik i politički sustav. Osim toga, spomenuti događaji odvijali su se u Kranju, a ne na području Republike Hrvatske pa bi slovenska strana trebala donijeti odgovarajući zakonski propis kako se osiguravaju rizični sportski susreti. U ime Kluba zastupnika HSP-HKDU-a, zatražio je da se odbri još jedna stanka kako bi se postigao dogovor o ovom pitanju. Zastupnik **Damir Kajin** zatražio je ispravak netočnog navoda, upozoravajući da su prije ovog incidenta, naši navijači izazvali incident u Milanu i u Zürichu, a prije toga i na drugim mjestima.

Narušavaju se zakonska prava mladih osoba

Nakon održane stanke ponovno je govorio zastupnik **Miroslav Rožić** koji je upozorio da se rasprava o ovako važnom tekstu provodi pred polupraznom vijećnicom Sabora. Budući da se radi o tekstu koji zadire u materiju čak tri ministarstva, ocijenio je da hitna procedura u ovom slučaju ne bi pridonijela kvaliteti Konačnog zakonskog prijedloga. Iznijete ocjene o tome kako smo gotovo zaratili sa Slovenijom, drži neutemeljenima jer se nismo sukobili niti zbog puno važnijih stvari poput prava nadzora na Svetoj Geri, zaštite prava hrvatskih štediša u Ljubljanskoj banki, te prava vlasništva nad dijelom NE Krško. Slične argumente iznio je i povodom ponašanja srpske strane nakon okončanja utakmice. Upozorio je da se ovdje radi o temeljnim pravima naše mladeži, te se spreman zbog ovog zakonskog prijedloga odazvati i na izvanrednu sjednicu Sabora u osmom mjesecu. Mladima se s jedne strane "nudi legaliziranje droge", a s druge strane zadire u njihova temeljna ustavna prava i slobode. Upozoravajući da se podnjetim zakonskim prijedlogom zabranjuje čak i pjevanje određenih pjesama na stadionima, upozorio je da, "nije riječ o nasilju na stadionima, nego u Hrvatskom saboru". Upozorio je zatim da se sličan zakonski propis u Engleskom parlamentu pripremao čak pet godina, a ovdje se radi o hitnom donošenju i to nakon incidenta u Kranju. Zbog navedenog događaja sada se provodi nasilje nad procedurom, nad omladinom, te nad samim Saborom. Ukoliko se ustrajava na provođenju rasprave, mi ćemo iz protesta napustiti dvoranu i nećemo sudjelovati u raspravi. Pojave li se pak te mlade osobe ovdje da poput sindikata izraze nezadovoljstvo, mi ćemo biti s njima, a ne s vama u Sabornici, zaključio je zastupnik Rožić obraćajući se onim zastupnicima koji su podržavali soluciju kojom bi se odmah održala rasprava.

Predsjedavajući je podsjetio da bi se o novom odlučivanju trebao osigurati kvorum, te pozvao jednog od predlagatelja, ministra prosvjete i športa, dr.sc. **Vladimira Strugara** da se obrati Hrvatskom saboru. On je podsjetio na temeljne odredbe koje se tiču europskih iskustava oko usvajanja i pripreme Konvencije o nasilju i nedoličnom ponašanju na sport-

skim priredbama, čija je ugovorna strana i Republika Hrvatska. Zatim je ukazao i na višekratna upozorenja Odbora za obitelj, mladež i šport, koji je u nekoliko navrata tražio da se normativno uredi pitanja na koja upućuje Europska konvencija. Stoga se može reći da je predloženi zakonski tekst utemeljen na ustavnoj odredbi prema kojoj se određena prava mogu zakonom ograničiti kako bi se zaštitila sloboda i prava građana. U tom se kontekstu propisuje što se smatra protupravnim ponašanjem; prije, za vrijeme i nakon športskog natjecanja, te se sankcioniraju sve navedene nedopuštene radnje. Osobito se sankcionira oštećivanje ili uništavanje sportskih objekata, prijevoznih sredstava ili druge imovine prije, za vrijeme i nakon završetka sportskog natjecanja, upozorio je ministar Strugar.

Jasno je da se društveni uzroci nasilja ne mogu otkloniti samo i isključivo zakonom, odnosno represivnim mjerama. Ali se protupravno ponašanje i nasilje na sportskim natjecanjima i priredbama, nastavio je ministar, sasvim sigurno može u dobroj mjeri otkloniti odlučnom primjenom predloženog zakonskog propisa. Stoga se osnovna namjera i suština predloženog zakona može izraziti konstatacijom da je njegova svrha sankcionirati izgređene, a ne navijače na sportskim natjecanjima i priredbama.

Na kraju izlaganja, izrazio je očekivanje da će se usvajanjem predloženoga zakona, ostvariti pretpostavke za nesmetano ostvarivanje plemenite svrhe športskih priredbi i natjecanja.

Društveni uzroci nasilja ne mogu se otklanjati samo represivnim mjerama.

U ime Odbora za ljudska prava i prava nacionalnih manjina govorila je zastupnica Jadranka Reihl-Kir. U raspravi je istaknuto pitanje odnosa u zaštiti ustavnih prava građana u odnosu na zaštitu prava navijača. Postavljeno je i pitanje u kojoj se mjeri mogu suziti prava navijača, a posebno onih koji u svom ponašanju pokazuju krajnje ekstremni odnos prema igračima, terenu, ali i građanima i njihovoj imovini izvan terena. Istaknuto je da postoji opasnost kako bi društvo na taj

način, pokušalo sa sebe skinuti odgovornost oko besperspektivnosti na koju su osobito osjetljive mlade osobe u svojim reakcijama. Iznijela je zatim i ostale stavove Odbora, te istaknula da je većinom glasova predloženo Hrvatskom saboru da predloženi zakonski tekst razmotri u prvom čitanju. Sve podnijete primjedbe i prijedloge iz rasprave, trebalo bi uputiti predlagatelju kako bi ih imao u vidu prilikom izrade Konačnog prijedloga zakona.

Huliganstvo i neredi na tribinama moraju se obuzdati

Nakon izlaganja predstavnice Odbora, govorili su predstavnici klubova zastupnika parlamentarnih stranaka. Prvi je u ime Kluba zastupnika IDS-a govorio zastupnik **Damir Kajin**. Smatra da učestalo huliganstvo i neredi na tribinama ne mogu nikoga ostaviti ravnodušnim, jer je i to slučaj direktnog nasilja nad samom Republikom Hrvatskom. Htjeli mi to ili ne, vandali koji su izazvali nered na utakmici u Kranju, na određeni način prezentiraju čitavu državu, pa nas po njima sve češće prepoznaje i svijet. Svjestan je ujedno i činjenice da je lakše donijeti zakonski propis nego proniknuti u psihu onih koji se odaju takvom ponašanju. Nabrojao je zatim sve urgentne popratne pojave koje prate svijet mladih bez posla, ali usprkos ovim teškim socijalnim okolnostima, zajednica mora reagirati na učestala nasilnička ponašanja. Ovo je prva mjera, a drugom mjerom mora se dokazati da se naše društvo ne povlači pred takvim ponašanjima. To što ovi pojedinci izvode, nije športsko navijanje, niti je to navijanje za Hrvatsku. Zastupnik Kajin je zatim upozorio na kronologiju najžešćih sukoba koji su se na našim stadionima odigrali od 1990. godine pa sve do nedavnih izgreda. Ovim su sukobima i incidentima, pridonijeli i izgredi koje su naši navijači potaknuli i izvan granica Hrvatske; u Zürichu, Milanu, Oseru. Uz nogometne, sukoba i incidentata bilo je i na hokejaškim i rukometnim utakmicama, kao i na Skijaškom kupu u Mariboru. Najgora je činjenica što se na stadione dolazi uživati u sukobima i incidentima, dok sama športska borba i nadmetanje pada u drugi plan. Čeka se tučnjava, metež i juriš na policiju, te uživa u krvi, polomljenim glavama i udovima.

Kada se rezimira ovakvo ponašanje, razumljivo je da se postavlja pitanje o pravim razlozima i uzrocima opisanog ponašanja. Spomenuo je zatim i "mračnu slavu" koju su stekli engleski navijači nakon pogibije 36 talijanskih navijača Juventusa na stadionu Heissel. Međutim, uslijedila je i kazna međunarodnih institucija, pa su nekoliko godina engleski klubovi bili izbačeni iz svih natjecateljskih susreta. Ova bi kazna mogla zadesiti i hrvatske vaterpoliste, upozorio je zastupnik. Upozorio je ujedno, da treba spriječiti ovakvo predstavljanje Hrvatske u svijetu koje nanosi veliku štetu našim vrhunskim športovima u pojedinačnim i timskim športovima. Treba ujedno onemogućiti i stvaranje loše slike o Hrvatskoj te obuzdati vandale, bez obzira gdje se nalazili. Uz svu tragediju koja je zadesila građane Vukovara tijekom rata, ne smije se dogoditi da se djetetu od desetak godina zabrani sudjelovanje nastupa na Memorijalnom turniru, samo zato što je srpske nacionalnosti. Nije li i to nasilje nad našim parlamentom i nad našom procedurom, metaforički se zapitao zastupnik Kajin, ciljajući na ranije izrečenu usporedbu koju je iznio zastupnik Miroslav Rožić.

Europske športske institucije kažnjavaju vinovnike nemira višegodišnjim izbivanjem od međunarodnih susreta.

Hrvatska ima visoku športsku reputaciju u svijetu, i taj se ugled ne smije narušavati opisanim slučajevima nasilja pojedinih navijača. Ispričao je zatim i anegdota koju mu je prenio porečko-pulski biskup Bogatić. Boraveći na Tajvanu, otkrio je vjernicima i prijateljima da dolazi iz Hrvatske, pa su ubrzo svi nabavili naše nogometne dresove, pokazujući time poštovanje prema umijeću i dostignućima hrvatskih nogometaša. Podržao je predloženi zakonski tekst, ističući da je dobro što se nasilniku može spriječiti dolazak na stadion na određeno vrijeme. Sankcioniranje bi trebalo biti i rigoroznije ukoliko se ovi incidenti krivnjom naših navijača, dogode izvan granica Republike Hrvatske. Nasilje se ne može opravdavati socijalnom slikom

zemlje ili nekakvim nacionalnim razlozima. Nacionalizam nije patriotizam, a treba onemogućiti i pokušaje da se ovim mladim ljudima upravlja i manipulira zbog pojedinačnih vlastitih interesa i ambicija. Zastupnik je na kraju izlaganja upozorio da se ovakve situacije ne moraju u krajnjoj liniji sve završavati represivnim mjerama, jer potrebnu pozornost treba posvetiti i prevenciji.

Potreban je studiozniji pristup i analiza uočenog problema

U ime Kluba zastupnika HSL-a govorio je mr.sc. **Željko Glavan** koji je uvodno ponovio argumente o tome da ne vidi razloge zbog kojih se ova materija ne bi razmatrala u dva čitanja. Sve to zahtijeva malo studiozniji pristup i analize, a važno je osvijetliti i sociološki aspekt ovoga problema. Ukazao je zatim i na pojedine sporne i kontradiktorne sekvence iz rasprave o Kaznenom zakonu, kao i argumente pri zauzimanju stava o dekriminalizaciji droga. Upozorio je ujedno i na uočene nepreciznosti, jer se u zakonskom tekstu koji govori o sankcijama, ne razlučuju kazne koje se odnose na punoljetne i maloljetne osobe koje prave nered na stadionima. Upozorio je da se ovdje usput pokušava obračunavati i s pojedinim

Mjere protiv ekscesa donosimo prvenstveno radi sigurnosti naše djece.

političkim idejama koje nekome baš nisu po volji, o čemu najbolje svjedoče pojedini stavovi i poruke prethodnog govornika. Govoreći o ranijem nasilju koje su pokrenuli engleski navijači, ocijenio je da se ipak cjelokupna Velika Britanija nije promatrala kroz prizmu nogometnih fanatika i navijača iz ove zemlje. Zašto bi se ujedno neki državni dužnosnik trebao ispričavati što je nekoliko nogometnih huligana napravilo nered, kojega je trebala spriječiti policija te iste zemlje, upozorio je zastupnik Glavan. Ocijenio je ujedno da je Hrvatska poznata po drugim vrijednostima; po lijepom moru, Paškom siru, dobrim vinima te poštenim i radnim ljudima. Mjere protiv ekscesa na stadionima donosimo prvenstveno radi sigurnosti

svoje djece, a ne zato da bi Europi pokazali kako smo uljuđeni. To pokazuje-mo svojom kulturom i djelima koje smo tijekom povijesti i u današnje vrijeme stvorili, ocijenio je zastupnik.

Upozorio je zatim da se problemi neće riješiti ukoliko uhitimo i izoliramo nekoliko maloljetnika zato što su pjevali određenu problematičnu pjesmu. Nasuprot, time će se samo zatomiti energija koja će još jače buknuti u nekim drugim okolnostima i u neželjenom pravcu, upozorio je izlagatelj. Zbog svih navedenih argumenata, zastupnik Glavan najavio je predlaganje zaključka kojim bi se ovaj Zakon uputio u drugo čitanje i da se ako treba, provede temeljita rasprava pred svima koji su zainteresirani za njegovo rješavanje.

Potaknuti športsko navijanje i ponašanje

U ime Kluba zastupnika SDP-a govorio je zastupnik **Branko Tušek**, koji je ocijenio da je donošenje podnijetog zakonskog prijedloga nužno. Njegovo je donošenje tražila ne samo športska, već ukupna hrvatska javnost koja je dala ocjene o ovim zbivanjima. Ovim korektnim pritiskom, javnost je zapravo potaknula Vladu Republike Hrvatske da poduzme određene zakonske mjere kako bi se zaustavilo nasilje na stadionima, ali i izvan njih. Potrebno je obuzdati ponašanje koje nema veze sa športom, te spriječiti stvaranje sukoba i nereda. Cilj Kluba zastupnika socijaldemokrata je sprječavanje nereda, te poticanje ponašanja navijača i svih sudionika na jednu višu razinu ponašanja. Time trebaju dakle biti obuhvaćeni svi posredni i neposredni sudionici; škole, obitelji, športske udruge i klubovi, sredstva informiranja kao i svi organizatori i sudionici sportskih natjecanja. Nitko ovdje nije amnestiran od odgovornosti, a treba ujedno istaknuti napore "Večernjeg lista" da u svojim granicama mogućnosti popularizira okončavanje nasilja na športskim priredbama i stadionima. Time ujedno daje i dobar primjer ostalim medijima da se uključe u ovu vrijednu akciju. Policija nije jedina pozvana da spriječi nasilje, jer u stvaranju pozitivnog ozračja, svatko može dati svoj doprinos. Ne smiju se ujedno sve optužbe usmjeravati prema mladim ljudima, jer se time vrijeđa njihovo

dostojanstvo i ponos. Ovakve izjave samo mogu dovesti do određene getoizacije i stvaranja ratničkih plemena mladih navijača. Kako bi se osujetili neredi na športskim terenima, potrebno je ujedno otkriti prave razloge i motive o proizvodnji tzv. podgrijavajuće atmosfere, koja često otvara vrata kasnijim neredima. Mi ocjenjujemo da se radi o značajnim pitanjima, upozorio je zastupnik Tušek, upozoravajući ujedno i na sve negativne aspekte nedavnog incidenta u Vukovaru oko zabrane nastupa jednom igraču. I to je vid određenog športskog nasilja, a sva otvorena pitanja treba popuniti s odgovarajućim rješenjima i ispravnim odgovorima. Upozorio je ujedno da europska

Veliki dio ekscesa i sukoba među navijačima događa se tijekom i nakon okončanja utakmice.

istraživanja i iskustva ukazuju da se čak 60% incidenata događa uoči odigravanja utakmice, dok se kod nas najviše sukoba dogodi za vrijeme ili nakon utakmice. Mi ćemo kao Klub, uz određene alternative podržati ovaj Zakon u donošenju, jer ga ocjenjujemo potrebnim i dobrodošlim. Potrebno je provesti sigurnost te definitivno eliminirati jedno nezdravo tkivo koje ima za cilj neprekidno stvaranje nereda, sukoba, konflikata i incidenata. Moramo ujedno zatvoriti vrata pojedincima i grupama koji na utakmice putuju isključivo zbog izazivanja nereda. Time ne mislimo na onih 98% istinskih navijača koji daju potporu i cijene boje svoga kluba. Ujedno treba podržati one zakonske članke koji otvaraju mogućnost da sami navijači pridonose osiguravanju reda, te ohrabriti sve preventivne akcije koje se mogu provoditi u školama i ostalim institucijama sustava, te udrugama građana.

Nasilje se ne može tolerirati ni opravdavati

U ime Kluba zastupnika LIBRE govorio je zastupnik **Mladen Godek**. On je naveo koje se sve posljedice mogu uočiti nakon incidenata na nogometnim utakmicama između dviju zemalja. Time se ujedno ruši njihov ugled, a zemlja i mladi ljudi oslikavaju se tamnim i negativnim

tonovima. Zbog pojedinih, vrlo konkretnih incidenata na sportskim borilištima izvan Hrvatske, mi smo prikazani kao zemlja koja nije u stanju obuzdati nasilje, a isti problemi javljaju se i unutar ligaških takmičenja unutar zemlje. Sve to može dovesti do žalosnih osjećaja i konstatacija, a sadašnji se vandalizam na terenima i tribinama ne može opravdavati nekakvim mladenačkim nestašlucima ove generacije.

Zabraniti treba i unošenje transparenta i zastava kojima se potiče mržnja na temelju rasne, nacionalne ili vjerske pripadnosti.

Teško je shvatiti i razumjeti sadašnje nasilje koje se odigrava na tribinama, pa je potrebno ispuniti svoju zastupničku dužnost i donijeti potrebne zakonske propise koji će obuzdati ove pojave. Podsjetio je zatim na pojedine incidente koji su se zbili prvenstveno na nogometnim utakmicama, ali i na skijaškim natjecanjima, kao i na nedavnoj vaterpolskoj utakmici u Kranju. Smatra da je predlagatelj dobro pogodio sam naziv zakona, jer se ne smije sankcionirati ogromna većina istinskih navijača, već onemogućiti nasilje grupica i pojedinaca na sportskim terenima i izvan njih. Opisao je zatim i vlastita navijačka iskustva iz dana mladosti, kada se odlazilo na utakmice te radovalo ili tugovalo, ovisno o postignutim rezultatima. Sada je šport ugrožen zbog pojedinaca koji su doveli i do već opisane tragedije na belgijskom Heisselu 1985. godine. Istaknuo je zatim koje je sve zakonske mjere poduzela britanska javnost i tamošnje zakonodavstvo, kako bi ustrajno i uspješno ograničilo i onemogućilo već tradicionalne izljeve nasilja dijela navijača na domaćim utakmicama, ali i po stadionima diljem Europe. Pohvalio je zatim i metodološki pristup predlagatelja koji je zakonski tekst podijelio na nekoliko dijelova, koji zajedno tvore cjelovitu materiju.

Govori se i o odgovornosti klubova, udruga i medija, te utvrđuju poslovi i odgovornosti unutar samog sustava, a utvrđuju se i odgovarajuće sankcije. Protupravno ponašanje prekršitelja posebno se utvrđuje, a zabranjuje se unošenje tran-

sparenata, zastava i natpisa koji iskazuju ili potiču mržnju na temelju rasne, nacionalne ili vjerske pripadnosti, kao i konzumiranje alkoholnih pića i opojnih droga. Pohvalio je i preventivne segmente predloženoga teksta, ukazujući da su redari koji osiguravaju utakmicu, ovim propisima dobili šira ovlaštenja. Izrazio je ujedno očekivanje da su ove odredbe usuglašene s Ustavnim odredbama o tome; tko i kako može provjeravati osobne podatke ili pregledati osobe prije ulaska u stadion. Redari svakako moraju biti povezani s upravom kluba te policijskim službenicima. Što se tiče konkretnih obveza samih klubova, ovdje veliku ulogu igra njihovo financijsko stanje, koje je u posljednje vrijeme prilično teško i neizvjesno zbog postojeće gospodarske situacije. Važno je utvrditi i ponašanje samih natjecatelja, te kažnjavati svaki potez kojim se potiče nasilničko ponašanje.

Zastupnik Godek ocijenio je da bi trebalo propisati i sankcije prema onim športašima koji grubo narušavaju sportske okvire ponašanja i potiču negativno ponašanje. Na kraju je ponovio svoj raniji prijedlog o potrebi prvog čitanja. Time bi se sve primjedbe i prijedlozi kojih je bilo dosta i koji su bili kvalitetni, mogli uputiti predlagatelju da ih ugradi u konačni zakonski prijedlog, konstatirao je zastupnik Godek.

Nasilje je registrirano čak i na skijaškim terenima

U ime Kluba zastupnika HSS-a govorio je zatim i zastupnik **Zdenko Hara-mija**. On je uvodno procijenio da je zadnji čas za donošenje ovog Zakona, jer smo svjedoci sve učestalijih i grubljih nasilja na sportskim natjecanjima. Prokomentirao je zatim i statističke podatke koji su vezano uz sukobe na stadionima, registrirani 2001. godine. Posljedice toga su 47 kaznenih prijava, te 288 prijava za pokretanjem prekršajnog postupka podnesenih protiv identificiranih izgreznika. Nažalost, nasilje se uz nogometne, sve više širi i na prostore odigravanja vaterpolskih, rukometnih i košarkaških utakmica. Zabilježeno je i neprimjereno nasilje prilikom dolaska hrvatskih navijača u susjednu Republiku Sloveniju gdje se odvijao skijaški spust u Svjetskom kupu, a nedavno smo svjedočili i neredima u Kranju. Ocijenio

je da bi i neredne koje su potaknuli naši navijači u inozemstvu također trebalo inkorporirati u zakonski tekst. Ovakvi navijači nanose izravnu štetu i sramotu Republici Hrvatskoj, a sva je sreća što do sada nisu zabilježeni i smrtni slučajevi tijekom tuča i nereda. Umjesto da se uživa u sportskoj predstavi, gdje će obitelji moći dolaziti s djecom, sportska natjecanja postala su poprištem nasilja i terora. Citirao je zatim razloge za donošenjem rečenog Zakona, te napomenuo koje sve uvjete moraju ispuniti i organizatori, te vlasnici ili korisnici sportskih objekata. Uz njih određenu i precizno navedenu odgovornost imaju i športaši, treneri, suci, voditelji, savezi, udruge, te sredstva javnog priopćavanja.

Veliku ulogu u sprječavanju nereda imaju redari i policijski službenici.

Istaknuo je zatim što se sve smatra protupravnim ponašanjem u članku 4, predloženoga zakonskog teksta, te ovlasti i dužnosti redara koji osigurava nesmetano odvijanje natjecanja. Naglasio je da je zabranjena prodaja i distribucija alkoholnih pića unutar sportskog objekta, te kakve su ovlasti policijskih službenika u slučaju gledateljeva protupravnog ponašanja. Zatim je govorio i o ponašanju sredstava javnog priopćavanja, koje je inače regulirano u Glavi VI. podnietog zakonskog teksta. Tako se između ostalog navodi; da se ne smiju iznositi ni objavljivati stavovi novinara koji izražavaju rasistički ili drugi nesnošljiv pristup prema sportskom klubu, njegovim navijačima, športašima, kao ni prenositi takve stavove drugih osoba. U slijedećoj, Glavi VII., propisane su kazne, kazne zatvora i zaštitne mjere, a za maloljetnike i odgojne mjere te globe. Ocijenio je da su novčane kazne dobro odmjerene, u pogledu visine kao i opsega vrsta prekršaja i prekršitelj.

Klub zastupnika HSS-a podržat će ovaj Zakon u cijelosti, s nadom da će doista pridonijeti da se izgredi na našim sportskim natjecanjima iskorijene. Očekujemo ujedno da sport postane istinsko okuplja-lište svih onih kojima je u interesu jedino i isključivo sportsko natjecanje i nadmetanje, zaključio je zastupnik.

Europska iskustva oko suzbijanja huliganskog ponašanja

Zastupnica **Vesna Škare-Ožbolt** govorila je u ime Kluba zastupnika DC-a. Zamjerila je što se sada, na brzinu odlučuje o zakonskom prijedlogu koje su druge europske zemlje donijele prije čak dvadesetak godina. Umjesto da se proširi krug osoba koje sustavno i znanstveno razmatraju ove probleme, mi važan Zakon donosimo pod dojmom posljednjih incidenata i u velikoj brzini. Naime, posljednji konkretni primjeri mogli su nas uvjeriti da je donošenje zakonskih mjera doista potrebno i Klub zastupnika DC-a pozdravlja njegovo donošenje. Izuzmemo li štetu nanесenu na sportskim događanjima i izuzetno lošu reputaciju koju smo si bezrazložno priskrbili, ovi su događaji počeli ozbiljno ugrožavati javni red i mir kao i međunarodni sportski ugled Republike Hrvatske. Svatko se valjda uvjerio da se u vrijeme važnih utakmica nije baš pametno šetati ulicom niti određenim dijelovima grada, a kamoli ući u javni gradski prijevoz koji vodi prema stadionu. Teške tjelesne povrede i ogromne materijalne štete na samom sportskom objektu, ali i izvan njega, pokazuju da ćemo sportska događanja morati najavljivati sirenama za opću opasnost. Međutim, ovakvo se ponašanje ne može obuzdati samo putem donošenja novih zakonskih propisa. Potrebno je ujedno u mlade generacije sustavno ugrađivati civilne vrijednosti. Ne želimo istovremeno da sportski ugled naše zemlje, grade pojedinci svojim nasilnim i primitivnim ponašanjem.

Ovaj se Zakon međutim, ne smije povezivati s ogromnim brojem korektnih navijača jer i njima najveću štetu nanose upravo ovi pripadnici svojim primitivnim ponašanjem. Iskustvo s primjenom britanskih propisa, gdje se drakonskim kaznama uspjelo obuzdati divljanje pojedinih navijača, može predstavljati dobru polaznu točku i za nas. Ovaj je model međutim još mnogo rigorozniji, jer se njime predviđa stavljanje pečata i oznake nasilnika u putovnicu i identifikacijsku iskaznicu. Takva osoba ujedno vrlo teško može putovati izvan svoje zemlje. Zamjerila je međutim, što se kod nas još uvijek vlasnici, uprave i organizatori natjecanja, uporno dodvoravaju baš

ovim navijačima i dopuštaju im pristup na sportske objekte. Time su pojedinci neodgovornog i nasilničkog ponašanja, zapravo počeli držati hrvatski sport u svojim rukama. Mi ne želimo da grupica militantnih navijača izvrće i degradira povijesne, političke i civilizacijske stečevine i da sramoti hrvatsku naciju. Želimo ujedno da nedjelja 15. lipnja ove godine, bude crnim slovima upisana u hrvatski vaterpolo, nadajući se da naša vrsta neće biti kažnjena zbog ispada dijela navijača.

I zastupnica **Vesna Škare-Ožbolt (DC)** istaknula je i citirala koje se sve ponašanje tretira kao protupravno, te koje su kazne predviđene za pojedine prekršaje prije, za vrijeme i nakon odigravanja sportskog natjecanja. Napomenula je i da se policiji daju vrlo široke ovlasti kao i mogućnosti da osobama za koje postoji saznanja da su se već ranije protupravno ponašale, zabrani prisutnost u određenim sportskim događanjima. Policija tu zabranu može izdati na rok od 6 mjeseci do godine dana. Osim izricanja zaštitnih mjera policiji su dane i druge široke ovlasti, kojima može utvrđivati je li osoba primjerice drogirana, alkoholizirana ili nasilnički nastrojena. Policija može udaljiti pojedince koji nose transparente s neprihvatljivim porukama ili posjeduje pirotehnička sredstva. Osoba za koju se tijekom utvrđivanja identiteta utvrdi da se ponaša protupravno, može se udaljiti već iz sredstava javnog prometa. Policija je ujedno ovlaštena pregledavati vlakove i autobuse, a može po svojoj procjeni zabraniti i održavanje same utakmice. Sve su ovo oštre kazne, pa nam ostaje da pričekamo i procijenimo jesu li urodile plodom. Dakle, mi smatramo da je zakon potrebno donijeti, ali postupak donošenja trebao je teći na miran način i uz jednu kvalitetnu raspravu, zaključila je zastupnica Škare-Ožbolt.

Športske terene treba otvoriti obiteljima i mladima

U ime Kluba zastupnika HDZ-a govorio je zastupnik **Ivan Šuker**. Ocijenio je da dosad prezentiran odnos zastupnika prema ovom prijedlogu svjedoči, kolika je stvarna želja da se ovaj Zakon doneše i izbjegnju dosadašnji nesportski izljevi na stadionima i dvoranama. Iznio je zatim i vlastita iskustva koja ima, samom činjenicom što je predsjednik Hrvatskog

košarkaškog saveza. Upozorio je istovremeno da se nasilje na stadionima neće riješiti jedino novim i oštrijim zakonskim propisima. Potrebno je ujedno osigurati edukativne i preventivne akcije u školama, sportskim organizacijama, a svoj doprinos trebaju dati i policija, sudstvo i mediji. S obzirom na činjenicu da jedan mladi čovjek zbog nasilničkog ponašanja može biti kažnjen i zatvorom od 30 dana, postavlja se pitanje zbog kojih se nije provela jedna šira rasprava. Postavio je i pitanje o usklađenosti predloženih mjera sa Zakonom o javnom redu i miru, kao i dvojba o tome hoće li biti primjenjiv u svim svojim elementima. O kontradiktornom ponašanju navijača, zastupnik je govorio prisjećajući se nekih detalja s utakmice Croatia - Hajduk, koja se krajem ljeta 1995. godine odigravala u Maksimiru. Tom je prilikom došlo do provale navijača na teren, nereda i sukoba sa specijalnim jedinicama MUP-a. Nabrojio je zatim neke od susreta koji se označavaju epitetom "visokog rizika" i u kojima u pravilu dolazi do nereda na stadionu, ali i izvan njega. Smatra da su se brojni incidenti mogli spriječiti jer organizatori mogu utvrditi tko sve unosi na stadion pirotehniku, alkohol i druge nedopustive stvari.

Neprijemljeno ponašanje moguće je sankcionirati i prema postojećim zakonskim propisima.

Trebamo slijediti uzore europskih zemalja koje su striktnim mjerama od stadiona uspjele stvoriti poželjna odredišta za cijelu obitelj, ne strahujući od nereda i nasilničkog ponašanja. Opisao je zatim takve "oaze mira" koje je vidio na pojedinim stadionima u Njemačkoj ili SAD-a. Da bi se stvorila ovakva klima, potrebno je puno više od jednog zakonskog prijedloga, koji se usput donosi na brzinu i pod željom da se što prije domognemo mira i godišnjih odmora. Mi moramo na drugačiji način promišljati i doživljavati hrvatski sport, jer se ne smije dozvoliti da neobuzdani navijači unište brojne istinski vrijedne rezultate koje naši sportaši postižu na europskim i svjetskim natjecanjima. Zamjerio je međutim i organizatorima susreta u Sloveniji što nisu na odgovarajući način osiguravali rizične susrete

hrvatskih i srpskih ekipa, odnosno njihovih navijača. Ponovio je međutim, da tijekom godine postoji svega nekoliko visokorizičnih utakmica, a da ubrzanim donošenjem "peremo" vlastitu odgovornost, donoseći propise koji se neće moći potvrditi u svakodnevnom životu. Svi su se opisani ekscesi mogli sankcionirati i prema odredbama postojećeg Zakona o javnom redu i miru. Tko pušta pijane i nafiksane navijače na tribine?, upitao je zastupnik Šuker, želeći potvrditi iznijete ocjene. Ovakve "navijače" redarstvene bi službe trebale udaljiti i prije ulaska na teren, odnosno gledalište. Istaknuo je ujedno da nema kvalitetnog športa bez športtaša i navijača, jer su to dvije usko vezane stvari, pa je potrebno pronaći pravi model i način njihove simbioze.

Upozorio je zatim na pojedine predložene zakonske odredbe, za koje je ocijenio da se neće moći provoditi u praksi. Tako je između ostalih upozorio i na manjkavosti i kontradiktornosti koje izviru iz teksta članka 5, stavka 2, kojim se utvrđuje i procjenjuje opasnost od nereda i nasilja. Na kraju izlaganja zastupnik Šuker konstatirao je da hrvatski šport i navijači, moraju prihvatiti normalan pristup navijanju jer i to predstavlja dio kulture jednog naroda i da se tako moraju ponašati. Usporedio je poteze s kojima je britanska premijerka Margaret Thatcher, umirila engleske navijače, s našom situacijom. Ukoliko ne budemo mogli riješiti ovaj problem na predloženi način, onda ćemo morati proučiti i slijediti sličan način.

I političari trebaju voditi računa o svom ponašanju i odlukama

U nastavku je uslijedila pojedinačna rasprava, a prvi je govorio zastupnik **Romano Meštrović (SDP)**. On je upozorio na potrebu da se obuhvate svi elementi i akteri jedne igre, odnosno športskog natjecanja. Drži da navijačke porive često puta potaknu i neki elementi igre koji se ne nalaze izravno na stadionima, spominjući čudan i dvojben način kojim je svojedobno Rijeka izgubila prvenstvo države u nogometu. Ovdje nisu bili krivi navijači NK "Rijeke", već tadašnji nogometni suci i političari. Igrači se na utakmicama identificiraju s publikom i obrnuto, jer oni zapravo čine jednu cjelinu i bitno utječu jedni na druge. Upo-

zorio je ujedno da se sve važne stvari odvijaju unutar grupe, a do incidenata dolazi jer i grupu treba odgajati. Odgoj je međutim, zakazao u klubovima, kao i među navijačima, za što su prvi krivci uprave klubova, suci i igrači. I oni trebaju podnijeti teret sankcija, a Englezi su u ovakvim situacijama otvorili mogućnost upućivanja kluba u niži rang natjecanja. Upozorio je i na pozitivna iskustva, kada je KK "Zadar" odličnom organizacijom onemogućio bilo kakav incident kada je gostovala "Crvena zvezda". Treba ujedno onemogućiti da klubovima i navijačima manipuliraju politički interesi, a treba razmisliti trebaju li političari popunjavati redove uprava klubova.

Veliki uspjesi naših športtaša zasjenjeni su u posljednje vrijeme ponašanjem malog dijela navijača koje teži za nasiljem i sukobima.

Zastupnica **Dubravka Horvat (SDP)** ocijenila je da je potrebno donijeti jedno cjelovito zakonsko rješenje kako bi se onemogućilo nasilje na stadionima. Nezamislivo je da naši navijači u trenucima trijumfa Janice Kostelić gađaju ostale sudionike i publiku snježnim grudama u kojima je bilo i kamenja. Športski uspjesi značajno pridonose ukupnoj afirmaciji Republike Hrvatske, ali ništa manje medijske pozornosti ne dobivaju ni tučnjave, neredi i nedolično ponašanje naših navijača. Na nedavnom Europskom prvenstvu u vaterpolu, nismo mogli uživati u osvojenoj srebrnoj medalji jer su trenuci uspjeha zasjenjeni nedoličnim ponašanjem naših navijača. Ovakvo ponašanje nije ostalo bez odjeka i na stranicama tamošnjih medija, koji su doveli u vezu nacionalizam i naše sportske uspjehe. Izgrednici su tom prilikom oštetili čitav stadion i sukobili se s policijom koja se očigledno nije dobro pripremila za ovakav rasplet situacije. Apelirala je ujedno na sve aktere koji su u poziciji istupati, da to obave na primjeren način, jer se i time pridonosi civiliziranom ponašanju svih grupa i građana u Hrvatskoj. Osvrnula se zatim i na sankcije koje su propisane člankom 31. predloženog zakonskog teksta sugerirajući da kritičnim utakmicama nazoče i predstavnici nadležnih sudskih

organa i institucija. Spominjući praksu koja je dovela do obuzdavanja nasilja na stadionima u Engleskoj, podsjetila je da utakmice prate i predstavnici sudske vlasti. Prekršaje u svakom slučaju treba odmah sankcionirati, jer kasnijim razvlačenjem i odugovlačenjem dolazi do zastare postupka. Predložila je zatim da se podignu iznosi granica najmanjih novčanih kazni u nekim slučajevima, te da se osigura efikasna primjena predloženih zakonskih odredbi.

Primjenom predloženih odredbi, potrebno je istovremeno graditi sliku, kojom će se Republika Hrvatska moći predstaviti kao jedna sigurna i civilizirana država.

Potaknuti preventivne i edukativne aktivnosti

Zastupnica **Jadranka Kosor (HDZ)** podsjetila je da ima određena iskustva na ovom području, jer je svojedobno bila na čelu ženskog nogometnog kluba u Zagrebu. Na ovim utakmicama nažalost, ima premalo gledatelja, pa nema ni nedoličnih ispada. I mediji ignoriraju ženski šport, ali to je jedan drugi problem, ocijenila je zastupnica. Podržala je intenciju da se zakonski uredi ovaj segment, ali je predložila da se odabere put redovne procedure i skine hitan postupak. Zamjerala je što u zakonskom prijedlogu nema odlomka kojim se uređuju preventivni i edukativni postupci, jer su upravo ovi napori potrebni i važni kako bi se moglo govoriti o kulturi navijanja. Podsjetila je na dobro vođenu medijsku kampanju protiv pušenja, pitajući se ujedno zbog čega se sličan pristup nije odabrao kako bi se potaknulo korektno ponašanje navijača. Uz već istaknutu akciju "Večernjeg lista", treba očekivati da i Ministarstvo prosvjete i športa napravi neke slične programe i akcije. Mladi navijači prate i čitaju novine i športske priloge u kojima pojedini športski djelatnici jedni drugima prijete likvidacijom, a velika količina novca i interesa, pokreće loše ponašanje i beskrajnu bahatost sudionika u športu. S druge strane, ti isti navijači podupiru svoj klub, a sami često nemaju ni posla ni perspektive. Zastupnica je zatim ocijenila da bi i Hrvatski olimpijski odbor mogao odigrati pozitivnu ulogu. Ukazala je zatim da su pojedine odredbe teško primjenjive u praksi, a pojedine radnje mogle su se sankcionirati i primjenom

postojećih odredbi Kaznenog zakona. Govorila je zatim i o mogućnostima da se alkoholna pića unose na stadion, podsjećajući na čudnu okolnost kojima je nedavno vino proglašeno prehrambenim proizvodom, iako sasvim sigurno sadržava alkohol. Upozorila je da se pored svih poslova i zaduženja redara, ne spominje i mogućnost sprječavanja unošenja droge. Oni bi ujedno trebali biti pristojni u ophođenju s gledateljima i spremni na pomoć. Zbog ovih okolnosti moraju biti dobro obučeni, a trebalo bi izbjegavati mogućnost da ovaj posao obavljaju kažnjavane osobe. Zastupnica je ujedno podržala i one odredbe kojima se zabranjuje prodaja alkoholnih pića unutar objekta, kao ni unošenje transparenata kojima se vrijeđa protivnička strana.

Uz predložene mjere treba potaknuti i edukativne i preventivne medijske aktivnosti.

Treba ugraditi i odredbe da su predstavnici javnih medija obvezni izbjegavati poticanje nesnošljivosti, a na poslovima edukacije i prevencije svi možemo dati svoj pozitivan doprinos, zaključila je zastupnica Jadranka Kosor.

Prije nego što se pristupilo očitovanju predstavnika predlagatelja o podnijetim amandmanima odlučilo se i o prijedlogu zaključaka koje su podnijeli: Klub zastupnika HSLŠ-a, Klub zastupnika HSP-HKDU-a i Odbor za ljudska prava i prava nacionalnih manjina. Oni su predložili zaključak kojim bi se o konačnom prijedlogu Zakona o sprječavanju nereda na športskim natjecanjima provelo prvo čitanje. Ovaj zaključak zastupnici nisu prihvatili. Za njega je glasovalo 18, "protiv" 55 i "suzdržanih" 6 zastupnika.

OČITOVANJE O AMANDMANIMA

U nastavku rada predstavnik predlagatelja, ministar prosvjete i športa dr.sc. **Vladimir Strugar** očitovao se o podnesenim amandmanima. Prvo je naglasio da je Vlada, na temelju rasprave koje je obavljena u Odboru za zakonodavstvo, predložila tri svoja amandmana. Prvim se amandmanom utvrđuje pravna osno-

va za donošenje akta kojim će se utvrditi tko provodi osposobljavanje redara na športskim natjecanjima, program tog osposobljavanja, te njegovo trajanje. U drugom amandmanu se govori o prigodnom, športskom ili zabavnom program koji promiče šport. To znači da se precizira vrsta i svrha zabavnog programa kojeg je organizator športskog natjecanja dužan osigurati do početka natjecanja. Treći amandman utvrđuje rok u kojem je nadležan ministar dužan donijeti akt o osposobljavanju, odnosno obuci osoba koje obavljaju poslove redara na športskim natjecanjima. Pristupilo se glasovanju o amandmanima Vlade Republike Hrvatske. Većinom glasova (72 "za", 3 "protiv" i 6 "suzdržani") odlučeno je raspravljati o amandmanima Vlade Republike Hrvatske. Zaključena je ujedno i rasprava o ovom prijedlogu, pa je predsjedavajući pozvao zastupnike da glasuju o prvom amandmanu kojega je uputila Vlada. Ovaj je amandman prihvaćen većinom glasova - 72 "za", 2 "protiv" i 2 "suzdržana". Prije nego što se glasovalo o drugom amandmanu Vlade, za riječ se javio zastupnik **Krunoslav Gašparić (HB)**. On je postavio pitanje o tome tko će izabrati i platiti prigodni športski ili zabavni program kojim se promiče šport, podsjećajući na tešku financijsku situaciju u nogometnim klubovima. Ministar je odgovarajući na ovaj upit naznačio da se radi o alternativni: prigodan športski ili zabavni program, te ostao pri amandmanu. Pristupilo se glasovanju. Amandman Vlade pod rednim brojem 2. prihvaćen je većinom glasova (72 "za", 3 "protiv" i 1 "suzdržan"). Ponovno se za riječ javio zastupnik Gašparić ukazujući da nisu izjednačeni rokovi između nadležnih ministarstava kojima se utvrđuju detalji oko pravilnika o redarima. Ministar je naglasio da Vlada ostaje kod iznijetog amandmana te se pristupilo glasovanju. I treći amandman Vlade prihvaćen je većinom: 72 glasa "za", 1 "protiv" i 3 "suzdržana" glasa zastupnika. Prešlo se zatim na amandmane koji su razvrstani na zasebnu tablicu.

Predlagatelj je prihvatio prvi amandman Odbora za zakonodavstvo kojim se uređuje i preciziraju odredbe u članku 2. Istovremeno je predložio jedan lektorski ispravak, tako da predložena formulacija glasi: "Prekršaji i sankcije za protupravna ponašanja propisana ovim zakonom". Predsjedavajući je konstatirao da

je amandman Odbora prihvaćen u izmijenjenom obliku.

Predlagatelj je djelomično prihvatio i drugi amandman Odbora za zakonodavstvo, kojim se predlaže novi stavak (3) u članku 3. kojim se utvrđuju organizatori športskog natjecanja, te predložio precizniji i drugačiji redosljed u članku 3. Predsjedavajući je konstatirao da se povlači onaj dio amandmana koji Vlada nije prihvatila.

Vlada je prihvatila amandman kojega je uputio Odbor za obitelj, mladež i šport, kojim je predložena izmjena stavka 4, u članku 3. Predloženo je da stavak glasi: "Alkoholnim pićem u smislu ovog Zakona, smatra se svako piće koje sadrži alkohol".

Vlada je prihvatila i slijedeći amandman, kojega je podnijela zastupnica **Jadranka Kosor (HDZ)**. Ministar je dodao da ga prihvaća jer je uređen prethodno prihvaćenim amandmanom.

Prihvaćen je i slijedeći amandman kojega je uputio Odbor za zakonodavstvo, a kojim se preciziraju odredbe u članku 4. Njima se zapravo definira i precizira natjecateljski prostor na kojemu se odigrava natjecanje. Ministar je prihvatio amandman, s tim da podstavak 11. glasi: "Oštećenje ili uništavanje dijelova športskog objekta, te prijevoznih sredstava i druge imovine prilikom dolaska za vrijeme održavanja ili nakon športskih natjecanja u razdoblju od dva sata prije početka do dva sata nakon završetka natjecanja". Predsjedavajući je naglasio da je ovaj amandman prihvaćen u izmijenjenom obliku.

Nije međutim, prihvatio slijedeći amandman Odbora za obitelj, mladež i šport kojim se u alineji 10. u članku 4. predlaže brisanje riječi "nedozvoljen". Ministar je naglasio da prostor u kojemu je športsko natjecanje nije isto što i natjecateljski prostor. Zastupnica Marija Lugarić je u ime podnositelja pojasnila smisao podnošenja ovog amandmana, ocjenjujući da gledatelji zbog sigurnosti i regularnosti natjecanja ne smiju ulaziti na prostor na kojem se odvija športsko natjecanje. Pristupilo se glasovanju. Amandman nije prihvaćen jer je 26 glasova bilo "za", 41 "protiv" i 9 "suzdržano".

Prihvaćen je amandman Odbora za zakonodavstvo kojim se nomotehnički preciziraju odredbe sadržane u članku 5, stavku 1, predloženoga teksta.

Vlada je prihvatila i slijedeća dva amandmana istog odbora kojim se nomotehnički uređuju odredbe u članku i stavku 6, odnosno u članku 7, gdje se iza riječi "športskog natjecanja" dodaju riječi "na poslovima redara".

Ministar je prihvatio i amandman kojega je uputila zastupnica **Jadranka Kosor (HDZ)**. Njime predlaže da se nadopuni članak 10, te da se iza "alkoholnih pića" unese riječ "droga".

Nije međutim, prihvatio slijedeći amandman iste zastupnice koja je predložila da se izmjenama u članku 12. propiše da redari moraju biti educirani i nekažnjavani za kaznena djela. Ministar je napomenuo da će se osposobljavanje redara urediti Poslovníkom koji će donijeti ministar. U svom dodatnom obraćanju zastupnica je napomenula da poslove redara ipak ne bi smjele obavljati osobe kažnjavane zbog kaznenih djela i tučnjava. Pristupilo se glasovanju. Amandman nije prihvaćen jer je "za" ovaj prijedlog glasovalo 15, 62 "protiv" i 7 "suzdržanih" glasova zastupnika.

Prihvatio je amandman nomotehničke naravi kojim se preciziraju stavci u članku 16, a koji je podnio **Odbor za zakonodavstvo**. Ministar je prihvatio tekst amandmana, s time da se u članak 16, stavak 3. iza "o tome će" doda i riječ "organizator". Predsjedavajući je utvrdio da je amandman prihvaćen u izmijenjenom obliku.

Vlada je prihvatila i slijedeći amandman istog podnositelja kojim se precizira tekst u članku 17, stavku 3. Tekst u zagradi zamjenjuje se tekстом "rušenje tribina, krova ili drugog čim je natkriven gledateljski prostor, požar, nekontrolirano kretanje mase gledatelja, nestanak svjetla i sl." Preciziran je i stavak 4. istoga članka jer se riječ "teren za športsko natjecanje" zamjenjuje izrazom "natjecateljski prostor".

Vlada je prihvatila i slijedeći amandman Odbora za zakonodavstvo kojim se nomotehnički uređuje tekst iz prva dva stavka u članku 18.

Nije međutim, prihvatila slijedeći amandman, kojega je podnio **Odbor za obitelj, mladež i šport**, a kojim se predlaže izmjena u članku 20, sugeriranjem zabrane unošenja svih mehaničkih i elektroničkih instrumenata i uređaja za stvaranje buke ili sviranje glazbe. Time bi, ocijenili su podnositelji i sustav obavještanja gledatelja bio jasniji i jači od

buke koju mogu stvoriti gledatelji unutar i izvan športskog objekta. Ministar Strugar neprihvatanje amandmana obrazložio je pravom navijača da glasno navijaju i uz pomoć pomagala, a sustav obavještanja mora biti snažniji od toga. Pristupilo se glasovanju u amandmanu kojega Vlada nije mogla prihvatiti. Amandman nije prihvaćen jer je 9 glasova bilo "za", 67 "protiv" i 6 "suzdržanih".

Slijedeći amandman **Odbora za zakonodavstvo** kojim se nomotehnički uređuje izričaj članka 20. stavka 3. Vlada je prihvatila.

Prihvatila ja i amandman istog saborskog tijela kojim se precizira članak 21. predložena teksta. Njime je predloženo da se iza riječi "alkoholna pića", dodaju i riječi "u smislu ovoga Zakona".

Ministar Strugar pozitivno se očitovao i oko amandmana kojega je uputio **Odbor za obitelj, mladež i šport** kojim se uređuje izričaj u stavku 2, članka 24.

Djelomično je, i to u prvom dijelu prihvaćen i slijedeći amandman istog Odbora kojim se uređuje izričaj u prvoj rečenici u članku 27, kao i prijedlog nadopune koja glasi: "najdulje dva sata nakon završetka športskog natjecanja". U ime Odbora za riječ se javila zastupnica Marija Lugarić i povukla onaj dio amandmana koji nije prihvaćen od Vlade.

Vlada nije prihvatila amandman pod rednim brojem 20, kojega je uputio **Odbor za zakonodavstvo**. Njime su predložene izmjene u prva dva stavka u članku 29. kojim se predlaže da se riječ "športski klubovi" zamijeni izrazom "organizatori športskih natjecanja", a "športski savezi i udruge" zamijeni izrazom "organizatori športskih natjecanja". Ministar je napomenuo da su dužnosti organizatora utvrđeni drugim člancima, a ovdje je riječ o klubovima, savezima i njihovim obvezama prema sportašima, trenerima i članovima upravnih tijela. Amandman je nakon ovog obrazloženja povučen.

Vlada je zatim prihvatila slijedeći amandman istog podnositelja kojim se preciziraju i nomotehnički uređuju odredbe sadržane u članku 30, stavku 1.

Prihvaćena su zatim i slijedeća dva amandmana Odbora za zakonodavstvo, kojim se preciziraju odredbe sadržane u članku 31, stavak 1. i članku 32, stavku 3. predložena teksta.

Nije prihvaćen amandman pod rednim brojem 24, a kojega je uputio **Klub**

zastupnika SDP-a. Njime je predloženo da se iza članka 32. doda članak 32a. koji glasi:

"Članak 32a.

Ako je športsko natjecanje na temelju mjerila iz članka 6. ovoga Zakona, ocijenjeno s visokom opasnošću od izbijanja nereda i nasilja, organizator mora na tom športskom natjecanju osigurati prisustvo suca prekršajnog suda.

Dežurnog suca na zahtjev organizatora određuje predsjednik suda za prekršaje najbližeg mjesta, održavanja športskog natjecanja iz stavka 1. ovoga članka."

Ministar je ocijenio da je neprihvatljivo propisivanje prisustva suca prekršajnog suda, jer dežurstva određuje predsjednik suda godišnjim rasporedom na temelju Zakona o sudovima i sudskog Poslovníka.

U ime podnositelja amandmana govorio je zatim mr.sc. **Mato Arlović (SDP)**. Podsjetio je da se uloga suca ne sastoji u tome da provodi represivne mjere, nego da sudi i da presudi. Ovdje se ne traži stalna prisutnost, već samo za one susrete koji se ocijene da su od visokog rizika za izbijanje nereda. Traži se ujedno da dežurnog suca na zahtjev organizatora odredi predsjednik suda. Ovo je zakon, a ne Poslovník suda, a Zakon je posve sigurno jači. Amandman je pisan po uzoru na slično rješenje u zakonu kojega ima Engleska i vezan je uz borbu protiv nasilja na stadionima. Zatražio je glasovanje, a kako bi se utvrdio kvorum uslijedila je i desetminutna stanka. Amandman Kluba zastupnika SDP-a u nastavku rada ipak je prihvaćen, jer je 69 zastupnika glasovalo "za", 1 "protiv" i 6 "suzdržanih".

Predlagatelj je zatim pojedinačno prihvatio i posljednji set od 6 amandmana koje je uputio **Odbor za zakonodavstvo**. Ovim se amandmanima nomotehnički uređuju dijelovi članaka 34, 37, 38, 39, 40. i 41. Posljednji 30-ti amandman ministar je prihvatio, ali uz nadopunu kojom se vremenski rok utvrđuje na godinu dana umjesto 6 mjeseci. Predsjedavajući je napomenuo da je Odbor suglasan s ovom promjenom te zaključio raspravu i pozvao zastupnike Hrvatskog sabora na glasovanje.

Nakon brojanja glasova utvrdio je da je većinom glasova (74 "za" i 1 "protiv" i 1 "suzdržan") donesen Zakon o sprječavanju nereda na športskim natjecanjima u tekstu kako ga je predložio predlagatelj, zajedno s prihvaćenim amandmanima.

V.Ž.

PRIJEDLOG I KONAČNI PRIJEDLOG ZAKONA O IZMJENAMA I DOPUNAMA ZAKONA O UGOSTITELJSKOJ DJELATNOSTI

Duži rok za ponovnu kategorizaciju

Hrvatski je sabor donio ovaj Zakon kojim se, među ostalim, propisuje nadležnost Ministarstva turizma samo za rješavanje zahtjeva za utvrđivanje uvjeta za vrstu i kategoriju smještajnih objekata iz skupine hoteli koji se označavaju zvjezdicama te produljuje rok za ponovnu kategorizaciju smještajnih objekata kao i rok za ponovno utvrđivanje posebnog standarda i kvalitete za kategorije označene zvjezdicama s dvije na tri godine.

Ujedno je donesen zaključak kojim se obvezuje Vlada RH da što prije, najkasnije do kraja 2003. godine, podnese prijedlog novog zakona o ugostiteljskoj djelatnosti.

Predlagatelj ovog Zakona je Vlada RH a zakon stupa na snagu osmog dana od dana objave u "Narodnim novinama".

O PRIJEDLOGU

Predloženim zakonom se uz spomenuta pitanja uređuje da uvjete za ostale vrste smještajnih objekata koji se kategoriziraju utvrđuje nadležni ured državne uprave u županiji odnosno Gradski ured za gospodarstvo Grada Zagreba. Ugostitelju koji u propisanom roku ne pribavi rješenje o kategorizaciji smještajnog objekta odnosno u propisanom roku (članak 72. Zakona) ne podnese zahtjev za utvrđivanje uvjeta za vrstu objekta nadležno tijelo državne uprave rješenjem će zabraniti obavljanje ugostiteljske djelatnosti.

Ministarstvo turizma se obvezuje da sve zahtjeve koji su zaprimljeni do dana stupanja na snagu ovih izmjena i dopuna Zakona - a do 10. lipnja 2003. podneseno je 1239 zahtjeva, službenici Ministarstva su obavili 630 očevida - oko 51 posto - što je Upravna inspekcija ocijenila neprihvatljivim - i koji do tog dana nisu riješe-

ni bez odgode dostavi nadležnom uredu na rješavanje.

U Ocjeni stanja stoji da Ministarstvo turizma samo nije u mogućnosti na vrijeme okončati sve postupke kategorizacije po podnesenim zahtjevima. Dodatni otežavajući činitelj u provođenju kategorizacije je što najveći broj objekata posluje sezonske te da se ugostitelji s takvim zahtjevima javljaju tek pred početak turističke sezone. Spori proces kategorizacije mogao bi dovesti do teških poremećaja u toj djelatnosti, a novodi se u razlozima za donošenje ovog zakona hitnim postupkom.

Predloženim zakonom se uz spomenuta pitanja uređuje da uvjete za ostale vrste smještajnih objekata koji se kategoriziraju utvrđuje nadležni ured državne uprave u županiji odnosno Gradski ured za gospodarstvo Grada Zagreba. Ugostitelju koji u propisanom roku ne pribavi rješenje o kategorizaciji smještajnog objekta odnosno u propisanom roku (članak 72. Zakona) ne podnese zahtjev za utvrđivanje uvjeta za vrstu objekta nadležno tijelo državne uprave rješenjem će zabraniti obavljanje ugostiteljske djelatnosti.

Zahvaljujući poboljšanju imidža i položaja na međunarodnom hrvatskom tržištu od 2000. godine hrvatski turizam bilježi izuzetno visok rast turističkog prometa a

time i prihoda, povećanje ulaganja u sve vrste smještajnih kapaciteta te povećanje broja obrtnika i malih poduzetnika registriranih za obavljanje ugostiteljske djelatnosti, navodi se među ostalim.

RADNA TIJELA

Odbor za zakonodavstvo podupire donošenje ovog zakonskog prijedloga. Imajući u vidu brojne izmjene i dopune ovog Zakona i dva utvrđena i pročišćena teksta a cijeneći potrebu da se obavljanje ugostiteljske djelatnosti uredi na razvidan način Odbor je predložio Hrvatskom saboru da zaključnom obveže Vladu RH da što prije, a najkasnije do kraja 2003. godine podnese prijedlog novog zakona o ugostiteljskoj djelatnosti.

RASPRAVA

Na sjednici Hrvatskog sabora najprije je govorila **Lucija Debeljuh (SDP)** u ime Kluba zastupnika SDP-a koji izražava zadovoljstvo što se moraju izvršiti ove izmjene i dopune Zakona jer bilježimo sve veći rast turističkog prometa. Posebno raduje činjenica što se povećao broj obrtnika i malih poduzetnika za obavljanje ugostiteljske djelatnosti i držimo, rekla je, da je to rezultat i mjera Vlade RH za poticanje ulaganja u turizmu.

Podržavamo i razloge za donošenje ovog zakona odnosno da se ovime pomaže svima koji trebaju obiti rješenje za kategorizaciju kao uvjet za početak obavljanja svoje djelatnosti, rekla je.

Loše planiranje

U pojedinačnoj raspravi **Dario Vukić (HDZ)** primijetio je da se s ovim izmjenama i dopunama trebalo ići u veljači, ožujku te da ono što činimo uvijek

radimo navrat-nanos i u panici. Izmjene i dopune se predlažu nakon što je učinjeno 630 očevida kategorizacije (oko 51 posto) i Upravna inspekcija ocijenila neprihvatljivim pa se sada kaže da ne mora samo Ministarstvo određivati kategoriju pojedinih objekata. Ako još nije riješeno više do 600 zahtjeva a u mjesecu smo srpnju pitanje je što će ti ljudi činiti koji ne mogu raditi a uložili su velika sredstva, rekao je zastupnik smatrajući da je riječ o lošem planiranju. Upozorio je i da se raznoraznim pravilnicima propisuju razni uvjeti koje moraju ispuniti poduzetnici koji se žele baviti pojedinom vrstom turističke djelatnosti u Hrvatskoj te da bi bilo dobro usporediti kako to izgleda u Francuskoj, Italiji, Španjolskoj i vidjeti kakvim to birokratskim pravilnicima opterećujemo onog tko želi raditi i živjeti od ove djelatnosti. tako primjerice u Beču, koji zarađuje godišnje kao turistički centar više od Hrvatske, postoje barovi, jazz barovi i rade izvanredno, koji nikad kod nas ne bi dobili dozvolu.

Bilo bi dobro da zbog javnosti i Parlamenta da Ministarstvo turizma da analizu o uvjetima poslovanja hrvatskog poduzetnika u turizmu u Hrvatskoj ali i u kojima se radi u spoemnutim turističkim zemljama, i kako anš poduzetnik čivi u odnosu na konkurenciju. Nakon tri godine vrlo uspješne turističke politike broj turističkih noćenja i potrošnje u Hrvatskoj je danas manja deset posto nego prošle godine a jedan do razloga za to je, rekao je, među ostalim zastupnik, i nedonošenje ovog zakona na vrijeme.

Goleme investicije u turizmu

Ministrica turizma mr.sc. **Pave Župan-Rusković** objasnila je potrebu hitnog

usvajanja ovog zakona kako se ne bi zaustavio bitan proces u turizmu i ugostiteljstvu. U posljednje dvije godine u turizam, prije svega u hotelijerstvo ali i u kampove i druge objekte, goleme su investicije s više do 500 milijuna eura. Nažalost, sve se te investicije završavaju u zadnji čas čak i malo kasnije nego što je trebalo a kategorizaciju ne možemo vršiti sve dok investicija nije u potpunosti završena, objasnila je. Događa se da firme traže kategorizaciju tjedan dana prije otvaranja hotela i naravno da to nije moguće. Rekategorizacijom ispravili smo neke nepravilnosti koje su možda bile prerigorozne i zahvaljujući tome i golemim investicijama već ovu sezonu imamo 234 hotela koji su kategorizirani i dobili rješenja (dobili najmanje jednu zvjezdicu) i to je na tragu naše strategije za boljom kvalitetom i to je ono što tržište prepoznaje i zbog čega smo zadovoljni, rekla je, među ostalim ministrica naglasivši u vezi s PDV-om da je jedino pravo rješenje diferencirana stopa u turizmu. Upozorila da još ne postoje službeni podaci o broju turističkih noćenja (samo za prva četiri mjeseca). Napomenula je (u vezi s prigovorom zastupnika Glavna pri raspravi o izmijenjenom zakonu o brdsko-planinskim područjima o izoliranosti mjesta u Gorskom kotaru zbog izgradnje nove autoceste te da nema pratećim wc-a) da Ministarstvo radi na novom projektu kojim se upravo rješava taj problem izoliranosti a u proceduri će biti krajem godine. Inače, s "Hrvatskim cestama" je dogovoreno postavljanje wc-a za što je plaćeno milijun kuna i sve je to planirano, rekla je, među ostalim.

Dario Vukić objasnio je da je bit njegove rasprava bila da su kapaciteti u kampovima i hoteli prodani a se radovi

još obavljaju i da su ljudi (a i gosti) dovedeni u nemoguću situaciju jer ne mogu dobiti dozvole.

Ivan Šuker (HDZ) rekao je i da diferencirana stopa PDV-a o kojoj je govorila ministrica dolazi s kašnjenjem a da je to HDZ predlagao još 2000.

Mr.sc. **Pave Župan-Rusković** objasnila je da stopa PDV-a mora biti poznata najmanje godinu dana radi tržišta i ada ovo što se sada raspravlja može biti tek za 2005. godinu te da ej 2000. godine situacija u Proračunu bila takva da se nije mogla prihvatiti posebna stopa za turizam (prihvatila se samo nulta stopa). Činjenica je da je naša cijela obala u gradnji i da je to zapravo strašno (primjedbe gostiju su ozbiljne) kad su tu već gosti iako je dobro da se gradi. Predložili smo da se zakonom o gradnji regulira da lokalna uprava ima pravo odrediti vrijeme u kojem se smiju raditi vanjski radovi na objektima koji ometaju susjedstvo, naglasila je.

Ivan Šuker rekao je, povodom navoda ministrice, da je nemoguće uspoređivati porez na promet usluga i porez na dodanu vrijednost i da je jasno koliko ovom materijom ministrica uopće "barata".

Mr.sc. **Pave Župan-Rusković** naglasila je da će se analiza o učincima nulte stope PDV-a dostaviti zastupnicima.

Rasprava je zatim bila zaključena.

Većinom glasova (74 za, 10 suzdržanih) Hrvatski je sabor donio ovaj Zakon u tekstu kako ga je predložio predlagatelj. Ujedno je donio zaključak, a na prijedlog Odbora za zakonodavstvo, da se obvezuje Vlada RH da što prije, a najkasnije do kraja 2003. godine podnese prijedlog novog zakona o ugostiteljskoj djelatnosti.

D.K.

PRIJEDLOG I KONAČNI PRIJEDLOG ZAKONA O IZMJENAMA I DOPUNAMA ZAKONA O ZAŠTITI BILJA

Učinkovitija zdravstvena kontrola bilja

Hrvatski sabor većinom glasova donio je predloženi Zakon. Temeljni

razlog njegova predlaganja je daljnje uređenje područja zaštite bilja

odnosno postupaka zdravstvene kontrole bilja u cilju sprječavanja štetnih

posljedica po gospodarstvo, zdravlje ljudi životinja, bilja i cjelokupnog okoliša. Zakon je predložila Vlada.

O PRIJEDLOGU

Zbog potrebe razdvajanja ovog područja u dva nova i zasebna zakona, u ovoj fazi se prišlo samo izmjenama i dopunama važećeg Zakona. Naime, za izradu dva potpuno nova zakona potrebno je i puno vremena te je predviđena, a dijelom već i odobrena pomoć EU stručnjaka. Međutim, ta pomoć će trajati duže vrijeme (narednih par godina), a s obzirom na manjkavosti važećeg Zakona zbog kojih već duže vrijeme trpi gospodarstvo i praksa moralo se krenuti u izmjene i dopune i napraviti kompromis, na način da se s jedne strane zadovolji traženje gospodarstva i prakse, a s druge strane da se krene u usvajanje jednog dijela europskih normativa i standarda koje smo u ovom momentu sami sposobni usvojiti i odraditi.

Osnovni cilj predloženih izmjena i dopuna Zakona o zaštiti bilja je uređenje poslova zdravstvene zaštite bilja i sredstava za zaštitu bilja primjereno međunarodnim standardima, a prvenstveno da omogući usklađeno i učinkovito izvođenje poslova i obveza.

Naročito je važno da će se izmjenama i dopunama preciznije definirati poslovi i zadaci svih provoditelja zaštite bilja u poljoprivredi i šumarstvu i tako olakšati nadzor i ubrzati stvaranje uvjeta za provođenje učinkovitog čuvanja zdravstvenog stanja bilja u državi i onog namijenjenog međunarodnoj razmjeni.

Predloženim izmjenama i dopunama Zakona o zaštiti bilja otklonit će se dosadašnje uočene manjkavosti važećeg Zakona koji u jednom dijelu više ne udovoljava praksi i usporava pa i onemogućava razvoj gospodarskih subjekata. Istovremeno će se zakoračiti u proces postupnog usklađivanja provedbenih propisa s pravnim redom EU, odnosno postupno usklađivanje fitosanitarnog zakona sa zahtjevima EU-a.

Precizno će se definirati svi poslovi i zadaci zaštite bilja koji proizlaze iz prihvaćenih i potpisanih međunarodnih ugovora (FAO -Međunarodna konvencija o zaštiti bilja i WTO -Sporazum o primjeni sanitarnih i fitosanitarnih mjera) te poslovi koji su regulirani propisima EU. Jasno će se razgraničiti dužnosti glavnih nosite-

lja tih poslova (Ministarstvo poljoprivrede i šumarstva, Zavod za zaštitu bilja).

Stvara se i zakonska osnova za uvođenje upisnika proizvođača, prerađivača, distributera i uvoznika određenih vrsta bilja (prvenstveno reprodukcijskog biljnog materijala) i određenih biljnih proizvoda te uvođenje upisnika pravnih i fizičkih osoba koje obavljaju promet sredstvima za zaštitu bilja.

Stvara se potom i zakonska osnova za postepeni preustroj granične inspekcije zaštite bilja i inspekcije zaštite bilja u jedinstvenu inspekciju (fitoinspekciju), uz istovremenu reorganizaciju posla istih, u cilju prihvaćanja i postepenog usvajanja međunarodno propisanih metoda i standarda rada (jedinствeno djelovanje i nadzor nad biljem od granice i u unutrašnjosti zemlje).

Uspostavlja se novi sustav koji će omogućiti učinkovit zdravstveni nadzor nad biljem u unutrašnjosti države.

Redefinirat će se postojeći status i ovlaštenja za pravne i fizičke osobe koje se bave prometom sredstava za zaštitu bilja.

Stvaraju se preduvjeti za uspostavu informacijskog sustava zaštite bilja i potrebnih baza podataka o prometu pošiljaka bilja, zbirki podataka o prometu i upotrebi sredstava za zaštitu bilja, brz i ekonomičan pristup informacijama i komunikacijska povezanost s domaćim i inozemnim sudionicima u poslovima zaštite bilja (intranet-Internet komuniciranje).

Konkretno stvara se zakonski temelj za ugrađivanje u provedbene propise i primjenu međunarodno priznatih načela, standarda i mjera za zdravstvenu zaštitu bilja.

RADNA TIJELA

Odbor za zakonodavstvo predložio je da ovaj Zakon bude donesen, te je podnio i dva amandmana kojima se nomotehnički uređuje tekst.

AMANDMAN

Klub zastupnika nacionalnih manjina podnio je amandman kojim bi pravne i fizičke osobe koje obavljaju promet sredstvima za zaštitu bilja mogle imati uposlenog djelatnika s višom stručnom spremom ukoliko je isti istodobno vlasnik i/ili član obitelji i uposlenik te tvr-

tku ili obrta (obiteljska poljoapoteca) na radnom mjestu prometovanja sredstvima za zaštitu bilja.

RASPRAVA

Uvodno je zastupnike s predloženim Zakonom upoznao zamjenik ministra poljoprivrede i šumarstva **Tomislav Ledić**. Napomenuo je kako je temeljni razlog predlaganja ovog Zakona daljnje uređenje područja zaštite bilja odnosno postupaka zdravstvene kontrole bilja u cilju sprječavanja štetnih posljedica po gospodarstvo, zdravlje ljudi, životinja, bilja i cjelokupnog okoliša. Ovo je, dodao je, doprinos provedbi Zakona o ekološkoj proizvodnji poljoprivredno-prehrambenih proizvoda te će predstavljati temelj za daljnje usklađivanje sa standardima Europske unije.

Zakon dobar i treba ga usvojiti

U ime Kluba zastupnika HSLS-a govorio je **Marko Baričević (HSLS)**. Smatra da je ovaj Zakon potreban, međutim, kaže, budući da on donosi 60 izmjena na Zakon od 79 članaka, trebalo ga je predložiti kao samostalan Zakon. Istaknuo je da živimo u vremenu kada sve štitimo pesticidima i to moramo uskladiti sa smjernicama Europske unije. Zaključio je da je Zakon dobar i da ga treba usvojiti.

U ime Kluba zastupnika nacionalnih manjina mr.sc. **Zdenka Čuhnil (HSS)**; zastupnica češke i slovačke nacionalne manjine) je rekla kako joj je žao što se ovaj Zakon donosi po hitnom postupku te što o njemu nije raspravljalo matično radno tijelo. Naglasila je da se u Europskoj uniji to područje prati u dva zakona: Zakon o zaštiti bilja i Zakon o sredstvima za zaštitu bilja, te drži da bi to tako trebalo riješiti i u Hrvatskoj. Iznijela je potom konkretne primjedbe. Prvo se osvrnula na to da vlasnici uređaja i strojeva za zaštitu bilja smiju upotrebljavati samo one uređaje i strojeve kod kojih je provedena redovita kontrola. Upitala je, znači li to da će se otvarati stanice za testiranje? Ukazala je i na Upisnik pravnih i fizičkih osoba koje obavljaju suzbijanje i iskorjenjivanje štetočina bilja u poljoprivredi i šumarstvu, a vodi ga Ministarstvo poljoprivrede i šumarstva, te upitala znači li to da će svaki seljak koji kori-

sti ta sredstva morati biti upisan u Upišnik? Ukazala je i na odredbu o prometovanju sredstava za zaštitu bilja rekavši kako pravna osoba koja se bavi tim poslom mora imati zaposlenog jednog diplomiranog agronoma. Činjenica je da takva tvrtka može imati i deset prodajnih mjesta, konstatirala je zastupnica. Naglasila je potom kako nigdje nije našla odredbu o edukaciji poljoprivrednika glede upotrebe zaštitnih sredstava. Zaključila je izlaganje napomenuvši još jednom da bi bilo mnogo bolje ovu problematiku riješiti u dva zakona.

Temeljni razlog predlaganja ovog Zakona daljnje je uređenje područja zaštite bilja odnosno postupaka zdravstvene kontrole bilja u cilju sprječavanja štetnih posljedica po gospodarstvo, zdravlje ljudi, životinja, bilja i cjelokupnog okoliša.

Pod izlikom usklađivanja hrvatskog zakonodavstva sa zakonodavstvom Europske unije kao na traci donosimo desetke novih zakona, rekao je u ime Kluba zastupnika HDZ-a **Drago Krpina (HDZ)**. Smatra da način na koji se to radi nema baš veze s Europom budući da o ovom Zakonu nije raspravljalo matično radno tijelo. Pojasnio je kako bi Hrvatska razgovore o članstvu u Europskoj uniji mogla završiti tek 2009. godine te da se iz političkih predizbornih razloga u nekoliko tjedana želi donijeti 50 zakona. Smatra da je zaštitu bilja potrebno bolje

urediti, a ne sa 60 izmjena na 79 članka zakona. Ukazao je potom na pitanje integrirane poljoprivredne proizvodnje te drži da je taj zakon trebao prethoditi današnjoj raspravi. To je jako važno, kaže, za Hrvatsku budući da je turistička zemlja. Zaključio je da je trebalo izraditi cjeloviti Zakon o zaštiti bilja te ga dati u redovnu proceduru kako bi se najšira javnost uključila u njegovo donošenje.

Razlozi da bi se prišlo ovakvoj izmjeni i dopuni važećeg Zakona sagledani su u nizu problema, naglasio je u ime Kluba zastupnika HSS-a **Ivan Kolar (HSS)**. Dodao je kako su mogućnosti našeg gospodarstva kao i Državnog proračuna ograničene te bi bilo dobro da se prilagodavamo standardima Europske unije. Podržao je stoga predloženi Zakon. Drži da su razlozi ovih zakonskih izmjena opravdani jer postoji ustavna dužnost da se zaštiti zdravlje ljudi i okoliš. Zaštitom bilja, rekao je dalje, osiguravaju se još povoljniji uvjeti za gospodarski razvoj Hrvatske u biljnoj proizvodnji, poljoprivredi i šumarstvu. Klub zastupnika HSS-a podržava stoga donošenje ovog Zakona, zaključio je gospodin Kolar.

Temeljem čega je predložen ovaj Zakon, tko su mu autori i čemu služi?

Zakon o zaštiti bilja trebao bi spadati u temeljne zakone o poljoprivrednoj proizvodnji, smatra **Ivo Lončar (nezavisni)**. Dodao je kako ne može shvatiti temeljem čega je predložen ovaj Zakon tko su mu autori i čemu služi? Osvrnuo se na riječi predsjednika Sabora koji je izjavio da se sve reforme u Hrvatskoj rade zbog nas samih te pitao zašto se onda hitnim postu-

pkom donosi ovaj Zakon koji će najmanje služiti onima zbog kojih se navodno donosi. Mišljenja je da će se taj Zakon morati uskoro mijenjati jer će ulazak u Europsku uniju zahtijevati da se donese temeljem opće rasprave. Konstatirao je da se tu ne radi ni o kakvim državnim interesima, nego o bahatosti ove vlasti koja ne sluša nikoga osim samu sebe i tu i tamo Bruxelles kad treba i kada ne treba.

Nakon rasprave riječ je dobio zamjenik ministra poljoprivrede i šumarstva **Tomislav Ledić**. Istaknuo je da je glavni razlog ovakvih zakonskih rješenja pitanje inspekcije koja se situira isključivo u Ministarstvu poljoprivrede i manjim dijelom obavlja u Zavodu za zaštitu bilja. Kao drugi razlog naveo je gestu prema Europskoj uniji glede našeg prilagođavanja njihovim standardima. Odgovorio je potom konkretno na pitanja rekavši da će se oprema za zaštitu bilja testirati kako bi u prometu bila samo funkcionalna oprema. Što se tiče rješenja da isključivo ljudi s visokom stručnom spremom rade na poslovima zaštite bilja, pojasnio je kako je to racionalno.

Ministar poljoprivrede i šumarstva mr.sc. **Božidar Pankreć** očitovao se potom o amandmanima te je prihvatio one Odbora za zakonodavstvo, dok je amandman Kluba zastupnika nacionalnih manjina koji se odnosi na to da poslove zaštite bilja mogu obavljati i osobe s višom stručnom spremom odbijen.

Amandman je i nakon dodatnog pojašnjenja većinom glasova odbijen.

Zastupnici su tada prešli na glasovanje i većinom glasova (80 "za" i sedam "suzdržanih") donijeli Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o zaštiti bilja zajedno s amandmanima.

M.S.

PRIJEDLOG I KONAČNI PRIJEDLOG ZAKONA O POTVRĐIVANJU PROTOKOLA O SURADNJI U SPRJEČAVANJU ONEČIŠĆAVANJA BRODOVA I, U SLUČAJEVIMA OPASNOSTI, U SUZBIJANJU ONEČIŠĆAVANJA SREDOZEMNOG MORA

Obveza - sprječavanje onečišćenja

Hrvatski sabor donio je ovaj zakon hitnim postupkom, nakon kraće rasprave, zaduživši Vladu RH

da pokrene inicijativu za proglašenje Jadranskog mora Sredozemnim posebno zaštićenim područjem, u

skladu s odredbama Barcelonske konvencije. Dosad je postojala obveza organiziranja za intervencije u

slučaju onečišćenja a sada je isto predviđeno radi sprječavanja onečišćenja. Uz to, u slučaju iznenađenog onečišćenja sredozemne države surađuju na uklanjanju posljedica. Protokolom je predviđena i obveza izgradnje prihvatnih uređaja za balastne vode.

O PRIJEDLOGU

Umjesto prikaza, evo što je o predloženoj rekaio ministar zaštite okoliša i prostornog uređenja, **Božo Kovačević**. Najprije je izvijestio zastupnike da će ovim protokolom biti zamijenjen postojeći o suradnji u borbi protiv zagađenja Sredozemnog mora naftom i drugim štetnim tvarima u slučaju nezgode. Uvidjelo se, naime, da postojeći nije dostatna zakonska osnova za intervencije pa su stranke Barcelonske konvencije dale niz prijedloga za njegove izmjene i dopune sve do zaključka, u Monaku 2001, da se izradi novi protokol.

Svrha je donošenja novog protokola osnaživanje stupnja zaštite Sredozemnog mora od onečišćenja s brodova i osposobljavanje svih država za intervenciju u slučaju akcidenta, odnosno smanjivanje posljedica u slučaju akcidenta (ponajprije od izlivanja nafte). Na taj način Hrvatska učvršćuje instrumente za zaštitu Jadrana.

Ministar je još objasnio da će dobar dio sadržaja Protokola provoditi Ministarstvo zaštite okoliša i prostornog uređenja u suradnji s Ministarstvom pomorstva, prometa i veza, dometnuvši da je za Barcelonsku konvenciju i pripadajuće protokole zaduženo Ministarstvo zaštite okoliša i prostornog uređenja.

Bez primjedbi, zakonski prijedlog podržao je **Odbor za zakonodavstvo**, ne protiveći se hitnom postupku. **Klub zastupnika HSLs-a** predložio je da se obveže Vladu RH da svakih šest mjeseci Parlamentu podnese izvješće o provedbi Protokola, posebno članka 4, a **Klub zastupnika HSP-HKDU-a** da je se zaduži za pokretanje inicijative za proglašenje Jadranskog mora Sredozemnim posebno zaštićenim područjem (Mediterranean Specially Protected Area - MSPA), u skladu s odredbama Barcelonske konvencije.

RASPRAVA

Sredstva potrebna

U ime predlagatelja govorio je ministar zaštite okoliša i prostornog uređenja, **Božo Kovačević** (vidi - O Prijedlogu). U ime **Kluba zastupnika HSLs-a**, zakonski prijedlog je podržala **Zorica Nikolić**, rekavši kako je od krilatice "Kupujmo Hrvatsko" daleko važnije "Čuvajmo hrvatsko". U opasnosti nije samo Jadransko more nego sveukupan prostor, izjavila je, upozorivši zatim kako Projekt Družba Adria nije opasnost samo za Kvarner i Jadran već i za kraški dio Gorskog kotara.

Upitna je, izjavila je zastupnica, tvrdnja predlagatelja kako neće biti potrebna dodatna sredstva s obzirom na to da su člankom 4. predviđeni planovi intervencija i druga sredstva za sprječavanje i suzbijanje iznenadnih onečišćenja te da sredstva posebice uključuju opremu, brodove, zrakoplove i osoblje. Također je predviđeno da treba razvijati nacionalne kapacitete i u pogledu provedbe međunarodnih konvencija, a Hrvatska u ovom trenutku za to nije uopće spremna jer nema dovoljno opreme (Ministarstvo zaštite okoliša posjeduje 6-7 brodica koji rješavaju onečišćenja u lukama, a Ministarstvo obrane stare helikoptere). Klub zastupnika HSLs-a stoga inzistira da se točno utvrdi kolika su sredstva predviđena jer najbitnija je - provedba Protokola.

Upoznavši zastupnike s prijedlogom Kluba da Vlada šestomjesečno podnosi izvješće o provedbi Protokola, zastupnica je upozorila da je praksa - Parlamentu na ratifikaciju podastrijeti različite ugovore i protokole, a poslije se ne zna kakvu su sudbinu doživjeli.

Klub zastupnika HSP-HKDU-a smatra ovaj protokol iznimno bitnim, posebice kad je Hrvatska pred provedbom Sporazuma o realizaciji Projekta integracije naftovoda Družba i Adria - izvijestio je zastupnik **Tonči Tadić**. Barcelonska konvencija postoji, dometnuo je, ali ona se odnosila uglavnom na saniranje nesreće, a ovim se protokolom pokušava uspostaviti mehanizam pravovremenog obavljanja radi sprječavanja incidenata, odnosno velikih udara na morski ekosustav. Iako je Protokol definitivno koristan, mora se sve poduzeti da se Jadranu dade status posebno osjetljivoga morskog

područja, odnosno status posebno zaštićenoga Mediteranskog područja u skladu s Barcelonskom konvencijom.

Zastupnik je ustvrdio kako Hrvatska po svaku cijenu mora izbjeći situaciju poput one s havarijom tankera Prestige. Koja je utoliko bila složenija što je, podsjetio je, bila riječ o španjolskoj obali, liberijskom tankeru u vlasništvu grčke kompanije, koji je plovio pod zastavom Bahama. Potreban je, naglasio je, protokol sličan onome za Marpol konvenciju, kako bi se izbjeglo stanje u kojem za havariju nadležan nije nitko.

Iz ovog izlaganja još izdvajamo: upozorenje da sve hrvatske luke nemaju prihvatne uređaje za balastne vode, da su zastarjeli ili ih, naprosto nema - kao primjerice u Omišlju, a on bi trebao biti prihvatna luka za ukrcaj nafte koja će stizati Naftovodom Družba Adria (od tog nepotrebnog projekta valja odustati); upit imamo li strategiju za prihvat brodova u opasnosti (prema Konvenciji o pravu mora dužni smo pružiti utočište čak i brodovima na nuklearni pogon odnosno onima koji na sebi prevoze opasan teret); tvrdnju da Hrvatska još nema jasno razrađenu strategiju niti tijelo koje bi vodilo računa o svemu nastane li opasnost; izjavu da je za Hrvatsku posebno interesantno da sudjeluje prvenstveno u troškovima koji pridonose sprječavanju nesreće na moru.

Spomenimo, na kraju, kako ovaj klub smatra da je za provedbu Konvencije potrebna posebna državna komisija za zaštitu jadranskog morskog okoliša. Zato je Klub zastupnika HSP-a predložio da se u Hrvatskoj formira Ministarstvo mora.

Za Protokol će biti svi klubovi, sporni su međutim neki projekti koji će tangirati Jadransko more - izjavio je **Damir Kajin**, u ime **Kluba zastupnika IDS-a**, započevši izlaganje upozorenjem da se ni na koji način ne smije ugroziti turizam, od kojega Hrvatska živi. Rekao je kako predsjednik Mesić ima jake argumente kad kaže da je bolje da mi koristimo povlasticu nadzora nego da ti isti brodovi koji plovo tik uz hrvatske teritorijalne vode na kraju iskrcajavu naftu u Trstu i da je sjajno premijerovo obrazloženje kako se neće primati brodovi bez dvostrukog dna i stariji, a i INA-in argument o ekonomskim efektima. Ipak je - naglasio je - krajnje sumnjičav prema Projektu Družba Adria. Jer, sve je dobro ako se ništa ne dogodi, ali s jednom havarijom Hrvat-

ska ostaje bez turizma, koji je lani prihodovao oko 4 milijarde US dolara, dok bi Družba Adria trebala "donijeti" oko 100 milijuna dolara. Je li taj, iako respektabilan novac, vrijedan svih rizika koje donose balastne vode - upitao je zastupnik, podsjetivši kako o tome još nisu načinjene studije, a i da valja imati na umu naše "trapavosti" koje mogu dovesti u pitanje ono najvrednije što Hrvatska ima.

Izlaganje je zaključio podrškom prijedlogu da se Jadransko more proglasi posebno osjetljivim odnosno zaštićenim područjem.

Dorica Nikolić je ispravila Kajina tvrdnjom kako bi Projekt Družba-Adria trebao donijeti između 50 i 80 milijuna dolara te da je to prema prihodu od turizma velik nerazmjer (samo Primorsko-goranska županija donese - 800 milijuna dolara), kako reče, dala bi se cijela krava za jedan šniel.

U ime predlagatelja, ministar **Božo Kovačević** je ustvrdio kako žustru najavu da treba osigurati sredstva shvaća kao najavu da će se zastupnici zauzeti da Ministarstvo zaštite okoliša u Proračunu za 2004. dobije znatno više nego dosad. Rekao je zatim kako nije sasvim točna tvrdnja da je nadzor u Jadranu ravan nuli. Složivši se da bi trebao biti veći, upozorio je kako ipak s više od 700 točaka redovito dolaze izvješća o kvaliteti mora, a i načinjen je informacijski sustav podataka i zainteresirani mogu vidjeti stanje na bilo kojoj od tih točaka. Isto tako, nedavno je završena sanacija napuštenog broda, koji je predstavljao opasni otpad, u Brodogradilištu Kraljevica. Redovito se nadziru svi potencijalni onečišćivači i upravo je završen sustavni nadzor svih ribogojilišta na Jadranu.

Odgovarajući na upit o mogućnosti realizacije protokola, odgovorio je da ga doista neće biti moguće provoditi ostane li se na sadašnjoj razini financiranja zaštite okoliša. Ali, člankom 17. je omogućena subregionalna suradnja u njegovoj provedbi, a i davno prije je još uspostavljena tripartitna komisija (Italija, Slovenija, Hrvatska), s glavnom zadaćom - izrade subregionalnog plana intervencija i osiguranja provedbe svih potrebnih mjera radi prevencije onečišćenja i zaštite od posljedica. Poslije višegodišnjih napora da se intenzivira rad te komisije i Italija je dala vrlo konkretne ponude. Jedna je da se u slučaju akcidenta čije se posljedice mogu osjetiti i na istočnoj strani Jadrana na raspolaganje stave brodovi talijanske obalne straže, osposobljeni za takve intervencije.

Ministar je još zastupnike izvijestio o sastanku predstavnika Ministarstva zaštite okoliša svih zemalja Jadransko-jonske inicijative na kojem je potpisana Zadarska inicijativa - jadranski akcijski plan kojim su se te zemlje obvezale na uvođenje najstrožih kriterija zaštite mora (provedba do kraja 2004).

Iz njegova izlaganja još izdvajamo: podatak da je istočni Jadran oko 30 puta manje onečišćen od zapadnog te da ga tako atraktivnim i vrijednim treba i održati; obrazloženje da to hoće li Jadran biti proglašen osobito osjetljivim područjem ne ovisi o Hrvatskoj, a i da je mala vjerojatnost da se to provede s obzirom na to da o tankerskom, a i drugim vrstama prometa, u lukama sjeverne Italije bitno ovisi talijansko gospodarstvo.

Kad je riječ o Projektu Družba Adria, ministar je zastupnike izvijestio da je Ministarstvo okoliša i prostornog uređenja tijekom prošle godine izdalo četiri

građevinske dozvole za pumpne stanice na Naftovodu između Omišlja i Siska, da im je svrha osposobljavanje Naftovoda za dvosmjerni promet. Investitoru se dalo na znanje da uporabne dozvole može dobiti tek nakon što podastre dokaze da su cijevi u stanju podnijeti opterećenja reverzibilnog prometa, a i obvezalo ga da izradi studiju utjecaja na okoliš (jedan od ključnih aspekata - balastne vode). U Ministarstvu je formirana posebna ekipa koja se bavi samo Projektom Družba Adria, kako bi se izbjegli bilo kakvi propusti.

Rekavši kako se ministrova napomena da je netko u raspravi izjavio da je sprječavanje onečišćenja ravno nuli zacijelo odnosi na nju, **Dorica Nikolić** je odgovorila ispravkom - objasnila da je govorila o situaciji iznenadnog akcidenta, dometnuvši kako Hrvatska ne bi mogla riješiti situaciju poput havarije Prestigea.

Hrvatski sabor je donio Zakon o potvrđivanju Protokola o suradnji u sprječavanju onečišćenja s brodova i, u slučajevima opasnosti, u suzbijanju onečišćavanja Sredozemnog mora sa 70 glasova "za" i 12 "protiv".

Nije prihvaćen prijedlog Kluba zastupnika HSLS-a da Vlada svakih šest mjeseci izvijesti Parlament o provedbi Protokola, posebno njegovom članku 4 (43 glasa su bila "protiv", 30 "za" i 8 "suzdržano").

Vlada je ipak dobila zaduženje, u skladu s prijedlogom Kluba zastupnika HSP-a i HKDU-a - da pokrene diplomatsku inicijativu za proglašenje Jadranskog mora Sredozemnim posebno zaštićenim područjem u skladu s odredbama Barcelonske konvencije. Za to su glasovala 43 zastupnika, 35 ih je bilo "protiv", a 4 "suzdržana".

J.R.

KONAČNI PRIJEDLOG ZAKONA O PRIZNAVANJU SVOJTI ŠUMSKOG DRVEĆA I GRMLJA

Povećati stabilnost novoosnovanih šumskih ekosustava

Bez veće rasprave zastupnici Hrvatskog sabora donijeli su Zakon o priznavanju svojti šumskog drveća i grmlja u tekstu kako ga je predložila Vlada RH. Donošenje ovoga Zakona omogućit će unapređenje uzgoja pojedinih šumskih drveća i grmlja te povećati stabilnost novoosnovanih šumskih eko sustava.

O PRIJEDLOGU

Umjesto prikaza zakonskog prijedloga u nastavku donosimo uvodnu riječ predstavnika Vlade, ministra poljoprivrede i šumarstva mr.sc. **Božidara Pankrećića**. Postupak priznavanja svojti šumskog drveća i grmlja na međunarodnoj je razini različito uređen za različite biljne vrste. U Hrvatskoj postupak priznavanja poljoprivrednog bilja propisuje Zakon o sjemenu, sadnom materijalu i priznavanju sorti poljoprivrednog bilja, dok za šumske vrste drveća i grmlja takav propis formalno ne postoji. Naime, stupanjem na snagu Zakona o sjemenu, sadnom materijalu i priznavanju sorti poljoprivrednog bilja u cijelosti je izvan snage stavljen Zakon o priznavanju novostvorenih i odobravanju uvođenja u proizvodnju stranih i zaštitnih sorti poljoprivrednog i šumskog bilja kojim je bio utvrđen postupak priznavanja šumskih vrsta, podvukao je ministar Pankrećić. Niti Zakonom o šumskom sjemenu i šumskim sadnicama također nije propisano područje priznavanja šumskog drveća i grmlja pa je namjera Vlade da sada to područje u šumarstvu uredi predloženim zakonom. U najvećoj mogućoj mjeri Zakon je usklađen s međunarodnim standardima glede registracije odnosno priznavanja biljnih svojti tj. izrađen u skladu sa Smjernicama Vijeća ministara EU o tržištu šumskim reprodukcijским

materijalom, i u skladu s Međunarodnom konvencijom za zaštitu novih biljnih sorti. Predloženim su zakonom određeni postupci i načini priznavanja novostvorenih svojti šumskog drveća i grmlja, kao i uvođenje u proizvodnju stranih svojti u kategorijama šumskog reprodukcijškog materijala poznatog podrijetla, selekcioniranog, kvalificiranog i testiranog reprodukcijškog materijala za potrebe šumarstva. Uporaba elitnog sjemena iz genetski verificiranih klonskih sjemenskih plantaža rezultirala bi ostvarenjem znatne genetske dobiti u proizvodnji kroz masu i kakvoću budućih nasada. Prihvaćanjem ovog Zakona uporaba određenih svojti imala bi zakonom propisanu proceduru, što bi omogućilo značajno unapređenje uzgoja pojedinih šumskih vrsta drveća i grmlja, smanjilo moguće gubitke pri osnivanju novih nasada, povećalo stabilnost novoosnovanih šumskih ekosustava, te učinilo realnim pretpostavke za očuvanje genofonda uzgojenih svojti.

Primijetio je još da je na radnim tijelima Sabora dosta riječi bilo o izrazu "svojta" a bila je i preporuka da se umjesto ovog pojma u zakonskom prijedlogu rabi pojam sorta. S tim u vezi ministar Pankrećić naglašava da je o ovom pitanju bilo razgovora sa šumarskim stručnjacima i zbog usko stručnih razloga odlučeno da se u novom zakonskom propisu rabi pojam "svojta". Pojasnio je pri tome da se pod pojmom "svojta" podrazumijeva skupina biljaka koje po svojoj filogenetskoj i srodstvenoj vezi čini jednu sistematsku jedinicu ili kategoriju, dok je sorta samo jedan dio nižih taksona.

RADNA TIJELA

Uz određene primjedbe **Odbor za zakonodavstvo** podupro je donošenje

ovoga Zakona. Tako predlaže da se odredba članka 2. dopuni određenjem tko se smatra održivačem, imajući u vidu da se prema članku 5. Konačnog prijedloga zakona vodi upisnik održivača svojti, kao i odredbe članka 21. Odredba članka 10. precizira da su podaci iz zahtjeva koji se odnose na podrijetlo izvornog materijala i na opis postupka stvaranja nove svojte službena tajna. Odbor predlaže da se ta odredba dopuni određenjem o čuvanju tih podataka, a napose s rokom.

Bez veće rasprave **Odbor za poljoprivredu i šumarstvo** dao je potporu donošenju ovog Zakona, a Hrvatskom saboru predložio da donese Zakon. **Odbor za europske integracije** jednoglasno je utvrdio da je Konačni prijedlog ovog zakona usklađen s pravnom stečevinom Europske unije.

RASPRAVA

Nakon uvodnog izlaganja Vladina predstavnika ministra **Pankrećića** govorili su izvjestitelji radnih tijela, a prvi je to u ime Kluba zastupnika HSLS-a učinio **Marko Baričević**. Vlada je predložila da ovaj Zakon stupi na snagu osmog dana od dana objave u "Narodnim novinama" s tim da će propise na temelju ovlaštenja iz ovoga Zakona donijeti ministar u roku od dvije godine od dana stupanja na snagu ovoga Zakona. Osvrnuvši se na takve prijedloge zastupnik Baričević je ustvrdio kako je riječ o dječjoj bolesti Ministarstva poljoprivrede i šumarstva da gotovo iza svakog članka stoji propis ili pravilnik kojeg će donijeti ministar. Tako je i u slučaju ovoga Zakona gdje takvih propisa i pravilnika ima gotovo koliko i zakonskih odredbi, a krajnja je posljedica svega da Zakon stupa osmog dana od objave u "Narodnim novinama" i primje-

njivat će se dvije godine nakon donošenja kada ministar donese potrebne propise na temelju ovlaštenja iz ovog Zakona. Klub drži da bi ubuduće iz ovog ministarstva trebali stizati zakoni u kojima će biti što manje pravilnika i propisa koje donosi ministar, a svaki zakon primjenjuje onda kada ga Sabor donese.

Zaključujući raspravu rekao je da Klub drži da je ovaj zakon potreban pa će ga stoga podržati.

Više je razloga zbog kojih će Klub zastupnika HSS-a podržati donošenje ovoga zakona, rekao je **Marijan Mar-**

šić. Donošenjem ovoga Zakona ponajprije će se omogućiti unapređivanje uzgoja pojedinih vrsta šumskog drveća i grmlja te povećati stabilnost novoosnovanih šumskih ekosustava. Vrlo je bitno da se ovim zakonom na znanstvenoj osnovi puno radi na unapređenju šumskog sjemenarstva radi poboljšanja rasadničarske proizvodnje i podizanja kultura i plantaža. Novi klonovi koji nastaju daju veće priraste, a to bi umnogome moglo poboljšati glad koju danas bilježimo u drvno-prerađivačkoj industriji i, daka-

te uposliti više radnika. Konačno, izbor većeg broja svojti omogućio bi stvaranje najpovoljnijih smjesa, koje bi se mogle uspješno rabiti u ekološki različitim staništima na području naših šuma, ustvrdio je zastupnik Maršić i ponovio da će Klub podržati donošenje ovoga Zakona.

Više nije bilo zainteresiranih za raspravu. Većinom glasova (73 "za" i 5 "suzdržanih") zastupnici su donijeli Zakon o priznavanju svojti šumskog drveća i grmlja u tekstu kako ga je predložila Vlada RH.

J.Š.

IZVJEŠĆE O RADU PUČKOG PRAVOBRANITELJA ZA 2002. GODINU

Podrška Izvješću i zahtjev za poboljšanje uvjeta rada

Tijekom rasprave o ovoj temi pučki je pravobranitelj dobio potporu mnogih zastupnika za analiziranje ljudskih prava i većina njih smatra da Uredu pučkog pravobranitelja treba dati više novca za rad i to isključivo iz državnog proračuna, a ne iz stranih donacija. Bilo je i onih koji su se pitali zašto se pučki pravobranitelj suzdržava od bilo kakvih ocjena i predlaganja mjera dok su mu drugi poručivali da se ne suzdržava od takvog ocjenjivanja, bez obzira kako će se vlasti mijenjati. U završnoj riječi pučki je pravobranitelj odbacio optužbe za kolaboraciju s bilo kojom strankom te ustvrdio da je Izvješće koncipirano tako da zastupnici donose ocjene, a ne da ih on servira Saboru. Na kraju većinom glasova zastupnici su primili k znanju Izvješće o radu pučkog pravobranitelja za 2002. godinu, a sukladno prijedlogu Odbora za obitelj, mladež i šport obvezali Vladu da u što kraćem roku preispita i popravi uvjete života u odjelima za maloljetnike ustanova u kojima se ograničava sloboda kretanja u Republici Hrvatskoj. Isto tako u primjerenom roku potrebno je osigurati dodatna sredstva kako bi se omogućilo učinkovito fun-

kcioniranje pučkog pravobranitelja Republike Hrvatske. Konačno, zastupnici su obvezali Vladu da se očituje o poticaju pučkog pravobranitelja RH za priznavanjem prava na naknadu djeci bivših političkih zatvorenika za dane koje su njihovi roditelji proveli u zatvoru ili pritvoru.

Sukladno prijedlogu Kluba zastupnika HDZ-a Sabor je obvezao Vladu da za rad Ureda pučkog pravobranitelja predloži dostatna sredstva u Proračunu za 2004. godinu.

IZ IZVJEŠĆA

Izvješće o radu pučkog pravobranitelja, godišnje je izvješće koje pučki pravobranitelj u skladu sa svojim zakonskim obvezama redovito, jednom godišnje, podnosi Hrvatskom saboru za prethodnu godinu. U Izvješću pučki pravobranitelj izvješćuje Sabor o svome radu i tom prigodom informira zastupnike o problemima te trendovima koji se na području ljudskih prava u Republici Hrvatskoj mogu uočiti. Izvješće za 2002. godinu koncipirano je na isti način kako su koncipirana i izvješća za ranije godine, zato da bi se podaci mogli uspoređivati i iz

usporedbi zaključivati o stanju u pojedinim upravnim područjima. No, u odnosu na ranija izvješća u ovom se izvješću naglašava da se neće eksplicitno davati ocjene o stanju, napretku i nazatku, u pojedinim upravnim područjima, a pučki pravobranitelj će se suzdržati od komentiranja prikladnosti mjera koje je u ovom području poduzimala Vlada RH kao i od predlaganja mjera.

U nastavku više je pokazateljima o radu pučkog pravobranitelja u 2002. godini.

Značajno smanjenje broja pritužbi

Tijekom 2002. godine pučki pravobranitelj primio je ukupno 1558 pritužbi, što u odnosu na prethodne dvije godine (2000. i 2001.) predstavlja značajnije smanjenje (za 16,8 posto u odnosu na 2000. i 11,2 posto u odnosu na 2001. godinu), ali predstavlja relativno malo smanjenje (5,6 posto) u odnosu na višegodišnji prosjek od 1650 novih predmeta. Osim novoprimljenih 1558 pritužbi u 2002. godini u radu je bila i 1031 pritužba iz ranijih godina, a od toga 908 su pritužbe iz 2001. godine koje nisu u

toj godini riješene, dok su 123 pritužbe podnesene ranijih godina. U 2002. godini radilo se na 455 predmeta, uglavnom iz 2001. godine, što znači da se u 2002. godini ukupno radilo na 2013 predmeta. Od 455 prenesenih predmeta dovršeno je 260 (57,1 posto) predmeta. Pritužbe su stizale iz cijele Hrvatske i to iz 365 mjesta, a primljene su i 64 pritužbe iz inozemstva (31 iz SR Jugoslavije, 14 iz BiH i 19 iz ostalih zemalja, uglavnom SR Njemačke i SAD). Kao i ranijih godina rekorder je i dalje Grad Zagreb sa 340 pritužbi, a slijede Rijeka (50), Split (47), Osijek (42), Karlovac (40) i Petrinja (31). Iz Knina je primljeno 20 pritužbi, a isto toliko i iz Lepoglave, Siska i Slavenskog Broda, iz Vinkovaca i Zadra po 24. Osim osuđenika iz Lepoglave nitko drugi iz tog mjesta nije se pritužio pučkom pravobranitelju.

Lani je Ured pučkog pravobranitelja primio 1558 pritužbi. U odnosu na 2000. i 2001. to je značajno smanjenje ali ujedno predstavlja relativno smanjenje u odnosu na višegodišnji prosjek od 1650 novih predmeta.

Od 1154 predmeta iz nadležnosti pučkog pravobranitelja u 841 slučaju (72,9 posto) provoden je ispitni postupak, a u 313 slučajeva to nije učinjeno jer je pritužba bila dovoljno dokumentirana da bi se mogle poduzeti odgovarajuće mjere i bez dodatnog ispitivanja. Od 841 slučaja kada je pokrenut ispitni postupak u 641 slučaju (76,2 posto) upravno tijelo, odnosno tijelo s javnim ovlastima dostavilo je zatraženo očitovanje ili potrebne podatke što predstavlja pozitivan trend u odnosu na prethodnu godinu kada je pučki pravobranitelj dobio zatraženo u 58,6 posto slučajeva. Iako se neka upravna tijela moralo više puta požurivati, očita je poboljšana suradnja s pučkim pravobraniteljem. Bolja suradnja upravnih tijela i tijela s javnim ovlastima i pučkog pravobranitelja pridonijela je i većoj efikasnosti pučkog pravobranitelja. Tako je od 1154 pritužbe iz svog djelokruga pučki pravobranitelj u 2002. godini uspio dovršiti 957 predmeta (82,9 posto),

i tom prilikom utvrđeno je da je pritužba bila neopravdana u 248 slučajeva (25,9 posto) i preuranjena u 123 slučaja (12,9 posto). Dakle, u 586 slučajeva (61,2 posto) pučki je pravobranitelj utvrdio da je neko pravo pritužitelja povrijeđeno ili ozbiljno ugroženo, i to u gotovo 90 posto slučajeva odugovlačenjem upravnog postupka preko zakonskog roka za rješavanje. Napominje se pritom da je samim pokretanjem ispitnog postupka, odnosno upitom o razlozima zašto zahtjev pritužitelja nije riješen u zakonskom roku, u gotovo dvije trećine slučajeva postignut cilj da je pritužitelj dobio pojedinačni upravni akt kojim je odlučeno o njegovom pravu, interesu ili obvezi, čime je prekinuto daljnje ugrožavanje pojedinačnog prava, pa pučki pravobranitelj nije morao poduzimati druge mjere na koje je ovlašten. U 336 slučajeva pučki je pravobranitelj poduzeo neku od mjera na čije je poduzimanje ovlašten, u 104 slučaja dao je preporuku upravnom tijelu, odnosno tijelu s javnim ovlastima, u 224 slučaja izrekao upozorenje, a u osam slučajeva pokrenuo postupak ukidanja rješenja po pravu nadzora. Od zaprimljenih 1558 novih pritužbi 1154 (74,1 posto) odnosilo se na ugrožavanje ili povredu prava koja su počinila upravna tijela ili tijela s javnim ovlastima, dakle iz djelokruga pučkog pravobranitelja.

Gradani prigovaraju radu sudstva ...

Podaci za 2002. godinu potvrđuju da iz godine u godinu apsolutno raste broj pritužbi na rad sudova, unatoč naporima pučkog pravobranitelja da građanstvu objasni svoje ovlasti. Od 235 pritužbi na rad sudova, u 68 slučajeva (28,9 posto) pučki pravobranitelj je ocijenio da se radi o neuobičajenoj neefikasnosti suda, odnosno o takvom pravu koje je od osobitog interesa za stranku zbog čega bi predmet valjalo riješiti čim prije, a sam predmet se nalazi dugo u rješavanju. Stoga je pučki pravobranitelj te primjedbe prosljedio resornom ministarstvu kako bi ono poduzelo mjere na koje je ovlašteno. Postupak pribavljanja očitovanja o neažurnom rješavanju pojedinog predmeta od predsjednika odnosnih sudova relativno dugo traje, pa je pučki pravobranitelj do 31. prosinca 2002. primio samo 29 obavijesti, odnosno preslika

očitovanja. Ipak, u većini slučajeva kada se provela neizravna intervencija postignuto je brže rješavanje predmeta.

Lani je prvi put značajnije, apsolutno i relativno, smanjen broj pritužbi zbog povrede imovinskih prava u odnosu na ranije godine, a tom je smanjenju pridonijelo postupno, iako vrlo sporo, rješavanje povreda vlasničkih prava i brže rješavanje zahtjeva građana za povratom imovine oduzete u razdoblju komunističke vladavine. Svojom brojnošću dominirale su pritužbe na rad tijela s javnim ovlastima i upravnih tijela u području socijalne sigurnosti, tj. području prava iz mirovinskog i invalidskog osiguranja, zdravstvenog osiguranja i zdravstvene zaštite, socijalne skrbi, te prava iz radnog odnosa državnih i javnih službenika. Ukupno je u izvještajnoj godini razmatrano 366 pritužbi iz ovog područja, koje u ukupnom broju pritužbi iz djelokruga pučkog pravobranitelja sudjeluje s udjelom od 31,7 posto.

Tijekom prošle godine pučki pravobranitelj primio je 81 pritužbu zbog nemogućnosti reguliranja statusnih prava, što u odnosu na prethodnu godinu predstavlja apsolutno smanjenje, ali relativno (prema udjelu) malo povećanje. U odnosu na 2001. godinu, apsolutni broj pritužbi hrvatskih branitelja i stradalnika Domovinskog rata nije se bitno smanjio, ali se relativno povećao, osobito u usporedbi sa 2000. godinom. Tijekom 2002. godine pučki je pravobranitelj primio 134 pritužbe iz ovog područja koje čine udjel od 11,6 posto u pritužbama za čije ispitivanje je pučki pravobranitelj ovlašten.

... žale se na rad policije i osobnu nesigurnost ...

Na rad policije i osobnu nesigurnost pritužilo se 18 osoba (1,5 posto), a većinu su pritužbi dostavile udruge za zaštitu ljudskih prava prezentirajući slučajeve prijetnji, pa i napada na povratnike, kojih slučajeva je bilo najviše na području Karlovačke županije. U skupinu ostale pritužbe svrstane su pritužbe iz raznih područja (osuđene osobe, naknada ratne štete, privatizacija, javna komunalna poduzeća, obiteljski odnosi i prava djece, sindikalne aktivnosti, odvjetništvo, zemljišne knjige itd.) koje su malobrojne ili i malobrojne i relativno malog značaja, da ne zahtijevaju posebno razvrstavanje. Relativno veli-

ki broj ovih pritužbi s visokim udjelom u ukupnom broju pritužbi koje je pučki pravobranitelj razmatrao, ukazuje na to da postupno, iako vrlo sporo, rastu pritužbe na ugrožavanje ili povrede prava koje nemaju veze s ratom i njegovim posljedicama, kao i na to da građani u pokušaju zaštite nekog svoga prava reagiraju i kada nije ugroženo neko životno važno pravo. Ta pojava ujedno ukazuje i na jačanje pravne svijesti pritužitelja da kao građani imaju pravo zahtijevati punu realizaciju svojih prava i kada ona neposredno ne utječu na njihovu egzistenciju i da imaju pravo od upravnih tijela oče-kuvati i zahtijevati kvalitetno obavljanje upravnih poslova.

Pritužbe na rad sudova u osnovi se nisu razlikovale od takvih pritužbi koje su podnesene ranijih godina. Bez obzira na napore pučkog pravobranitelja da informira javnost o svom djelokrugu, odnosno nemogućnosti izravnog ispitivanja i interveniranja u predmetima iz sudske nadležnosti, broj ovih pritužbi još je uvijek značajan (235) sa značajnim udjelom u ukupnom broju pritužbi za čije ispitivanje pučki pravobranitelj nije ovlašten (58,2 posto).

... na zakidanje prava iz područja mirovinsko-invalidskog osiguranja ...

U odnosu na ranije razdoblje, u 2002. godini, u odnosu na pritužbe iz ostalih područja, dominirale su brojnošću i ozbiljnošću ugroženog, odnosno povrijeđenog prava pojedinaca, pritužbe iz područja mirovinskog i invalidskog te zdravstvenog osiguranja i organizacije zdravstva, socijalne skrbi, te iz područja rada i radnih odnosa državnih i javnih službenika. Tijekom protekle godine primljeno je ukupno 366 pritužbi na ugrožavanje, odnosno povredu prava koje su počinila upravna tijela i tijela s javnim ovlastima u ovom području. U ukupnom broju pritužbi iz djelokruga pučkog pravobranitelja ove pritužbe sudjeluju s 31,7 posto, što predstavlja visoki udjel, a najviše pritužbi (187) primljeno je na rad Hrvatskog zavoda za mirovinsko osiguranje. Udjel pritužbi na HZMO u ovom području iznosi 51,1 posto. Tijekom izvještajne godine primljeno je relativno malo (22) pritužbi na rad zdravstvenih službi, povrede prava iz zdravstvenog

osiguranja i organizacije zdravstva, pa te pritužbe čine u promatranom razdoblju udjel od 6 posto. Nešto je više pritužbi na poteškoće u ostvarivanju prava iz socijalne skrbi (70) i te pritužbe u ovoj skupini čine 19,1 posto. Na drugom mjestu po brojnosti u ovoj skupini čine pritužbe državnih i javnih službenika kojih je primljeno 87 i koje u ovoj skupini čine udjel od čak 23,8 posto.

... zdravstva - iako manje nego prošlih godina

U 2002. godini značajnije su smanjene pritužbe na nemogućnost ili poteškoće ostvarivanja prava iz zdravstvenog osiguranja i zdravstvene zaštite, poglavito jer su izostale pritužbe na probleme u organizaciji zdravstvene službe, koje su u ovoj skupini u određenim razdobljima bile relativno brojne. Zabrinjava podatak o značajnom porastu broja pritužbi iz područja socijalne skrbi, to tim više što su u razdoblju 1999-2000. godina bile relativno malobrojne. U odnosu na promatrano razdoblje (s iznimkom 1998.) zamjetan je porast pritužbi državnih službenika na povredu njihovih prava u 2001. i 2002. godini, apsolutno i relativno. Te pritužbe u ovoj skupini u 2002. godini čine udjel od 23,8 posto (87 pritužbi), ali su u odnosu na 2001. godinu u padu (2001. g. 121 ili 27,3 posto).

Kao što je već spomenuto na povredu prava iz mirovinskog osiguranja pritužilo se 187 osoba, a najučestaliji razlog dostavljanja pritužbe na rad tijela HZMO je beskrajno i bezrazložno odugovlačenje upravnog postupka kako kod prvostupanjskog tako i kod drugostupanjskog tijela, odnosno nepoštivanje zakonom propisanih rokova za donošenje upravnog akta, te provedba postupka nakon presuda Upravnog suda.

Tijekom 2002. primljeno je relativno malo (22) pritužbi na povredu prava iz zdravstvenog osiguranja i povrede prava pacijenata nemarnim ili nesavjesnim radom medicinskog osoblja. Dio pritužbi odnosio se na poteškoće u uređivanju osiguraničkog statusa i u slučaju tih pritužbi uspješnom intervencijom pučkog pravobranitelja pritužitelji su ostvarili status zdravstveno osigurane osobe. Iako je bilo malo pritužbi na rad liječnika i drugog medicinskog osoblja, primljene pritužbe ukazuju na postojanje neuljudnog, pone-

kad i nemarnog odnosa prema pacijentima uz istodobnu cehovsku zatvorenost koja onemogućuje istinsko ispitivanje je li doista bilo propusta medicinskog osoblja. Kao i ranijih godina i lani je negirano postojanje medicinskih propusta, odnos neadekvatnog liječenja ili tretmana pacijenata, pa pučki pravobranitelj ponovno upozorava na neophodnost osnivanja posve samostalnog i neovisnog tijela (od liječnika stranaca i eventualno umirovljenih liječnika) koje bi ocjenjivalo osnovanost prijave zbog nesavjesnog liječenja, a u pojedinim bi slučajevima i nadležno državno odvjetništvo moralo uložiti napor da unatoč "cehovskoj solidarnosti" utvrdi postoje li u pojedinim slučajevima osnove za sumnju da je počinjeno kazneno djelo nesavjesnog liječenja.

Brojniji prigovori u vezi sa socijalnom skrbi

Pritužbe na povredu prava iz sustava socijalne skrbi bile su nešto brojnije (70) nego ranijih godina, a bile su vrlo raznolike. Pučki pravobranitelj ponovno hvali suradnju sa centrima socijalne skrbi, i dodaje kako na njegovo traženje odgovaraju u roku, iscrpnim, sveobuhvatnim i argumentiranim podnescima. Većina pritužitelja su doista osobe s izraženim potrebama za socijalnom zaštitom, ali zbog strožijih kriterija mnogi od njih nemaju zakonsko pravo na neki vid socijalno-zaštitne mjere. Više nego ranijih godina prituživali su se očevi djece koja su povjerena na odgoj i brigu majkama zbog teškoća u ostvarivanju kontakata s djecom i zbog drugih razloga. Te su pritužbe rezultat vrlo složenih odnosa i velike emocionalne angažiranosti pritužitelja, više nego faktičke povrede njihovih prava od strane centara socijalne skrbi ili njihovih djelatnika.

Pritužbe državnih i javnih službenika

Tijekom prošle godine pučki je pravobranitelj zaprimio 87 pritužbi državnih i javnih službenika na povredu njihovih prava iz radnog odnosa. Porast broja ovih pritužbi rezultat je i određenih promjena u reguliranju statusa državnih službenika. Tako je u ožujku lani donesena Uredba o unutarnjem ustrojstvu ureda državne

uprave u županijama kojom je smanjen broj radnih mjesta ili broj izvršitelja na pojedinim radnim mjestima u županijama. Stoga je određeni broj državnih službenika i namještenika ostao neraspoređen, što je bio najčešći razlog obraćanja pučkom pravobranitelju. Pritužbe neraspoređenih službenika i namještenika uglavnom se odnose na nepoštivanje propisanih općih i posebnih uvjeta pri rasporedu istih na pojedina radna mjesta, zatim na uvažavanje socijalnih kriterija, zdravstvenih, radnog staža itd. U najvećem broju slučajeva, rješenja kojima su pritužitelji stavljeni na raspolaganje Vladi ili im je prekinut radni odnos, su formalno-pravno ispravna, pa je pučki pravobranitelj uglavnom morao provoditi ispitni postupak.

Ostale pritužbe državnih službenika i namještenika zbog povrede prava iz radnog odnosa odnosile su se na povrede natječajnog postupka, raspored, plaće, obvezu polaganja državnog stručnog ispita itd. Iz malog broja pritužbi pristiglih od službenika i namještenika u gradovima i općinama razvidno je šaroliko tumačenje odredbe članka 96. Zakona o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi.

Povreda imovinskih i stambenih prava

U razmatranom razdoblju pučkom se pravobranitelju pritužilo 326 osoba zbog povreda, odnosno ugrožavanja imovinskih i stambenih prava. U ukupnom broju pritužbi za čije je ispitivanje ovlašten pučki pravobranitelj, ta skupina pritužbi činila je udio od 28,3 posto, pa prvi put od kako pučki pravobranitelj podnosi redovito godišnje izvješće o svom radu ove pritužbe po svojoj brojnosti nisu na prvom mjestu.

Posljedice trogodišnjeg važenja Zakona o privremenom preuzimanju i upravljanju određenom imovinom (prestao je važiti 5. kolovoza 1998.), do danas su prisutne, posebno na područjima od posebne državne skrbi. Pravo vlasnika imovine koja se mora vratiti vlasniku u posjed, utvrđeno upravnim aktom: rješenjem o ukidanju prava privremenog korištenja; samo je deklarirano, jer za veći broj vlasnika ono još uvijek nije ostvareno, što se vidi iz pritužbi koje je pučki pravobranitelj primio zbog povrede vlasničkih prava (151 ili 46,3 posto).

Osnovni razlog za povredu i ograničenje prava vlasnika je u nemogućnosti državnih tijela (sudbene i izvršne vlasti) da provedu iseljenje (nakon ukidanja prava) bespravnih korisnika. Nemogućnost iseljenja leži u nemogućnosti osiguravanja drugog stana, kao alternativnog smještaja. Radi se o području prava građana u kojem su suprotstavljeni interesi obitelji korisnika objekta i obitelji vlasnika objekta, nepomirljivi.

Nadalje, još uvijek se nerijetko susreću slučajevi neprimjerenog ponašanja privremenog korisnika, što ne smije i ne može biti dopušteno. Pri tomu se primarno imaju u vidu korisnici koji odbijaju prihvatiti ponuđeni alternativni smještaj, a iz kuće koju koriste ne iseljavaju. Ovim se korisnicima pridružuju i oni koji stvarno ne trebaju imovinu koja se mora vratiti u posjed vlasniku za vlastito stambeno zbrinjavanje, nego drže u posjedu imanje, radi iskorištavanja (poljoprivrednog) zemljišta ili za držanje domaćih životinja. Vlasniku se ne dopušta ni približavanje imanju, i on je potpuno nezaštićen.

Žalbe vlasnika zaposjednute imovine

Pučki pravobranitelj je neformalnim putem pribavio jedan materijal iz kojeg je vidljivo da na dan 1. siječnja 2003. ima 6881 stambenu jedinicu privatnih vlasnika koje koriste treće osobe, što znači da će se i u narednom razdoblju, vjerojatno u nešto manjem broju nego ranije, obraćati vlasnici zaposjednute imovine kojima je povrijeđeno osnovno vlasničko pravo raspolaganja svojom imovinom, tj. pravo na mirno uživanje svoga vlasništva. Od spomenute 6881 stambene jedinice za 3842 je podnjet zahtjev za povrat, dok u 3039 slučajeva takav zahtjev vlasnik nije podnio. Ministarstvo je utvrdilo i koliko osoba bespravno koristi tuđu imovinu, zatim kriterije prioriteta (reda prvenstva) stambenog zbrinjavanja privremenih korisnika, kao i prioritete za stambeno zbrinjavanje vlasnika zaposjednute imovine, bivših nositelja stanarskog prava i drugih Pravilnikom o redu prvenstva stambenog zbrinjavanja na područjima od posebne državne skrbi. Tako su konačno stvorene pretpostavke za brže rješavanje povreda vlasničkih prava, pa se može očekivati, kaže se u Izvješću, da će problem konačno biti riješen kroz

stanovito vrijeme, ovisno o materijalnim i drugim mogućnostima države. Ono što zabrinjava i na što je pučkog pravobranitelja upozorila Misija OSCE, Ured za pitanja vladavine prava jeste sadržaj "Bilješke - Ankete s podnositeljem zahtjeva za povrat u posjed obiteljske kuće odnosno vlasnikom/suvlasnikom", odnosno sadržaj formulara zapisnika o postupku stupanja u posjed tj. izjavom vlasnika. Upozorenje se odnosi na to da se izjavom i anketom vlasniku zaposjednute imovine na neki način sugerira da odustane od prava na naknadu štete, formulacijom izjave: "Ja želim (moguće samo jedan odgovor) 1) iseljenje privremenog korisnika iz objekta i stupanje u posjed odmah i odustajem od prava na naknadu štete, 2) naknadu štete ...". S tim u vezi pučki pravobranitelj dijeli zabrinutost zbog ovakvog sadržaja izjave i Ankete, jer se na taj način, kaže, sugerira vlasnicima da odustanu od prava na naknadu štete. Zbog mogućnosti da se ovi dokumenti tumače na način da se njima primjenjuje psihička sila na volju vlasnika, dobro bi bilo vlasniku prepustiti u cijelosti odluku hoće li podnositi zahtjev za naknadu štete ili neće, bez sugestivnog povezivanja trenutnog povrata imovine u posjed s odustankom od zahtjeva za naknadom štete.

Povrede stambenih prava

Tijekom 2002. zaprimljeno je 120 pritužbi (36,8 posto u ovoj skupini) zbog povreda stambenih prava. Rad tijela državne uprave u području stambenih odnosa uglavnom je razmatran povodom pritužbi zbog zaprimljene obavijesti o dužnosti iseljenja iz stana radi predaje istoga jedinica lokalne samouprave slobodnog od osoba i stvari. Radi se o slučajevima dodjele stana na određeno vrijeme, kod kojih je isteklo vrijeme korištenja. Povreda prava korisnika učinjena je povredom pravila postupka, vođenjem skraćenog postupka prisilnog iseljenja, a s obzirom na to da se radi o građanima koji su već u statusu socijalno ugrožene osobe, i bez mogućnosti skorog ponovnog dobivanja gradskog socijalnog stana, njihov socijalni, egzistencijalni status bitno je otežan, doveden u stanje koje nisu u mogućnosti sami riješiti.

Nadalje, pitanje prava na najam stana i prava na priznavanje pravnog položaja zaštićenog najmoprimca, odnosno prava

na daljnje zadržavanje stana, prisutno je u odnosima s vlasnicima, fizičkim osobama. Povredu prava na stan i na rješavanje stambenog pitanja čine jedinice lokalne samouprave kada ne osiguraju stanaru drugi, odgovarajući stan, a na to su obvezne.

Tijekom 2002. pučki je pravobranitelj zaprimio i manji broj formularno sastavljenih zahtjeva za povratom stana bivših nositelja stanarskog prava (najčešće na stanovima koji su danas u vlasništvu RH, a bili su tzv. vojni stanovi) koji su iselili iz Hrvatske i u većini slučajeva stanarsko pravo najvjerojatnije izgubili zbog neopravdanog nekorištenja stana dulje od šest mjeseci. Očito se radi o organiziranoj akciji slanja takvih zahtjeva, jer su zahtjevi sastavljeni na obrascu istovjetnom u svim slučajevima. Pučki pravobranitelj je svim takvim osobama pismom ukazao na pravno stanje, no pojedinačno ove pritužbe nisu ispitivane, jer je ocijenjeno da nisu podnesene iz razloga eventualne povrede prava pritužitelja, već iz razloga očekivane materijalne (novčane) nadoknade zbog izgubljenog stanarskog prava, za što prema sadašnjem stanju nema pravne osnove.

Ugrožavanje prava na povrat oduzete imovine

Tijekom 2002. godine primljena je 51 pritužba na povrede, točnije ugrožavanje prava na povrat oduzete imovine u postupku "denacionalizacije". Nije bilo pritužbi na druge oblike ugrožavanja vlasničkih prava (izvlaštenjem, depozicijom). Iz područja povrede prava na naknadu za oduzetu imovinu građani su se obraćali pučkom pravobranitelju, u pravilu, pritužbama kojima se prigovara na dugotrajnost postupka tijela drugog stupnja, na nemogućnost dobivanja potpunog rješenja o naknadi, a kojima se utvrđuje ne samo pravo na naknadu nego i iznos naknade te "zbog šutnje administracije", jer rješenje o naknadi još uvijek nije doneseno.

Od 1999. godine nema pritužbi izbjeglica iz RH na problem povratka u Republiku Hrvatsku, ali još uvijek ima pritužbi prognanika, odnosno povratnika kojima je zbog formalnih razloga ukinut status i otkazan daljnji boravak u kolektivnom i individualnom smještaju, a obnova njihovih porušenih ili ozbiljno oštećenih

domova nije završena. Naglašava se da je intervencija pučkog pravobranitelja u korist prognanika bila uvijek uspješna. Nestanak pritužbi izbjeglica kroz nekoliko godina dokazuje da su poduzete prave mjere za rješavanje svih formalno-pravnih zapreka povratku onih osoba koje to žele, ali još uvijek ima stvarnih problema s njihovim stvarnim povratkom u mjesta ranijeg prebivanja, odnosno u njihove domove, jer nije dovršen proces povrata privremeno zauzete imovine. S obzirom na to da se i taj problem počeo nešto intenzivnije rješavati realno je očekivati da će problem povratka izbjeglica biti riješen tijekom 2003. godine.

Najteže se pravo ostvaruje pred sudovima

Kao i prethodnih godina iz pritužbi građana proizlazi, da su najteže svoja prava ostvarivali u postupcima koje vode sudovi, kaže se u zaključnom razmatranju Izvješća. S obzirom na to da se u sudskom postupku, kaznenom, građanskom i izvanparničnom štite najvažnija ljudska prava, to nedjelotvornost pravosuđa u cjelini, potencijalno predstavlja najveći izvor kršenja ljudskih prava u Republici Hrvatskoj. Kako, međutim, pučki pravobranitelj nije ovlašten ispitivati povrede ljudskih prava koje počinu pravosudna tijela, ne predlaže nikakve mjere koje bi u ovom području valjalo poduzeti. S obzirom na uočene probleme pučki pravobranitelj smatra da bi bilo uputno: preispitati racionalnost organizacijske strukture ukupne središnje uprave u Republici Hrvatskoj, kao i strukturu tijela izvršne vlasti u cjelini, sa stanovišta racionalnog i efikasnog obavljanja upravnih poslova, te poduzeti odgovarajuće mjere za uklanjanjem postojećih mogućnosti preklapanja djelokruga tijela državne uprave s drugim tijelima i institucijama i iz sustava središnje državne uprave ukloniti obavljanje onih poslova koji nisu upravni; ocijeniti racionalnost sadašnjeg visokocentraliziranog obavljanja upravnih poslova, tj. procijeniti koji bi se upravni poslovi racionalnije i efikasnije obavili na područnoj (regionalnoj) ili lokalnoj razini; provesti odgovarajuće postupke za osiguranje provođenja stalnog stručnog usavršavanja državnih službenika koji rade na donošenju pojedinačnih upravnih akata; osobito obvezati državne službenike u

HZMO i HZZO bez položenog državnog stručnog ispita na njegovo polaganje u određenom roku; ustrojiti središnju evidenciju pojedinačnih upravnih akata koje je poništio Upravni sud Hrvatske radi pokretanja postupka utvrđivanja jesu li državni i javni službenici koji su ih izradili dovoljno stručni, a u slučaju učestale nestručne izrade tih akata, pokretanje stegovnih postupaka i, poduzeti odgovarajuće organizacijske i kadrovske mjere za uspješnije savladavanje povećanog priljeva predmeta iz područja mirovinskog i invalidskog osiguranja kao posljedice provedbe međudržavnih sporazuma o socijalnom osiguranju sa susjednim državama.

RADNA TIJELA

Odbor za ljudska prava i prava nacionalnih manjina razmotrio je Izvješće kao matično radno tijelo. U raspravi je konstatirano da je postignut određen pozitivni pomak u rješavanju problema koji su se javljali u oblasti ostvarivanja i zaštite ljudskih prava. Problemi, međutim, još uvijek postoje, osobito u oblasti zaštite vlasničko-pravnih te stambenih odnosa što je vezano i uz problem povratka. Druga skupina problema javlja se u oblasti ostvarivanja socijalnih prava i pitanja socijalne sigurnosti. Pritužbe i zamolbe građana u velikoj se mjeri odnose na neučinkovitost pravosuđa, osobito na neodržavanje i nepoštivanje rokova u sudbenom te upravnom postupku. Posljedica takvog odnosa sudbene vlasti i upravnih tijela prema zakonskim propisima koji nalažu rješavanje predmeta u određenim rokovima je odgađanje ostvarivanja prava građana ili čak gubitak istih. Stoga se upravo u tim oblastima nalaze razlozi koji omogućuju kršenje i neostvarivanje ljudskih prava. Da bi država pravno funkcionirala potrebno bi bilo preispitati organizacijsku strukturu uprave i tijela izvršne vlasti te ukloniti eventualna preklapanja djelokruga tijela državne uprave i drugih tijela u nadležnosti kojih je odlučivanje o pravima pojedinaca. S obzirom na to da se ovaj Odbor također sustavno bavi praćenjem ostvarivanja ljudskih prava te da mu se u velikom broju obraćaju građani u zaštiti svojih prava, i s obzirom na činjenicu da je postupanje po zamolbama građana u djelokrugu Odbora za predstavljanje i pritužbe građana, postavlja se pitanje učinko-

vitosti rada tih radnih tijela i pučkog pravobranitelja glede postizanja pozitivnih rezultata u ostvarivanju i zaštiti prava pojedinaca koji se obraćaju za pomoć. Primijećeno je, naime, da se veliki broj istih građana ili grupa građana s pretežitom istim ili sličnim problemima (vlasničko-pravnim, stambenim, socijalnim, radno-pravnim i sl.) obraća za pomoć svim spomenutim institucijama koje s obzirom na to da nemaju nadležnost ne mogu niti odlučivati o ostvarivanju prava građana već mogu samo upozoravati nadležna tijela da postupaju u skladu sa zakonom i zakonom propisanim rokovima. Stoga se stječe dojam da se radi o zatvorenom krugu i nedostatku komunikacije između institucija posljedica čega je ne samo neostvarivanje prava pojedinaca koji se obraćaju za pomoć nego i neučinkovitost ukupnog pravnog sustava. Stoga bi trebalo poduzeti odgovarajuće mjere kako bi se smanjilo birokratsko postupanje tijela sudbene i upravne vlasti te stvorili uvjeti za potpuno i pravovremeno ostvarivanje ljudskih prava u svim oblastima života.

Po mišljenju **Odbora za Ustav, Poslovnik i politički sustav** Izvješće daje dobar uvid u rad pučkog pravobranitelja u 2002. godini i predstavlja dobar temelj za raspravu te predlaže Saboru da ga podrži. I ostala radna tijela koja su raspravljala o Izvješću predložila su isto Hrvatskom saboru.

Odbor za rad, socijalnu politiku i zdravstvo raspravio je Izvješće kao zainteresirano radno tijelo. Izvješće je ocijenjeno kao kvalitetno i detaljno, a pokazuje značajno ukupno smanjenje pritužbi građana. Pored toga i sam sadržaj pritužbi je različit u odnosu na prethodne godine, pa se uglavnom radi o oblicima povreda prava u područjima upravnog djelovanja kojima se bave i ombudsmeni u drugim zemljama. Razlog za zadovoljstvo je i činjenica što je iz Izvješća vidljiva bolja suradnja upravnih tijela i tijela s javnim ovlastima s pučkim pravobraniteljem, a što je pridonijelo i većoj efikasnosti rada pučkog pravobranitelja.

Odbor je proveo raspravu o Izvješću u dijelu koji se odnosi na povrede prava iz mirovinskog osiguranja, prava iz zdravstvenog osiguranja i organizacije zdravstva, prava iz socijalne skrbi, te stambena prava.

Najveći broj pritužbi u 2002. godini upravo se odnosi na rad Hrvatskog zavoda za mirovinsko osiguranje, odnosno na

činjenicu da postupak rješavanja o pravima iz mirovinskog osiguranja traje nedopustivo dugo. Istaknuto je stoga da bi bilo neophodno, da Središnja služba HZMO-a preispituje rješenja povodom upravnog spora i sama izmijeni rješenja za koje se osnovano može očekivati da će ga Upravni sud u RH staviti izvan snage. Time bi se ovi sporovi rješavali u drugostupajskom postupku, dakle, samim tim i u kraćem roku, a samo manji broj pritužitelja bi se obraćao Upravnom sudu RH. Pored toga, u HZMO-u je potrebno poduzeti odgovarajuće organizacijske i kadrovske mjere za uspješno svladavanje povećanog priljeva predmeta iz mirovinskog i invalidskog osiguranja, koji će svakako uslijediti kao rezultat provedbe međunarodnih sporazuma o socijalnom osiguranju sa susjednim državama.

Pritužbe na nemogućnost ili poteškoće pri ostvarivanju prava iz zdravstvenog osiguranja i zdravstvene zaštite značajno su smanjene. Tome svakako pridonosi, istaknuto je, i rad zdravstvene inspekcije u Ministarstvu zdravstva, iako je još uvijek nedovoljno ekipirane, a rad inspekcije u proteklom razdoblju bio je vidljiv posebno u provedbi članka 105. Zakona o zdravstvenoj zaštiti (odvajanje privatne od javne prakse). Daljnjem smanjenju broja pritužbi doprinijet će i Zakon o pravima pacijenata, istaknuto je, odnosno do njegovog donošenja, ratifikacije međunarodnih konvencija o pravima pacijenata, koje se uskoro očekuju.

I pritužbe na povredu prava iz sustava socijalne skrbi su nešto brojnije u odnosu na protekle godine, no po mišljenju članova Odbora, to je više posljedica neodgovarajuće informiranosti korisnika, kao što konstatira i sam pučki pravobranitelj u svom Izvješću. I ovaj Odbor je u 2002. godini zaprimio 242 predmeta, a do svibnja 2003. godine 174 predmeta. Predstavke i pritužbe se u najvećoj mjeri odnose na pitanja vezana uz ostvarivanje prava iz socijalne skrbi, rad i radne odnose, stambenu politiku, te mirovinsko i invalidsko osiguranje. Predloženo je stoga, da se razmotri model pristupa svim korisnicima, kako bi ih se upoznalo s pravima koja im pripadaju, temeljem određenih zakona iz navedenih područja, te načine na koji mogu realizirati svoja prava. Bilo bi korisno provoditi takvo informiranje u okviru centara za socijalnu skrb, budući da znatan broj predmeta i podnose građani koji su ujedno i korisnici socijalne skrbi.

U raspravi skrenuta je i pozornost na problem privremenih korisnika stambenog prostora kojima je osiguran alternativni smještaj, ali ga ne žele koristiti, ili se dodijeljeno vlasništvo nad objektom za stanovanje ne koristi za stanovanje nego za nešto drugo, u kojim je slučajevima potrebno hitno intervenirati (posljedice trogodišnjeg važenja Zakona o privremenom preuzimanju i upravljanju određenom imovinom).

Sukladno svojoj nadležnosti Odbor za obitelj, mladež i šport raspravio je dio Izvješća koji se odnosi na pritužbe podnijete zbog povreda prava iz područja socijalne skrbi, prava hrvatskih branitelja i članova njihovih obitelji, te stradalnika rata. Posebna je pažnja posvećena stanju na Odjelu za izvršenje kazne maloljetničkog zatvora za muške zatvorenike u Požezi. U svom Izvješću pučki pravobranitelj je naveo da prostor Odjela prostorno ne zadovoljava predviđeni kapacitet od 25 osoba, te da za osuđene osobe nema većih mogućnosti rada, koji je zbog skučenosti teško organizirati. Navodi se da je kontakt sa zatvorenicima teško uspostaviti radi njihove nepovjerljivosti "prema onima koji samo obećavaju, a ništa ne naprave". U raspravi je ocijenjen zabrinjavajućim zaključak pravobranitelja kako je zbog opisanih okolnosti nemoguće ostvariti preodgoj maloljetnih delinkvenata, te njihova kazna predstavlja samo odmazdu, što nije i ne smije biti svrha kažnjavanja. Članovi Odbora zauzeli su stajalište da bi Vlada, odnosno Ministarstvo pravosuđa, uprave i lokalne samouprave trebali u što kraćem mogućem roku preispitati i popraviti uvjete života u odjelima za maloljetnike u ustanovama u kojima se ograničava sloboda kretanja u Republici Hrvatskoj kako bi kazne maloljetnim delikventima imale svoj smisao.

Izraženo je nezadovoljstvo činjenicom što se u izvješćima pučkog pravobranitelja iz godine u godinu bez pravog odjeka ističe nedostatak sredstava za bolju tehničku, prostornu i kadrovsku opremljenost, te istaknuto da bi se trebali učiniti dodatni naponi u svrhu stvaranja kvalitetnijih uvjeta rada pučkog pravobranitelja i njegovih zamjenika.

Isto je tako ocijenjena nedopustivom situacija u kojoj pučki pravobranitelj od nadležnih upravnih tijela uopće nije dobio odgovore na svoje upite.

Pozornost članova Odbora privukle su i pritužbe na rad liječnika i drugog medicinskog osoblja, jer primljene pritužbe ukazuju na postojanje neuljudnog, ponekad i nemarnog odnosa prema pacijentima uz istodobnu cehovsku zatvorenost koja onemogućuje istinsko ispitivanje o opravdanosti pritužbi na propuste medicinskog osoblja. Odboru se čini opravdanim poticaj pučkog pravobranitelja za osnivanjem samostalnog i neovisnog tijela koje bi ocjenjivalo utemeljenost zbog nesavjesnog liječenja.

Pozitivnim je ocijenjena suradnja pučkog pravobranitelja s centrima socijalne skrbi koji na traženje odgovaraju u roku iscrpnim i kvalitetnim podnescima.

Odbor je podržao inicijativu pučkog pravobranitelja koji je potaknut primjerom pritužitelja inicirao izmjene Zakona o pravima bivših političkih zatvorenika s ciljem da iza smrti političkog zatvorenika pravo na naknadu bude priznato i njegovoj djeci. Pučki pravobranitelj smatra pravičnim da se uz bračnog druga i djecu bivših političkih zatvorenika prizna pravo na satisfakciju kroz priznanje prava na naknadu za dane koji su njihovi roditelji proveli u zatvoru ili pritvoru.

Odbor za ratne veterane je proveo raspravu u svojstvu zainteresiranog radnog tijela u dijelu Izvješća u kojem se obrađuju prava hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata i članova njihovih obitelji te stradalnika rata.

Iznesen je podatak o smanjenju apsolutnog broja pritužbi hrvatskih branitelja i stradalnika Domovinskog rata u odnosu na 2001. godinu. Ono što najviše zabrinjava i što su članovi Odbora istakli je neprovođenje presuda Upravnog suda Republike Hrvatske od Ministarstva hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata, a na što je pučki pravobranitelj u ovom segmentu Izvješća i stavio naglasak. Iz očitovanja nazočnih predstavnika Ministarstva proizlazi da to više nije praksa već da se presude Upravnog suda Republike Hrvatske u potpunosti poštuju i po istima se postupa. Pohvaljena je susretljivost Ministarstva za javne radove, obnovu i graditeljstvo i udovoljavanje zahtjevima pučkog pravobranitelja za dodatnim nadzorom nad obnovljenim objektima. Također je naglašeno zadovoljstvo činjenicom smanjivanja broja pritužbi branitelja, a osobito pozitivnim pomacima u radu i postupanju nadležnih tijela izvršne vlasti znajući da to prethodnih godina nije bio slučaj. Odbor je predložio Saboru da prihvati Izvješće.

MIŠLJENJE VLADE

Podržavajući Izvješće Vlada ističe da je zadužila tijela državne uprave da, u okviru svog djelokruga, poduzmu odgovarajuće mjere radi otklanjanja nepravilnosti navedenih u Izvješću, te je o tome izvijestila. Ujedno, napominje da je upoznata s činjenicom da ne može davati upute i naloge pučkom pravobranitelju (kako se to navodi u osvrtu pučkog pravobranitelja na prošlogodišnje Izvješće), ali smatra da može izraziti svoje kritičke stavove i prigovore na određene ocjene pučkog pravobranitelja. Neovisno o tome da ne postoje "ustavne odredbe o nezavisnosti i samostalnosti u radu pučkog pravobranitelja", Vlada smatra da kada bi i Ustavom bila propisana neovisnost i samostalnost pučkog pravobranitelja, takve odredbe ne bi mogle isključivati pravo Vlade da se kritički odredi prema nekim stavovima pučkog pravobranitelja ili dijelovima njegovog Izvješća. Nitko tko obavlja javne poslove, ni Vlada ni pučki pravobranitelj, ne može biti isključen od prava drugih da na njegov rad imaju prigovore. Na kraju Vlada predlaže Saboru da zaključna razmatranja u Izvješću, primi na znanje, odnosno ne donosi u formi zaključaka, s obzirom na to da se prejudiciraju određena rješenja, vezano uz organizacijsku strukturu i obavljanje poslova središnjih tijela državne uprave, a koje će razmotriti u okviru predstojeće cjelovite reforme državne uprave.

RASPRAVA

Odmah na početku rasprave pučki pravobranitelj **Ante Klarić** rekao je da neće dati uvodnu riječ, što ne znači da se odriče prava da donosi i vrijednosne sudove koji su u svezi zaštite ljudskih prava i dostojanstva građana naše države. Dodao je još da će saslušati primjedbe i sugestije zastupnika te odgovoriti na pitanja iz rasprave.

Raspravu su "otvorili" izvjestitelji radnih tijela. Tako je o stavovima Odbora za rad, socijalnu politiku i zdravstvo izvijestila njegova predsjednica **Snježana Biga-Friganović**, zastupnik **Velimir Pleša** učinio je to ispred Odbora za obitelj, mladež i šport, a zastupnica **Jadranka Reihl-Kir** za Odbor za ljudska prava i prava nacionalnih manjina.

U nastavku sjednice o stavovima Kluba zastupnika IDS-a izvijestio je **Damir Kajin**. Upozorio je na odnos državnih institucija (ministarstava) prema instituciji pučkog pravobranitelja. "Nije da ljudi ne bi koristili instituciju pučkog pravobranitelja, i da ne vjeruju gospodinu Klariću, dapače vjeruju mu, ali znaju da je nemoćan", primijetio je Kajin te s tim u vezi iznio slučaj cementare Koromačno. Na zahtjev jedne građanske inicijative pučki se pravobranitelj obratio Ministarstvu zaštite okoliša i prostornog uređenja u svezi s uvozom oko 5000 tona rabljenih guma koje su se u spomenutoj cementari koristile kao alternativno gorivo, a na odgovor je, kaže zastupnik, čekao devet mjeseci. Pitanje je onda što mogu očekivati građani od pučkog pravobranitelja koji i sam u Izvješću konstatira "da nije njegova uloga da konačno riješi problem građanina već da na temelju pritužbi koje primi uoči u kojim se područjima upravnog djelovanja najčešće ugrožavaju ljudska prava te o svojim spoznajama obavijesti Sabor".

Iz pritužbi građana proizlazi da su najteže svoja prava ostvarivali u postupcima koje vode sudovi, a s obzirom na to da se u sudskom postupku štite najvažnija ljudska prava, to nedjelotvornost pravosuđa u cjelini potencijalno predstavlja najveći izvor kršenja spomenutih prava.

Ljudi se pučkom pravobranitelju najčešće obraćaju zbog problema sudovanja. Usprkos svojoj nedodirljivosti sudovi su "problem" društva te ističe da veliki broj neriješenih imovinsko-pravnih sporova izravno ugrožava egzistenciju građana. Stječe se dojam da bi se pučki pravobranitelj trebao baviti: s milijun umirovljenika koji su ostali bez dijela vlastitih mirovina; s više od 300 tisuća nezaposlenih, sa 50 tisuća onih koji rade, a ne primaju plaću, sa "šutnjom administracije, odnosno s milijun neriješenih sudskih predmeta, itd." To su uglavnom postupci u ingerenciji sudova ili državne uprave. Po pritužbama građana vidljivo je do kojih je apsurdna dovela centralizacija u Hrvatskoj

jer gotovo nitko tko se obraća pučkom pravobranitelju ne proziva lokalnu samoupravu zato što su njezine ovlasti marginalizirane. Upozorio je na dio Izvješća koji govori o upravljanju prodajom droge iz kaznonica, ocjenjujući da to podsjeća na Al Caponea i Chicago 30-ih godina. Upozorio je i na ocjenu iz Izvješća da, na dijelu područja posebne državne skrbi, stambenim fondom "upravlja mafija". Od Vlade traži da dostavi popis zauzete imovine, s podacima o imovinskom statusu osoba koje privremeno koriste tuđe kuće i stanove, odnosno da li takvi pojedinci posjeduju ili ne svoj stan. Ako se to pitanje razriješi onda će se zasigurno razriješiti i povratak prognanih Hrvata, a napose pitanje Hrvata iz BiH, a vraćat će se i izbjegli Srbi u svoje domove, kaže Kajin. Zaključujući raspravu ustvrdio je da podržava Izvješće iz kojega je vidljivo da postajemo sve sređenija i mirnija država, te da je rat za nama, ali neke će nas njegove posljedice zasigurno pratiti još godinama.

Dr.sc. **Anto Kovačević (HKDU)** reagirao je na onaj dio Kajinogv istupa u kojem IDS-ov zastupnik tvrdi kako "stambena mafija" priječi povratak Srba. Kovačević naglašava da se Srbi vraćaju u Hrvatsku pod specijalnim uvjetima i ujedno pita: "kakva mafija sprječava rješavanje pitanja povratka Hrvata u Hrvatsku, a napose pitanje Hrvata iz BiH? S tim u svezi podsjeća na Daytonski sporazum i dužnost Hrvatske da vodi računa o Hrvatima bosanske Posavine, srednje Bosne i BiH.

Ovdje je riječ o potresnom izvješću, a kao uvijek govori o pojedinačnim ljudskim sudbinama i često vrlo kompliciranim odnosima te nije samo zbir brojki što je sve pučki pravobranitelj radio lani, rekla je Jadranka Kosor u ime Kluba zastupnika HDZ-a. Klub i dalje misli da bi trebalo osigurati bolje materijalne i smještajne uvjete za pučkog pravobranitelja te smatra da su još uvijek nedostatna sredstva koja se za njegov rad izdvajaju u Državnom proračunu. Pita se zatim zašto prvi put dosad pučki pravobranitelj nije dao uvodno slovo o Izvješću, i zašto se suzdržava od bilo kakvih ocjena i predlaganja mjera, pa otuda kaže i upit o čemu će zastupnici odlučivati, odnosno koji je onda smisao ove rasprave. Konačno, kako će se unaprijediti stanje na području ljudskih prava ako se pučki pravobranitelj suzdržava od davanja ocjene o stanju

na tom prevažnom području kojeg prati, nastavlja zastupnica Kosor. Samim čitanjem Izvješća to se sasvim sigurno neće učiniti, i stoga se Klub zalaže za punu slobodu rada pučkog pravobranitelja. Lani se također raspravljalo o izvješću pučkog pravobranitelja, ali je tada osuta na njega paljba iz Vlade i redova zastupnika i mogla se čuti ocjena da pučki pravobranitelj nema ovlasti ocjenjivati cjelovito stanje ljudskih prava u RH. Klub je i tada imao stajalište da pučki pravobranitelj ima i može ocjenjivati stanje ljudskih prava, a napose predlagati mjere. Ozračje u kojem je pučki pravobranitelj nakon toga radio nije bilo poticajno, i u tom smislu Sabor je trebao učiniti sve da se to ozračje poboljša, naglašava zastupnica Kosor. Iz Izvješća je vidljivo da se najveći broj pritužbi odnosi na rad sudova, pa se može konstatirati da je nedjelotvornost pravosuđa u cjelini potencijalno najveći izvor kršenja ljudskih prava u Hrvatskoj. U Izvješću se može pročitati da se u odnosu na 2001. apsolutni broj pritužbi hrvatskih branitelja i stradalnika Domovinskog rata nije bitno smanjio, no relativno se povećao. Zabrinjava pojava da Ministarstvo hrvatskih branitelja ne provodi presude Upravnog suda nego komentira svaku sudsku odluku što je, kaže gospođa Kosor, posve nedopustivo i ukazuje na nestručnost državnih službenika koji rješavaju upravne stvari u tom ministarstvu. S tim u vezi Klub predlaže Saboru da podrži njegov zaključak kojim žurno traži očitovanje Ministarstva hrvatskih branitelja zašto se ne poštuju odluke Upravnog suda te dostavljanje izvješća o tome kolika je šteta nastala na temelju nepoštivanja tih odluka.

U Izvješću se konstatira kako pučki pravobranitelj smatra pravičnim da uz bračnog druga i djeci bivših političkih zatvorenika dađe pravo na satisfakciju kroz priznanje prava na naknadu za dane koje su njihovi roditelji proveli u zatvoru ili pritvoru. Klub apsolutno podržava ovo stajalište ali podsjeća da je pučki pravobranitelj taj prijedlog uputio još 4. ožujka 2002. predsjedniku Hrvatskoga sabora i odborima za rad, socijalnu politiku i zdravstvo te za ljudska prava i prava nacionalnih manjina, no nitko do danas na to nije odgovorio. Pučki je pravobranitelj produžena ruka i savjest zastupnika Sabora, ali parlament ignorira njegova razmatranja i prijedloge. Stoga Klub zastupnika HDZ-a predlaže žurnu

izmjenu Zakona o pravima bivših političkih zatvorenika. Zaključujući raspravu zastupnica Kosor dala je u ime Kluba svoje stranke punu potporu radu pučkog pravobranitelja jer je to potpora, kaže, poštovanju ljudskih prava u Hrvatskoj.

Usljedio je ispravak navoda glede broja pritužbi hrvatskih branitelja i stradalnika Domovinskog rata. **Mirjana Didović (SDP)** upozorava da zastupnica Kosor iznosi konstataciju na temelju ukupnih podataka što ih za petogodišnje razdoblje donosi pučki pravobranitelj glede ovih pritužbi, odnosno uzima u obzir samo podatke za 2001. i 2002. godinu. Usporedi li se, međutim, broj ovih pritužbi iz 1998. (234) s brojem pritužbi u 2002. (134) uočava se zapravo trend gotovo dvostrukog smanjivanja pritužbi, zaključuje zastupnica Didović.

Uzvrtila je zastupnica **Jadranka Kosor (HDZ)** da je u svom istupu samo konstatirala podatak iz Izvješća da se apsolutni broj pritužbi hrvatskih branitelja i stradalnika Domovinskog rata nije smanjio, no relativno se povećao. Druge cifre s tim u vezi, kaže, nije iznosila.

Birokratske barijere

Ustavna formulacija uloge pučkog pravobranitelja navela je naše građane na zaključak da je pravobranitelj tijelo koje odlučuje o njihovim pravima i povredama tih prava, a u takvom poimanju Klub zastupnika HSS-a nalazi razlog velikom broju pritužbi iz područja koja nisu u nadležnosti pučkog pravobranitelja, podvukla je **Ljubica Lalić**. U tom poimanju Klub također pronalazi razlog razočarenja građana koji su u pučkom pravobranitelju gledali definitivno rješenje svojih problema, a do toga rješenja često nije dolazilo. Građani su potpuno i trajno razočarani i izgubili su vjeru u rad državne uprave i tijela s javnim ovlastima, sudove jednom riječju u funkcioniranje pravne države. No, uloga pučkog pravobranitelja nije da konačno rješava probleme građana. Pučki pravobranitelj, naime, ne odlučuje o pravu i povredi prava građana već na temelju pritužbi uočava u kojim se to područjima upravnog djelovanja najčešće ugrožavaju ljudska prava, pojašnjava ova zastupnica.

Lani je u odnosu na prethodne dvije godine značajno smanjen broj podnesenih pritužbi, a Klub želi taj podatak pro-

tumačiti na način da su se 2002. godine manje kršila ljudska prava, i da do tog smanjenja nije došlo zbog razočarenja ili nedostatka vjere u učinkovitost državnih institucija. S obzirom na raspravu o prethodnim izvješćima i s obzirom na zaključak koji je donio Sabor, evidentan je pozitivan pomak u suradnji upravnih tijela i tijela s javnim ovlastima s jedne strane i pučkog pravobranitelja s druge strane. Takva suradnja pridonijela je većoj efikasnosti pučkog pravobranitelja (od 1154 pritužbi riješeno je 957 predmeta).

Iz Izvješća je vidljivo da postajemo sve sređenija i mirnija država te da je rat za nama ali će nas neke njegove posljedice zasigurno pratiti još godinama.

Unatoč smanjenju broja pritužbi evidentno je da se u Hrvatskoj još uvijek krše ljudska prava, a krše ih upravna tijela i tijela s javnim ovlastima. Zabrinjava broj pritužbi na rad sudova i Klub smatra da Sabor pred tim podatkom ne može zatvoriti oči. Građani Hrvatske oprostili bi ovoj vlasti što dosad nije revitalizirala gospodarski život i omogućila im bolji život, ali joj neće oprostiti činjenicu što nije učinila sudbenu vlast ažurnom i efikasnijom. Jednako tako neće joj oprostiti šikaniranje podnositelja opravdanih zahtjeva za zaštitu prava, baš kao što neće oprostiti činjenicu da nije pozvala na odgovornost i kaznila prekršitelje kaznenih djela za koje postoji opća spoznaja da su počinili propuste i radnje kriminalnog karaktera. Glede nezavisnosti sudbene vlasti, kaže, kako se može čuti da je ona nezavisna, i da se u rad sudaca i sudova nitko ne može petljati. Nezavisnost sudbene vlasti nije poznata i prihvatljiva sve dok ta nezavisnost dovodi do apsurdna, primjećuje zastupnica, i s tim u vezi podsjeća kako smo nedavno putem tiska informirani da je Državno sudbeno vijeće za predsjednika jednog suda imenovalo osobu protiv koje se vodi kazneni postupak. Zakon prijeći da onaj protiv kojeg se vodi kazneni postupak ili tko je osuđen bude državni službenik i namještenik, sudac i sudački vježbenik, odvjetnik i odvjetnički vježbenik, ali kako se

vidi Državno sudbeno vijeće ocijenilo je da to nije prepreka spomenutom imenovanju. Želimo li vratiti povjerenje građana tada je nužno osigurati ažuran i efikasan rad sudova, a napose kvalitetan rad sudaca.

Provesti raspravu o funkcioniranju državne uprave

Zbog birokratskih barijera dobra zakonska rješenja i odluke Vlade ne uspijevaju doći do običnog građanina pa to dovodi do njihove odbojnosti u odnosu na vlast i političare uopće. Sabor može donositi najpravednije i najsavršenije zakone koji će se birokratiziranom provedbom pretvoriti u nakaze, a nakazama u očima građana postaju tada svi oni koji su ih donijeli iako sami nisu niti malo pridonijeli unakaženju zakona, podvlači zastupnica Lalić. Ukoliko zastupnici Sabora žele skinuti sa sebe ovu odgovornost tada je nužno otvoriti što prije u Saboru raspravu o funkcioniranju državne uprave i iznaći rješenja kojima će se razbiti u narodu već nepodnošljiva birokratiziranost u nas. A rasprava o ovom Izvješću trebala bi biti poticaj Vladi da barem aktivira instrumente nadzora i sustav odgovornosti za propuste zbog kojih je primjerice jedna pritužiteljica čekala pune četiri godine priznanje prava na invalidsku mirovinu uslijed gubitka radne sposobnosti zbog bolesti.

Na kraju zastupnica Lalić je podržala Izvješće te zaključila da je pučki pravobranitelj u postojećim uvjetima dobro radio a s obzirom na uočene probleme podržava i njegove sugestije smatrajući da bi primjena istih pridonijela smanjenju kršenja ljudskih prava.

Radi ispravka navoda javio se zastupnik **Ivo Lončar (nezavisni)**. Zastupnica Lalić kaže da građani ne vjeruju u funkcioniranje pravne države, a zastupnik Lončar joj odgovara "kako će građani u to vjerovati kada pravnu državu ruše dva najodgovornija čovjeka u Hrvatskoj - predsjednik Hrvatskoga sabora i premijer, jer ne priznaju pravomoćne sudske presude". Pojašnjavajući što pritom misli, kaže, da je ministar u Ministarstvu poljoprivrede i šumarstva gospodin koji je pravomoćnom sudskom presudom osuđen zbog kriminala, ali i dalje obnaša tu funkciju iako su predsjednik Hrvatskoga sabora i predsjednik Vlade RH na to

upozoreni barem sedam puta sa saborske govornice i ništa ne poduzimaju.

U ponovnom istupu zastupnica **Lalić (HSS)** rekla je kako misli da je predsjedatelj sjednice (gospodin Jalšovec) povrijedio Poslovnik kada je dopustio zastupniku Lončaru da zloupotrijebi instituciju ispravka pogrešnog navoda da bi liječio neke svoje stvari za koje ova HSS-ova zastupnica misli da nisu za Sabor. Iako se ona i spomenuti nezavisni zastupnik slažu da narod ne vjeruje u funkcioniranje pravne države drži da spomenuti nezavisni zastupnik nije ispravio njezin netočan navod.

Unatoč smanjenju broja pritužbi evidentno je da se u Hrvatskoj još uvijek krše ljudska prava, a krše ih upravna tijela i tijela s javnim ovlastima.

Reagirao je **Ivo Lončar (nezavisni)** uvjeren da je zastupnica Lalić povrijedila odredbe 209. i 214. Poslovnika tj. bila je dužna reći što je on u svom istupu povrijedio. Zamolio je zatim predsjedatelja sjednice, gospodina Jalšovca da "zbog neprimjerenog ponašanja drugarici Lalić da opomenu" te ponovio zašto misli da građani ne vjeruju pravnoj državi. Sada je reagirao potpredsjednik Baltazar Jalšovec zamolivši zastupnika Lončara da ne oslovljava zastupnicu Lalić s "drugarice" te podsjetio da se od 1990. oslovljavaju sa gospođe i gospodo zastupnici. I pored te zamolbe i objašnjenja zastupnica Lalić (HSS) je ustvrdila kako misli da je predsjedatelj sjednice ponovno povrijedio Poslovnik jer je dozvolio zastupniku Lončaru da je osobno uvrijedi oslovljavanjem s "drugarice Lalić" namjeravajući je na taj način osramotiti pred hrvatskom javnošću. Zastupnica pak poručuje "da nikada nije bila drugarica i nikad je tako nisu oslovljavali za razliku od nekih koji su u tome uživali". U ponovnom istupu zastupnik Lončar (nezavisni) je ustvrdio da je zastupnica Lalić ponovno povrijedila sve odredbe Poslovnika od 209. do 214, ali je i njega osobno uvrijedila, a on nju ne želi vrijeđati.

U nastavku sjednice zastupnicima se u ime Kluba zastupnika LS-a obratio dr.sc. **Zlatko Kramarić**. Ova stranka, kaže,

već godinama prati i analizira svako ova-kvo izvješće pučkog pravobranitelja, te kao i sva dosadašnja i ovo izvješće ocje-njuje najvišim ocjenama. Uz to, Klub je suglasan s većinom zaključaka i prijedlo-ga pučkog pravobranitelja. Upozorio je zatim na jednu opasnost u društvu poja-ve tzv. "duple države" kada se čitavim nizom internih akata koje donose tijela državne uprave bitno mijenjaju mnoge odredbe Ustava i zakona, a napose inten-cije zakonskih rješenja.

Po tko zna koji put konstatiraju se kadrovski i financijski problemi s kojima se suočava Ured pučkog pravobranitelja, a zbog kadrovskih, tehničkih i materijalnih ograničenja morao je obustaviti ispitivanje neriješenih predmeta iz rani-jih godina. Kao i ranijih godina i lani je najviše pritužbi stiglo na rad sudova. Iako nije nadležan za to pučki je pravobranitelj ipak zaprimio 121 pritužbu na rad sudova i skrenuo pozornost resornom ministar-stvu na previše velike odgode u parnica-ma i na navodne propuste vlasti da izvrše određene sudske presude. Klub drži da odnos prema pučkom pravobranitelju ne bi trebalo mijenjati od situacije do situa-cije, a stvar svake politike trebala bi biti obrana neovisne pozicije pučkog pra-vobranitelja. Podsjeća da je prošlo više od deset godina od donošenja Zakona o pučkom pravobranitelju, i Klub misli da je došlo vrijeme da se zakon ažurira, a pozicija pučkoga pravobranitelja ojača. Uostalom, i u Europi i svijetu događale su se određene promjene, pa se tako već u našoj neposrednoj blizini mogu naći agencije s jasnim mandatima na podru-čju djelovanja ljudskih prava. Izmjene i dopune spomenutog zakona potrebne su i stoga kako bi se proširile neke ovlasti pučkog pravobranitelja.

U državnom proračunu osigurati više sredstava za rad Pučkog pravobranitelja

Klub se slaže da bi Ured pučkog pra-vobranitelja trebalo financirati do razine koja bi mu omogućila održavanje skro-mne strukture regionalnih ili područnih ureda. Nesretna je okolnost nemogućnost preseljenja Ureda na lokaciju u Zagrebu koja bi bila prikladnija za njegov rad u kojem se dnevno mora baviti problemima pojedinaca. Uznemirava činjenica da je Ured ovisan o pomoći vanjskih donato-

ra u nabavci neophodne uredske opreme. Kod predlaganja sredstava u državnom proračunu za spomenuti ured morao bi u svim fazama biti uključen pučki pra-vobranitelj kako bi se doista pred zastupni-cima našao proračun kakvog će na kraju prihvatiti, podvlači zastupnik Kramarić i dodaje kako će Klub podržati Izvješće.

Klub zastupnika DC-a podržava Izvje-šće o radu pučkog pravobranitelja RH za 2002. godinu, rekao je dr.sc. **Mate Gra-nić**. U svakoj bi zemlji ovo Izvješće bio politički događaj prvog reda, a kod nas je žalosna činjenica da ovoj raspravi nisu nazočni premijer i članovi njego-vog užeg kabineta, nadležni ministri ali i više sabornika. Smanjeni broj pristiglih pritužbi upućenih pučkom pravobranite-lju ukazuje na činjenicu da je došlo do određenog napretka u ostvarivanju ljud-skih prava u Hrvatskoj, ali je zanimljiva činjenica da se veliki broj neriješenih pri-tužbi prenosi iz godine u godinu. To samo ukazuje na sporost u radu državne upra-ve, naglašava dr. Mate Granić. Misli kako je potrebna bolja suradnja upravnih tijela i tijela s javnim ovlastima s jedne strane i pučkog pravobranitelja s druge strane te izražava nadu da će tijela državne upra-ve sve poduzeti kako bi se otklonile ili barem smanjile nepravilnosti navedene u ovom Izvješću. Bez poboljšanja uvjeta rada pučkog pravobranitelja drži da nije moguće očekivati postizanje većeg stu-pnja kvalitete u obavljanju njegove zada-ne funkcije pa u tom smislu i ovaj Klub podržava zahtjev pučkog pravobranitelja za osiguranjem dodatnih novčanih sred-stava za rad. Na kraju izlaganja dr. Mate Granić je podsjetio na Misiju OESS-a u Hrvatskoj koja je komentirala ovo izvje-šće pa je s tim u vezi u ime Kluba zamolio pučkog pravobranitelja da na kraju ove rasprave komentira i izvješće OSS-a jer ono ima bitnog utjecaja i na stavove EU-a prema našoj državi, posebno u pro-cesu dobivanja kandidature za članstvo u toj organizaciji.

Nehumani boravak u neuvjetnim ćelijama zatvora

U ime Kluba zastupnika HSLA-a govo-rio je **Dražen Budiša**. Kaže kako Ured pučkog pravobranitelja ne treba financi-rati nikakvim donacijama nego samo iz sredstava državnog proračuna kako bi se i u tom pogledu ostvarila puna samostal-

nost pučkog pravobranitelja u skladu s ustavnim odredbom o njegovoj nezavi-snosti i samostalnosti u radu. Primijetio je da u Izvješću nema eksplicitnih ocjena o stanju u pojedinim upravnim područji-ma te da se pučki pravobranitelj suzdrža-va i od komentiranja prikladnosti mjera koje je u ovom području poduzimala Vlada RH. Inzistiranje na nezavisnosti pučkog pravobranitelja s jedne strane, i njegovo suzdržavanje od komentara glede Vladinih odluka ili mjera s druge strane, dvije su suprotnosti, naglašava. U nastavku gospodin Budiša se posebno zadržao na dijelu Izvješća koji se tiče sta-nja u hrvatskim zatvorima. Stanje ljud-skih prava i funkcioniranje pravne drža-ve u cijelosti, a napose sustava vrijedno-sti jednog društva mjeri se ili prepoznaje po tome kako se ono odnosi prema onima koji su došli u sukob sa zakonom, a time i temeljnim društvenim i ustavnim vredno-tama jedne države i zajednice, naglašava ovaj zastupnik. Po tome se mnoge države prepoznaju i zato toj temi valja posvetiti više pažnje u raspravi, naglašava zasu-pnik Budiša. Podsjeća da je Klub još kod prvog čitanja Kaznenog zakona ukazivao na teško stanje u hrvatskim zatvorima. Iz Izvješća je vidljivo da je izvršavajući svoje zakonsko pravo i obvezu pučki pra-vobranitelj osobno tijekom listopada, stu-denoga i prosinca 2002. obišao i pregledao većinu kaznonica i zatvora u Hrvat-skoj. Svrha tih pregleda je neposredan uvid u opće stanje tih ustanova i uvjete života i rada u njima, a posebno s aspe-cta poštivanja ljudskih i zakonskih prava osoba koje u njima borave (privotvorenika, kažnjenika i osuđenika). Od pučkog su pravobranitelja stigli podaci koji samo potvrđuju navode HSLA-a da još uvi-jek imamo zatvore u kojima su uvjeti izdržavanja kazni ispod svake razine. Zbog višegodišnjeg nehumanog borav-ka u jednoj od neuvjetnih ćelija jednog našeg zatvora nedavno je Europski sud za ljudska prava dosudio jednom osuđe-niku pravo na novčanu naknadu na teret Republike Hrvatske u iznosu od 12 tisu-ća eura te je više desetaka i drugih osu-đenika, koji su boravili, a i sada borave u uvjetima smještaja na tom odjelu, pokre-nulo ili namjerava pokrenuti, postupak kod istog suda, za naknadu štete. A onda bi se naša država mogla naći u financijskim poteškoćama kod isplate tih nakna-da nakon donesene presude, upozorava gospodin Budiša.

O teškim uvjetima u kojima se izdržava zatvorska kazna dovoljno govore podaci. Tako npr. samo u zatvoru u Gospiću ima 30 posto više zatvorenika nego što mu je kapacitet. S tim u vezi zastupnik podsjeća na bivše jugoslavenske zatvore u kojima su zatvorenici živjeli u manjem kubičnom prostoru nego psi, po njemačkim zakonima. To su bili ondašnji jugoslavenski standardi i to je bila jugoslavenska država tj. jedan totalitaran režim. U demokratskoj Hrvatskoj ne smije se događati da ljudi koji izdržavaju kaznu zatvora žive u takvim uvjetima, podvlači gospodin Budiša. U pravilu naši su zatvori vlažni i dotrajalih instalacija, prostori u kojima se ne može na dostojanstven i zdrav način izdržavati kazna, a ako su zatvori novi onda u njima ima previše zatvorenika. Ima, međutim, i nelogičnosti. Tako npr. 10 odgajnica u Odgojnom zavodu u Požegi ne mogu opravdati cijelu ekipu zaposlenih stručnjaka na preodgoju, od ukupno 13 djelatnika. S druge pak strane pučki pravobranitelj ne može dobiti veća sredstva za proširenje svoje djelatnosti i za zapošljavanje još tri ili četiri nova djelatnika, upozorava gospodin Budiša. Valja još puno toga učiniti da se u hrvatskim zatvorima stvore uvjeti da se kazne izdržavaju u normalnim okolnostima. Zaključujući raspravu poručio je pučkom pravobranitelju da se ne suzdržava od ocjena, bez obzira kako će se vlasti mijenjati u Hrvatskoj, zahvalio pučkom pravobranitelju na trudu kojega je uložio u svoj rad i pripremu Izvješća, te dodao da Klub zastupnik HSLS-a prima Izvješće na znanje i u osnovi prihvaća predložene zaključke (III. dio), a posebno dio koji se odnosi na racionalnost organizacijske strukture ukupne središnje uprave u Republici Hrvatskoj s neophodnom decentralizacijom.

Stvari kreću nabolje

Stajalište Kluba zastupnika LIBRE objasnio je **Mladen Godek**. Nije dobro, kaže, što se pučki pravobranitelj suzdržao od davanja političkih ocjena vezanih za npr. posljedice socijalne politike i predložene mjere, ali i uopće. Zastupnik je očekivao konkretne ocjene, sugestije i prijedloge od pučkog pravobranitelja jer po prirodi svog posla ima uvid i znanje o stanju ljudskih prava u pojedinim segmentima društva. Nikako ne želi vjerovati da je ovaj njegov pasivan stav, pa

i izostanak uvodnog istupa na ovu temu na početku sjednice, odraz nekakvog njegovog osobnog nezadovoljstva i uvrijeđenosti, jer za to nema razloga. Bilo je kritika lani na njegovo izvješće, ali zastupnik Godek smatra da je to normalna stvar te dodaje da pučki pravobranitelj nema prava na osobnu uvrijeđenost zbog značaja i važnosti posla kojega obnaša. Lani je pučki pravobranitelj primio 1558 pritužbi što je čak 28 posto manje u odnosu na 2000. godinu, ponovio je Godek i izrazio uvjerenje da stvari kreću nabolje. Neki će reći da je manje predmeta jer ljudi tobože ne vjeruju u efikasnost rada pučkog pravobranitelja. Godek se s tim ne slaže i kaže kako iz osobnog iskustva zna da pučki pravobranitelj nije samo rame za plakanje nego da on ima visoki ugled u narodu i s pravom vjeruju u instituciju pučkog pravobranitelja. Najviše pažnje posvetio je pritužbama na rad sudova. Pravosuđe radi još uvijek veoma loše i neefikasno je. Pitanje je samo što u takvoj situaciji može učiniti Hrvatski sabor. Godek misli da Sabor može donijeti zakone koji će poboljšati stanje na tom području i omogućiti da tamo rade ljudi koji su visoko stručni, a izostavi svaki utjecaj simpatije na izbor tih ljudi. To je već učinjeno pa tako već imamo Državno sudbeno vijeće koje se formira na osnovi mišljenja struke, a jednako tako i Državno odvjetničko vijeće.

Žao mu je što u Izvješću pučki pravobranitelj nije našao za shodno da progovori o suspendiranju članka 180. Zakona o obveznim odnosima, odnosno o odbijanju da država konačno i potpuno preuzme odgovornost za materijalne i nematerijalne štete nanesene terorističkim aktom. Na ratnim su se područjima događale strahote, a on je, kaže, na svu sreću živio na području gdje nije bilo rata (Koprivnica), ali je bilo ratnih zločina, odnosno terorističkih akata. U Izvješću je potpuno izostavljeno pitanje prava nacionalnih manjina, npr. Roma, ali je siguran da to nije zato što problem Roma nije riješen. LIBRA želi da se sve nacionalne manjine, pa tako i Romi integriraju, a ne asimiliraju u naše društvo, odnosno da pripadnici nacionalnih manjina postanu ravnopravni članovi ovoga društva sa svojim identitetom i pravima.

Konačno, LIBRA smatra da pučki pravobranitelj za svoj rad ima premalo sredstava, ali na dnevni red sjednice Sabora doći će i državni proračun pa Godek s tim

u vezi poručuje da zna kako će se po tom pitanju postaviti LIBRA, a zastupnike ostalih stranaka tada će, kaže, ocjenjivati da li su samo tvrdili da pučkom pravobranitelju treba pomoći ili će to i konkretizirati određenim sredstvima.

Ovo je Izvješće uravnoteženije i kvalitetnije sastavljeno od lanjskoga jer su izostale neistinite optužbe da izvršna vlast ne ispunjava zaključke Sabora povodom Izvješća.

Usljedili su ispravci netočnih navoda. **Mario Kovač (HSLS)** ne zna ima li pučki pravobranitelj razlog za uvrijeđenost i je li uvrijeđen, no činjenica je da navodi zastupnika Nenada Stazića iz lipnja prošle godine, a povodom Izvješća o radu pučkog pravobranitelja za 2001. godinu i Dopunskog izvješća o ostvarivanju nadležnosti pučkoga pravobranitelja daju razloga za uvrijeđenost. Istupajući u ime Kluba zastupnika SDP-a zastupnik Stazić ustvrdio je, među ostalim, da u Izvješću i kroz Izvješće pučki pravobranitelj pokušava obmanuti Sabor, da ne čuva ugled Hrvatske i Hrvatskoga sabora, nego da taj ugled ozbiljno narušava. Stazić je zaključio kako je jedini cilj pravobranitelja da pod svaku cijenu oblati trenutačnu Vladu i više da je žrtva komunističke zavjere. "Možda ste Vi i LIBRA spremni sve oprostiti SDP-u, ali, gospodine Godek, ima i nas koji na to nismo spremni", zaključio je zastupnik Mario Kovač.

Reagirajući **Mladen Godek (LIBRA)** je zaniijekao da je rekao da je gospodin Klarić uvrijeđen nego je, kaže, samo izrazio nadu da pučki pravobranitelj nije uvrijeđen. Ponovno je istupio **Mario Kovač (HSLS)** ovaj put radi povrede Poslovnika tvrdeći da je samo ispravio konstataciju zastupnika Godeka i to argumentirao citatima iz rasprave o spomenutim materijalima.

Na istup zastupnika Godeka ispravak netočnog navoda imao je i **Željko Glavan (HSLS)**. Reagirao je na Godekove riječi da je Sabor učinio sve što je mogao na zaštitu ljudskih prava, a napose funkcioniranju pravosuđa. Sabor je, kaže, donio Zakon o imenovanju predsjednika sudo-

va a zastupnik Godek je tvrdio da politika ne može imenovati predsjednike sudova, no kasnije je promijenio mišljenje. Vlada se tada obvezala da će u roku od šest mjeseci pripremiti zakonski prijedlog gdje tome neće biti tako, ali do dana današnjeg je ostalo da ministrica pravosuđa i dalje bira predsjednike sudova, zaključio je zastupnik Glavan.

Po mišljenju **Ljube Ćesića-Rojša (HDZ)** netočan je navod da je u Koprivnici bilo ratnih zločina, a ako ih je i bilo, ako zastupnik Godek za te zločine zna, a nije ih prijavio tada mu poručuje da ne bi trebao sjediti u Saboru te ga pozvao da te zločine prijavi. "Izadite pred hrvatski narod i hrvatsku javnost i iznesite imena i prezimena počinitelja ratnih zločina", poručio mu je još zastupnik Ćesić.

Nije prošao amandman za povećanje proračuna Pučkog pravobranitelja

Govoreći o nužnosti povećanja proračuna za Ured Pučkog pravobranitelja zastupnik Godek je mislio reći da će LIBRA glasovati za povećanje tih proračunskih sredstava, primijetila je **Jadranka Kosor (HDZ)** dodavši kako to nije točno i ustvrdila kako se ne sjeća da je LIBRA glasovala za amandman kojim je HDZ-e kod donošenja državnog proračuna za 2003. godinu predložio znatno povećanje proračuna Ureda pučkog pravobranitelja. Tada taj amandman nije prošao, a da je imao Vašu potporu vjerojatno bi imao daleko veće šanse za to, poručila je ova zastupnica gospođinu Godeku.

Klub zastupnika SDP-a predlaže da Sabor primi na znanje Izvješće pučkog pravobranitelja za ovu godinu te drži da je ovo Izvješće uravnoteženije i kvalitetnije sastavljeno u odnosu na prošlogodišnje, naglasio je **Nenad Stazić**. Sa zadovoljstvom je ustvrdio da su ovoga puta izostale neistinite optužbe da izvršna vlast ne ispunjava zaključke Sabora, a povodom Izvješća pučkoga pravobranitelja. Nije, međutim, prihvatljiva ocjena iz uvodnih napomena da je uočljivo kako još uvijek ima dosta zastupnika koji nisu dovoljno razumjeli koja je uloga i zadaća pučkog pravobranitelja. Stazić misli da zastupnici znaju odgovor na to pitanje te dodaje kako je zadaća pučkog pravobranitelja obavijestiti Sabor, kojeg je on opunomoćenik, o kršenjima ljudskih prava

od strane tijela državne uprave, i dakako, predložiti da se to stanje popravi.

Inače, Klub zastupnika SDP-a pozdravlja nakanu pučkog pravobranitelja da u okviru svojeg ureda osnuje posebnu službu ili analitički odjel koji bi pomogao da izvješća pučkoga pravobranitelja budu bogatija statističkim pokazateljima i analitičkim elementima. Da je kojim slučajem odjel osnovan imali bismo prilike vidjeti kako je posljednjih godina drastično smanjen broj najtežih oblika kršenja ljudskih prava (nestanci građana, uništavanje osobne imovine velikih razmjera, prisluškivanje građana bez naloga suda, itd.) Raduje ga pad ukupnog broja pritužbi za 11,2 posto u odnosu na prethodnu godinu što svjedoči o boljem ukupnom stanju ljudskih prava u Hrvatskoj. Također raduje bolja suradnja tijela s javnim ovlastima što je povećalo efikasnost rada samog pučkog pravobranitelja.

Najviše pritužbi izvan nadležnosti Pučkog pravobranitelja

Iz pristiglih pritužbi vidljivo je da ih je najviše pristiglo na rad sudova. Pučki pravobranitelj nije ovlašten ispitivati povredu prava nastalu radom sudova jer je to zadaća drugih tijela, kaže Stazić. Drži da je dobro što pučki pravobranitelj upozorava i na ovaj problem, ali misli kako nije dobro ako pritužbe koje pučki pravobranitelj nije ovlašten ispitivati ulaze u ukupnu statistiku njegova rada jer se tada dobije iskrivljena slika o onome što se ispituje i radi. Zastupnik sa zadovoljstvom iščitava da je smanjen broj povreda imovinskih prava u odnosu na ranije godine, a posebno broj pritužbi na rad policije i osobnu sigurnost, a zabrinut je povredom prava u postupcima povrata imovine oduzete za vrijeme jugoslavenske komunističke vladavine kao i pritužbama na rad Hrvatskog zavoda za mirovinsko osiguranje. Kada su u pitanju prava hrvatskih branitelja i stradalnika Domovinskog rata pučki pravobranitelj bilježi pad broja pritužbi i to je dobro, smatra zastupnik Stazić ali je, kaže, nejasno iz izlaganja predstavnika Kluba zastupnika HDZ-a da se s te osnove povećao broj pritužbi. No, iz Izvješća je jasno da je pučki pravobranitelj lani primio 48 takvih pritužbi (35,8 posto u ovoj skupini), a godinu dana prije toga 56 ili

40,3 posto u toj skupini. Stoga je nejasan zaključak Kluba zastupnika HDZ-a da je više pritužbi takvog karaktera kada toga jednostavno u izvješću nema, naglašava Stazić.

Zastupnik je imao primjedbu na iskazani podatak u materijalu o financijskom poslovanju Ureda pučkog pravobranitelja. Podaci se, naime, odnose na planirana sredstva, a ne vidi se njihovo izvršenje pa je s tim u vezi pozvao pučkoga pravobranitelja da ubuduće iskazuje oba dvije stavke jer će tada i nalazi Izvješća biti kvalitetnija. Slaže se s mišljenjem Vlade da ona ima pravo kritički se odrediti prema nekim stavovima pučkoga pravobranitelja ili dijelovima Izvješća. To, kaže, posebno ističe iz razloga što su lani o izvješću pučkoga pravobranitelja i u njegovim javnim istupima izneseni i neki neistiniti podaci koje je Vlada kasnije argumentirano pobila. Zaključujući raspravu u ime Kluba svoje stranke predložio je zastupnicima da prime na znanje ovo Izvješće.

Usljedili su ispravci netočnih navoda. Zastupnica **Jadranka Kosor (HDZ)** reagirala je na navod zastupnika Stazića kako HDZ nije u pravu kada iznosi konstatacije glede pritužbi hrvatskih branitelja i stradalnika Domovinskog rata. Kao i nakon istupa zastupnice Didović ponovila je već izrečenu svoju konstataciju da je samo izrijekom citirala podatak iz Izvješća. A glede Stazićeve konstatacije da su u Izvješću izostale neistinite optužbe pučkoga pravobranitelja zastupnica Kosor naglašava da pučki pravobranitelj nikada, pa ni u ovom Izvješću ne iznosi neistinite optužbe. Drži kako pučkog pravobranitelja treba zaštititi od takvih kvalifikacija. Sve ono o čemu je govorio pučki pravobranitelj lani bilo je točno i istinito, ali nekima to nije drago jer se isti navodi ponavljaju i u ovom Izvješću, zaključuje zastupnica Kosor.

Za ispravak netočnog navoda javio se zastupnik **Mario Kovač (HSL)**, ocjenjujući da prema navodima zastupnika Nenada Stazića, zaključuje kako Klub zastupnika SDP-a zapravo ne razumije ulogu pučkog pravobranitelja. Ukazao je zatim i na pojedine odredbe koje utvrđuju ovlasti i opseg nadležnosti Pučkog pravobranitelja. Usljedile su zatim i dvije poslovničke primjedbe. U prvoj je zastupnik **Josip Leko (SDP)** upozorio na neprihvatljivo ispravljanje mišljenja zastupnika Stazića, od strane prethodnog

govornika. I zastupnik **Nenad Stazić (SDP)** smatra nedopustivim da se umjesto ispravaka navoda ispravljaju iznijeta mišljenja. Ocijenio je da su se u ovom slučaju povrijedile odredbe Poslovnika.

Zastupnik **Branimir Glavaš (HDZ)** javio se zbog ispravka netočnog navoda, ocjenjujući da se u ovogodišnjem Izvješću osjeća kako je postignut sporazum između vlasti i Pučkog pravobranitelja. Čim ga koalicijska većina brani, tu nešto ne štima, ocijenio je zastupnik.

Zaštita prava bosanskih Hrvata

Zatim je u ime Kluba zastupnika HSP-HKDU-a govorio zastupnik dr.sc. **Anto Kovačević**. Upozorio je na veliki doprinos, ali i potpunu zanemarenost oko prava Hrvata koji su izbjegli iz Bosne. Njih je zanemarivala i prošla, dok im je postojeća vlast u Republici Hrvatskoj u potpunosti okrenula leđa, prepuštajući da o njihovoj sudbini brine međunarodna zajednica, kao i tamošnji Srbi i Bošnjaci. Danas ih se primjerice iseljava iz Drvara i to u prekomorske zemlje, umjesto da im se pomogne kako bi se vratili u svoje domove ili osigurao alternativni, ali trajni smještaj u Republici Hrvatskoj. Smatra da se nepravda nanosi osobito Hrvatima Srednje i Zapadne Bosne, kao i bosanske Posavine. Naveo je podatak da je samo u nekadašnjem Banjalučkom kotaru bilo 180 tisuća Hrvata, a danas ih je preostalo oko 14 tisuća. U bosanskoj Posavini bilo je više od 350 tisuća Hrvata, a danas ih je samo oko 40 tisuća. Povratak u Republiku Srpsku otežava se budući da tamo, po ocjeni zastupnika Kovačevića, vladaju "rasni zakoni", a uskraćena im je i odgovarajuća zdravstvena zaštita. Podržao je podnijeto izvješće, ocjenjujući da je pravobranitelj Ante Klarić častan i pošten čovjek, ali to nije dovoljno da bi kao pučki pravobranitelj bio efikasan. Citirao je zatim i fragmente iz pisma kojega je dobio od Županije Posavske, a u kojemu se ukazuje na postojeće poteškoće, pretežno starijeg stanovništva oko osiguranja temeljne zdravstvene zaštite. Ovo pismo završava s molbom oko osiguranja i funkcioniranja zdravstvenog sustava koje predstavlja važan element kod donošenja odluka o ostanku ili povratku Hrvata na navedene prostore. Zastupnik Kovačević na kraju je apelirao i na instituciju Pučkog pravobranitelja da poduzme određene mjere kako bi se uklonile ili smanjile tra-

gedije i teškoće koje proživljavaju Hrvati na prostoru Bosne i Hercegovine.

Hrvati iz Bosne i Hercegovine trajno se iseljavaju u prekomorske zemlje.

Za ispravak netočnog navoda javio se zastupnik **Ljubo Česić-Rojs (HDZ)**. Smatra kako nije točno da bivša vlast nije brinula o potrebama Hrvata iz Bosne i Hercegovine. Podsjetio je na brojne primjere pomoći iz domene socijalnih i mirovinskih prava, kao i opsežne radove na području stanogradnje, kojima je bivša vlast brinula o stradalnicima iz Bosne. Ukazao je istovremeno i na poteze kojima je bivši predsjednik dr. Franjo Tuđman ovim stradalnicima, osiguravao potrebnu pomoć u najtežim trenucima.

Dominiraju problemi u domeni socijale, pravosuđa, te radni sporovi

U nastavku rada Sabora, u pojedinačnoj raspravi, prva je govorila **Mirjana Didović (SDP)**. Ona je podnijeto Izvješće ocijenila instruktivnim, akcentirajući dva njegova dijela. U prvome, Pučki pravobranitelj govori o mnogobrojnim

Uočene probleme i kršenje prava trebaju razriješiti nadležna državna tijela.

opisanim slučajevima kršenja prava. Uvidom u strukturu pritužbi, vidi se da je zapravo riječ o povredama radnog i imovinskog prava te o problemima na području pravosuđa. Budući da je riječ o vrlo osjetljivim pitanjima i narušavanju prava, potrebno je podržati nastojanja i napore Pučkog pravobranitelja. Jasno je da uočene probleme i kršenja prava, trebaju razriješiti nadležna državna tijela, a osobito se uočava nezadovoljstvo građana brzinom i nepravilnostima u radu sudova i sudaca. Od ukupnog broja pritužbi građana, čak ih se oko 60% odnosi na ove probleme.

Međutim, u Izvješću ima nekoliko ohrabrujućih momenata koje treba istaknuti, jer se uočava značajno smanjenje broja pritužbi građana tijekom 2002. godine u odnosu na prethodni period. Ohrabruje i činjenica da se bilježi pozitivan trend, kad se radi o dostavljenim očitovanjima upravnih tijela, te da je poboljšana njihova suradnja s Pučkim pravobraniteljem.

Zastupnica se zatim dotaknula i drugog aspekta rada, ukazujući da je prethodno izvješće otvaralo i nepotrebne sugestije koje su bile politički intonirane. Nepotrebno je da pučki pravobranitelj daje političke ocjene, jer time zapravo umanjuje vlastitu ulogu koju ima sukladno Ustavu i zakonu. Smatra ujedno, da se na primjeren način moraju razriješiti i problemi oko neadekvatnog poslovnog prostora i materijalnih poteškoća zbog kojih trpi rad Ureda Pučkog pravobranitelja. Drži ujedno, da Izvješće treba primiti na znanje i da ono treba biti jednim od poticaja za daljnje nužne reforme, a posebno u državnoj upravi i području pravosuđa.

Uredu se moraju osigurati potrebna sredstva i radni prostor

Zastupnik **Želimir Janjić (HSL)** podsjetio je na prošlogodišnje izvješće, koje je zastupnika Stazića, koji je govorio u ime Kluba zastupnika SDP-a, ponukalo na vrlo kritičke opservacije o radu pučkog pravobranitelja. Smatra ujedno, da je prilikom donošenja proračuna učinjen propust što se nisu osigurala potrebna materijalna sredstva i odgovarajući radni prostor. Zbog ovih propusta, događaju se situacije da se ovaj rad potpomaže donacijama iz drugih zemalja. Institut pučkog pravobranitelja oslabljen je i utemeljenjem pravobranitelja za djecu, jer se time javljaju dvije slabije institucije, umjesto da se ojačala ova prva.

I on se osvrnuo na dijelove podnijetog Izvješća, upozoravajući da se u njemu zrcali spori i neučinkoviti rad pojedinih sudova, a na velike poteškoće još uvijek nailaze ratni stradalnici i povratnici prilikom povratka u svoje porušene domove. Ujedno se opravdano očekuje povratak privatne imovine njenim izvornim vlasnicima, ali se zaboravlja da treba osigurati nužan smještaj sadašnjim korisnicima. Zastupnik je zatim upozorio da u

pojedini županijama, poput Osječko - baranjske, prognanici dobivaju račune od čak 200 tisuća kuna za korištenje tuđe imovine u prethodnom periodu. Konstatirao je ujedno da se radi o problemima koji će se moći razriješiti tek uz državnu pomoć. Značajne socijalne probleme imaju i oni hrvatski državljani koji su svoju mirovinu stekli u Bosni i Hercegovini. Iznosi njihovih mirovina nedovoljni su za preživljavanje, a država još uvijek nije riješila najavljene dodatke na iznose ovih mirovina.

Pučki pravobranitelj treba biti kritičan i rezolutan, te predlagati konkretna rješenja.

U nastavku izlaganja, upozorio je i na krute birokratske prepreke na koje nailaze pojedinci koji nastoje svoje stambene probleme riješiti posredstvom poticane stanogradnje. Na kraju je apelirao da se razmotre i problemi osoba koje su uložile dosta sredstava da se školuju za stečajne upravitelje, a dobar dio ovih osoba nema posla budući da Trgovački sudovi angažiraju jedne te iste osobe, na više stečajnih slučajeva.

Uočljiv trend omekšavanja kritičnosti

Zastupnik **Mario Kovač (HSL)** ocijenio je da podnijeto izvješće definitivno odudara od svih koji su podnijeti o ovom zastupničkom mandatu. Smatra da je uočljiv jedan trend omekšavanja kritičnosti, što potvrđuju i navodi na 10. strani teksta. Citirao je ove dijelove, izdvajajući konstataciju, "da se u ovom Izvješću neće eksplicitno davati ocjene o stanju, napretku ili nazatku u pojedinim upravnim područjima..."

Ovakav pristup zastupnik Kovač ocijenio je upitnim, budući da pučki pravobranitelj treba upozoravati, izvještavati i predlagati rješenja, te ih objavljivati u sredstvima javnih priopćavanja. Nesporno je dakle, da pučki pravobranitelj ne samo da može, nego i treba biti rezolutan, kritičan, pa i oštar u svojim izvješćima. Zapitao je ujedno, "ne leži li razlog za odustanak od do sada poznate oštine i rezolutnosti, u prošlogodišnjoj raspravi o Izvješću

Vlade, kao i dopunskom Izvješću pučkog pravobranitelja?"

Zastupnik Kovač zatim je raščlanjivao i analizirao pojedine kritičke segmente iz prošlogodišnjeg izlaganja zastupnika Stazića. Smatra ujedno da se u ovom slučaju radilo o neprihvatljivom napadu ne samo na osobu, nego i na vrlo važnu demokratsku instituciju sustava. U ovom Izvješću samozatajno se govori o prostornoj skučenosti koja onemogućava zapošljavanje novih djelatnika, kao i primanje svih pritužbi radi kojih se građani obraćaju pučkom pravobranitelju.

Ocijenjuje ujedno, kako se iz podnijetog Izvješća nazire nastojanje, da se neutralizira svaki izvor bilo kakve kritike, pa makar ona dolazila i iz demokratske institucije pučkog pravobranitelja. Smatra da je potrebno posebnu pozornost posvetiti onim pritužbama, koje ukazuju na povrede prava iz radnih odnosa državnih i javnih službenika. Evidentna su i nedopustiva kršenja njihovih prava u radnim sporovima. Razloge ovih sporova, zastupnik Kovač pronalazi i u političkim motivima, te ocjenjuje da su pojedini dužnosnici koji su članovi vladajuće koalicije zapravo favorizirali svoje kadrove.

Koristan je i segment Izvješća koji ukazuje na položaj zatvorenika u pojedinim zatvorskim ustanovama. Iz priloženih podataka, izvire zaključak da su zatvori u dosta lošem stanju, a veliki problemi uočavaju se i na polju provedbe nepripremljene reforme kaznenog zakonodavstva. Neprihvatljiva je praksa i zaposlenika u Ministarstvu hrvatskih branitelja da ne provode i komentiraju odluke Upravnog suda čime se narušavaju prava branitelja i članova njihovih obitelji. Ocijenio je na kraju da treba povesti računa i o Vladinoj uredbi o obvezama fizičkih i pravnih osoba sa područja telekomunikacije, te pozvao pučkog pravobranitelja i njegove suradnike da primjene i iskoriste sav instrumentarij koji mu Ustav i zakon omogućava u daljnjem radu.

Ljudi gube povjerenje u nadležne institucije sustava

Zastupnik mr.sc. **Željko Glavan (HSL)** ocijenio je da je podnijeti tekst doživio kao solidno statističko izvješće o stanju ljudskih prava u Republici Hrvatskoj. Upozorio je ujedno da se ne bi trebalo zavaravati statističkom krivuljom

koja ukazuje na smanjeni broj slučajeva kršenja prava. Upravo obrnuto, ove nas brojke navode na zaključak da ljudi gube povjerenje u postojeće institucije. Smatra da je situacija sve teža, pa se ne bismo trebali poput zastupnika iz vladajuće koalicije ponašati "kao da živimo na Marsu, a ne u Hrvatskoj". O svakodnevnim tegobama, svjedoči i podatak da brojni ljudi telefonski zovu i traže razgovor sa zastupnicima, očekujući da se razriješe slučajevi kršenja ljudskih prava. Upozorio je ujedno na iluziju da ćemo prepisivanjem i objavljivanjem velikog broja zakona, postati pravno sređena zemlja. Kada bi ovaj recept bio točan onda bi, metaforički je usporodio zastupnik: mogli prepisati sve švedske zakone i čekati 5 godina da i mi postanemo Švedska. Reforma pravosuđa neće uspjeti ukoliko donesemo tri nova zakona, jer sudski procesi traju predugo i zapravo su velika zapreka prilikom rješavanja kršenja ljudskih prava. Zbog ovakvih situacija koje se događaju svakodnevno, realno je za očekivati da će i pučki pravobranitelj u završnom obraćanju konkretno ukazati na izvore ovih pojava i posljedica. Uslijedile su replike i ispravci netočnih navoda.

Pogrešno je očekivati da se jedino donošenjem novih zakonskih propisa može ostvariti uređena i pravno sređena država.

Zastupnik **Josip Leko (SDP)** ocijenio je da izrečena metafora o tome da se ponašamo kao da živimo na Marsu, zaslužuje opomenu zbog kršenja Poslovnika. U svom odgovoru zastupnik Glavan ocijenio je da je zapravo zastupnik Leko zaslužio opomenu jer nije citirao povrijeđeni članak, a osim toga, on je govorio o zastupnicima koalicije, a ne SDP-a. Ispravak netočnog navoda zatražio je zastupnik **Ljubo Česić-Rojs**. Smatra da ne treba zamjerati stranim obavještajnim službama i raznim organizacijama koje djeluju u Hrvatskoj, već treba prioritetno onemogućiti pojedince koji ih unutar sustava vlasti, neovlašteno servisiraju brojnim podacima koji štete interesima Republike Hrvatske.

Zastupnik **Nenad Stazić (SDP)** u svojoj je replici zamjerio zastupniku Glava-

nu što na temelju nekoliko telefonskih razgovora dovodi u pitanje statističke pokazatelje, pa ih ujedno i potpuno pogrešno interpretira. To bi značilo kao da svoj izborni slom na posljednjim lokalnim izborima u Zagrebu tumači kao povećanje ugleda HSLS-a u biračkom tijelu. Odgovarajući na repliku, zastupnik Glavan upozorio je da mu pripisuju izjave koje nije iznio. Osim toga, nije razgovarao sa 5 ili 6 osoba ukupno, već svakodnevno. Smatra da sadašnja vlast želi stvari urediti kao u periodu između 1945. i 1990. pa onda konstatirati da nema kršenja ljudskih prava.

Rad pučkog pravobranitelja zaslužuje podršku

U nastavku rasprave govorio je **Josip Leko (SDP)**. Podvukao je važnost ovoga izvješća, jer ukazuje na brojna kršenja ljudskih prava, ali i upozorio da pučki pravobranitelj nije jedina institucija koja skrbi o stanju ljudskih prava. Smatra ujedno da rad pučkog pravobranitelja zaslužuje pohvalu, te se pridružio onim stavovima zastupnika koji su u svojim izlaganjima tražili da se osiguraju primjereni uvjeti rada za ovu instituciju sustava. Ocjenjuje međutim, da ne treba otklanjati stručnu pomoć ili donaciju jedne, nama prijateljske zemlje. Predložio je ujedno, da se poduzmu konkretne mjere kako bi se uklonile makar pojedine prepreke koje se javljaju u radu pravosudnih tijela. Osim toga, potrebno je da se ljudske potrebe građana sve više realiziraju u jedinicama lokalne i područne samouprave, zaključio je zastupnik Leko.

O svim uočenim problemima koje prate rad Ureda, treba voditi računa prilikom donošenja slijedećeg proračuna.

Zastupnica **Dorica Nikolić (HSL)** u svojoj je replici ukazala da se ne slaže da pučki pravobranitelj nije jedini koji vodi računa o tome poštuju li se ili krše nečija ljudska prava. Podsjetila je na "slučaj Vesne Balenović", koja je ukazivala na nepravilnosti i kriminal, te je zato kasnije stradala. Smatra da mnogi koji ovdje

sjede u Saboru, nisu ništa poduzeli kako bi se ovo teško stanje popravilo i smanjilo kršenje prava. Ukoliko Hrvatska ima novaca da uvjerava građane kako se nešto gradi, kao i za reklamiranje poteza svoje Vlade, onda bi bilo normalno da osigura i nesmetani rad Ureda pučkog pravobranitelja. Napomenula je ujedno da je ministar financija, odbio otpis dugova iz Kanade u iznosu od 158 milijuna EUR-a, tvrdeći da Hrvatska može otplaćivati vlastite dugove. Odgovarajući na repliku, zastupnik Leko je ocijenio da se slučaj Vesne Balenović mora razriješiti na nadležnom mjestu, a ne zloupotrebjavati u saborskoj govornici. Podsjetio je ujedno da Pučki pravobranitelj nije potrošio sav proračunski novac za 2002. godinu, pa ne stoji ni konstatacija o nedovoljnim sredstvima Ureda.

Slijedeću repliku uputio je zastupnik **Željko Glavan**, potvrđujući da Sabor može i mora biti mjesto gdje se rješavaju pojedini slučajevi kršenja prava. Zamjerio je ujedno pučkom pravobranitelju što je "toliko unaprijedio svoj rad da ga sada brane oni koji su prije godinu dana vikali i kritizirali njegovo Izvješće".

I zastupnik **Želimir Janjić** uputio je repliku ocjenjujući da su proračunska sredstva neutrošena upravo zbog donacije koja je pomogla pri informatizaciji Ureda pučkog pravobranitelja. To međutim ne znači da su postojeća sredstva dovoljna za ovaj opsežan i težak rad, pa ove podatke treba imati na umu prilikom donošenja slijedećeg državnog proračuna. Slični problemi javljaju se i kod funkcioniranja Ureda USKOKA, a istovremeno tražimo bolje i efikasnije rezultate. Odgovarajući na repliku, zastupnik Leko je ocijenio da se ne može iznošenjem drugih činjenica poništiti konstatacija da Ured nije iskoristio ona sredstva koja su mu bila na raspolaganju. Nije ujedno korektno prešućivati i negirati iznijete neprijeporne činjenice.

Izvješće treba izbjegavati političke procjene i tumačenja

Zastupnica **Snježana Biga-Friganović (SDP)** podržala je podnijeto Izvješće, napominjući da Klub zastupnika SDP-a nikada nije imao prigovora na izvješća pučkog pravobranitelja. Postojali su međutim prigovori koji su se odnosili na političke ocjene koje su izrečene mimo

Izvješća. Smatra ujedno da ne treba prihvatiti ni podcjenjivački odnos pojedinih zastupnika iz oporbe, koji govore o statističkom pregledu i tobožnjoj neslobodi pučkog pravobranitelja na nesmetan rad. Metodologija ovog izvješća nimalo se ne razlikuje od prethodnih, upozorila je zastupnica Snježana Biga-Friganović. Iznijela je zatim svoja zapažanja i kao predsjednica Odbora za rad, socijalnu politiku i zdravstvo, ukazujući na pojedine segmente iz Izvješća koji su ujedno i u djelokrugu zanimanja Odbora. Ukazala je ujedno i na pojedinačne probleme koji su vezani uz rad Zavoda za mirovinsko osiguranje, najavljujući da predstoji rasprava o ovoj temi u nastavku rada Sabora.

U Izvješću se navode i pojedini problemi oko povrede prava djece i rada centara socijalne skrbi, oko povjeravanja djece na skrb jednog roditelja. Osvrnula se zatim i na kronologiju oko osnivanja dječjeg pravobranitelja podsjećajući da je Sabor donio potreban zakonski akt i na osnovi preporuka Vijeća Europe. Napomenula je ujedno, da brojne europske zemlje imaju ovaj institut zaštite za djecu, a treba se nadati da će ova institucija uskoro započeti s radom i rješavanjem specifičnih problema.

Tražeci repliku na prethodno izlaganje, zastupnik **Ivan Milas (HDZ)** ukazao je na pojedine sporne segmente oko primanja stranih donacija. Smatra da to ne smije biti dopušteno niti jednom državnom organu, budući da se time dolazi pod utjecaj stranaca. Smatra ujedno, da se postupnim zamorom ljudi zbog neefikasnosti smanjuje i broj novih žalbi, a ujedno je povukao određenu povijesnu paralelu s kršenjem ljudskih prava koja su se odvijala prije 1990. godine. I zastupnik **Željko Glavan** ponovno se javio za repliku. Smatra da se pučkom pravobranitelju treba osigurati odgovarajuće političko i demokratsko okruženje, a ne da diktaturom vladajućih pravobranitelj mijenja svoj drugi dio izvješća.

Za replikom je posegnuo i zastupnik **Mario Kovač**, komentirajući da prošle godine nije bilo prigovora na Izvješće pravobranitelja nego na pojedine političke ocjene. Time se zapravo željelo istaknuti da će sadašnja vlast procjenjivati koji su politički, a koji stručni stavovi.

Usljedio je odgovor na repliku, u kojem je zastupnica **Snježana Biga-Friganović** ponovila konstataciju da se na političke ocjene moraju uputiti isti

takvi odgovori. Zastupnica **Jadranka Kosor (HDZ)** u svom se ispravku netočnog navoda osvrnula na lanjske optužbe, kada je vlast uputila oštru kritiku na adresu Pučkog pravobranitelja. Napadano je ujedno i sve ono što je konstatirao pravobranitelj oko problema koji su bili vezani uz kršenja ljudskih prava.

Postupni odmak od ratnih i poratnih stradavanja

U završnoj riječi, u ime Kluba zastupnika SDP-a govorio je zastupnik mr.sc. **Mato Arlović**. Napomenuo je kako Klub prihvaća Izvješće i izražava zadovoljstvo što se struktura pritužbi pomalo odmiče od događaja vezanih uz ratna i poratna stradavanja. Sadašnje se povrede prava pretežno odnose na pitanja iz domena socijalnih, stambenih i radnih prava. Ukazao je da objektivnost Izvješća potkrepljuju i navodi gdje se konkretno ukazuje na određene upravne organe vlasti, koji su povrijedili određeno pravo građana, ili su propustile primjereno reagirati. Smatra da je metodološki korisno kroz primjere pojedinih slučajeva kršenja ljudskih prava, upozoravati na određenu pojavnost. Djelokrug rada ujedno je ove godine proširen osvrtnom na situaciju u kaznenim institucijama pravosuđnog sustava. Pozdravio je istovremeno, što su poboljšani uvjeti rada Ureda pučkog pravobranitelja, premda još uvijek postoji potreba za određenim poboljšanjima. Što se tiče stranih donacija, zastupnik Arlović citirao je ustavne odredbe sadržane u članku 57, prema kojima se ne može zabraniti primanje humanitarne pomoći iz inozemstva. Raduje što je ova pomoć iskorištena kako bi se osigurali uvjeti za funkcionalni rad pučkog pravobranitelja pri zaštiti ljudskih prava. Ocijenio je ujedno da je Ured Pučkog pravobranitelja učinio i mnogo više nego što se u objektivnim okolnostima i raspoloživim sredstvima moglo očekivati i tražiti. Ova institucija i njen rad važan je i zbog potrebe da se Republika Hrvatska i po ovom segmentu svrsta u zemlje koje s razlogom očekuju primanje u porodicu zemalja Europske unije, zaključio je zastupnik Arlović.

U ime Kluba zastupnika HSL-a završne je riječi uputila i zastupnica **Dorica Nikolić**. Napomenula je da će podržati ovo Izvješće, te iznijeti svoje primjedbe

na pojedine njegove dijelove. Osvrnula se i na inicijativu Ureda, oko izmjena Zakona o pravima bivših političkih zatvorenika, zamjerajući ujedno što nitko od nadležnih nije odgovorio na ove prijedloge. Svakako smo zabrinuti što određene institucije, te saborska radna tijela ignoriraju i zanemaruju upozorenja koja dolaze iz Ureda, jer to govori i o autoritetu Pučkog pravobranitelja. Na kraju je ujedno napomenula da se i poslovi vezani uz rad dječjeg pravobranitelja mogu locirati u Uredu pučkog pravobranitelja, jer niti jedno tijelo ili izaslanstvo iz Europske unije nije inzistiralo na zasebnoj instituciji dječjeg pravobranitelja. Smatra da je u ovom slučaju netko radno zbrinuo svog političkog štíćenika.

Djelokrug rada ove je godine proširen osvrtnom na situaciju u kaznenim institucijama pravosuđnog sustava.

Zastupnik dr.sc. **Furio Radin (nezavisni)** javio se za ispravak netočnog navoda. Nisu točne konstatacije da saborska radna tijela zanemaruju upite i inicijative koje pristižu iz Ureda Pučkog pravobranitelja. Odbor za ljudska prava i prava nacionalnih manjina, usko suraduje na brojnim pitanjima s Pučkim pravobraniteljem.

Zaštita zakonskih prava svih građana

Završnim se riječima zastupnicima Hrvatskog sabora obratio i Pučki pravobranitelj, **Ante Klarić**. Istaknuo je da je prilično obeshabren što govori pred polupraznim Domom, jer to upućuje koliko se poštuju vlastite institucije. Ocijenio je ujedno, da se podnijeto Izvješće iskoristilo za političke svrhe, dodajući da je pučki pravobranitelj kojemu istječe mandat slijedeće godine, hrabro branio obraz hrvatske države i svih oštećenih ljudi, bez obzira na vjeru i narodnost. U teškim je danima ujedno dizao glas za prava svakog čovjeka, pa ne zaslužuje da ga se "danas svrstava u političke strukture i optužuje za kolaboraciju s bilo kojom strankom".

Odgovarajući na kritike koje su uputili zastupnici **Dražen Budiša** i **Željko Glavan**, kao i zastupnica **Jadranka Kosor**, pravobranitelj je konstatirao da ne treba zaključiti i ponavljanja oko prava onih osoba, koje primjerice za svoj rad ne primaju plaću. Ove je godine Izvješće koncipirano tako da se ne serviraju određene ocjene i da bi se prema nekome izvjesila crvena krpa, napomenuo je pravobranitelj Ante Klarić. Ovo nije privatna institucija, već institucija hrvatskih ljudi kojima je potrebna zaštita kako bi realizirali svoja zakonom propisana prava. Osvrćući se na stranu donaciju Uredu, podsjetio je na široku paletu humanitarne pomoći koja je upućena na mnogobrojne adrese u Republici Hrvatskoj. Govoreći o razmjerima humanitarne pomoći koja je pristigla iz Norveške, ocijenio je da možemo biti ponosni na svoje norveške prijatelje koji nesebično upućuju konkretnu pomoć. Potvrdio je da u Uredu ne oslušuju želje ni očekivanja niti jedne političke stranke, već svoj rad temelje na profesionalizmu, savjesti, Ustavu i slovu zakona. Prokomentirao je zatim i spornu situaciju oko situacije koja je nastala u Osječko-baranjskoj županiji, prilikom utvrđivanja pravnog položaja županijske skupštine. Govoreći o suradnji s radnim tijelima Sabora, Pučki pravobranitelj napomenuo je da je dobru suradnju ostvario samo s Odborom za ljudska prava. Istovremeno je Odbor za Ustav, Poslovnik i politički sustav, preuzeo na sebe obvezu da će donijeti dopune Zakona o Pučkom pravobranitelju, a da me nikada nije pozvao na svoju sjednicu, upozorio je gospodin Klarić.

Ured ne oslušuje želje niti jedne stranke, već svoj rad temelji na profesionalizmu, savjetima, Ustavu i slovu zakona.

Govorio je zatim i o potrebama stambenog zbrinjavanja ratnih stradalnika, ukazujući da je zaprepastan što primjerice na području Šibensko - kninske županije, ima 500 obnovljenih kuća u kojima nitko ne živi. U Kninu su uzurpirani stanovi hrvatske države, iako ne postoji pravna osnova za ostanak njihovih sadašnjih stanara. Potvrdio je da je potrebno rješavati

i težak materijalni socijalni status izbjeglica s područja Bosne i Hercegovine. Pojedina hrvatska sela su demografski opustošena, a istovremeno brojne obitelji žive u užasno teškim uvjetima, u izbjegličkim naseljima koja nalikuju logorima. Ova se situacija mora hitno rješavati, uključujući i probleme starijeg stanovništva srpske nacionalnosti koje na ulazak u vlastite kuće čekaju na pragovima vlastitih kuća. Potrebno je uspostaviti red na ovom području i riješiti goruća socijalna pitanja, jer je primjerice samo u Kijevu prazno čak 145 obnovljenih domova. Na kraju je upozorio da Ured pučkog pravobranitelja nema izvršne ingerencije, pa je potrebna suradnja svih institucija države kako bi se postupno rješavali naznačeni problemi.

Zastupnik mr.sc. **Željko Glavan** upozorio je na povredu Poslovnika dodajući da je pažljivo slušao izlaganje u informativnom centru. Ocijenio je nedopustivim da se pojedinačno prozivaju zastupnici i daje mišljenje o njihovim istupima i namjerama koja se odnose na područje zaštite ljudskih prava.

Usljedili su zatim i ispravci netočnih navoda. Zastupnica **Jadranka Kosor** zamjerila je što se o saborskim zastupnicima daju neprihvatljive ocjene s ove govornice, a zastupnik **Ivan Milas** smatra da nije isto ukoliko se donacija pruža za obnovu neke sirotinjske kućice ili za rad državne institucije. Pučki pravobranitelj trebao bi se ujedno suzdržati od davanja lekcija zastupnicima, a osim toga nije on Predsjednik Republike da govori u ime svih građana i hrvatskih ljudi.

Zastupnica **Zdenka Babić-Petričević (HDZ)** zamjerila je Pučkom pravobranitelju što je napustio Sabornicu zbog upućenih kritika. Citirala je zatim pojedine Ustavne odredbe sadržane u članku 3, upozorivši da nitko nema pravo prozi-

vati zastupnike i utvrđivati što će i kako raditi. Upozorila je da zimu čekaju i brojni Hrvati bez doma nad glavom, a ova vlast mora prioritarno rješavati probleme hrvatskih izbjeglica iz Bosne i Hercegovine, Vojvodine i Kosova, dakle ljudi koji su protjerani iz svojih domova. Na kraju je krivi navod ispravio i zastupnik **Željko Glavan** i to vezano za osporavanje oko upućivanja ljudi koji su mu se obraćali za pomoć, a koje je upućivao da svoje probleme izlože u Uredu pučkog pravobranitelja.

Predsjedavajući je zatim zaključio raspravu te zastupnike podsjetio i na ostale obveze, čestitajući ujedno i predstojeći Dan državnosti.

U nastavku rada pristupilo se glasanju. Većinom glasova (74 "za" 1 "protiv" i 2 "suzdržana") donesen je zaključak kojim se: prima k znanju Izvješće o radu pučkog pravobranitelja za 2002. godinu. Sukladno prijedlogu Odbora za obitelj, mladež i šport doneseni su (većinom glasova: 48 "za", 8 "protiv" i 26 "suzdržanih") slijedeći zaključci:

Obvezuje se Vlada Republike Hrvatske da u što kraćem roku preispita i popravi uvjete života u odjelima za maloljetnike ustanova u kojima se ograničava sloboda kretanja u Republici Hrvatskoj.

U primjerenom roku potrebno je osigurati dodatna sredstva kako bi se omogućilo učinkovito funkcioniranje pučkog pravobranitelja Republike Hrvatske.

Obvezuje se Vlada Republike Hrvatske da se očituje o poticaju pučkog pravobranitelja Republike Hrvatske za priznavanjem prava na naknadu djeci bivših političkih zatvorenika za dane koje su njihovi roditelji proveli u zatvoru ili pritvoru.

Sukladno prijedlogu Kluba zastupnika HDZ-a, većinom glasova (73 "za", 1 "protiv" i 3 "suzdržana") donesen je i zaključak kojim se: obvezuje Vlada Republike Hrvatske da za rad Ureda pučkog pravobranitelja predloži dostatna sredstva u Proračunu za 2004. godinu. Hrvatski sabor donio je predloženi zaključak.

Predsjedavajući je zatim sukladno prijedlogu Kluba zastupnika HSP-HKDU-a na glasovanje predložio i slijedeće zaključke:

Zadužuje se Vlada Republike Hrvatske, Hrvatski fond za privatizaciju da ponište ugovor o prodaji Dubrovačke banke Šarlemant fondu, odnosno novoj banci, te da obznanе hrvatskoj javnosti sadržaj ovog ugovora.

Zadužuje se Vlada Republike Hrvatske da dovrši objedinjavanje portfelja Republike Hrvatske tako da na Hrvatski fond za privatizaciju prenese upravljanje svim dionicama udjelima u vlasništvu Državne agencije za osiguranje štednih uloga i sanaciju banaka (DAB) uključivo i portfelj dionica Dubrovačke banke.

Zadužuje se Državna agencija za osiguranje štednih uloga i sanaciju banaka da do iduće sjednice Hrvatskog sabora podnese izvješće o svom radu nakon 1. lipnja 2000. godine.

Zadužuje se Vlada Republike Hrvatske da razmotri mogućnost ukidanja Državne agencije za osiguranje štednih uloga i sanaciju banaka s ciljem prijenosa njenih ovlasti na Hrvatski fond za privatizaciju i Hrvatsku narodnu banku.

Predloženi zaključci nisu prihvaćeni jer je "za" ovaj prijedlog glasovalo 23 zastupnika, 63 "protiv" i 11 "suzdržanih".

J.Š.; V.Ž.

IZVJEŠĆE O OBAVLJENOJ REVIZIJI POSLOVANJA HRVATSKE RADIOTELEVIZIJE ZA 2000. I 2001. GODINU; IZVJEŠĆE O RADU UPRAVNOG VIJEĆA HRVATSKE RADIOTELEVIZIJE U RAZDOBLJU OD 20. KOLOVOZA 2001. DO 28. OŽUJKA 2003. GODINE I IZVJEŠĆE O POSLOVANJU HRVATSKE RADIOTELEVIZIJE U 2002. GODINI; ANALIZA SLUŠANOSTI I GLEDANOSTI PROGRAMA I EMISIJA HRT-a U RAZDOBLJU OD 1. SIJEČNJA DO 30. STUDENOGA 2002. GODINE

Pozitivni financijski rezultati

Hrvatska radiotelevizija u 2002. i 2001. godini iskazala je pozitivne financijske rezultate. Za 2000. godinu iskazana je dobit od 7 milijuna i 300 tisuća kuna, a 2001. iznosila je 29 milijuna i devet tisuća kuna, rekla je glavna državna revizorica Šima Kراسić predstavljajući prvo od tri izvješća HRT-a o kojima se vodila objedinjena rasprava. Govoreći o obavljenoj reviziji poslovanja HRT-a, glavna je državna revizorica upozorila kako još ima propusta i nedostataka u poslovanju ove kuće. U zanimljivoj raspravi o predloženim materijalima čule su se razne ocjene o poslovanju HRT-a i zatraženo da se što prije imenuje Upravno vijeće HRT-a. Na kraju rasprave zastupnici su prihvatili Izvješće o obavljenoj reviziji poslovanja HRT-a za 2000. i 2001. godinu, primili na znanje Izvješće o radu Upravnog vijeća HRT-a u razdoblju od 20. kolovoza 2001. do 28. ožujka 2003. godine i Izvješće o poslovanju HRT-a lani. Sukladno prijedlogu Kluba zastupnika HDZ-a zaključeno je da će HRT od 1. srpnja 2003. godine provoditi mjere zastupljenosti pojedinih političkih stranaka, zastupljenosti vlasti i oporbe u svim programima HRT-a, s posebnim osvrtom na informativne emisije. Izvješće o monitoringu bilo bi javnosti dostupno jednom mjesečno. Kažimo još da su zastupnici primili na znanje i Izvješće o gledanosti Hrvatske televizije i slušanosti Hrvatskog radija o programima i emisijama prema podacima nezavisnih institucija.

UVODNA IZLAGANJA

IZVJEŠĆE O OBAVLJENOJ REVIZIJI HRT-a . . .

Umjesto prikaza Izvješća o obavljenoj reviziji poslovanja HRT-a za 2000. i 2001. godinu poslužili smo se sažetim izvješćem glavne državne revizorice Šime Kراسić. Državni ured za reviziju dosad je četiri puta obavio reviziju poslovanja Hrvatske radiotelevizije, a ovim je izvješćem obuhvaćeno poslovanje HRT-a za 2000. i 2001. godinu. U svim dosad obavljenim revizijama upozoreno je na propuste i nedostatke u poslovanju Hrvatske radiotelevizije, a sve nalaze Državnog ureda za reviziju prihvatilo je zakonski predstavnik. Očitovanja s obrazloženjima uočenih nepravilnosti ugrađena su u izvješća pa tako i u potonje. Tako se iz Izvješća o kojem je ovdje riječ može iščitati tendencija rasta ukupnog prihoda, a napose izraženi pozitivni financijski rezultati. Za 2000. iskazana je dobit od 7 milijuna i 300 tisuća kuna, a u 2001. iznosila je 29 milijuna i devet tisuća kuna. Ukupna potraživanja koncem 2000. godine dosegla su 218 milijuna i 9 tisuća kuna, a ukupne obveze 475,9 milijuna kuna. Koncem 2001. godine smanjena su ukupna potraživanja i iznosila su 156,7 milijuna kuna, a obveze nešto povećane i iznosile su 526,4 milijuna kuna. Na kraju 2000. godine u HRT-u je bilo 3505 zaposlenih, a u 2001. 3478 ili 18 manje zaposlenih. Istodobno je smanjen broj vanjskih suradnika sa 8545 na 7811.

Nadalje, revizijom poslovanja u 2002. i 2001. godini utvrđeno je da u analitičkim evidencijama koje služe kao podloga za izradu financijskih izvještaja nije izdvojeno početno stanje i nije poštivan vremenski slijed iskazivanja poslovnih događaja. Također, poslovni događaji ne iskazuju se uvijek dosljedno, odnosno isti poslovni događaji evidentiraju se na različitim računima računskog plana, što otežava usporedbu i korištenje podataka, a nastavljeno je i s praksom iz ranijeg razdoblja da se poslovne promjene evidentiraju sa zakašnjenjem. Redovni godišnji popis imovine nije cjelovit, jer popisom imovine, potraživanja i obveza koncem 2001. nije obuhvaćena dugotrajna materijalna imovina poslovne zajednice Odašiljači i veze, a popis potraživanja i obveza nije obavljen po kupcima i dobavljačima. Iste nepravilnosti bile su utvrđene i u ranijem razdoblju. Kod nabave roba i usluga u većem broju slučajeva nisu poštivane odredbe Zakona o nabavi roba, usluga i ustupanju roba. Tako npr. u većem broju slučajeva ne postoji ponudbena dokumentacija, te nije moguće utvrditi je li odabran najpovoljniji ponuditelj, a provedeno je izravno ugovaranje za neke robe i usluge čija godišnja vrijednost premašuje 200 odnosno 400 milijuna kuna. Nadmetanja su zbog propusta u pripremi i provedbi poništavana, ugovori nisu zaključivani nakon provedenog postupka nadmetanja ili su zaključivani čak i nekoliko mjeseci kasnije nakon provedbenog nadmetanja. Najčešće ugovori ne sadrže sve potrebne elemente kao što su količina i jedinična cijena te ukupna vrijednost robe i usluga.

ge, a napose rok nabave. U određenom broju slučajeva zapisnici o kvalitetnom i kvantitativnom preuzimanju roba i usluga nisu sastavljeni, a u nekim slučajevima nabava je obavljena od dobavljača s kojim nije bilo zaključivanih ugovora. Kod plaćanja predujma u svim slučajevima nisu ugovarana i pribavljena sredstva osiguranja povrata u slučaju neizvršavanja obveza, a u nekim slučajevima plaćanja su obavljena bez odgovarajuće dokumentacije. Korisnici stambenih zajmova kasne s uplatama i po nekoliko mjeseci, a zalihe sirovina, materijala i sitnog inventara u najvećem broju slučajeva veće su od godišnje nabavke, a k tome još nisu utvrđene minimalne i optimalne količine zaliha i ne postoje planovi sirovina.

... O RADU UPRAVNOG VIJEĆA HRT-a TE...

Izvješće se odnosi na rad Upravnog vijeća HRT-a u razdoblju od 20. kolovoza 2001. do 28. ožujka 2003. godine, a o tome je uvodno govorio predsjednik Upravnog vijeća HRT-a, **Miljenko Jelača**. Zakon o Hrvatskoj radioteleviziji, na temelju kojega je HRT umjesto javnog poduzeća ustrojen kao javna ustanova, stupio je na snagu 10. ožujka 2001. godine. Sukladno Zakonu Upravno vijeće HRT-a redovito, a najmanje jedanput na godinu, podnosi Hrvatskom saboru izvješće o svom radu. Donošenjem novog Zakona o HRT-u određeno je da Upravno vijeće HRT-a nastavlja raditi do konstituiranja Ravnateljstva HRT-a. Novi Zakon stupio je na snagu 27. veljače 2003. godine, a konstituirajuća sjednica Ravnateljstva HRT-a sazvana 28. ožujka 2003. te je tog dana prestao mandat Upravnom vijeću HRT-a. Upravnom vijeću preostala je još samo obveza da Sabor izvijesti o svom radu. Posljednje izvješće o svojem radu Upravno vijeće HRT-a uputilo je Saboru u lipnju lani, a Sabor je nakon provedene rasprave o tome zadužio spomenuto vijeće da najkasnije do početka jesenjeg zasjedanja Sabora podnese dopunsko izvješće. Upravno vijeće HRT-a Hrvatskom je saboru, slijedom tog zaključka u rujnu lani dostavilo i Dopunsko izvješće. Upravno vijeće HRT-a na svojoj je zadnjoj sjednici, održanoj 28. ožujka 2003. zaključilo, da bi, neovisno o činjenici da je ono redovito o svojem radu izvještavalo Hrvatski sabor,

bilo dobro da Sabor ukratko izvijesti o svom ukupnom radu tijekom njegova mandata. Slijedom ovog zaključka ovo Izvješće Upravnog vijeća sastavljeno je od dva dijela: prvog u kojem se ukratko daje pregled rada i djelovanja Upravnog vijeća HRT-a u razdoblju za koje je već podneseno Izvješće Saboru i drugoga, u kojem se detaljnije daje pregled rada i djelovanja Upravnog vijeća HRT-a u razdoblju o kojem Hrvatski sabor još nije izviješten (od 11. lipnja prošle godine do 28. ožujka ove godine).

Hrvatska radiotelevizija u 2000. godini zabilježila je rast ukupnog prihoda i iskazala dobit od 7,3 milijuna kuna, a godinu dana kasnije 29 milijuna kuna. Istodobno obveze te kuće u 2000. iznosile su 475,9 milijuna kuna, a godinu dana kasnije već 526,4 milijuna kuna.

U nastavku gospodin Jelača je ukratko upozorio na aktivnosti Upravnog vijeća HRT-a u spomenutom razdoblju. Tako je Upravno vijeće u ovom razdoblju, sve do donošenja novog Zakona o HRT-u, najviše pozornosti posvetilo konačnoj podjeli HRT-a i Odašiljača i veza kao pretpostavci za podjelu na dvije javne ustanove, HR I HTV. U siječnju ove godine Hrvatski se sabor prethodno suglasio s Prijedlogom odluke o podjeli sredstava, prava i obveza te rasporedu radnika javne ustanove HRT-a i trgovačkog društva OIV. Paralelno s tim radilo se na podjeli HRT-a na dvije javne ustanove: Hrvatski radio i Hrvatsku radioteleviziju.

U nastavku upozorio je na probleme koje je imalo Upravno vijeće Hrvatske radiotelevizije s donošenjem Poslovnog plana HRT-a za ovu godinu. Iako je Vijeće još u travnju 2002. donijelo odluku da se prva verzija Poslovnog plana HRT-a sa svim elementima, a poglavito programskim usmjerenjima HTV-a i HR-a, treba dostaviti najkasnije do 15. studenoga u tekućoj godini za iduću godinu, do podnošenja ovog Izvješća Vijeće HRT-a nije odobrilo programsko usmjerenje HTV-a za 2003. pa je Poslovni plan HRT-a za ovu godinu donesen bez tog usmje-

renja, odnosno na osnovi programskog usmjerenja za razdoblje listopad-prosinac 2002. godine. Donošenje ovakvog Poslovnog plana HRT-a za 2003. konačna je posljedica uredničke krize koja je nastala još u lipnju 2002, a Program HTV-a emitira se u ovom trenutku bez valjano prihvaćenog dokumenta.

U svom 18-mjesečnom radu Upravno vijeće HRT-a održalo je ukupno 53 sjednice te posvetilo veliku pozornost svom poslovanju. Unatoč svim problemima u kojima je Upravno vijeće bilo zbog objektivnih i subjektivnih razloga, HRT je u promatranom razdoblju uspješno poslovao, poslovao je zakonito, a ostvareni pozitivni poslovni rezultati daju optimizam da će HRT kao javna ustanova i dalje uspješno poslovati, zaključio je gospodin Jelača.

O POSLOVANJU I ANALIZI SLUŠANOSTI I GLEDANOSTI HRT-a

U nastavku sjednice o poslovanju HRT-a u 2002. govorio je ravnatelj HRT-a **Mirko Galić**. Istaknuo je da poslovanje HRT-a u 2002. obilježava stabilnost te da je HRT imao uglavnom planirane stabilne prihode od pretplate i marketinga. Nacionalna radiotelevizija financira se nešto iznad 60 posto od pretplate i blizu 40 posto od marketinga. Druga bitna karakteristika poslovanja prošle godine jeste ulaganje u razvoj. Nakon višegodišnje stagnacije, koja je tehnološku sposobnost kuće dovela na rub izdržljivosti, lani je započeo vrlo intenzivan četverogodišnji projekt obnove i tehnološkog razvoja HTV-a. Taj plan je vrijedan više od 500 milijuna kuna. Dosad su sva sredstva za razvoj uložena iz vlastitog poslovanja, dakle iz dobiti kuće. Dodaje zatim da u tom periodu kuća nije zadužena niti za jednu kunu, što više smanjene su njezine obveze prema financijskim institucijama i sada iznose nešto više od 50 milijuna kuna što na ukupne prihode koji prelaze milijardu i 200 milijuna kuna predstavlja lako podnošljiv teret.

Započet četverogodišnji tehnološki razvoj kuće ide u tri pravca, nastavio je gospodin Galić. Prvi obuhvaća digitalizaciju radijskog i televizijskog programa, a nova tehnološka matrica omogućava kvalitetniju sliku i ton, brži rad i manji broj ljudi koji opslužuju program. Do

kraja ove godine trebalo bi digitalizirati tekst, sliku i ton, a time bi proces digitalizacije informativnog programa na radiju i televiziji bio potpuno završen. Drugi proces razvoja tiče se izgradnje poslovnog sustava. Već je počela gradnja tog sustava kako bi se eliminirale pogreške i nepravilnosti koje djelomično proizlaze iz loše organizacije unutar kuće, dijelom iz kadrovske insuficijencije, a dijelom iz tehnološke zaostalosti. Dok se poslovanje kuće vodi ručno olovkom, a ne kompjutorom, moguće su takve greške koje ne moraju biti stvar namjere ili lošeg plana, rekao je gospodin Galić dodavši kako je već osiguran novac za uvođenje integralnog poslovnog sustava koji će omogućiti da se poslovanje kuće digno na višu razinu i nastavi smanjivati opseg nepravilnosti koje je ova kuća dosad radila. U razvoj kuće uključeno je i dovršenje velikih studija koji će omogućiti izvrsne uvjete za rad, a uvest će se i informatički sustav nadzora kontrole kretanja u kući i oko nje, pa će tako HTV-e dobiti ono što već imaju sve europske televizije.

Nije, međutim, dovoljno ulagati u tehnologiju ako se ne mijenja organizacija unutar kuće i ukoliko se ne reformira njezina struktura koja je po svojoj prirodi i nasljedstvu nacionalna, skupa i malo pokretna. To je razlog što su lani u HRT-u bili strani konzultanti koji su nakon više od mjesec dana provedenih ispitivanja predložili određene mjere vezane uz reorganizaciju odnosa i drugačije funkcioniranje upravljanja kućom.

Sve dosad učinjene analize pokazuju da se 227 sati dnevnog radijskog programa i 57 dnevnog televizijskog programa koliko je emitirano tijekom 2002. godine može proizvesti s manje ljudi, nastavio je ravnatelj Galić. Da bi se kuća mogla ozbiljnije suočiti s problemom viška zaposlenih morala je prethodno regulirati problem tzv. rada na crno tj. stalne vanjske suradnje. Sve u svemu drži da su stvoreni uvjeti da se kuća ozbiljnije suoči s ovim problemom koji ostaje jedan od ozbiljnih zadataka i obveza vodstva kuće.

U nastavku izlaganja gospodin Mirko Galić zatražio je od Sabora da što prije imenuje Programsko vijeće HRT-a kako bi ta kuća dobila upravu s trajnim mandatom. "Ne bude li se na vrijeme osnovalo vijeće, neće se na vrijeme moći konstituirati trajno rukovodstvo kuće". Privremenost ne pridonosi autoritetu sadašnjeg

rukovodstva kuće, napominje Galić. Stoga što prije valja izabrati vijeće, raspisati natječaj za nova rukovodstva i izabrati ih kako bi kuća imala stabilno rukovodstvo s mandatom koji će voditi kuću u trenutku suočavanja s konkurencijom na tržištu. Bude li kuća obezglavljena ili s vodstvom koje nema trajni mandat to će biti loš znak za HRT koji se mora suočiti s najjačom konkurencijom u svojoj povijesti", upozorio je Mirko Galić.

Glede Izvješća o analizi slušanosti i gledanosti programa i emisija HRT-a u razdoblju od 1. siječnja do 30. studenoga 2002. godine gospodin Galić je upozorio na činjenicu da je usprkos konkurenciji HRT zadržao dominaciju na hrvatskom medijskom elektronskom tržištu, ali nema više monopol. No, dolaskom jake konkurencije (uskoro se očekuje na Trećem TV kanalu) može doći u pitanje dominantna pozicija ove kuće pa se ona za to već uvelike priprema, zaključio je gospodin Galić.

RADNA TIJELA

Odbor za Ustav, Poslovnik i politički sustav primio je na znanje Izvješće o obavljenoj reviziji poslovanja HRT-a za 2000. i 2001. godinu, a **Odbor za financije i državni proračun** upozorio da se revizijom utvrđene nepravilnosti u poslovanju Hrvatske radiotelevizije za 1998. i 1999. godinu pojavljuju i u 2000. i 2001. godini. Uočene nepravilnosti posljedica su i nedovoljne djelotvornosti i učinkovitosti sustava unutarnje kontrole. Iako je tijekom 2000. godine pri uredu direktora Hrvatske radiotelevizije ustrojena služba interne revizije, njen djelokrug poslovanja je nedostatan budući da zapošljava mali broj zaposlenika u odnosu na opseg i vrstu poslova koje bi trebalo obavljati. Pored ostalog i boljim radom unutarnje revizije u Hrvatskoj radioteleviziji trebali bi se stvoriti uvjeti za uklanjanje mnogobrojnih nedostataka u poslovanju HRT-a koji se ponavljaju već niz godina, smatra Odbor i ujedno predlaže Saboru da prihvati Izvješće o obavljenoj reviziji poslovanja HRT-a za 2000. i 2001. godinu.

Bez rasprave i jednoglasno Odbor za Ustav, Poslovnik i politički sustav primio je k znanju Izvješće o radu Upravnog vijeća HRT-a u razdoblju od 20. kolovoza 2001. do 28. ožujka 2003. godine te Izvješće o poslovanju HRT-a u 2002. godini.

Odbor za informiranje, informativnost i medije raspravio je Analizu slušanosti i gledanosti programa i emisija HRT-a u razdoblju od 1. siječnja do 30. studenoga 2002. godine. Svi su sudionici rasprave u Odboru jednoglasno primili na znanje Analizu te se složili s potrebom monitoringa zastupljenosti političkih stranaka na HRT-u. Iznesena je primjedba po kojoj u Analizi nedostaje usporedba s prethodnim razdobljem, a napose primjedba da bi ova Analiza trebala imati popratnu pogrešku mjerenja zbog što kvalitetnije usporedbe podataka.

Neka Hrvatski sabor što prije imenuje programsko vijeće HRT-a jer ta kuća dobiva konkurenciju.

Odbor za Ustav, Poslovnik i politički sustav primio je k znanju Analizu.

S obzirom na zakonsku obvezu HRT-a da proizvodi i/ili objavljuje emisije namijenjene informiranju pripadnika hrvatskoga naroda izvan Republike Hrvatske, emisije namijenjene informiranju pripadnika nacionalnih manjina u Republici Hrvatskoj, te emisije namijenjene informiranju i obrazovanju građana o demokraciji i građanskom društvu, kao temama koje su po Poslovniku u djelokrugu rada Odbora za ljudska prava i prava nacionalnih manjina, u raspravi je posebna pažnja posvećena tim programima i njihovoj gledanosti. Konstatirano je da nije posebno analizirana gledanost i slušanost emisija namijenjenih dijaspori i nacionalnim manjinama u RH, iako se radi o emisijama za koje HRT ima posebnu obvezu, jer je Zakonom o HRT-u utvrđeno da međusobna prava i obveze glede tih emisija Vlada RH i HRT uređuju ugovorom.

Istaknuto je zatim da su u ranijoj raspravi o Izvješću HRT-a predstavnici HTV-a najavili osnivanje posebne redakcije za emisije o ljudskim pravima, ali da takva redakcija još uvijek nije formirana. Kada je u pitanju emisija HTV-a "Prizma" - inače posvećena nacionalnim manjinama u RH, istaknuto je da bi tu emisiju s obzirom na njezinu specifičnost i značaj trebalo posebno pratiti i analizirati. Odbor podsjeća da se radi o emisiji koja nije namijenjena samo manjinama već i ukupnom gledateljstvu kako bi se

upoznalo s manjinama u RH i s njihovom kulturom, te bi gledanost te emisije trebalo pratiti i analizirati sa stajališta interesa ne samo manjina nego i ukupnog gledateljstva HTV-a, pri čemu bi trebalo dati i kvantitativne i kvalitativne pokazatelje o toj emisiji. S obzirom na značaj i interes za ovu emisiju predloženo je da se umjesto ponedjeljkom u devet sati, kako se to sada čini, ta emisija reprizira u pogodnijem terminu koji će omogućiti bolju gledanost. S obzirom na značaj i očekivanja od ove emisije trebalo bi čim prije organizirati razgovor u kojem bi sudjelovali svi zainteresirani, odnosno predstavnici Odbora kao i Savjeta za nacionalne manjine kao tijela u čijem je djelokrugu informiranje manjina i o manjinama.

Čulo se da Odbor dosad nije imao nikakav kontakt niti utjecaj na izbor člana Vijeća HRT-a koji bi trebao predstavljati interese nacionalnih manjina, a s obzirom na to da slijedi izbor novog Vijeća HRT-a, Odbor očekuje da će u ime manjina u Vijeće biti izabran predstavnik koji će imati senzibilitet za pitanja manjina. Kažimo još da je Odbor primio k znanju Izvješće o gledanosti Hrvatske televizije i slušanosti Hrvatskoga radija po programima i emisijama, prema podacima nezavisnih institucija, a prijedloge i mišljenja koji su izneseni u raspravi uputio Vladi i Vijeću HRT-a.

Odbor za obrazovanje, znanost i kulturu prihvatio je Analizu o gledanosti Hrvatske televizije i slušanosti Hrvatskog radija po programima i emisijama.

MIŠLJENJE VLADE

Vlada Republike Hrvatske nije imala primjedbe na Izvješće o poslovanju Hrvatske radiotelevizije u 2002. godini kao i na Izvješće o radu Upravnog vijeća Hrvatske radiotelevizije u razdoblju od 20. kolovoza 2001. do 28. ožujka 2003. godine. U odnosu na potonje Izvješće Vlada predlaže da Ravnateljstvo Hrvatske radiotelevizije, koje je preuzelo funkciju Upravnog vijeća prema odredbama Zakona o Hrvatskoj radioteleviziji, u utvrđenim rokovima predloži novu organizaciju Hrvatske radiotelevizije, te utvrdi programsko usmjerenje za 2003. godinu kako bi se osiguralo funkcioniranje programskog sadržaja.

U odnosu na Izvješće o poslovanju Hrvatske radiotelevizije u 2002. godini,

Vlada konstatira da su tijekom poslovne 2002. u odnosu na 2001. godinu, ostvareni pozitivni pomaci u poslovanju Hrvatske radiotelevizije, vidljivi prije svega kroz smanjivanje troškova poslovanja i ostvarenu dobit. Međutim, Hrvatska radiotelevizija nije ostvarila planirane veličine za 2002. godinu. To se, prije svega, odnosi na ostvarenu dobit u poslovanju, koja zaostaje za planiranom za 33 posto ili za 35,2 milijuna kuna, troškove poslovanja koji su porasli za 4,8 posto, te planirane investicije koje također nisu ostvarene, točnije od 103,3 milijuna kuna plaćeno je 61,5 milijuna kuna ili 59,5 posto.

S tim u vezi Vlada smatra da je potrebno inzistirati na ostvarenju planiranih veličina i donošenju realnog godišnjeg plana, te ulagati dodatne napore na racionalizaciji troškova poslovanja, posebice na troškovima usluga (rast 40,4 posto). Potrebno je također inzistirati na otklanjanju nepravilnosti utvrđenih u Izvješću Državnog ureda za reviziju o obavljenoj reviziji poslovanja Hrvatske radiotelevizije za 2000. i 2001. godinu.

RASPRAVA

Nakon uvodničara riječ su dobili izjavitelji radnih tijela. Tako je **Tonči Žuve** la prenio stajalište Odbora za financije i državni proračun glede Izvješća o obavljenoj reviziji poslovanja HRT-a za 2000. i 2001. godinu, a **Jadranka Reihl-Kir** stav Odbora za ljudska prava i prava nacionalnih manjina o Analizi slušanosti i gledanosti programa i emisija HRT-a u razdoblju od 1. siječnja do 30. studenoga 2002. godine.

Usljedili su istupu predstavnika klubova zastupnika. Još prije nekoliko mjeseci veliku buru u javnosti, a napose Saboru izazvao je novi Zakon o HRT-u kojim se uređuje način izbora članova Programskog vijeća koji će krojiti sudbinu urednika pa tako i programa, rekao je **Krunoslav Gašparić** u ime Kluba zastupnika Hrvatskog bloka. Iako na suprotnim stranama mnogi su predstavnici stranaka došli do konsenzusa kada je riječ o nesagledivom utjecaju Televizije na hrvatske građane, a napose na kreiranje njihovih stavova, i u konačnici na mišljenje javnog mijenja, prisjetio se ovaj zastupnik. Ogroman utjecaj Televizije proizlazi iz socijalne slike, tvrdili su mnogi, jer prosječan hrvatski građanin zbog materijalne oskudice nije u stanju svakodnevno

pratiti tiskane medije pa izvor informacija pronalazi na televiziji, a puno manje na radiju. "I upravo je to ona politička dimenzija na koju su neki upozoravali jer Programsko vijeće u rukama stranaka i političara ozbiljno potire nužnu objektivnost oslobođenu različitih pritisaka i lobiranja. Kako god bilo Zakon je stupio na snagu, a parlamentarne stranke zasute stotinama životopisa pokušavaju pronaći zajednički jezik i dogovoriti kvote za svoje predložene kandidate u Vijeću", podvlači Gašparić te dodaje kako vrijeme trgovanja i usluga očito počinje.

Analiza slušanosti i gledanosti programa i emisija HRT-a u razdoblju od 1. siječnja do 30. studenoga 2002. svojevrsan je feedback (povratna informacija) kreatorima programa, ali može poslužiti i kao izvrstan okvir za portretiranje prosječnog hrvatskog građanina. Predočena analiza nudi statistički zanimljiv pregled zainteresiranosti hrvatskih gledatelja za najveći medij, a time i određene smjernice Vijeću. Kada se uz maštarije o milijunima doda i duhovna glad za nadom te "Ratovi zvijezda" i James Bond kao najgledanija filmska serija, tada je jasno da prosječan Hrvat danas televiziju doživljava kao izvor zabave i rekreacijsko pomagalo za odmak od previše sumorne stvarnosti. Analiza ne nudi odgovor na pitanje koliko puta prosječan gledatelj klika po daljinskom upravljaču već pruža puno simptomatičnih detalja o stanju mentaliteta i duha u hrvatskom društvu, zaključio je Gašparić.

Ne bude li se na vrijeme osnovalo vijeće HRT-a, neće se na vrijeme moći konstituirati trajna rukovodstva kuće, a privremenost ne pridonosi autoritetu sadašnjeg vodstva.

Kada se čita Izvješće o obavljenoj reviziji HRT-a za 2000. i 2001. stječe se dojam kao da se čita izvješće o bilo kojem državnom ili javnom poduzeću ili ministarstvu, rekao je **Luka Roić** u ime Kluba zastupnika HSS-a. Uz to, revizijom utvrđene nepravilnosti u poslovanju HRT-a za 1998. i 1999. godinu ponavljaju se i u 2000. i 2001. godini. Uočene nepravilnosti posljedica su nedovoljne

djelotvornosti i učinkovitosti sustava unutarnje kontrole i ljudi koji bi morali više paziti na zakonitost rada. Drži da je dobro što je konkurencija koja je sastavni dio tržišnog gospodarstva zakucala na vrata i na medijski prostor u Hrvatskoj jer će na taj način, pretpostavlja zastupnik, i Hrvatska javna televizija smoći snage i unutrašnjim preustrojem stvoriti uvjete da se uspješno suprotstavi svim konkurencijama, a napose svim budućim privatnim radijskim i televizijskim postajama u Hrvatskoj. U preustroju HRT-a u javnu televiziju valja ustrajati na programima od javnog interesa. U HSS-u smatraju da je uređivačka sloboda pravo i obveza uređnika i novinara da donosi svoje odluke profesionalno i objektivno te ne podliježe nikakvim utjecajima i pritiscima sa strane. Javna televizija podrazumijeva veći utjecaj pretplatnika na televiziju, i koji će preko svojih predstavnika znati utjecati na program televizije. S obzirom na moć modernih komunikacija naš konačan cilj mora biti profesionalna i samostalna hrvatska radiotelevizija, podvlači Roić.

U nastavku zastupnik se zauzeo za proizvodnju što više programa za tržište. Primjećuje zatim da u Analizi nedostaju usporedbe s prethodnim razdobljem, a materijal je, smatra, trebao sadržavati i pogrešku mjerenja zbog što kvalitetnije usporedbe podataka. I dalje bi trebalo provoditi monitoring nad HRT-om tj. stalni monitoring o prisustvu i postotku učešća pojedinih političkih stranaka u programima Hrvatskog radija i televizije, posebno u predizborno vrijeme. Zastupnik Roić se zauzeo za to da se u najkraćem roku izabere Programsko vijeće HRT-a. Zaključujući raspravu rekao je kako se ova izvješća mogu primiti k znanju i prihvatiti jer su posve realna i odražavaju stvarno stanje na HRT-u.

Klub zastupnika HDZ-a, rekla je **Jadranka Kosor**, nema primjedbi na rad Upravnog vijeća HRT-a, ali ostaje, kaže, činjenica da se i dandanas ne zna gotovo ništa o kriterijima na temelju kojih su izabrani članovi Vijeća. U veljači ove godine na snagu je stupio novi Zakon o HRT-u, ali još uvijek mnoge njegove odredbe nisu osnažene u smislu da se po njima postupa. Klub se slaže s konstatacijom iz Izvješća o radu Upravnog vijeća HRT-a u razdoblju od 20. kolovoza 2001. do 28. ožujka 2003. da "za poslovanje HRT-a nisu dobre promjene zakonskih propisa temeljem kojih HRT mora poslo-

vati, a posebice Zakon o HRT-u i u vezi s tim kontinuirane statusne i kadrovske promjene. Isto je tako činjenica da promjene temeljnih propisa kojima HRT posluje i sukladno tome potreba stalnog preustrojavanja, HRT drže u kontinuiranom procesu "bavljenja samim sobom". Novi Zakon o HRT-u nije dobar i teško će dovesti do cilja, a to su javna Hrvatska televizija i Hrvatski radio. Naime, unatoč činjenici da je novi Zakon o HRT-u stupio na snagu, a njegovi predlagatelji tvrdili da je on dobar, činjenica je da je još uvijek privremeno stanje na HRT-u, a privremenost stanja generira klimu u kojoj može raditi tko što hoće, i nema autoriteta. A nesigurnost u toj kući ne bi smjela dovesti u pitanje funkcioniranje velikog projekta pretvaranja HRT-a u javni radio i javnu televiziju.

Klub nije tražio analizu slušanošti radija i televizije nego monitoring, odnosno analizu programskih njihovih sadržaja. Sada Klub ponavlja takav zahtjev i s tim u vezi, kaže gospođa Kosor, predlaže Saboru da donese jedan zaključak prema kojem će Hrvatska radiotelevizija od 1. srpnja 2003. godine provoditi mjere zastupljenosti pojedinih političkih stranaka, zastupljenosti vlasti i oporbe u svim programima HRT-a, s posebnim osvrtom na informativne emisije. Osporila je konstataciju da je informativan program depolitiziran, pluralistički orijentiran, i u konačnici daleko od programa u službi vlasti. Ilustrirala je to primjerom jednim ili dva priloga o najnovijem slučaju generala Gotovine koji su emitirani nedavno u Dnevniku. Televizija je tu napravila selekciju na koju nema pravo i odmah prosudila tko su dobri, a tko loši momci, podvukla je zastupnica Kosor. Prilog, kaže, završava kadrom silaska niz stepenice Hrvatskog sabora predsjednika najjače političke stranke u Hrvatskoj (HDZ), dr. Ive Sanadera i predsjednika Kluba zastupnika HDZ-a Vladimira Šeksa, a "pokriven je novinarskim tekstom kako se ne zna što će se sve još zbiti i doznati, ali je jedno sigurno - desnica u Hrvatskoj je obezglavljena". To, kaže gospođa Kosor, dovoljno govori koliko je informativan program depolitiziran i koliko nije u službi vlasti. Nakon tog priloga uslijedili su, kaže, prilozi kako se ljudi u vlasti zalažu, rade, otvaraju pogone itd.

Ispravljajući netočan navod mr.sc. **Marin Jurjević (SDP)** je rekao "da

je najjača Hrvatska stranka SDP-e, a koliko se on sjeća, njezin predsjednik, Ivica Račan u tom prilogu nije silazio niz stepenice Sabora". O tome tko je najjača politička stranka u Hrvatskoj na svu sreću, kaže, ne odlučuje zastupnica Kosor niti on osobno već glasači, građani Hrvatske, a u Hrvatskom saboru najviše je predstavnika SDP-a. A glede monitoringa prisjeća se da je po dolasku gospodina Galića na čelno mjesto HRT-a analizirana zastupljenost stranaka u programima HRT-a pa se došlo do podatka da je "nekim mjeseci opozicija, točnije HDZ-e bio više zastupljen u programu od SDP-a", zaključuje Jurjević.

Jadranka Kosor upozorila je predsjedavajućeg da je Jurjević povrijedio Poslovnik, odnosno zloupotrijebio institut ispravka netočnog navoda, jer je ispravljao stajališta. Rekla je zatim kako sva istraživanja pokazuju da je HDZ najjača politička stranka u Hrvatskoj. Iako je potpredsjednik Parlamenta, **Baltazar Jalšovec** upozorio zastupnicu da su još važeći rezultati posljednjih izbora, **Marijan Jurjević** mu je zamjerio što nije reagirao na riječi Jadranske Kosor da su najjači oni kojih nema najviše u Parlamentu. Jer, logika parlamentarizma je jasna - najjači je onaj koga ima najviše u Parlamentu.

Zdenka Babić-Petričević je dopredsjednika upozorila, uz napomenu da je povrijedio Poslovnik, kako je na parlamentarnim izborima HDZ bio najjača demokratska stranka.

Ispravljajući navod Jadranske Kosor, **Mirjana Didović (SDP)** je rekla da relevantna istraživanja o prisutnosti pojedinih političkih stranaka na Hrvatskoj televiziji, što ih je objelodanilo Vijeće HRT-a, pokazuju (usporedbe s 1999) da je u studenome 2002. godine HDZ na HT-u bio prisutan 19,1 posto, a SDP 10,6 posto te da se udio političkih aktera (Vlade, predsjednika Republike, političkih stranaka) smanjio približno tripot u odnosu na 1999. godinu. Taj je prostor iskorišten za više vijesti o sindikatu, sudstvu, javnoj upravi, ekonomiji, poduzetništvu, nevladinim udrugama i sl.

Nakon apela da se ne ispravlja mišljenje, **Jadranka Kosor** je izjavila kako nije rekla da je spomenuti prilog načinjen pod utjecajem SDP-a ili utjecajem vladajuće politike te da je zastupnica Didović sama izvela taj zaključak.

Troškovi nisu smanjeni; nered produciraju nalagodavci

U ime Kluba zastupnika HSLS-a, **Želimir Janjić** se prvenstveno osvrnuo na Izvješće o reviziji, ustvrdivši najprije kako povećanje prihoda od pretplate nije posljedica urednije naplate već je najvećim dijelom rezultat primjene novoga Zakona o hrvatskoj televiziji, prema kojem se od ožujka 2001. na prihode od pristojbi ne obračunava i ne plaća porez na dodanu vrijednost. Uz to naplata se naplaćuje sve teže, odnosno raste iznos ispravaka potraživanja, što se negativno odražava na rezultate poslovanja i likvidnost HT-a.

Čemu uopće revizija ako se nepravilnosti ne smanjuju ili smanjuju tek neznatno? Hitno donijeti mjere te propisati sankcije za nepostupanje po nalazima i nalozima Državne revizije.

Podsjetivši na akciju Vlade RH kojom se htjelo utjecati na zapošljavanje onih koji se godinama vode kao vanjski suradnici, odnosno inzistiralo na smanjenju broja ugovora o djelu i usluga student-servisa, uz redovito plaćanje državi, predstavnik Kluba je upozorio da u 2001. troškovi nisu smanjeni. Štoviše, revizijom je utvrđeno da su pojedinim zaposlenicima obračunate naknade na temelju zaključnih ugovora o autorskom djelu, koji se ne odnose na otkup gotovog autorskog djela stvorenog izvan radnog vremena (protivno odredbama Pravilnika o autorskim i izvodačkim pravima). Za usluge student-servisa utvrđeno je da su pojedini ugovori nepotpuni - nisu jasno opisani obavljani poslovi, ukupno odrađeni sati niti cijena sata, već je samo utvrđen paušalni iznos naknade.

Iz Izvješća, rekao je Janjić, proizlazi da u računovodstvu HRT-a ništa ne štima pa im Državna revizija nalaže da popišu svu imovinu, potraživanja i obveze, da donose realne godišnje planove investicija te kadrova i poslovne promjene iskazuju kronološkim redom. Nered, po njegovim riječima, produciraju uglavnom nalagodavci, koji ne dostavljaju i ne ovjeravaju račune, ne nabavljaju u skladu s

planovima i ne donose pravilnike. Ove je ocjene zastupnik HSLS-a potkrijepio primjerima.

Očito da na HRT-u ne funkcionira unutarnji nadzor, rekao je zastupnik, ustvrdivši kako se Klub zastupnika pita čemu uopće revizija ako se nepravilnosti ne smanjuju ili smanjuju tek neznatno. Izvješće stoga primaju na znanje i zalažu se za hitno donošenje mjera te propisivanje sankcija za nepostupanje po nalazima i nalozima Državne revizije - i to ne samo u slučaju HRT-a nego svugdje gdje ona obavi svoj posao, a Parlament je o tome raspravljao.

Za veću regionalizaciju programa

U ime Kluba zastupnika LS-a, dr. **Zlatko Kramarić** je izjavio da je ova rasprava izvjesno zatišje pred buru, podsjetivši kako su prije nekoliko mjeseci mediji bili kontaminirani slikom o lošem stanju na Hrvatskoj televiziji (ostavke, njihovo neusvajanje, polemike među članovima Vijeća i sl.)

Klub raduje, rekao je, činjenica - vidljiva iz Izvješća - postojanja svijesti o dolasku konkurencije te zatim naglasio kako se ne može raditi u stanju permanentne nesigurnosti, s obzirom na to da još nije formirano Vijeće. Stvari se, napomenuo je, moraju kontekstualizirati, vrijeme je izbora (krajem ove ili početkom druge godine) i izborna je kampanja zapravo započela pa će osjetljivost i javnosti i političara biti sve veća, a nesporazumi sve češći ne riješi li se situacija do kraja.

U nastavku izlaganja Kramarić je rekao kako moraju i na samoj Televiziji postojati mehanizmi koji će prepoznati sve one koji, kako reče, zločesto, odnosno nekorektno pokušavaju promovirati svoju političku opciju; ustvrdio kako valja uvažiti i pravo na grešku novinara (ako nije svjesno načinjena i ne ponavlja se); ocijenio kako je javnost najbolja obrana od bilo kakve političke kontrole, privatizacije, politizacije ili stranačkih i drugih utjecaja; ustvrdio da bi trebalo biti što više emisija tipa "Forum" gdje se "na licu mjesta" sučeljavaju različite političke opcije i svjetonazori te kulturološke opcije; izjavio da je previše emisija s najopasnijim oblikom manipulacije - gdje se slažu voditelj i sugovornik; izjavio da je vrlo opasno kad se Televizija pretvara u

"vašar taštine", služeći promociji pojedinih političara.

Predstavnik Kluba zastupnika LS-a još se: založio za više reda u financijskom i drugom poslovanju te za veću regionalizaciju programa; izjavio da se na Televiziji ne ističu dovoljno liberalne vrijednosti te rekao kako nema razloga da se monitoring ne obavlja.

HRT financijski konsolidiran

U ime Kluba zastupnika SDP-a govorila su dva zastupnika. Najprije je **Nenad Stazić** podržao izvješće i izrazio zadovoljstvo zbog financijske konsolidacije Hrvatske radiotelevizije, do čega je - naglasio je - došlo i zahvaljujući odlukama Parlamenta. Neobično je važno, dometnuo je, što je od kroničnog gubitaka stvorena tvrtka koja posluje pozitivno, jer bez financijske nema programske samostalnosti. Raduju i prošlogodišnja ulaganja u tehničku modernizaciju - jer to omogućuje konkurentnost. Hrvatski radio je već izložen snažnoj konkurenciji, a Televizija će još više biti s dodjelom koncesije za Treći program. S obzirom na to da se dijeli kolač od marketinga, novca od toga će biti manje, a ostaju programske obveze koje neće imati konkurentske televizije (dramski, dokumentarni, obrazovni, dječji program).

Zastupnik je, nadalje, pohvalio prelazak na 24-satno emitiranje programa za državljane u inozemstvu i za pripadnike nacionalnih manjina te upozorio da se što prije mora imenovati novo Vijeće kako bi izabralo novo vodstvo (ovo privremeno nema autoritet ljudi sa stalnim mandatom). Ustvrdivši kako neke emisije nisu u funkciji javne televizije već u funkciji osobne promocije voditelja, eklatantnim je dokazom pada profesionalizma nazvao posljednju emisiju Foruma - u kojoj je, kako reče, voditeljeva svrha bila - bez usporednih analiza, dokazati da Vlada (nezakonito) provodi kampanju samoreklamiranja.

Ustvrdivši da se Klub zastupnika SDP-a zalaže za objektivni monitoring, zastupnik je rekao kako bi bilo dobro da su podaci o tome priloženi Izvješću te upozorio da takav (neovisan) monitoring i postoji - istraživanje 4300 minuta emisija informativnog, političkog, dokumentarnog, obrazovnog i zabavnog programa što ga je u razdoblju od 1. do 30. stude-

nog 2002. proveo neovisni stručni tim i Vijeće za medije Hrvatskoga helsinškog odbora, uz financijsku podršku HSS-a, pokazalo je da je HDZ u vijestima 1999. (prethodni monitoring) bio zastupljen sa 26,5 posto, a 2002. stranke Koalicije sa svega 7,4 posto. Stranke Koalicije dobile su, kako reče, skromnu podršku za državnički posao, a gotovo nikakvu kao stranke (javljaju se samo 11 puta u trajanju od 145 sekundi, a HDZ i stranke proizašle iz HDZ-a šest puta u 61 sekundu izravnog govora (1999. HDZ se javio 189 puta u trajanju od 6369 sekundi izravnog govora). Stranke vladajuće koalicije javljaju se čak 17 puta manje od HDZ-a 2002. godine, a po vremenu izravnog govora gotovo 50 puta manje od HDZ-a 1999 - upozorio je Stazić, dometnuvši kako stranačka politika stranaka koje su pobijedile na izborima više ne određuje osnovni ton Vijesti. Uz to, HDZ i iz njega proizašle stranke pojavljuju se u političkim emisijama duplo više od stranaka vladajuće koalicije (i stranački i državnički kontekst). Ista je situacija i kad je riječ o izravnom govoru u emisiji - predstavnici HDZ-a dobili su više prostora za izravni govor od vladajuće koalicije u stranačkom i državničkom kontekstu.

Zastupnik je izlaganje završio napomenom kako su ovi podaci najbolja obrana ovoga vodstva Hrvatske radiotelevizije od beskrajnih i uporno ponavljanih optužbi da radi u korist i za račun stranaka vladajuće Koalicije, jer to očito opovrgavaju rezultati mjerenja nezavisnih institucija.

Pozitivna kretanja

Branislav Tušek je najprije ukazao na pozitivna kretanja: značajno povećan broj visokoobrazovanih kadrova na Hrvatskoj televiziji; veoma bitan napredak u uklanjanju nepravilnosti u poslovanju HRT-a; na financijsku stabilizaciju i ostvarenu dobit (7,5 mln kuna). Klub zastupnika SDP-a je zadovoljan pozitivnim pomacima po pitanju kontrole i nadzora unutar HRT-a, rekao je, ustvrdivši kako je kontrola obavila svoju zadaću te da uzroci leže i u otvorenosti financijskog poslovanja i u tome što su definitivno zatvorena vrata bilo kakvoj nedodirljivosti ili političkoj zaštiti te da sve više dominira princip otvorenosti i javnosti.

U ime Kluba, zastupnik se zatim osvrnuo na "maglovito sumnjive radnje i

aktivnosti!" od 1998. do koalicijskog preuzimanja vlasti, koje - naglasio je - ukazuju da je manjkalo nadzora i kontrole od onih koji imaju financijska sredstva (građana odnosno gledatelja). Za nabavljenu opremu u vrijednosti 2 mln kuna, za koju je ugovor zaključen devet mjeseci (zakonski rok - 30 dana) nakon javnog nadmetanja, rok isporuke je trebao biti kraj srpnja 1999, a isporučena je nakon dvije i pol godine, a i ne postoji ponudbena dokumentacija. Ili drugi primjeri - u siječnju 2000. kupljena je oprema u vrijednosti 190 tisuća dolara, a ne postoji dokumentacija niti zapisnik o njenu preuzimanju, a nepravilnosti su zabilježene i kod nabavke informatičke opreme. Zanimljivost je, napomenuo je, u tome što se ove veoma sumnjive aktivnosti odvijaju upravo u trenutku prije dolaska nove vlasti. Zastupnik je još rekao da bi trebalo preispitati trošenje sredstava reprezentacije te vidjeti što je s uslugama student-servisa.

Nije točno da je Hrvatski helsinški odbor neovisan - riječi su kojima je **Ante Beljo (HDZ)** ispravio Stazića. U svezi, pak, s njegovom kritikom Foruma izjavio je kako su brojne druge emisije, npr. Latinica, daleko neobjektivnije i jednostranije, i po zastupljenosti sugovornika i po temama.

Impresivan radijski pluralizam

Stav **Kluba zastupnika LIBRE** objasnio je mr.sc. **Ivo Škrabalo**, izrazivši zadovoljstvo zbog stabilizacije HRT-a, koji je godinama nosio etiketu vječnog gubitaša i primjera rasipništva, a sada je, prema pokazateljima, pretvoren u financijski zdravu medijsku kuću, spremnu da se nosi sa sutrašnjom konkurencijom. Rekavši da je Hrvatska televizija godinama zapravo bila organ državne vlasti na području medija, ustvrdio je da ona dovršava svoje tranzicijsko razdoblje pa da će se nakon transformacije u politički neovisan javni medij moći otkloniti mnogi sadašnji prigovori.

Zastupnik je naglasio da Parlament ima dvostruku odgovornost - predstavnika vlasnika (države) i predstavnika javnosti te da ti interesi nisu uvijek sasvim podudarni - kao vlasnik, s jedne strane želi profitabilnu instituciju koja neće gutati novac, a da ga ne vrati, dok s druge strane mora inzistirati na ostvarivanju ciljeva

zacrtnih na medijskom planu (stvaranje neovisnoga javnog medija).

Rekavši da je radijski pluralizam veoma impresivan, zastupnik je izjavio da ga nema dovoljno na planu televizijskog medija pa je Parlament odlučio privatizirati jedan kanal državne televizije. Proces će do jeseni vjerojatno biti okončan, što će svakako - naglasio je - utjecati i na rad i na financijsko poslovanje pa i programsko djelovanje HRT-a.

Mr.sc. Škrabalo je izrazio zadovoljstvo što je, prema Reviziji, propusta manje nego ranijih godina, što su pošteno istaknuli te što je vodstvo kuće iskazalo spremnost da se greške otklone, a zabrinutost što se veoma sporo smanjuje broj zaposlenih i što je na vanjsku suradnju otišlo svega 20 posto manje novca nego u 2001. Ne vidi se koliki su troškovi proizvodnje, odnosno nema transparentnog uvida koliko je novca potrebno za proizvodnju domaćeg programa.

Uz financijsku stabilnost, bitna je profesionalna odgovornost i politička neovisnost novinara.

Zastupnik LIBRE je zatim upozorio da je 35,9 posto od marketinga u korist HRT-a prevelik dio kolača, da Parlament kao vlasnik može biti zadovoljan, ali da je s aspekta stvaranja pluralnoga televizijskog tržišta Hrvatska televizija u startu najjači partner te da će nove televizije imati prilično problema kod ubiranja prihoda na tom tržištu (s obzirom na to da nemaju udjela u pristojbama).

U nastavku izlaganja on je upozorio da se Revizija nije osvrnula na to je li poštovana zakonska minutaža što se tiče promidžbenih poruka; izjavio da je, uz financijsku stabilnost, bitna profesionalna odgovornost i politička neovisnost novinara; ustvrdio kako Televizija više ne bi smjela biti moćno sredstvo "pranja mozga" i nametanja javnosti određenih slika; da bi monitoring trebao postojati unutar samog HRT-a; da valja dovršiti konzultacije o sastavu (novog) Vijeća, uz napomenu kako neće biti teško doći do 11 odgovornih i uglednih ljudi koji će znati voditi Hrvatsku radioteleviziju; da valja osigurati modernizaciju Hrvatskog radija.

Podsjetivši da je Vijeće HRT-a, sukladno zaključku Hrvatskog sabora iz 2002, trebalo dostaviti izvješće do kraja prošle godine o gledanosti HTV-a i slušanosti Hrvatskog radija, **Mirjana Didović (SDP)** je upozorila da nema potrebnih podataka relevantnih za prikaz stanja slušanosti i gledanosti programa HRT-a te da se stoga ova "uvjetno rečeno analiza" (prikaz podataka dva nezavisna istraživanja u kojima su korištene dvije različite metodologije) može samo primiti na znanje. Materijalu nedostaju usporedni podaci (s prethodnim razdobljem), a izostale su i ocjene te zaključci dviju nezavisnih institucija o tome što sve utječe na veću ili manju gledanost/slušanost. To upućuje na zaključak, rekla je zastupnica, da HRT ubuduće mora provoditi monitoring, sustavna i stalna stručna istraživanja te vrste.

Urednicima pojedinih emisija - prevelike ovlasti

Ante Beljo (HDZ) je rekao kako se kod analize (ne)uspješnosti Hrvatske televizije moraju na umu imati dva parametra - da je riječ o moćnom sredstvu informiranja ("ono što nije bilo na Televiziji nije ni dogodilo") te da je plaćaju gledatelji pa da mora prvenstveno služiti njima. Privatne televizije mogu imati svoje privatne politike, ali kod Hrvatske televizije gledatelji nemaju izbora - pretplata je obvezna, a kad je tako onda je i vodstvo HT-a dužno davati programe koji ljude zanimaju i koji će služiti hrvatskoj javnosti kao cjelini.

Zastupnik je, nadalje: izjavio da se urednicima pojedinih emisija daju prevelike ovlasti; da u pojedinim emisijama dominira ono mišljenje koje je prisutno u samo 5-6 posto hrvatskog naroda ("klasičan primjer te zloporabe je Latinica"), odnosno da se "daje" ono što hrvatska javnost zapravo ne misli i ne želi, a financirano je novcem hrvatskih gledatelja; da su od 2000. naovamo smijenjeni (profesionalni i objektivni) urednici mnogih emisija.

Rekavši kako misli posve suprotno od Škrabala, **Ante Beljo** je izrazio žaljenje što Vijeće neće biti konstituirano na raniji način (od 23 člana 10 ih je bilo iz političkih stranaka, proporcionalno njihovoj zastupljenosti u Parlamentu te 13 predstavnika raznih organizacija i udruga). Saborska će većina odlučiti o članovima Vijeća dok manjina (opozicija) neće imati utjecaja, i to sve "u ime demokracije i nepolitičnosti". A najgori su, naglasio je, oni koji kažu da su nepolitični jer su sluge svake politike i svaka je njima manipulirala.

Zastupnik je još demantirao tvrdnju iz rasprave kako manjine ranije nisu bile zastupljene u Vijeću (zastupao ih je Ivo Goldstein iz Židovske zajednice).

Nenad Stazić (SDP) je rekao da Beljo ili ne poznaje Zakon o Hrvatskoj radioteleviziji i način sastavljanja Vijeća ili namjerno obmanjuje javnost. Netočno je da oporba neće imati utjecaja na sastav Vijeća, imat će jednak kao i stranke koje čine Vladu. Naime, nakon što se utvrdi koji kandidati ispunjavaju uvjete parlamentarne političke stranke sastavljaju svoje preferencijske liste i zajednički kandidati pozicije i opozicije automatski ulaze u Vijeće. Ukoliko zajedničkih kandidata nema Vijeće se sastavlja tako da jedan kandidat ide s liste vladajućih, a sljedeći s liste opozicijskih stranaka.

Ante Beljo je uzvratilo da se u doktrini o manipulacijama s demokracijom ne govori o proporcionalnoj zastupljenosti raznih struja u društvu već o terorizmu većine nad manjinama. Kad se bude raspravljalo o Vijeću vidjet će se koji će to ljudi proći, dometnuo je rekavši kako Koalicija ima većinu pa je nije briga za ono što manjina misli i želi.

Monitoring neovisnom tijelu

Usljedilo je izlaganje ravnatelja HRT-a, **Mirka Galića**, koji je, među ostalim; izjavio kako je rasprava pokazala da većina ocjenjuje kako HRT posluje stabilno; da se u stilu dobrog gospodara pazilo u što se ulaže i kako, da se to, nažalost,

nerijetko, činilo i nauštrb zaposlenika, tako da je prosječna plaća 4473 kune; da se slabosti na koje je ukazala s pravom Državna revizija odnose i na razdoblje prije no što je sadašnje rukovodstvo preuzelo odgovornost za kuću.

Pojašnjavajući odnos pristojbe i marketinga, ravnatelj Galić je rekao da se prihodi od pristojbe kreću na dobroj razini (oko 60 posto), dok su prihodi od marketinga između 35 i 40 posto, što je u praksi boljih europskih televizija. Kad je riječ o monitoringu, rekao je da će ga HRT opet raditi, predloživši da se u okviru buduće rasprave kod usvajanja Zakona o elektroničkim medijima ta funkcija dodijeli neovisnom tijelu (možda budućem Vijeću za radioteleviziju, i to ne samo za javnu već za sve elektronske medije), kao što to radi većina televizija. Nije, naime, sasvim primjereno da kuća koja proizvodi program i za njega odgovara istodobno daje informaciju o njemu.

Hrvatski sabor je prihvatio Izvješće o obavljenoj reviziji poslovanja Hrvatske radiotelevizije za 2000. i 2001. godinu sa 64 glasa "za", 3 "protiv" i jednim "suzdržanim". Na znanje su sa 62 glasa "za", 24 "protiv" i 4 "suzdržano" primljeni Izvješće o radu Upravnog vijeća Hrvatske radiotelevizije u razdoblju od 20. kolovoza 2001. do 28. ožujka 2003. i Izvješće o poslovanju Hrvatske radiotelevizije u 2002. godine.

Sukladno prijedlogu Kluba zastupnika HDZ-a, zaključeno je (69 glasova "za", 13 "protiv" i 8 "suzdržano") da će HRT od 1. srpnja 2003. provoditi mjerenje zastupljenosti pojedinih političkih stranaka, zastupljenosti vlasti i oporbe u svim programima HRT-a, s posebnim osvrtom na informativne emisije. Izvješća o monitoringu bit će javnosti dostupna jednom mjesečno.

Na znanje je primljeno i Izvješće o gledanosti Hrvatske televizije i slušanosti Hrvatskog radija o programima i emisijama prema podacima nezavisnih institucija, i to sa 79 glasova "za", 4 "protiv" i 5 "suzdržanih".

J.Š.; J.R.

GODIŠNJE IZVJEŠĆE O PROVEDBI PLANA RAZMINIRANJA HRVATSKOG DRŽAVNOG PROSTORA I UTROŠENIM SREDSTVIMA ZA 2002. GODINU

Do 2010. godine - Hrvatska čista od mina

Većinom glasova zastupnici Hrvatskog sabora prihvatili su Godišnje izvješće o provedbi Plana razminiranja hrvatskoga državnog prostora i utrošenim sredstvima za 2002. godinu.

O IZVJEŠĆU

U Izvješću kojega je podnijela Vlada Republike Hrvatske ukazuje se na rezultate Nacionalnog programa protuminskog djelovanja u Republici Hrvatskoj, koji je donesen 7. listopada 2000. godine. Tada su postavljeni ciljevi da se zagađeni prostor očisti od mina do 2010. godine. Ukupna zagađenost minsko eksplozivnim sredstvima prostora Republike Hrvatske, procijenjena je početkom 2002. godine na površinu od 1.700.000.000 m². Od ukupno 21 županije u Republici Hrvatskoj u 14 županija je utvrđena zagađenost minsko eksplozivnim sredstvima, kao posljedice sustavnog miniranja tijekom Domovinskog rata.

Godišnjim izvješćem o provedbi Plana razminiranja hrvatskog državnog prostora i utrošenim sredstvima za 2002. godinu, analizira se ostvarenje Plana i to za period od 2. siječnja do 31. prosinca 2002. godine. Planom razminiranja za navedeni period bile su definirane slijedeće temeljne zadaće:

- zajednici vratiti na uporabu površinu od 69.205.971 četvorni kilometar
- obilježiti minska polja i sumnjive površine u dužini od 230 kilometara
- provesti edukaciju pučanstva o opasnostima od mina i pomoć minskim žrtvama
- pratiti i uključivati razvoj novih tehnologija i tehnika razminiranja.

Podneseni tekst Izvješća uz tekstualni dio donosi i brojne statističke i tabelarne priloge, iz kojih su vidljivi učinci i rezultati Plana za razminiranje. Tako se donosi

pregled prioriternih skupina za razminiranje, kao i ostvarenje zacrtanog plana. Korisni podaci donose se i na stranicama kasnijih priloga, u kojima su iznijeti planovi i rezultati realizacije po pojedinim županijama. Najviše površina razminirano je u Osječko-baranjskoj (6.913.414 m²) i Vukovarsko-srijemskoj županiji (5.519.512 m²). Pored navedenih poslova razminiranja, važno je istaknuti da su tijekom 2002. godine obavljena izviđanja minski sumnjivih prostora, čiji rezultat nije bio vraćanje površina, već definiranje minski sumnjivih prostora, što će rezultirati povećanim vraćanjem površina tijekom 2003. godine. Ovo je posebno karakteristično za Bjelovarsko-bilogorsku županiju, koja će 2003. godine u potpunosti biti isključena iz minski sumnjive zone. Nadalje, stvoreni su uvjeti za isključenje iz minski sumnjivih zona; Dubrovačko-neretvanske, Virovitičko - podravske i Zagrebačke županije u 2004. godini.

Isto tako, tijekom 2002. godine naknadno su vršene korekcije Plana za razminiranje u smislu definiranja prioriteta što je rezultiralo znatnim angažmanom HCR-a i komercijalnih tvrtki na prostoru buduće autoceste Zagreb - Split. Od planiranih 69.205.971 m² ostvareno je 60.398.774 m² ili 87,27% plana za 2002. godinu. Tijekom razminiranja u navedenom razdoblju, pronađeno je ukupno 95.816 komada MES-a i NUS-a od čega 4.672 protupješačke i 3.693 protuoklopne mine, te 87.451 komad ostalih neeksploziranih ubojnih sredstava uključujući i streljivo malog kalibra u što su uključena sredstva koja su postrojbe Hrvatske vojske pronašle i uništile. Razminiranje je u 2002. godini vršilo 24 komercijalne tvrtke i 1 NGO (Norwegian People's Aid) s ukupno 664 pirotehničara (550 domaćih i 114 stranih), 38 strojeva i 65 pasa. Tije-

kom izviđanja, izvršeno je obilježavanje minski sumnjivih prostora. Od planiranih 230 kilometara izvršeno je obilježavanje na 192 km. Pored navedenog, HCR je vršio zanašavanje oznaka koje su bile uništene ili nestale na već ranije označenim prostorima, što je i razlog neispunjenja u potpunosti plana obilježavanja minskih polja i minski sumnjivih površina. Obilježavanje ovih površina vršeno je u sklopu aktivnosti općeg i tehničkog izvida, te na temelju dojava o pronađenim neevidentiranim minskim poljima, pojedinačnim minama i neeksploziranim ubojnim sredstvima na područjima koja nisu bila u Planu razminiranja za 2002. godinu.

U nastavku Izvješća za 2002. godinu donose se i tabele o financijskom poslovanju, te o sredstvima Državnog proračuna koja su utrošena za ove namjene. Hrvatski centar za razminiranje ukupno je planirao 219.993.608,37 a potrošio 214.410.719,02 kune ili 97,46%. Donosi se i pregled javnih poduzeća koja su financirala razminiranje, te vrijednost radova koji su financirani donacijama. Na kraju se donose podaci o edukaciji o opasnostima od mina kao i pregled minskih žrtava po godinama, a tekstualni podaci obogaćeni su i potkrijepljeni pratećim statističkim prilozima.

RADNA TIJELA

U Odboru za unutarnju politiku i nacionalnu sigurnost provedena je rasprava o podnijetom Izvješću. Nakon uvodnog izlaganja predstavnika predlagatelja od strane Odbora je izraženo zadovoljstvo s podnesenim Izvješćem. S posebnom su pozornošću raspravljena pitanja temeljnih zadaća razminiranja za proteklu godinu kao i prijedlozi daljnjih aktivnosti Hrvatskog centra za razminiranje u ovoj i narednim godinama. Vrlo

pozitivnom je u raspravi ocijenjena suradnja Hrvatskog centra za razminiranje, s odgovarajućim međunarodnim stručnim i humanitarnim organizacijama, uz inzistiranje da takvu suradnju treba i dalje razvijati. Članovi Odbora posebno su ustrajali na potrebi iznalaženja načina za osiguranje stalnih sredstava za razminiranje, jer bi inače moglo doći u pitanje provođenje plana potpunog razminiranja hrvatskog državnog prostora do 2010. godine.

Posebno je naglašena važnost označavanja minskih polja odgovarajućim upozorenjima i oznakama, koje je potrebno stalno održavati, obnavljati i nadgledati zbog njihovog učestalog uništavanja ili odnošenja. Iako je izraženo razumijevanje za probleme koji se javljaju prilikom neovlaštenog otuđenja ili uništenja tih oznaka, naglašena je potreba strogog zakonskog sankcioniranja prekršitelja koji tim svojim činom dovode u pitanje ljudske živote i materijalne vrijednosti. U raspravi su podržani promidžbeni programi policije i HCR-a, a osobito oni koji se objavljuju putem elektronskih medija, a sugerirano je da se ti spotovi i sadržajno dopune značajem očuvanja oznaka miniranih područja.

Članovi Odbora su u raspravi inzistirali da se u poslovima razminiranja u što većoj mjeri koriste posebni strojevi za tu svrhu, jer su se u praksi pokazali vrlo učinkovitima. Također je ukazano na potrebu nastavka zbrinjavanja možebitnog nezbrinutog minsko-eksplozivnog materijala. Odbor je ponovljeno zaključio da će, sukladno svom poslovničkom djelokrugu i zakonskom ovlaštenju, pratiti ostvarivanje plana razminiranja tijekom 2003. godine na način da će do konca godine razmatrati povremena izvješća HCR-a o pojedinim pitanjima i problemima koji će se pojaviti u ostvarivanju plana razminiranja.

Nakon rasprave, Odbor je jednoglasno predložio Hrvatskom saboru donošenje zaključka kojim se prihvaća Godišnje izvješće o provedbi Plana razminiranja hrvatskog državnog prostora i utrošenim sredstvima za 2002. godinu.

RASPRAVA

Zastupnicima se u ime podnositelja uvodno obratio ravnatelj Hrvatskog centra za razminiranje, **Oto Jungwirth**. Istaknuo je da je tijekom 2002. godine kori-

snicima na sigurnu uporabu vraćena površina od 60,4 milijuna kvadratnih metara, a u poslovima razminiranja sudjelovale su profesionalne komercijalne tvrtke, ali i nevladina udruga, te postrojbe Hrvatske vojske. Na kraju je napomenuo da je tijekom navedenog perioda zabilježeno i stradavanje 32 osobe, od kojih je 6 osoba smrtno stradalo u 23 minska incidenta. Posebno je upozorio na slučaj kada je u Škabrnji i Grubišnom polju, u dva incidenta, stradalo devetero djece s većim ili manjim posljedicama. Te su godine ranjena i četiri pirotehničara pri obavljanju svojih dužnosti, naglasio je izvjestitelj.

Problemi financiranja

U ime Kluba zastupnika SDP-a govorila je zastupnica **Branka Baletić**, te napomenula da će prihvatiti podnijeto Izvješće za 2002. godinu. Podsjetila je zatim i na zacrtane planove i programe koji bi do 2010. godine trebali dovesti do potpunog čišćenja Hrvatskog prostora od minsko-eksplozivnih sredstava. Napomenula je da iz Izvješća izvire i zaključak da je do

Projekt kojim se pomaže djeci koja su stradala od mina, uspješno djeluje u Rovinju u sklopu donacije Kanadske vlade.

nepotpune realizacije za prošlu godinu, došlo zbog toga jer nije u cijelosti realiziran financijski dio. Najslabija realizacija financijskog plana su sredstva donacija, a tu se ostvarilo svega 12% od planiranih sredstava. Govoreći o stradanjima od mina tijekom prošle godine, zastupnica je skrenula pozornost na posebno dobar projekt Centra za djecu žrtve mina, koji djeluje u Rovinju. U sklopu donacija Kanadske vlade izrađen je projekt kroz kojega je prošlo 26-teroj djece. Vrijednost ove investicije je oko pola milijuna dolara, a u projekt su uključene države: Kanada, SAD, Francuska, Norveška i Japan. Klub zastupnika SDP-a ujedno pozdravlja i potiče izradu ovakvih projekata koji Hrvatsku svrstavaju u sam vrh država koje se bore i brinu za čistoću svog prostora od minskih zagađenja. Na kraju je ukazala i na statističke podatke o broju do sada stra-

dalih osoba, te ocijenila da treba nastaviti kampanju o potrebi upozoravanja javnosti na opasnosti koje vrebaju od mina zaostalih iz perioda ratnih djelovanja.

U ime Kluba zastupnika HDZ-a govorila je zastupnica **Jadranka Kosor**. I ona je ocijenila da do kraja 2010. godine treba okončati čišćenje onih površina u Republici Hrvatskoj koje su onečišćene minsko-eksplozivnim sredstvima. Procijenila je da se u zemlji skriva opasnost od još oko milijun preostalih mina. Savladavanje ovog zadatka za svoj prioritet naravno ima segment sigurnosti ljudi, ali važni su i ostali razlozi gospodarske naravi, kao i činjenica da smo i turistička destinacija. Podsjetila je da su prilikom donošenja proračuna za 2003. godinu amandmanom tražili da se poveća opseg potrebnih sredstava za ove namjene. Postojeća sredstva svakako nisu dovoljna, a to potvrđuje i ovo Izvješće. Zakazale su i prognoze koje su ukazivale da će se manjak sredstava upotpuniti sredstvima iz donacija. Kao što je poznato, iz ovoga je izvora osigurano svega 12,77% najavljenih sredstava. Zadovoljna je međutim što se na ove površine vratilo znatno više ljudi od predviđenog broja.

Još uvijek stradavaju povratnici, ali i pirotehničari

Međutim, ovaj trend nije ujedno praćen sa zamišljenim planom revitalizacije gospodarstva i poljoprivrede. Upozorila je i na dvije stavke koje je uočila analizom tabele koja ukazuje na stradale osobe. Čak je devet osoba stradalo pri sakupljanju drva ili obradi zemlje, a isti je broj i stradale djece. Kako bi se izbjegle ovakve situacije predložila je da se pojačaju sadržaji koji bi educirali okolno stanovništvo na opasnosti koje prijete od još uvijek skrivenih mina. U ovom je poslu osobito važna pomoć od televizije koja može prenositi važne poruke. Upozorila je zatim i na stavove i očekivanja hrvatskih pirotehničara koji su se odlučili i za štrajk, želeći upozoriti na uvjete i okolnosti svog izuzetno opasnog zanimanja. Kao odgovor na ova očekivanja, rečeno je da je već pripremljen Zakon o humanitarnom razminiranju, a to je ujedno bio i razlogom zbog kojih je moj zakonski prijedlog odbijen, upo-

zorila je zastupnica Kosor. Ovaj se prijedlog međutim, još uvijek nije pojavio na našim klupama, pa se može konstatirati da su obmanuti i zastupnici i pirotehničari. Upozorila je ujedno na sve rizike i opasnosti koje svakodnevno prijete pirotehničarima pri obavljanju njihovog opasnog i humanog zadatka. Smatra da sami zaključci o Izvješću neće biti dovoljni, jer nema prijedloga što će se raditi u slijedećem periodu kao ni izvora financiranja. Mi to primamo k znanju, zaključila je zastupnica Jadranka Kosor.

Treba voditi računa o očekivanju pirotehničara koji su se u borbi za svoja prava morali poslužiti i štrajkom.

Za ispravak netočnog navoda javio se zastupnik **Stjepan Henezi (SDP)**. On je precizirao koliko je plan ostvaren za proteklu godinu. Plan izvršenja ostvaren je u iznosu od 87%, a u financijskom dijelu samo sa 38%.

U ime Kluba zastupnika HSS-a govorio je zastupnik **Marijan Maršić**, koji se uvodno osvrnuo na medijsku kampanju koja je u posljednje vrijeme uperena prema HCR-u, ukazujući na detalje oko obavljanja i dodjele poslova državnoj tvrtki "Mungos". Podsjetio je zatim na temeljne ciljeve Nacionalnog programa protuminskog djelovanja koji je donesen još 7. listopada 2000. godine. Analizirao je zatim učinke i financijske detalje iz pojedinih tablica podnietog Izvješća koje govore o zacrtanim i realiziranim ciljevima i zadacima. Osnovni razlozi zbog kojih nisu u potpunosti realizirani postavljene ciljevi, leže u razlozima financijske naravi, konstatirao je zastupnik Maršić. Smatra da bi bili korisni i podaci iz kojih bi se vidio učinak "Mungosa", kao i ostalih tvrtki koje su tijekom prošle godine radile na realizaciji čišćenja prostora od minsko-eksplodivnih sredstava.

I on je upozorio da Vlada nije pojašnila razloge zbog kojih kasni u stvaranju pravnog okvira i donošenju Zakona o humanitarnom razminiranju. Ocijenio je ujedno da su se potrebna sredstva možda trebala osigurati putem rebalansa proračuna, te tako izvršiti sve planirane poslove vezane uz razminiranje. Potre-

šno je i dalje vršiti napore oko edukacije stanovništva, kako bi ih se upozorilo na minska sredstva, jer nas broj stradalih i poginulih osoba, upozorava na prisutne opasnosti koje neprekidno vrebaju iz još uvijek skrivenih i opasnih minskih polja. Mi u HSS-u ocjenjujemo, da ovo Izvješće nije u skladu s Nacionalnim programom niti s predviđenim planom za razminiranje. Ipak, možemo konstatirati da su problemi koji se odnose na čišćenje prostora od mina veliki i brojni. Potrebno je već slijedeće godine realizirati sve prioritete iz Nacionalnog programa, upozorio je zastupnik, citirajući ujedno i njegove temeljne odredbe o potrebi čišćenja od mina, te povratku i gospodarskoj revitalizaciji navedenih prostora.

Ponovno je ispravak netočnog navoda zatražio zastupnik Henezi, ukazujući na planirana proračunska sredstva za ovu namjenu koja su realizirana tijekom protekle godine. Zastupnik Marijan Maršić upozorio je međutim na povredu članka 209. Poslovnika, ukazujući da je postavio pitanje o mogućoj provedbi rebalansa kako bi se ostvarili svi navedeni poslovi vezani uz razminiranje.

Razminiranje više ne predstavlja Vladin prioritet

U nastavku rada Sabora o podnietom je Izvješću govorio zastupnik **Želimir Janjić (HSL)**. Ocijenio je da je možda plan Nacionalnog programa bio previše optimističan prilikom utvrđivanja krajnjih rokova. Računalo se je ujedno da će rasti namjenska sredstva za potrebe razminiranja od 2001. godine. Ujedno je i Vlada Republike Hrvatske razminiranje proglasila jednim od svojih prioriteta, jer se željelo prognanike što prije i sigurnije vratiti u njihove domove i naselja. Međutim, vrlo se brzo pokazalo da ovi zadaci nisu od prioriteta značaja za Vladu, a niti za Hrvatski sabor, jer su se stavke za razminiranje, umjesto da rastu, neprekidno smanjivale. Uvođenje sustava konkurentnosti imalo je dobre namjere, ali se pretjeralo sa skidanjem cijene koja je u nekim slučajevima cijene čišćenja spuštala ispod 3 kune po kvadratnom metru. Tu se ujedno može postaviti i pitanje kvalitete obavljenih radova, jer se radi o cijeni koja je niža i od uklanjanja raslinja i grmlja ispod dalekovoda. Kada su se povećale pojedine stavke u HCR-

u, nama je rečeno da će se odgovoriti na sva postavljena pitanja, ali do današnjeg dana to se nije ostvarilo, upozorio je zastupnik Janjić. Analizirao je zatim pojedine zacrtane i realizirane stavke za proteklu godinu, upozoravajući na nizak postotak ostvarenih zadaća pri revitalizaciji gospodarstva i poljoprivrede na razminiranim područjima. Iste je vrijednosti zatim analizirao i međusobno uspoređivao po hrvatskim županijama, ocjenjujući da je plan ostvaren s manje od 50%. Planirana sredstva osiguravana su većinom posredstvom proračuna, dok su zakazali izvori koji su se očekivali putem donacija. Ocijenio je ujedno da su se neke humanitarne akcije oko donacija, podređivale promociji pojedinih osoba, dok se izbjegavalo pozvati one osobe koje su se već itekako afirmirale na ovom području, poput zastupnice iz Pakraca - Jadranke Kosor. Zastupnik je na kraju najavio da će kasnije nastaviti svoje izlaganje, kada će govoriti u ime Kluba zastupnika HSL-a.

Nije dobro što se cijena čišćenja jednog kvadratnog metra, u pojedinim slučajevima, spustila ispod tri kune.

Zastupnica **Dubravka Horvat (SDP)** javila se zbog ispravka netočnog navoda, ocjenjujući da nije točna formulacija kako su pojedine humanitarne akcije bile podređene promocijama pojedinaca. Smatra ujedno da se time ova tema upotrebljava na nekorektan način, jer je na Trg bana Jelačića, gdje je održana ova akcija, mogao doći svatko onaj koji nije bio spriječen.

Govoreći o podnietom Izvješću za 2002. godinu, zastupnik **Branko Tušek (SDP)** ukazao je na potrebu stalne edukacije kada je riječ o opasnostima od mina. Stradavaju poljoprivrednici i djeca, ali i stručne osobe koje se bave poslovima razminiranja, a broj ukupno stradalih tijekom prošle godine s razlogom nas upozorava na dodatni oprez i potrebu edukacijskih preventivnih programa. Smatra da bi se i ovi podaci o stradalim osobama trebali prikazati po županijama, ocjenjujući da o ovom problemu treba ozbiljno razgovarati. Najveći broj stra-

dalih, odnosi se na Zadarsku, Osječko-baranjsku i Bjelovarsko-bilogorsku županiju, a značajan postotak ljudi stradao je obrađujući poljoprivredne površine ili sakupljajući drva u šumskim područjima. Ujedno, najopasniji mjeseci bili su studeni i prosinac, dakle konac godine. Upozorio je zatim na teške uvjete svakodnevnog rada pirotehničara, dodajući da su i oni pridonijeli pravodobnoj realizaciji izgradnje dionica ceste Zagreb - Split, jer su čistili prometnu trasu prije početka izvođenja građevinskih poslova.

Smatra ujedno da je u podnjetom Izvješću trebalo preciznije ukazati na broj i strukturu nekoliko humanitarnih akcija koje su prikupljale sredstva za razminiranje, ističući napore udruge "Šokadija" iz Slavonije.

Zastupnik **Želimir Janjić** zatražio je repliku, kako bi potvrdio da svaka akcija koja ima za cilj što brže razminiranje, zaslužuje pohvalu, ali ovo se Izvješće odnosi na 2002. godinu pa nije moglo registrirati akcije podrške poput one koju je obavila udruga "Šokadija". Uslijedio je i odgovor na repliku, a zastupnik Tušek je ukazao i na neke druge akcije te ocijenio da bi sve udruge koje su pomagale posao razminiranja, trebale dobiti skroman znak priznanja za uloženi trud.

Zastupnica **Dorica Nikolić (HLS)** upozorila je da problemi oko razminiranja nezasluženo, ali polako padaju u zaborav, a Izvješće je jedini povod kada se jednom godišnje razmotri ovo važno humanitarno područje.

Donacije sve manje

Složila se sa zastupnikom Janjićem da se pojedine donatorske akcije koriste za osobnu promociju, predlažući da se na pomoć potaknu oni gradovi koji nisu ugroženi i zagađeni minsko-eksplozivnim sredstvima. Podsjetila je ujedno na sličnu akciju koju je svojedobno potaknuo zastupnik i predsjednik HLS-a, Dražen Budiša. Zatim se osvrnula na pojedine razloge zbog kojih nije u potpunosti realiziran plan za prethodnu godinu, ocjenjujući da se previše pomoći očekivalo od stranih donatora. Smatra da su za određene propuste prvenstveno krivi članovi Vlade. Ukazala je istovremeno i na podatak da je ministar financija, dr.sc. Mato Crkvenac odgovorio negativno na ponudu predstavnika Kanadske Vlade o

moogućnostima otpisivanja duga u iznosu od čak 158 milijuna EUR-a. Kada je slična ponuda došla Srbiji, ona ju je spremno prihvatila. Smatra ujedno da se veliki poslovi očekuju od otvaranja dionica autoceste, ali slučaj Slavonije koja ima trasu autoceste cijelom svojom dužinom, demantira ove optimističke najave. Ukazala je zatim na loše ishode oko privatizacije pojedinih javnih poduzeća, upozoravajući da strani vlasnici prvenstveno misle na svoj profit, a ne na posljedice rata koje trpi Republika Hrvatska. Na kraju je ocijenila da su se naponi oko poslova razminiranja i prikupljanja donacija, počeli osjećati tek u posljednje vrijeme.

Previše pomoći oko poslova razminiranja, neutemeljeno se očekivalo od stranih donacija.

Zastupnica **Dubravka Horvat (SDP)** upozorila je na autentične i kontinuirane napore koje na poslovima razminiranja pokazuju tijela lokalne uprave i samouprave. Zamjerila je što se kroz izlaganje zastupnice Dorice Nikolić ovi naponi obezvređuju i zanemaruju. Iz podnjetog je Izvješća uočljivo da se nisu mogli realizirati baš svi zacrtani poslovi, jer su neke površine naprosto imale prioritet. Ukazala je zatim na zagađenost mina u slavonskim županijama, ističući probleme koji se javljaju u Brodsko-posavskoj županiji, ukazujući ujedno na realizaciju programa tijekom ove godine. Kada se govori o ovim poslovima niti županijama, kao ni HCR-e ponekad nije lagano ni jednostavno odrediti prioritete prilikom poslova razminiranja. Sve se to ujedno odražava i na revitalizaciju gospodarstva, poljoprivrede, kao i izgradnju potrebne infrastrukture, upozorila je zastupnica. Kada se govori o financijskim sredstvima, potrebno je nadoknaditi izostanak donacija i zacrtanih poslova, već tijekom ove godine. Ukazala je zatim i na specifične probleme koji se javljaju prilikom razminiranja riječnih obala. Ovdje je potrebno odjednom završiti sve poslove razminiranja, jer periodične poplave dovode do pomicanja minsko-eksplozivnih sredstava, te dodatno otežavaju opasne poslove. Na kraju je ukazala da je Županijska

skupština Brodsko-posavske županije u dogovoru s HCR-om ocijenila da se poslovi mogu ubrzati ukoliko se udvostruče ona sredstva koja županija osigura posredstvom donacija. Postoji puno kontakata sa zemljama koje mogu osigurati potrebne donacije za razminiranje, a svaka naša delegacija trebala bi prilikom boravka u tim zemljama ukazivati na probleme koji izvire uslijed postojanja velikog broja minsko-eksplozivnih sredstava u okolini kuća i naselja. Ovim prijedlogom zastupnica Horvat zaključila je svoje izlaganje.

Za ispravak netočnog navoda javila se zastupnica Dorica Nikolić ukazujući da u svom izlaganju nije spominjala poslove koje na ovom polju obavljaju lokalne strukture vlasti i županije. I zastupnik Želimir Janjić zatražio je repliku, ukazujući na velike disproporcije između planiranih i realiziranih sredstava za razminiranje. To otvara pitanje, je li uopće potrebno mjesto savjetnika u Ministarstvu vanjskih poslova ukoliko se planovi ovako realiziraju.

Odgovarajući na upućene replike, zastupnica Dubravka Horvat napomenula je da je govorila o poteškoćama prilikom realizacije zacrtanih planova. Osobito je teško predviđati kako će okončati donacija koja ima za cilj prikupljanje potrebnih sredstava. Kako se vremenski udaljavamo od ratnih zbivanja, ujedno splašnja i entuzijizam potencijalnih stranih donatora, upozorila je zastupnica Horvat.

Zastupnik dr.sc. **Vilim Herman (LIBRA)** podsjetio je na pojedine važne segmente oko realizacije Nacionalnog programa protuminskog djelovanja koji je za Republiku Hrvatsku donesen 7. listopada 2000. godine. On je postavio za cilj, da se naša zemlja oslobodi od minskih sredstava do 2010. godine, dodajući da se radi o površini od čak 1,700 milijuna m² u čak 14 od 21 hrvatske županije.

Razminiranja u istočnoj Slavoniji

Analizirao je zatim pojedine segmente zacrtanog Programa, dodajući da je ovdje dat prioritet čišćenja prostora oko važnih infrastrukturnih sustava. Ukazao je zatim i na konkretne radove koji su se posredstvom zajma Svjetske banke, obavljali na području Slavonije, Baranje i zapadnog Srijema, a osobito je važna bila obnova

elektroenergetskog sustava trafostanice kod Ernestinova. U ovoj skupini poslova, obavljene su i važne radnje za obnovu gospodarstva, tvornica, industrijskih zona, te poljoprivrednih površina. Međutim, plan realizacije u istočnoj Slavoniji obavljen je u iznosu od samo 37,4% zacrtanih poslova, pa bi trebalo čuti koji su razlozi doveli do podbacivanja plana. Ukazao je zatim da je i Nacionalni park prirode "Kopački rit" izuzetno zagađen brojnim minsko-eksplozivnim sredstvima, a riječ je o pravom biseru za izletnike, turiste, kao i stanovnike obližnjeg Osijeka. Ovdje se radi o izuzetno teškim poslovima čišćenja, jer je riječ o površinama koje su poplavljene, a mine se nalaze ispod njene površine. Na ovom području ujedno treba pristupiti definiranju i utvrđivanju državne granice sa susjednom Srbijom i Crnom Gorom. Ukazao je i na probleme zbog pretjerane želje da se osigura što racionalniji i pristupačniji rad ekipa za razminiranje. Kao rezultat ovih napora, javio se i veliki pad cijena razminiranja, na iznose koji su manji od tri kune po metru kvadratnom. Radi se sigurno o neodgovarajućem iznosu. Govori se i o pretjeranom pogodovanju za državnu tvrtku "Mungose", o čemu bi trebale progovoriti i ovlaštene osobe, zaključio je zastupnik Herman.

Cjelovito razminiranje Nacionalnog parka prirode "Kopački rit" svakako treba uvrstiti u slijedeće prioritete.

Zastupnik **Želimir Janjić** dao je završnu riječ u ime Kluba zastupnika HSLS-a. Podsjetio je na pojedine zaključke o potrebi što bržeg razminiranja zagađenih prostora, koji su se u Hrvatskom saboru čuli prije gotovo dvije godine. Tada je najavljen i zakonski prijedlog o humanitarnom razminiranju, a sve do sada ovaj prijedlog nije došao na zastupničke klupe. Podsjetio je ujedno i na zahtjeve i opravdana očekivanja pirotehničara da se njihov rizičan posao uvrsti u nacionalnu klasifikaciju zanimanja. Upozorio je da se i na televizijskim ekranima sve

rjeđe govori o opasnostima koje vrebaju od preostalih mina, kao i o rapidnom padu cijene koju za jedan kvadratni metar dobivaju pirotehničari. Ocijenio je da postoji potreba za realnijim planiranjem poslova, a ne da to bude popis nečijih želja. Ujedno, svaku humanitarnu donaciju treba pozdraviti, ali ujedno spriječiti da ti poslovi služe promociji pojedinaca. Ne smiju se nikako smanjivati ni sredstva iz državnog proračuna, jer dosadašnja iskustva s donacijama upozoravaju da se ne smijemo previše oslanjati na ove izvore financiranja važnih programa.

Zastupnik dr.sc. **Jure Radić** dao je završni osvrt u ime Kluba zastupnika HDZ-a. Smatra da je iz Izvješća evidentno da ćemo u najboljem slučaju, sve do 2010. godine u Republici Hrvatskoj živjeti okruženi opasnim minama. Ovaj period mogao bi se smanjiti samo ukoliko se osiguraju stabilni i trajni izvori financija. Nije problem u entuzijazmu i stručnim ljudima, već u nedostatku potrebnih financijskih sredstava. Jedini, odnosno najsigurniji izvor financiranja je državni proračun, a bilo bi pošteno i kada bi od bivše zemlje iz koje je potekla agresija, uspjeli naplatiti odgovarajući iznos odštete. Ovu soluciju otežavaju ipak međunarodne okolnosti, pa su proračunska sredstva najsigurniji izvor. Upozorio je da su gubici na ovim prostorima višestruki, jer se zemljište koje je zagađeno minama godinama ne obrađuje.

Zaštititi zdravlje i sigurnost pirotehničara

Osim toga, potrebno je donijeti sve potrebne zakonske mjere kojima bi se zaštitili zdravlje i sigurnost pirotehničara, zaključio je zastupnik Radić.

Za ispravak netočnog navoda javio se zastupnik Vilim Herman koji je ponovio ranije iznijete konstatacije o poslovima koji su utvrđeni Nacionalnim programom. Budući da više nije bilo prijavljenih zastupnika za raspravu o ovoj točki dnevnog reda, zaključno je govorio i ravnatelj Hrvatskog centra za razminiranje, Oto Jungwirth. On se najprije zahvalio na iznijetim sugestijama i primjedbama, ocjenjujući da se radi o izuzetno složenoj i kompleksnoj problematici. Najavio

je i pismeni odgovor na sva postavljena pitanja koja se odnose na period u 2002. godini, te ukazao na pojedine referentne pojave za ovu, 2003. godinu. Sada je prosječna cijena razminiranja 10,50 kuna, a definirana je i dinamika ulaganja stranih donatora na ovom području. Ukazao je na kvartalno osigurana sredstva iz više izvora, spominjući i donaciju Vlade SAD-a. Ukazao je ujedno i na neke razloge zbog kojih je registriran pad zanimanja stranih donatora, napominjući da je broj tvrtki koje se bave ovim poslovima sa 24 porastao na čak 44. To međutim ne znači da su toliko porasli i poslovni kapaciteti, ali je došlo do određenog manjka poslova za pojedine tvrtke. Ocijenio je da očekuje kako će se do kraja godine uspjeti realizirati planiranih i definiranih 66 milijuna kuna iz donatorskih izvora prihoda. Podsjetio je ujedno da je plan za 2003. godinu za 80% veći od plana za prethodnu godinu, dodajući da je u prvih šest mjeseci ove godine korisnicima vraćena očišćena površina od 96,5 milijuna metara kvadratnih. Ocijenio je da određeni problem ne predstavljaju miniranje, već sumnjive površine za koju unaprijed znaju da nije minirana, ali nema elemenata da se preda na korištenje bez dodatnih provjera. Tijekom prvih šest mjeseci imali smo tri minska incidenta što je zamjetan statistički pad u odnosu na ranije izvještajno razdoblje, a jedna je osoba u tom periodu nažalost smrtno stradala. Dakle, ipak imamo značajan pad broja stradalih osoba što ukazuje da je porasla edukacija, ali je i porasla svijest o potrebi pažljivijeg pristupa ovim površinama. Zaključno je konstatirao da se ovi programi i dalje moraju nastaviti, a djeca se praktički od vrtića trebaju sustavno obavještavati o svim opasnostima koje im prijete od skrivenih minsko-eksplozivnih naprava. Ovim je ujedno zaključena rasprava, a u nastavku rada pristupilo se glasovanju.

Sukladno prijedlogu Odbora za unutarnju politiku i nacionalnu sigurnost, većinom glasova prihvaćen je zaključak kojim se prihvaća Godišnje izvješće o provedbi Plana razminiranja hrvatskog državnog prostora i utrošenim sredstvima za 2002. godinu. Ovaj zaključak donesen je većinom glasova (67 "za", 2 "protiv" i 7 "suzdržanih").

V.Ž.

IZVJEŠĆE MANDATNO-IMUNITETNOG POVJERENSTVA O ZAHTJEVU ZA ODOBRENJE POKRETANJA KAZNENOG POSTUPKA PROTIV MILANA ĐUKIĆA, ZASTUPNIKA U HRVATSKOM SABORU

Sukladno Izvješću Mandatno-imunitetnog povjerenstva, Hrvatski sabor je većinom glasova (63 "za", 8 "protiv" i 11 "suzdržano") uskratio odobrenje za pokretanje kaznenog postupka protiv zastupnika Milana Đukića pred Općinskim sudom u Zadru u predmetu broj K-170/03, po privatnoj tužbi Dušana Rončevića iz Biograda na moru, zbog kaznenog djela protiv časti i ugleda počinjenog klevetom iz stavka 2. članka 200. Kaznenog zakona Republike Hrvatske.

Mandatno-imunitetno povjerenstvo je zauzelo načelno stajalište da se kod zahtjeva za pokretanje kaznenih postupaka za kaznena djela klevete i uvrede zastupnicima ne oduzima zastupnički imunitet te sukladno tome ne odobri ni pokretanje kaznenog postupka protiv Milana Đukića. Postupak se može pokrenuti i nakon isteka zastupničkog mandata s obzirom na to da zastara ne teče dok postoje opravdani razlozi zbog kojih se postupak ne može provesti.

Stajalište je Povjerenstva da je institut imunitetnog prava utvrđen u cilju zaštite digniteta zastupničke dužnosti, a ne u cilju zaštite zastupnika kao pojedinca, a vođenje kaznenog postupka, kao i sve radnje koje bi se u svezi s tim morale poduzeti, moglo onemogućiti zastupnika u obnašanju redovne zastupničke dužnosti te utjecati na rad Hrvatskoga sabora.

J.R.

NAKNADNO GLASOVANJE

KONAČNI PRIJEDLOG ZAKONA O STRANCIMA

O ovom zakonskom prijedlogu rasprava je provedena na 32. sjednici Hrvatskog sabora u svibnju (prikazali smo je u našem listu br. 367 od 26. lipnja, na str. 16 - 22, pod naslovom: "Ubrzati rješavanje statusnih pitanja stranaca") dok je izjašnjavanje o amandmanima i glasovanje odloženo za narednu sjednicu.

Na 33. sjednici predstavnik predlagatelja **Josip Vresk**, zamjenik ministra unutarnjih poslova, informirao je zastupnike da je Vlada naknadno utvrdila dva svoja amandmana na tekst Konačnog prijedloga zakona o strancima. Riječ je, ponajprije, o dopuni članka 25. novim stavkom 3. koji glasi: "Organizator turističkih ili poslovnih putovanja u Republiku Hrvatsku obvezan je za strance kojima pruža navedene usluge, podmiriti troškove udaljenja iz Republike Hrvatske i troškove boravka u Republici Hrvatskoj, ako se stranac prisilno udaljuje iz razloga navedenih u članku 3. ovog Zakona, ukoliko te troškove ne mogu stranci sami podmiriti." Organizatori turističkih ili poslovnih putovanja u Republiku Hrvatsku moraju snositi dio odgovornosti za one strane državljane koji ne ispunjavaju zakonske

uvjete za ulazak u našu državu, stoji u obrazloženju tog amandmana. Naime, za strance koje prema važećim pravnim propisima (Zakon o kretanju i boravku stranaca) treba prisilno udaljiti iz Republike Hrvatske, troškove povratka u matičnu državu snosi Republika Hrvatska (radi se o iznimno visokim novčanim sredstvima koja terete Državni proračun).

Drugim svojim amandmanom (na čl. 118. Konačnog prijedloga zakona) predlagatelj pomiče rok primjene ovog Zakona na 1. siječnja 2004. godine, kaže Vresk. Razlog - člankom 86. Konačnog prijedloga zakona propisano je da godišnju kvotu radnih dozvola utvrđuje Vlada RH najkasnije do 31. listopada tekuće godine za sljedeću godinu, pa primjenu Zakona valja odgoditi kako bi se mogao ispoštovati navedeni rok.

Nakon što su se zastupnici suglasili s time da će raspravljati o navedenim amandmanima, za riječ se javio **Tonči Tadić**. Napomenuo je da je za Klub zastupnika HSP-HKDU-a cijeli zakonski tekst potpuno neprihvatljiv, a jednako tako i Vladini amandmani. Budući da se više nitko nije javio za riječ, predsjednik

Tomčić je zaključio raspravu i dao na glasovanje spomenute amandmane. Oba su prihvaćena većinom glasova nazočnih zastupnika.

Potom se prešlo na izjašnjavanje o amandmanima koje su podnijeli saborski odbori i pojedini zastupnici, ali niti jedan od njih nije dobio "zeleno svjetlo". Podimo redom.

Obrazlažući razloge zbog kojih Vlada nije uvažila amandmane **Zdenke Babić-Petričević** za dopunu članka 2. (zalagala se za to da se Hrvati sa stranim državljanstvom ili bez državljanstva ne smatraju strancima) **Josip Vresk** je naglasio da se prilikom definiranja pojma "stranac" vodilo računa o odredbama Zakona o hrvatskom državljanstvu. Naime, člankom 16. tog propisa predviđeno je da pripadnik hrvatskog naroda koji nema prebivalište u Republici Hrvatskoj može steći hrvatsko državljanstvo ako udovoljava pretpostavkama za stjecanje državljanstva prirođenjem i ukoliko daje jasnu pisanu izjavu da se smatra hrvatskim državljaninom. Prema članku 2. tog zakona pripadnik hrvatskog naroda koji pored hrvatskog ima i strano državljanstvo smatra se pred tijelima drža-

vne vlasti Republike Hrvatske isključivo hrvatskim državljaninom. U protivnom, kada bi se prihvatio amandmanski zahtjev zastupnice, postavilo bi se pitanje u kojem je statusu pripadnik hrvatskog naroda koji nema hrvatsko državljanstvo niti se u smislu odredaba Zakona o strancima smatra strancem.

Nezadovoljna ovim obrazloženjem zastupnica je istaknula da bi ovaj zakon trebao biti u duhu nacionalnog interesa Republike Hrvatske. Smatra da bi tome pridonijelo usvajanje njenog amandmana te napominje da demografska i gospodarska situacija u kojoj se nalazi hrvatska država nalaže otklanjanje prepreka povratku iseljenih Hrvata i njihovih potomaka (i Ustav RH obvezuje državu na posebnu skrb za Hrvate izvan Republike Hrvatske). Po mišljenju zastupnice svim Hrvatima zainteresiranim za povratak, useljavanje i ulaganje u Hrvatsku treba dati zakonske olakšice koje pripadnicima svoje nacije daju i sve europske zemlje. Primjerice, prema njemačkom Ustavu Nijemcem se smatra svatko tko je njemačkog podrijetla, u što su uključeni i supružnici i potomci. Upitala je ministrica koliki je broj Hrvata koji žive izvan domovine podnio zahtjev za primitak u hrvatsko državljanstvo, koliko taj proces traje, kolike su pristojbe, itd.

Budući da je Vlada i nakon ovog obrazloženja ostala pri svom stajalištu uslijedilo je glasovanje, ali navedeni amandman nije dobio podršku saborske većine. Istu sudbinu doživio je i njen drugi amandman, na isti članak (predlagala je da se u Zakonu precizira da se osobe koje dokažu da su hrvatske narodnosti u pravima na ulazak, kretanje, boravak i rad u Republici Hrvatskoj izjednačuju s hrvatskim državljanima”).

Po riječima **Josipa Vreska** Vlada smatra da nema potrebe za dopunom članka 29. Konačnog prijedloga zakona, budući da je točkama 5. i 6. ovog članka već utvrđeno da se strancu neće dopustiti ulazak u Republiku Hrvatsku ako nema potvrde o cijepljenju, a dolazi s područja na kojem vlada epidemija zaraznih bolesti, te ako to zahtijevaju razlozi javnog zdravlja. Tim razlozima ministar je obrazložio odbijanje amandmana **Jadranke Kosor** koja je predlagala da se zabrana uvede i ”ako postoji opravdana sumnja da stranac boluje od teške zarazne bolesti koja uzrokuje smrt”. Kako je naglasila u svom dodatnom obrazloženju,

u vrijeme kad cijeli svijet drhti od straha pred opasnošću od pošasti SARS-a, to je logičan prijedlog. Inzistirala je da se o njemu glasuje, ali nije prošao.

Vlada nije uvažila ni amandmane Odbora za zakonodavstvo te Odbora za ljudska prava i prava nacionalnih manjina za izmjenu i dopunu stavka 1. u članku 47. Podsjetimo, prvi se zalagao za to da se strancima omogući stjecanje prava na stalni boravak ”ako sklope brak” s hrvatskim državljaninom ili strancem na odobrenom stalnom boravku, a drugi ako su u tom braku najmanje godinu dana (a ne tri godine, kao što predlaže predlagatelj). Po riječima ministra neupitno je da treba poštovati ustavne odredbe koje nalaže zaštitu obitelji i braka. Međutim, u postupcima u kojima se rješava status stranaca koji podnesu zahtjev za odobrenje stalnog boravka u Republici Hrvatskoj moraju biti ispunjene i neke druge pretpostavke i uvjeti koji su uređeni drugim zakonima. Drugim riječima, predložena odredba članka 47. stavak 1. točka 2. ni na koji način ne zadire u slobodu izjave i volje bračnih drugova, niti takva izjava ima izravne veze s postupkom odobrenja stalnog boravka stranca u Republici Hrvatskoj. Braneći Vladin prijedlog napomenuo je da druge države, koje već imaju usuglašene pravne propise s europskim zakonodavstvom, primjenjuju mnogo strože kriterije kod odobravanja stalnog boravka strancima temeljem braka s njihovim državljanima, nego Republika Hrvatska. Osim toga, dosadašnja praksa je pokazala da mnogi stranci, u želji da ostvare pravo na trajno nastanjenje u Hrvatskoj, nerijetko sklapaju tzv. fiktivne brakove koji se nakon reguliranja njihova statusa razvode.

Uvaživši to obrazloženje predsjednik Odbora za zakonodavstvo **Josip Leko** povukao je njihov amandman. Isto je uradila i **Jadranka Reihl-Kir** u ime Odbora za ljudska prava i prava nacionalnih manjina.

Josip Vresk je u nastavku pojasnio da Vlada iz navedenih razloga ne prihvaća ni amandmanski zahtjev **Lucije Debeljuh**, da se u članku 47. doda točka 3. koja bi glasila: ”u braku s hrvatskim državljaninom ili strancem na odobrenom stalnom boravku, a imaju zajedničku djecu”. Kako reče, Vlada stoji na stajalištu da bi se usvajanjem takvog rješenja povećale mogućnosti zloupotrebe instituta stalnog boravka. Osim toga,

njegovom primjenom osobe koje imaju zajedničku djecu bile bi privilegirane u odnosu na one koje su u braku bez djece, što bi rezultiralo diskriminacijom prava čovjeka. U svakom slučaju, odredba članka 47. stavka 2. Konačnog prijedloga zakona o strancima propisuje da će se maloljetnoj osobi na privremenom boravku u Republici Hrvatskoj odobriti stalni boravak ako je jedan od roditelja stranac s odobrenim stalnim boravkom, dakako, uz suglasnost drugog roditelja.

Zastupnica se nije složila s tvrdnjom da se radi o diskriminaciji prema roditeljima koji nemaju djecu. Kako reče, podnijela je ovaj amandman s namjerom da se obiteljima s djecom koje dolaze u Hrvatsku omogući lakše rješavanje egzistencijalnih problema. Naime, zbog neriješenog statusa jednog od roditelja, najviše ispaštaju djeca, napominje zastupnica. Na kraju je ipak povukla svoj amandman.

Jadranka Kosor (HDZ) je inzistirala da se glasuje o njenom amandmanu za brisanje točki 10. i 20. u članku 95. Konačnog prijedloga zakona, budući da ga Vlada nije uvažila. Podsjetimo, zalagala se za to da radna dozvole bude obvezna i za strane umjetnike i tehničko osoblje za operne, baletne, kazališne, koncertne i druge kulturne priredbe, kao i za autore i izvođače na području glazbene, glazbeno-scenske, plesne i baletne umjetnosti i prateće izvjestiteljsko i organizacijsko osoblje, iako ne borave u Hrvatskoj duže od 30 dana, odnosno tri mjeseca godišnje, s prekidima. Obrazlažući stajalište Vlade **Josip Vresk** je pojasnio da se navedene osobe u pravilu ne zadržavaju u Hrvatskoj duže vrijeme, te da su obvezne regulirati privremeni boravak, a u slučaju da ostanu duže od tri mjeseca moraju pribaviti i radnu dozvolu. Zastupnica je naglasila da je svrha njena prijedloga spriječiti da lažni umjetnici promiču lažne vrijednosti, budući da im Zakon omogućava da bez radne dozvole tri mjeseca mogu svirati i pjevati po Hrvatskoj. Unatoč njenom obrazloženju spomenuti amandman nije dobio ”zeleno svjetlo”.

Ishod rasprave: Većinom glasova nazočnih zastupnika (74 glasa ”za”, 11 protiv i 4 suzdržana) donesen je Zakon o strancima u predloženom tekstu, korigiranom amandmanima predlagatelja.

M.Ko.

ODGOVORI NA ZASTUPNIČKA PITANJA

CARINE

Povlastice za putnike

Na upit zastupnice **Jadranke Katarinčić-Škrlić (HSL)** glede zakonskog definiranja pojma "osobnih predmeta" u smislu ostvarivanja carinskih povlastica putnika pri odlasku u inozemstvo, **Ministarstvo financija** dalo je slijedeći odgovor:

"Privremeni uvoz osobnih predmeta putnika propisan je Aneksom B.6. Konvencije o privremenom uvozu, dakle međunarodnom konvencijom koja je za Republiku Hrvatsku stupila na snagu dana 1. lipnja 1999. godine.

Sukladno članku 1. točka b) Aneksa B.6. Konvencije o privremenom uvozu, pojam "osobni predmeti" označuje sve predmete, nove ili rabljene, koje putnik s razlogom može trebati za osobnu uporabu tijekom putovanja, uzimajući u obzir sve okolnosti putovanja, ali isključujući svu robu uvezenu u komercijalne svrhe.

Budući da je nemoguće sastaviti iscrpnu listu robe obuhvaćenu navedenim pojmom, uz navedeni Aneks B.6. Konvencije o privremenom uvozu, priložena je opisna lista predmeta, koja se temelji na Standardu 20. Aneksa F.3. Kvota konvencije o carinskim povlasticama za putnike (koju dostavljamo u prilogu ovoga akta).

Tako je u navedenoj Opisnoj listi osobnih predmeta Aneksa B.6. Konvencije, između ostaloga, navedena odjeća, higijenski artikli, osobni nakit, video kamere, prijenosna osobna računala, foto aparati s odgovarajućom količinom filmova i pribora i drugo.

Privremeni uvoz osobnih stvari putnika odobrava se, sukladno članku 346. Uredbe za provedbu Carinskog zakona bez pisanog ili usmenog zahtjeva i odobrenja.

Napominjemo da sukladno članku 4. Aneksa B6. Konvencije o privremenom

uvozu u članku 347. stavku 2. Uredbe za provedbu Carinskog zakona, carinarnica može zahtijevati podnošenje deklaracije i osiguranja jedino u slučaju ako se privremeno uvoze osobni i športski predmeti, za koje bi u slučaju puštanja u slobodan promet trebalo platiti iznos carinskog duga veći od 40.000,00 kn.

POLJOPRIVREDA

Problemi u reformi postupno se otkanjaju

Na zastupničko pitanje **Ive Lončara (nezavisni)** a u vezi s **vanjsko-trgovinskom razmjenom poljoprivredno-prehrambenih proizvoda** odgovorilo je **Ministarstvo poljoprivrede i šumarstva**.

"Podaci o vanjsko-trgovinskoj razmjeni poljoprivredno-prehrambenih proizvoda u zadnjih deset godina pokazuju visoku podudarnost smjerova kretanja izvoza i uvoza, pri čemu se jasno mogu uočiti podrazdoblja:

a) prvo se odnosi na razdoblje od 1993. do 1997. godine kada se bilježi uzlazni trend razmjene, kako uvoza tako i izvoza;

b) drugo, koje se odnosi na razdoblje od 1997. do 2000. godine kada trend obilježava silazna putanja i

c) treće, koje se odnosi na razdoblje od 2000. do 2002. godine kada trend razmjene, kako uvoza tako i izvoza, ponovno raste.

Od početka 2000. godine bilježi se rast izvoza poljoprivredno-prehrambenih proizvoda. Posebice je važno istaknuti da raste izvoz u zemlje CEFTA-e i Europske unije te u druge zemlje s kojima je Republika Hrvatska u 2002. godini počela primjenjivati ugovore o liberalizaciji trgovine.

Podaci za 2002. godinu pokazuju i porast uvoza u odnosu na 2001. i 2000.

godinu. Razvidno je da je iznos negativne poljoprivredne bilance u 2002. godini veći u usporedbi s prethodne četiri godine.

Vidljivo je to na primjeru Slovenije - trgovinska bilanca po stanovniku je za gotovo 5,5 puta veća od one u RH, a Slovenija je jedna od uspješnijih zemlja našeg okruženja, Nadalje, vidljivo je da Mađarska ima najveći iznos trgovinske bilance po stanovniku što je i razumljivo jer je najveći neto izvoznik. Dakle, zatvaranje tržišta i uvoza ne jamči i uspješnost zemlje već govori i o mogućnostima izvoza i poboljšanju ponude hrane na domaćem tržištu.

Poljoprivredni izvoz je u 2002. godini zabilježio porast od 19,1% u odnosu na prethodnu godinu, odnosno najveći je od osamostaljenja RH do danas, dok nepoljoprivrednih proizvoda bilježi rast od svega 3,3%.

Istina je da je negativna bilanca u poljoprivredi 2002. godine (455,7 milijuna USD) najnepovoljnija u zadnjih deset godina. Međutim, treba ju promatrati u kontekstu strukture uvoza. Naime, u ukupnom poljoprivrednom uvozu značajan dio odnosi se na uvoz proizvoda koji se ne proizvode u Republici Hrvatskoj (tropsko voće, kava, riža, začini i slično).

Nadalje, pokrivenost uvoza izvozom u poljoprivredi i prehrambenoj industriji u 2002. godini iznosi oko 56%, što je više od one u ostalim djelatnostima (45%), a udio poljoprivrede u ukupnom deficitu od 1995. godine konstantno pada, da bi se u 2002. godini gotovo prepolovio.

Kako smo već isticali, slika naših gospodarskih odnosa znatno se promijenila u zadnje dvije godine sklapanjem brojnih ugovora o slobodnoj trgovini.

Kao rezultat liberalizacije raste vrijednost hrvatskog izvoza poljoprivrednih te se mijenja i struktura izvoznih tržišta, pri čemu je posebno značajno udjela zemalja EU na približno četvrtinu našeg ukupnog izvoza.

Procjena je da će izvoz u sve ostale zemlje također rasti, ali u manjem omjeru.

Ukidanje carinskih barijera za izvoz hrvatskih proizvoda na tržište EU omogućilo je povećanje izvoza poljoprivredno i prehrambenih proizvoda u zemlje EU u 2002. godini za čak 48%. Proširenjem EU značajno će se povećati naše izvozne mogućnosti na tržište bez carinskih ograničenja. Međutim to je i izazov našim tvrtkama koje moraju pronaći svoje mjesto na velikom i izbjirljivom tržištu, sa izuzetno jakom konkurencijom. Stoga su za njegova osvajanja potrebna značajna ulaganja u postojeće i razvijanja nove proizvodne i procesne tehnologije, unaprjeđenje proizvodnih procesa, ulaganja u nove kapacitete prilagođene proizvodnji generacije novih proizvoda sukladno zahtjevima novih potrošačkih odnosno korisničkih skupina.

Hrvatska je u nekoliko navrata informirala predstavnike Europske komisije o poteškoćama koje su ove izvozne subvencije prouzročile na hrvatskom tržištu, a to je bila i središnja tema razgovora ministra Pankrečića i povjerenika Fischer-a 28. veljače 2003. godine u Bruxellesu.

Predstavnici Europske komisije prepoznali su ovaj problem i uskoro se može očekivati ukidanje izvoznih subvencija od strane EU što će za posljedicu imati smanjenje uvoza. Međutim, ukoliko ne bude zadovoljavajućeg rješenja problema na bilateralnoj osnovi Hrvatska ima legitimno pravo pokrenuti postupak za uvođenje posebne zaštitne pristojbe kako bi se spriječile ovako pogubne posljedice.

Sve poduzete kompleksne aktivnosti u okviru reforme hrvatske poljoprivrede su preduvjet koji najavljuje bitne pozitivne pomake u restrukturiranju našeg poljoprivrednog sektora i podizanju konkurentnosti i to kako primarnog sektora tako i naslanjajuće prerađivačke industrije. Ministarstvo poljoprivrede i šumarstva uvjeren je da je reforma poljoprivrede dobro usmjerena, te da se provodi na najbolji objektivno mogući način. Razumljivo je da su pri uvođenju promjena sustava poteškoće u provedbi neminovne. No do sada su svi problemi uspješno rješavani, lako u provedbi reformi predstoji još mnogo posla, mišljenja smo da stvari postupno dolaze na svoje mjesto. No, valja imati na umu da je oblikovanje mjera poljoprivredne politike trajni iza-

zov svim njezinim kreatorima i sudionicima. To je proces koji nikada ne završava" - stoji na kraju opširnog odgovora.

PRAVA BRANITELJA

Upitnik MMPI-2 korišten u 140 zemalja

Na zastupničko pitanje **Jadranke Kosor (HDZ)** o tome **hoće li Ministarstvo, odnosno hrvatska Vlada odustati od testiranja hrvatskih branitelja, te podatke o tome koliko je branitelja do sada testirano tim (MMPI-2) testom i koliko ih je nakon toga dobilo potvrdu invalidnosti - odgovorilo je Ministarstvo hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata.**

"MMPI-2 nije test nego upitnik, tj. samo jedan od psihodijagnostičkih instrumenata koji su navedeni u točki 234. Pravilnika o utvrđivanju oštećenja organizma HRVI iz Domovinskog rata.

Hrvatski prijevod upitnika MMPI-2 je 1998. godine dobio pohvalu od Odbora za MMPI iz Sveučilišta u Minnesoti, kao najbolji prijevod napravljen te godine.

Nesporno je da se ranije verzije istog upitnika (MMPI i MMPI-201) koriste već preko 40 godina u Hrvatskoj, te proces standardizacije upitnika MMPI-2, u psihometrijskom smislu, ne polazi od početka nego zahvaća samo manji dio novih pitanja u upitniku.

Empirijska istraživanja obavljena u više zemalja (Francuskoj, Nizozemskoj, Italiji, Izraelu, Norveškoj, Islandu, Meksiku, Čileu i drugdje) dokazuju da se u primjeni upitnika MMPI-2 mogu koristiti originalne američke norme. Patnja traumatizirane osobe je u osnovi slična kod svih ljudskih bića.

Upitnik MMPI-2 koristi se u 140 zemalja u svijetu i preveden je na 50 različitih jezika. Koriste ga sve zemlje Europske unije, gdje u budućnosti vidimo i svoje mjesto.

Posebno se naglašava da se upitnik MMPI-a primjenjuje u skladu sa Priručnikom u kojem su propisani normativi za primjenu istog, što znači da se na one koji ne zadovoljavaju propisane kriterije ne može ni primijeniti.

Dijagnozu PTSP ne utvrđuju psiholozi koji primjenjuju MMPI-2 upitnik već liječnici- psihijatri.

Uvažavajući zaključke i preporuke Hrvatskog psihološkog društva od 12. veljače 2003. godine, psihološko testiranje obavljati će se individualno, a ne grupno, te za hrvatskog branitelja koji iz bilo kojeg objektivnog razloga nije u mogućnosti ispuniti upitnik MMPI-2, priznaje se primjena nekog drugog psihološkog instrumenta.

Što se tiče Vašeg pitanja na koji broj branitelja je primijenjen upitnik MMPI-2, ne mogu Vam dati točan podatak obzirom da je jedan broj branitelja obavio psihološko testiranje kod privatnih psihologa, odnosno u raznim ustanovama u sustavu zdravstva. Od strane psihologa koji su uključeni u Nacionalni centar za psihotraumu, odnosno Regionalne centre, do 01.03.2003. godine ukupno je 2037 pristupilo i ispunito upitnik MMPI -2.

Kod utvrđivanja oštećenja organizma od strane Liječničkog povjerenstva, Nalaz i mišljenje se donosi na osnovi ocjene cjelokupne medicinske dokumentacije, na osnovi stručne i savjesne ocjene svakog dokaza pojedinačno i svih zajedno, tako da se ne može uopće dovoditi u vezu ispunjavanje upitnika MMPI-2 s invaliditetom na način kako ste postavili u pitanju.

ŠUMARSTVO

Obnova ratom narušenog lovnog gospodarstva

Na zastupničko pitanje zastupnika dr.sc. **Vilima Hermana (HSL)** o **gospodarenju šumama na području Baranje** odgovorilo je **Ministarstvo poljoprivrede i šumarstva.**

"Zakonom o šumama propisano je da su šume i šumska zemljišta na teritoriju Republike Hrvatske, osim onih u privatnom vlasništvu, vlasništvo Republike Hrvatske. Istim zakonom propisano je da se radi obavljanja djelatnosti gospodarenja šumama i šumskim zemljištem u državnom vlasništvu osniva javno poduzeće u djelatnosti šumarstva, odnosno osnovano je JP "Hrvatske šume" p.o. Zagreb. Na temelju takve zakonske regulative JP "Hrvatske šume" preuzele su 3. siječnja 1991. godine gospodarenje šumama i divljači na području Baranje od Lovno - šumskog gazdinstva "Jelen" Beograd. Treba istaknuti da je tada,

prvi put u povijesti, šumama, i divljači na području Baranje počelo gospodariti poduzeće iz Hrvatske. Također treba napomenuti da je oko 6 000 ha hrvatskog državnog teritorija na lijevoj obali Dunava, uglavnom obraslog šumama, i dalje nedostupno odnosno čeka konačno razgraničenje između Republike Hrvatske i Zajednice država Srbije i Crne Gore. JP "Hrvatske šume" p.o. Zagreb preko Uprave šuma Osijek i područnih šumarija Beli Manastir, Darda, Batina i Tikveš preuzele su 3. siječnja 1991. uz šume i divljač i sve radnike LŠG "Jelen" Beograd zatečene u Baranji i ostalu infrastrukturu. Jedan dio zatečenih i preuzetih radnika radio je na poslovima upravljanja Parkom prirode "Kopački rit" i Posebnim zoološkim rezervatom "Kopački rit" koji se nalazi unutar granica navedenog parka prirode. Takvo stanje potrajalo je do kolovoza 1991, kada je područje Baranje privremeno okupirano. Mirnom reintegracijom 1997. godine, JP "Hrvatske šume", ponovno ulazi na ovo područje, donosi "Program obnove devastiranih šuma", "Program obnove ratom narušenog lovnog gospodarstva", i "Program obnove objekata" te nastavlja obavljati djelatnosti šumarstva i lovstva prema postojećim gospodarskim osnovama.

Po našem mišljenju nespornosti proizlaze iz pogrešnog shvaćanja da se na posebno zaštićenim dijelovima prirode ne moraju provoditi drugi zakoni, već samo Zakon o zaštiti prirode i Pravilnik o unutarnjem redu kojeg je donio ministar zaštite okoliša i prostornog uređenja bez obveze usklađenja s drugim tijelima državne uprave. Tako je Pravilnikom o unutarnjem redu u Parku prirode "Kopački rit", povrijeđen Zakon o šumama pa čak i Zakon o zaštiti prirode, jer ograničava gospodarske djelatnosti iako su zakonom dopuštene. Primjerice, Pravilnikom je propisano da se gospodarjenje šumama, unutar Parka obavlja u skladu s Zakonom o šumama, da bi se istim tim Pravilnikom u članku 59. propisala ovlast Javne ustanove da izdaje dopuštenje Hrvatskim šumama za obavljanje gospodarske djelatnosti gospodarjenja šumama i da se za to plaća naknada Javnoj ustanovi. Hrvatske šume su osnovane temeljni Zakona o šumama da gospodare državnim šumama i država Hrvatska kao vlasnik: dala im je tu ovlast na temelju

Zakona o sumarna. Slično je propisano i za lovno gospodarjenje. Iako je Pravilnikom utvrđeno da se ono provodi u skladu sa Zakonom o lovu (kojim je određeno da Ministarstvo poljoprivrede i šumarstva donosi odluku o tome kome će i pod kojim uvjetima povjeriti izvršavanje prava lova u državnom lovištu), Javna ustanova prema članku 59. Pravilnika ima ovlast izdavati dopuštenje za obavljanje te gospodarske djelatnosti i uzimati naknadu koju bi trebale plaćati, u ovom slučaju, "Hrvatske šume". Nadalje, Pravilnikom je propisana ovlast Javne ustanove da dopušta ispašu stoke te vađenje pijeska i šljunka u šumama, iako je to Zakonom o šumama zabranjeno, odnosno ukoliko je dopušteno, tada se regulira posebnim zakonima (Zakon o prostornom uređenju, Zakon o građenju, Zakon o rudarstvu). Nadalje, temeljem Pravilnika Hrvatske šume bi trebale Javnoj ustanovi plaćati naknadu za korištenje cesta koje su same izgradile i same ih održavaju. Zbog ovih i sličnih kontradiktornosti s važećim zakonskim propisima i cjelokupne nedorečenosti spomenutog Pravilnika, Hrvatske šume odbijaju potpisati Ugovor o međusobnim odnosima. Prema mišljenju "Hrvatskih šuma", posljedica toga nepotpisivanja ugovora je smjenjivanje predstavnika Hrvatskih šuma u Upravnom vijeću Javne ustanove od strane Ministarstva zaštite okoliša i prostornog uređenja, iako je to u suprotnosti sa Statutom Javne ustanove i prirode stvari, budući se Park prirode "Kopački rit" više od 90% prostire na šumama, i šumskom zemljištu kojim gospodare "Hrvatske šume" i koje trenutno nemaju predstavnika u Upravnom vijeću.

Valja napomenuti, da osim ovog Parka prirode u Republici Hrvatskoj ima još 9 parkova prirode ukupne površine 400 000 ha. To je uz nacionalne parkove, i ostale razine zaštite područja, ogromna površina te bi, dosad zauzete stavove zaštitara i pojedinih javnih ustanova o ograničavanju gospodarskih djelatnosti na tako velikim površinama, trebalo kritički razmotriti i verificirati kroz širu raspravu prilikom donošenja Zakona o zaštiti prirode, jer ograničavanje gospodarskih djelatnosti dovodi u pitanje zastavljanje trenda depopulacije ruralnih područja i njihovog očuvanja te ukupnog razvoja.

TELEKOMUNIKACIJE

Koncesije NOVOJ TV d.d. na deset godina

Zastupnik u Hrvatskom saboru **Marijo Livaja (LS)** postavio je zastupničko pitanje: **"Svjedoci smo postojanja dviju knjiga dionica iste tvrtke, koncesionara NOVA TV d.d., a i dviju uprava. Rad NOVE TV d.d., je očito omogućen primjenom podkoncesije, pri čemu je jedan pravni subjekt nosilac koncesije, a drugi obavlja koncesijske poslove. Je li to u skladu s relevantnom zakonskom regulativom, te tko je i kada donio odluke koje reguliraju takvo stanje?"**

Na navedeno zastupničko pitanje **Vlada Republike Hrvatske** dala je sljedeći odgovor:

"Trgovačko društvo NOVA TV d.d. iz Zagreba, koncesionar je televizije na državnoj razini, a koncesija za obavljanje djelatnosti televizije odobrena je Odlukom bivšeg Vijeća za telekomunikacije, a od 12. srpnja 1999. godine. Navedeno trgovačko društvo sklopilo je, 28. travnja 2000. godine, s Hrvatskim zavodom za telekomunikacije, na temelju članka 76. stavka 6. Zakona o telekomunikacijama, Ugovor o ostvarivanju koncesije za obavljanje djelatnosti televizije br. T-014, kojim je predmetna koncesija dana na razdoblje od 10 godina.

Prema odredbi članka 76. stavka 10. Zakona o telekomunikacijama, nakon početka ostvarivanja koncesije, prema Ugovoru, koncesija se može prenijeti na drugu pravnu osobu zajedno s imovinom, pravima i obvezama prijeko potrebnim za neprekinuti nastavak ostvarivanja koncesije, te se može promijeniti sudjelovanje u kapitalu društva koncesionara radija i televizije, uz unaprijed pribavljenu suglasnost Vijeća za radio i televiziju. Nadalje, s obzirom na činjenicu da je navedeno koncesionar televizije dioničko društvo, to se i za svaki prijenos, ustupanje ili stjecanje dionica u tom društvu mora prethodno pribaviti suglasnost Vijeća za radio i televiziju, kako bi se navedena promjena mogla potom provesti na nadležnom trgovačkom sudu, u skladu sa Zakonom o trgovačkim društvima. Štoviše, prema odredbi članka 5. stavka 5.1. točke a) navedenog koncesijskog Ugovora, ako

koncesionar prenese koncesiju na drugu pravnu osobu ili promijeni strukturu sudjelovanja članova društva u vlasništvu i suvlasništvu društva koncesionara, suprotno odredbi članka 76. stavka 10. Zakona o telekomunikacijama, dakle bez unaprijed pribavljene suglasnosti Vijeća za radio i televiziju), to predstavlja jedan od dodatnih temelja za oduzimanje predmetne koncesije.

U vezi s davanjem i oduzimanjem koncesija za radio i televiziju, Vlada Republike Hrvatske ukazuje na odredbe Zakona o telekomunikacijama (Narodne novine, br. 76/99, 128/99, 68/2001 i 109/2001), koje uređuju ta pitanja.

Vijeće za radio i televiziju, daje i oduzima koncesije za radio i televiziju. U obavljanju zadataka iz svog djelokruga Vijeće je samostalno.

Članove Vijeća imenuje Hrvatski sabor, kojem Vijeće podnosi godišnje izvješće o svom radu.

Vijeće za radio i televiziju raspisuje javni natječaj na tehničkoj podlozi koju daje Hrvatski zavod za telekomunikacije, te samostalno dodjeljuje koncesije za radio i televiziju, uz obvezu uvažavanja zakonskih i natječajnih uvjeta.

Vijeće za radio i televiziju može, na prijedlog Hrvatskog zavoda za telekomunikacije, donijeti rješenje o oduzimanju koncesije za obavljanje djelatnosti radija ili televizije, za određeno vrijeme ili trajno, u slučajevima ako utvrdi:

1. da je koncesija dobivena na temelju netočno iskazanih podataka važnih za donošenje odluke o davanju koncesije;

2. da koncesionar pruža usluge i obavlja djelatnost, namjerno i opetovano, i nakon trećeg upozorenja Hrvatskog zavoda za telekomunikacije ili mjerodavnog nadzornika, suprotno propisima, odluci o davanju koncesije, te ugovoru o koncesiji;

3. da koncesionar i nakon primljene opomene nije u određenom roku platio naknadu za koncesiju.

Ministarstvo pomorstva, prometa i veza je od Hrvatskog zavoda za telekomunikacije, pravne osobe nadležne, uz ostalo, za obavljanje nadzora nad provedbom odredaba Zakona o telekomunikacijama, te za obavljanje administrativnih, stručnih i tehničkih poslova za Vijeće za radio i televiziju, dopisom od 18. prosinca 2002. godine, zatražilo da provede nadzor i kontrolu ostvarivanja koncesije koncesionara NOVA TV d.d. Pri tome

osobitu pozornost treba usmjeriti na nadzor ispunjavanja obveza i rokova iz plana izgradnje sustava radijskih postaja za odašiljanje televizijskog programa, i njegovih eventualnih dopuna, što sve čini sastavni dio navedenog Ugovora. O obavljenom nadzoru i utvrđenom činjeničnom stanju Hrvatski zavod za telekomunikacije, trebao je dostaviti traženo izvješće Ministarstvu pomorstva, prometa i veza, do 17. siječnja 2003. godine.

Zatraženo izvješće o obavljenom nadzoru i utvrđenom činjeničnom stanju u društvu koncesionara NOVA TV d.d., nije dostavljeno. Napominje se da Hrvatski zavod za telekomunikacije jedini ima ovlast za obavljanje nadzora nad odredbama Zakona o telekomunikacijama, pa tako i nad odredbama koje se odnose na obavljanje djelatnosti radija i televizije, s obzirom na to da ne postoji inspekcija za telekomunikacije, već te poslove, prema Zakonu o telekomunikacijama obavljaju nadzornici telekomunikacija, kao zaposlenici Hrvatskog zavoda za telekomunikacije.

Vijeće za radio i televiziju, od 4. ožujka 2003. godine objavilo je sljedeće:

- Vijeće za telekomunikacije je u prethodnom sastavu, na svojoj 32. sjednici, održanoj 12. srpnja 1999. godine, donijelo Odluku o davanju koncesije za obavljanje djelatnosti televizije na državnoj razini trgovačkom društvu NOVA TV d.d. Ugovor o koncesiji zaključen je 28. travnja 2000. godine, na razdoblje od 10 godina.

- Ugovor o koncesiji ne predviđa mogućnost podkoncesije, tim prije što takvu mogućnost ne predviđa ni Zakon o telekomunikacijama, kao ni drugi propisi Republike Hrvatske. Vijeće nema saznanja da je NOVA TV d.d., mimo Ugovora o koncesiji, ugovorila podkoncesiju i drži da bi tako što značilo kršenje Ugovora. Odnos u kojemu koncesionar od određene treće osobe kupuje program sam po sebi ne predstavlja podkoncesiju u smislu Zakona. Zato odnos koncesionara i takvog dobavljača programa (dok ne postoje saznanja da njihov ugovor prelazi uobičajene odnose naručitelja i dobavljača programa), nije u nadležnosti Vijeća za radio i televiziju.

Vlada Republike Hrvatske, također, ukazuje da je ponovno od Hrvatskog zavoda za telekomunikacije zatraženo da, u najkraćem mogućem roku, obavi nadzor i utvrdi činjenično stanje, u vezi

s ostvarivanjem koncesije kod koncesionara televizije NOVA TV d.d., a da u obavljanju ukupnog predmetnog nadzora posebnu pozornost usmjeri na pridržavanje programske sheme koncesionara, odobrene u skladu s odredbom iz članka 76. stavka 7. Zakona o telekomunikacijama, te da, u najkraćem mogućem roku, dostavi izvješće o ukupnom obavljenom nadzoru i utvrđenom činjeničnom stanju kod koncesionara televizije NOVA TV d.d.

Ujedno se napominje da će Ministarstvo pomorstva, prometa i veza osnovati povjerenstvo, koje će utvrditi ostvaruje li NOVA TV d.d., koncesiju suprotno propisima Odluke o davanju koncesije, te Ugovora o koncesiji, o čemu će povjerenstvo izvjestiti Vladu Republike Hrvatske i Hrvatski sabor.

Koncesije za treću mrežu Hrvatske televizije

Na zastupničko pitanje **Jadranke Kosor (HDZ)** u vezi s **raspisivanjem natječaja za koncesiju za treću mrežu Hrvatske televizije, te u vezi s eventualnom intervencijom Užeg kabineta kod donošenja odluke o raspisivanju natječaja** - odgovorila je **Vlada Republike Hrvatske**:

”Prema odredbi članka 54. stavka 1. Zakona o Hrvatskoj radioteleviziji (”Narodne novine”, br. 17/2001), bilo je određeno da će se frekvencije za prijenos i odašiljanje programa u trećoj televizijskoj mreži na državnoj razini, koje postoje do stupanja na snagu tog Zakona, dodijeliti koncesionaru u skladu s odredbama Zakona o telekomunikacijama, najkasnije u roku godine dana od dana stupanja na snagu navedenog Zakona, što znači do 10. ožujka 2002.

Sadržajno istu odredbu sadržava i novi Zakon o Hrvatskoj radioteleviziji (”Narodne novine”, broj 25/2003), osim što je izmijenjen rok, tj. produljenje do 31. prosinca 2003. godine.

Na temelju odredbe članka 74. stavka 1. Zakona o telekomunikacijama (”Narodne novine”, br. 76/99, 128/99, 68/2001 i 109/2001), Vijeće za radio i televiziju je mjerodavno za davanje koncesija za obavljanje djelatnosti radija i televizije.

Vijeće za radio i televiziju, sukladno s odredbom članka 76. stavka 2. Zakona

o telekomunikacijama, javno prikuplja ponude ili raspisuje javni natječaj radi davanja koncesija za obavljanje djelatnosti radija i televizije na tehničkoj podlozi, koju daje Hrvatski zavod za telekomunikacije.

Vijeće za radio i televiziju, na 27. sjednici, održanoj 9. prosinca 2002. godine, donijelo je Odluku o raspisivanju Javnog natječaja za obavljanje djelatnosti televizije na državnoj razini, na radijskim frekvencijama na kojima se trenutno prenosi i odašilje program Hrvatske radiotelevizije. Navedeni Javni natječaj je raspisan i objavljen u Narodnim novinama - Oglasne stranice, broj 151, od 18. prosinca 2002. godine.

Navedenu Odluku o raspisivanju Javnog natječaja za obavljanje djelatnosti televizije na državnoj razini, na radijskim frekvencijama na kojima se trenutno prenosi i odašilje program Hrvatske radiotelevizije, Vijeće za radio i televiziju je, dakle, donijelo na temelju odredbi članka 76. stavka 2. Zakona o telekomunikacijama i članka 54. stavka 1. Zakona o Hrvatskoj radioteleviziji (Narodne novine, broj 17/2001).

No, Vijeće za radio i televiziju Odluku o raspisivanju predmetnog Javnog natječaja nije donijelo u roku propisanom Zakonom o Hrvatskoj radioteleviziji (odluka o dodjeli koncesije morala je biti donesena do 10. ožujka 2002. godine).

Javni natječaj je raspisan na tehničkoj podlozi koju je utvrdio Hrvatski zavod za telekomunikacije, te u skladu s Pravilnikom o namjeni radio-frekvencijskog spektra i dodjeli radijskih frekvencija (Narodne novine, br. 14/95 i 20/2001) i s Pravilnikom o visini naknade za obavljanje telekomunikacijskih usluga i drugih telekomunikacijskih djelatnosti i načinu plaćanja (Narodne novine, br. 88/2001, 55/2002 i 37/2002), koji je donesen i bio na snazi za trajanja mandata ovog Vijeća za radio i televiziju i nije bilo sugestija da se visina naknade mijenja.

Vlada Republike Hrvatske na kraju ponovno ističe da je Vijeće za radio i televiziju samostalno, na 27. sjednici, održanoj 9. prosinca 2002. godine, donijelo Odluku o raspisivanju Javnog natječaja za obavljanje djelatnosti televizije na državnoj razini, na radijskim frekvencijama na kojima se trenutno emitira program HRT-a u trećoj televizijskoj mreži na državnoj razini, iako je odredbom članka 54. stavka 1. Zakona o

Hrvatskoj radioteleviziji bilo određeno da će se predmetna koncesija dodijeliti najkasnije do 10. ožujka 2002. godine, što znači da je natječaj trebao biti raspisan znatno ranije.

Tekst Natječaja prije objavljivanja nije dostavljen na uvid Užem Kabinetu Vlade Republike Hrvatske, a niti Vladi Republike Hrvatske. Također, nije dostavljen ni Ministarstvu pomorstva, prometa i veza, kao ni Ministarstvu kulture, te tako nije provedena stručna konzultacija vezana uz frekvencije i cijene.

TURIZAM

Iznajmljivanje privatnog smještaja preko turističkih agencija

Na zastupničko pitanje gospodina **Daria Vasilica (PGS)**, a u svezi s **poreznim tretmanom posredovanja pri iznajmljivanju privatnog smještaja putem turističkih agencija**, odgovorilo je **Ministarstvo financija**.

”Poslove s iznajmljivanjem privatnog smještaja (soba i apartmana), agencije mogu obavljati kao posrednički (zastupnički) posao kada rade u tuđe ime i za tuđi račun za određenu proviziju ili kao posao koji rade u vlastito ime. Porezne obveze ovise o tome radi li agencija taj posao kao posrednički ili ga radi u svoje ime.

Ako agencija nastupa kao posrednik dovodeći u vezu iznajmljivača i korisnika usluge, agencija radi u ime i za račun iznajmljivača. U smislu poreznih propisa usluga iznajmljivanja je obavljena izravno od strane iznajmljivača korisniku usluge. Ako iznajmljivač nije obveznik poreza na dodanu vrijednost, na uslugu obavljenom korisniku usluge ne zaračunava porez. Ako je iznajmljivač obveznik poreza na dodanu vrijednost tada na obavljenom uslugu korisniku zaračunava porez na dodanu vrijednost. Agencija - obveznik poreza na dodanu vrijednost kao posrednik u smislu odredbe članka 4. stavak 3. i 4. Pravilnika o porezu na dodanu vrijednost obračunava i plaća porez na vrijednost naknade (provizije) koju je ostvarila za obavljenom uslugu posredovanja, a obvezna je navesti naziv tvrtke odnosno u ovom slučaju iznajmljivača za kojeg posreduje odnosno kojeg zastupa.

Kod posredničkih poslova agencija za iznajmljivača može:

- izdati račun korisniku usluge u ime iznajmljivača sa svim podacima iznajmljivača i korisnika usluge te kronološkim redom i brojem računa svakog iznajmljivača,

- u ime iznajmljivača primiti plaćanje usluge na svoj račun i prosljediti pripadajući dio iznajmljivaču, bez uključivanja u prihod agencije,

- u ime iznajmljivača platiti njegove porezne i druge zakonske obveze (porez na dohodak, boravišnu pristojbu i sl.).

Da bi se nedvojbeno odredila bit pojedine transakcije koju provodi agencija nije odlučujuće samo to kako je agencija nazvala ugovor s iznajmljivačem. Iz odredbi ugovora i popratne dokumentacije mora biti vidljivo da se cijeli posao odvija na način da je agencija posrednik.

Prema našim saznanjima do kojih smo došli tijekom nadzora poreznih obveznika većina ugovora između agencija i iznajmljivača nose naziv ugovora o posredovanju odnosno zastupanju. Međutim, iz odredbi ugovora se zaključuje da se ne radi o poslovima koje agencije obavljaju u tuđe ime i za tuđi račun (posredovanje odnosno zastupanje) već se radi o poslovima koje agencije obavljaju u svoje ime i za svoj račun ili u svoje ime i za tuđi račun.

Ako agencija radi u svoje ime i za svoj račun, ili u svoje ime, a za tuđi račun, obračunava porez na ukupnu naknadu za obavljenom uslugu kako je to propisano odredbom članka 4. stavak 1. i 2. Pravilnika. Rad u svoje ime, a za tuđi račun (komisioni posao) je također rad za proviziju odnosno naknadu. Razlika u odnosu na posredovanje je što u tom slučaju u poreznom smislu postoje dvije isporuke odnosno dva obvezno-pravna odnosa i predmet svakog tog obvezno-pravnog odnosa je obavljanje usluge iznajmljivanja, a porezna osnovica je puna naknada za obavljenom uslugu, ako se radi o isporukama koje su obavile osobe koje su porezni obveznici.

Prema tome, ono što određuje porezni status usluga iznajmljivanja putem agencija je obvezno-pravni sadržaj transakcije koji mora biti jasno definiran ugovorom, a odgovarajuća dokumentacija - računi, način knjiženja i dr. mora pratiti ugovorenu transakciju.

UNUTARNJI POSLOVI**Dinamika povratka ovisi o tekućoj fluktuaciji**

Na zastupničko pitanje **Dorice Nikolić (HSL)** kada će se vratiti otpušteni policajci na radne zadatke s kojih su nezakonito otpušteni, a sada već su 344 dana u prosvjedu, Ministarstvo unutarnjih poslova odgovorilo je:

”Provodeći zaključke Hrvatskog sabora o prihvatanju Izvješća Vlade Republike Hrvatske o rješavanju problema neraspoređenih policajaca od 27. lipnja 2002. godine, Ministarstvo unutarnjih poslova je od 154 bivša policijska službenika, koji ispunjavaju uvjete za ponovni prijam, vratilo na rad, zaključno s 10. ožujka 2003. godine, 85 bivših policijskih službenika. S 24. ožujka 2003. godine izdana su rješenja za ponovni prijam u službu još osmorice policijskih službenika. Dinamika povratka preostalih policijskih službenika ovisi o tekućoj fluktuaciji na radnim mjestima te kategorije zaposlenika u narednom razdoblju.

U odnosu na obvezu povratka bivših policijskih službenika u druga državna tijela (njih 189), zaključno s 10. veljače 2003. godine, u pravosudnoj policiji primljeno je u državnu službu 79 bivših policijskih službenika. Nastavak procesa prijema za potrebe pravosudne policije, također, uskoro očekuje budući da je u Upravi za zatvorski sustav Ministarstva pravosuđa, uprave i lokalne samouprave, u tijeku natječaj za prijam u državnu službu.

Kada je riječ od 34 bivša policijska službenika, a koji prosvjeduju ili su prosvjedovali u sakristiji crkve Svetoga Marka, Ministarstvo unutarnjih poslova, na koje se odnosi pitanje, prema zaključcima Hrvatskog sabora o rješavanju problema neraspoređenih policajaca, njih četiri je vraćeno u službu, 12 ih je predviđeno za službu u drugim tijelima državne vlasti (3 je primljeno u državnu službu Uprave za zatvorski sustav, dok se 3 nisu odazvali pozivu navedene Uprave, odnosno nisu iskazali interes za zbrinjavanje zapošljavanjem u pravosudnoj policiji), a za 16 bivših policijskih službenika predviđeno je zbrinjavanje putem Hrvatskog zavoda za zapošljavanje. Jedan od prosvjednika nije bio policijski službenik, već namještenik pa o njemu Povjerenstvo nije

niti raspravljalo, a bit će zbrinut putem Hrvatskog zavoda za zapošljavanje, dok je za jednog policijskog službenika utvrđeno da s danom prestanka službe ispunjava uvjete za prijevremenu mirovinu.

Vežano uz drugi dio pitanja, napominjem da je u skupini od 16 neraspoređenih policajaca koji će biti zbrinuti putem Hrvatskog zavoda za zapošljavanje, jedan od njih pravomoćnom presudom Općinskog suda u Osijeku 1997. godine osuđen zbog kaznenog djela krivotvorenja isprave, dok je protiv jednog u tijeku kazneni postupak pred Općinskim sudom u Karlovcu, zbog osnovane sumnje da je počinio kazneno djelo iz članka 377. stavka 1. i 3. Kaznenog zakona.

Protiv šesnaestorice navedenih neraspoređenih policajaca ukupno je vođeno 53 disciplinska postupka, nakon kojih su pravomoćnim rješenjima disciplinskih sudova kažnjeni zbog počinjenih težih i lakših povreda radne discipline.

Temeljem navedenih činjenica, razvidno je da odgovorom na pitanje saborske zastupnice nije obmanuta javnost, budući da se radi o relevantnim podacima, a koji ukazuju na činjenicu da navedeni neraspoređeni policajci, sukladno kriterijima Vladinog Povjerenstva za rješavanje problema neraspoređenih policajaca, u kojem su kao članovi sudjelovali i predstavnici neraspoređenih policajaca, nisu dostojni za obavljanje poslova policijskih službenika. Upravo iz tog razloga njihovo zbrinjavanje bit će riješeno putem Hrvatskog zavoda za zapošljavanje.”

ZAŠTITA OKOLIŠA**Zbrinjavanje otpada**

Na zastupničko pitanje gospođe **Marijane Petir (HSS)** koje glasi: **”Ministar gospodarstva Jurčić se sastao sa slovenskim ministrom okoliša Janezom Kopačom i razgovarali su o provedbi Ugovora kojeg su potpisale 2 Vlade i ratificirali parlamenti Hrvatske i Slovenije, a vezano uz rješavanje statusnih i drugih pravnih pitanja o nuklearnoj elektrani Krško. Ja molim nekoga iz Vlade da me upozna sa sadržajem tog razgovora, posebno vodeći računa o zaključcima koje je donio ovaj Parlament, a isto tako me zanima koja je stajališta Hrvatska strana zastupala kada govorimo o dekomisiji i o zbrinjavanju otpada?”** odgovorilo je **Ministarstvo gospodarstva**:

”Nakon stupanja na snagu međudržavnog ugovora Hrvatske i Slovenije o NE Krško, 25. ožujka 2003. godine u Zagrebu je održan prvi radni sastanak dviju strana na ministarskoj razini. Sastanku su uz ministre nazočili njihovi pomoćnici te direktori elektroprivreda.

Na sastanku je potvrđeno da nema nikakvih prepreka u svezi s provedbom Ugovora bez obzira na zakašnjelu ratifikaciju sa slovenske strane, odnosno njegovo kasnije stupanje na snagu.

Već je sazvana Skupština novog društva NEK d.o.o. za 5. travnja 2003. godine na kojoj će se izabrati Uprava i NO u skladu s međudržavnim ugovorom i Društvenim ugovorom nakon koje će se provesti registracija društva. Iza toga će organi društva osigurati sve daljnje aktivnosti. Ministri su razmijenili stajališta o kriterijima za izbor kadrova u organe novog društva.

Našem zahtjevu da se istovremeno s ulaskom u upravljanje društvom raspolaže i s električnom energijom bit će udovoljeno na prvi pogodan datum u travnju ovisno o poslovno-komercijalnim uvjetima na obje strane.

O našem zahtjevu za naknadu štete od 1. srpnja prošle godine do ponovnog ulaska u elektranu, unatoč slovenskom pokušaju odbijanja te teme, dogovoreno je da će se nastaviti pregovori s ciljem postizanja dogovora o naknadi štete u roku od 60 dana.

U svezi s početkom rada zajedničkog upravljanja elektranom, dogovoreno je da će se preurediti bilance 31. ožujka 2003. godine, a u svezi s podlogom za naknadu štete hrvatskoj strani i bilanca od 1. srpnja 2002. godine do 31. ožujka 2003. godine.

O pitanjima RAO, ING i razgradnje nije se detaljno razgovaralo jer tek treba imenovati stručne organizacije koje treba izraditi zajedničke programe koje treba odobriti Međudržavno povjerenstvo. Načelno su bila spomenuta i racionalnija rješenja kod trećih, upravo u smislu naših ideja još za vrijeme pregovora. Dakako, obje strane moraju provesti interni postupak imenovanja članova Međudržavnog povjerenstva o čemu će se radi pariteta nastaviti s konzultacijama.

Razgovaralo se i o pitanjima suradnje elektroenergetskog sustava u svezi s tranzitom, kapacitetom i drugim tehničkim pitanjima.

ZDRAVSTVO**Prijedlog mjera za suzbijanje korupcije**

Vežano uz zastupničko pitanje gospodina **Joze Radoša (HSL)** o **korupciji u zdravstvu** Ministarstvo zdravstva odgovorilo je da je zdravstvena inspekcija Ministarstva zdravstva kontinuirano primala zapravo mali broj prijava građana vezano za korupciju. Podnesene prijave uglavnom su se odnosile na zahtjeve liječnika za davanje određenih koristi za obavljanje radnji liječenja koje bi u granicama svoje ovlasti i inače trebao obavljati. Kako je većina zaprimljenih prijava nepotpuna, od podnositelja prijave se traže konkretni podaci (npr. o osobi koja se prijavljuje, o samom djelu koje joj se stavlja na teret i sl.). Međutim, po zahtjevu ovog ministarstva da mu se dostave detaljniji podaci podnositelji prijave nisu postupali pa se smatralo da su odustali od istih.

U slučaju uredno sastavljenih prijava, zdravstvena inspekcija traži pismeno očitovanje ravnatelja zdravstvene ustanove i liječnika protiv kojeg je prijava podnesena, te se svi dostavljeni dokazni materijali uredno proslijeđuju Državnom odvjetništvu.

Sa ciljem eliminiranja takvih pojava u sustavu zdravstva u tijeku je izrada prijedloga mjera za suzbijanje korupcije u zdravstvu, za čije potrebe surađujemo s Pravnom fakultetom Sveučilišta u Zagrebu i međunarodno poznatom nevladinom drugom Transparency International.

Zajednički naponi u reformi zdravstva

Odgovor na zastupničko pitanje **Kar-mele Caparin, dr.med. (HDZ)**, o **zahtjevima Hrvatskog liječničkog sindikata iskazanih tijekom štrajka, kao i o osnovama za uvođenje radne obveze, Ministarstvo zdravstva dalo je slijedeći odgovor:**

”Ministarstvo zdravstva smatra da je liječnička profesija odgovorna i društveno značajna djelatnost koja zaslužuje primjereni profesionalni i društveni status. Ministarstvo također ne osporava značajan doprinos liječnika prilikom njihovog

sudjelovanja u Domovinskom ratu, te prihvaća stav Hrvatskog liječničkog sindikata da postojeći status liječnika nije uređen na zadovoljavajući način. Zbog toga je Ministarstvo zdravstva spremno u suradnji s Hrvatskim liječničkim zborom, Hrvatskom liječničkom komorom i Hrvatskim liječničkim sindikatom unaprijediti status liječnika kroz donošenje Zakona o liječnicima, zaključivanjem granskog kolektivnog ugovora, revidiranjem Uredbe o nazivima radnih mjesta i koeficijentima složenosti poslova u javnim službama, a po potrebi i dodatnim sporazumima.

Hrvatski liječnički sindikat jedan je od četiri sindikata u Pregovaračkom odboru sindikata za sklapanje Kolektivnog ugovora za djelatnost zdravstva i zdravstvenog osiguranja. Prijedlog Kolektivnog ugovora povodom kojeg je Vlada Republike Hrvatske dala ovlaštenje za potpisivanje ministru zdravstva, sadrži sve zahtjeve Hrvatskog liječničkog sindikata koji su iskazani tijekom štrajka u pogledu tzv. stečenih prava, odnosno prava koja su ostvarivali zdravstveni djelatnici prema prijašnjem Kolektivnom ugovoru za djelatnost zdravstva i zdravstvenog osiguranja iz 1997. godine.

Naprotiv, Ministarstvo zdravstva je i samo predložilo neka rješenja kako bi se osigurao bolji položaj liječnika:

- Osiguranje obavljanja pripravničkog staža u roku od 4-6 mjeseci nakon završenog studija;
- Pravo svim liječnicima na dopunski rad sukladno zakonu;
- Osiguranje sredstava za edukaciju
- Sudjelovanje u dobiti na temelju ostvarenih prihoda na tržištu, od obavljanja djelatnosti ustanove

Prema tome, smatramo da je Prijedlogom Kolektivnog ugovora za djelatnost zdravstva i zdravstvenog osiguranja ugrađeno ne samo ono što je traženo već i više, te nema potrebe za sklapanjem još i dodatnog kolektivnog ugovora za pojedine struke unutar djelatnosti zdravstva. U okviru Kolektivnog ugovora za djelatnost zdravstva i zdravstvenog osiguranja moguće je dogovoriti prava i utvrditi obveze koje se tiču svih zaposlenika u sustavu zdravstva, ali i sve specifičnosti koje se, ako postoje, odnose samo na liječničku struku. Potrebno ih je samo odrediti i u kolektivni ugovor navesti kao takve.

Jedini zahtjev Hrvatskog liječničkog sindikata koji nije prihvaćen je povećanje plaće od 45% ili pravo na stalni dodatak na plaću od 2.000,00 kn svakom liječniku, što predstavlja linearno i jednako povećanje svima bez obzira na uvjete rada.

Djelatnost zdravstva je jedna od javnih službi. Može se razmatrati o tome da li je zbog nekih specifičnosti zdravstva to opravdano ili ne, ali sve dok je situacija postojeća, plaće službenika i namještenika u javnim službama određuju se sukladno Zakonu o plaćama u javnim službama, a koeficijent složenosti za obračun plaće uređen je uredbom Vlade. Traženo povećanje u bilo kakvom obliku doista bi poremetilo cijeli postojeći sustav plaća u javnom sektoru i s toga je neodrživo u ovom trenutku.

Međutim, Ministarstvo zdravstva je izradilo prijedlog Uredbe o dodacima na plaće za pojedine poslove zaposlenih u zdravstvu objavljene u ”Narodnim novinama” broj. 20/2003., a kojom je utvrđeno pravo na dodatak na plaću u rasponu od 6 do 20% čime se ostvarilo prosječno povećanje plaće liječnika u iznosu od 10%.

Ministarstvo je nadalje, Hrvatskom liječničkom sindikatu predložilo i analiziranje i revidiranje Uredbe o nazivima radnih mjesta i koeficijentima složenosti poslova u javnim službama u dijelu koji se odnosi na pojedina radna mjesta zdravstvenih djelatnika visoke stručne spreme. Analizi bi se pristupilo odmah još tijekom mjeseca veljače, a prijedlog izmjena i dopuna Uredbe uputio bi se Vladi Republike Hrvatske nakon njezina završetka, najkasnije do rujna 2003. godine kako bi se na vrijeme mogla pronaći sredstva u Državnom proračunu prilikom njegovog rebalansa, te kako bi se na taj način moglo utjecati da se obave određene promjene i u tom pogledu.

Što se tiče radne obveze, napominjemo da je uz pravo na štrajk, također jedno od ustavom zagarantiranih prava, sukladno odredbi članka 58., i pravo svakog građanina na zdravstvenu zaštitu u skladu sa zakonom.

Odredbom članka 26. Zakona o zdravstvenoj zaštiti određeno je da svaki građanin ima pravo na jednakost u cjelokupnom tretmanu prilikom ostvarivanja zdravstvene zaštite, na zdravstvenu uslu-

gu standardizirane kakvoće i jednakog sadržaja kao i pravo na naknadu štete koja mu je nanesena pružanjem neodgovarajuće zdravstvene usluge, te hitnu pomoć i neodgodivu medicinsku pomoć u trenutku kada mu je ona potrebna.

Vlada Republike Hrvatske donijela je svoju Odluku o uvođenju radne obveze nakon dugotrajnih i svakodnevnih razgovora sa Štrajkaškim odborom HLS-a. te nakon sastanka s predsjednikom Vlade Republike Hrvatske koji su održani radi pronalaženja zajedničkog rješenja nastalog spora mirnim putem, u vrijeme kada se zdravstvena zaštita obavljala prema slobodnoj procjeni liječnika o tome da li je neki slučaj hitan ili ne, kada se pacijentima odgađaju već mjesecima unaprijed naručeni operativni zahvati, uslijed mnogobrojnih primjedbi i žalbi građana, posebice umirovljenika i invalida, o ne pruženoj ili neadekvatno pruženoj traženoj zdravstvenoj zaštiti, iz osnovnog razloga da svima omogućiti Ustavom zajamčeno pravo na redovitu, jednaku i sveobuhvatnu zdravstvenu zaštitu.

Ministarstvo zdravstva zastupa stajalište da građani Republike Hrvatske zaslužuju bolju, dostupniju i efikasniju zdravstvenu zaštitu i to pokušava postići kroz reformu sustava zdravstva. Zajednički naponi svih sudionika za ostvarivanjem navedenog cilja trebaju biti u službi hrvatskih građana, a posebno bolesnika, jer samo njihovo zadovoljstvo, te poboljšanje zdravstvenih pokazatelja mogu postati opravdanje za dodatna ulaganja u zdravstvo, a na toj osnovi i poboljšanje materijalnog i statusnog položaja hrvatskih liječnika, stoji u odgovoru.

KONCESIJE

Nema tajnovitosti u projektu prenamjene putničkih u teretne zrakoplove

Na zastupničko pitanje **Jadranke Katarinčić-Skrlić (HLS)** u vezi s **poslovanjem Istarske razvojne agencije** — odgovorila je Vlada Republike Hrvatske:

”Vlada Republike Hrvatske nije bila involvirana oko preliminarnih pregovora koje je Istarska razvojna agencija (IDA)

provodila s izraelskom kompanijom za prenamjenu putničkih zrakoplova u teretne u Puli, niti ima bilo kakve spoznaje da se radi o kompaniji koja se bavi proizvodnjom oružja koje je korišteno u ratu na Kosovu, Afganistanu i iračkom ratu.

Nadalje, Vlada Republike Hrvatske nije donijela nikakvu odluku o davanju koncesije Istarskoj razvojnoj agenciji (IDA) unutar Zračne luke Pula, odnosno koncesije za osnivanje slobodne zone o osiguranju zemljišta u neposrednoj blizini, a koje bi se nalazilo u vlasništvu Republike Hrvatske.

IDA u ovome trenutku izrađuje elaborat o potrebnom zemljištu i razmatra, u suradnji s nadležnim državnim tijelima, tri varijante za moguću lokaciju buduće slobodne zone u pulskoj zračnoj luci, ukupne površine od cca 25 ha.

Potrebno je naglasiti da se u pulskoj zračnoj luci namjerava izgraditi isključivo civilni avioprogram visoke tehnologije, što je od iznimne vrijednosti za tehnološki razvoj Istarske županije.

Prema prikupljenim informacijama, Istarska razvojna agencija (IDA), uz potporu Poglavarstva Istarske županije, već godinu dana aktivno radi na realizaciji projekta izgradnje tvornice za prenamjenu putničkih zrakoplova u teretne u pulskoj zračnoj luci, o čemu su informirana i nadležna državna tijela i javnost putem medija, a o čemu svjedoče niz napisa u dnevnim i tjednim tiskovinama, pa se nikako ne može govoriti o ”tajnovitosti posla”.

Po realizaciji projekta, kao nositelji eventualne izgradnje spominju se izraelske tvrtke: Solel Boneh International, Efgad International i IAI-Israeli Aircraft Industries, odnosno njena divizija Bedek Aviation, koja daje know-how za prenamjenu zrakoplova. Inače IAI je poznata svjetska tvrtka koja opslužuje i vojnu industriju, no nema spoznaje da se proizvodi IAI-a koriste u ratnim sukobima.

Inače koncesiju za Slobodnu zonu luke Pula dobila je, Odlukom Vlade Republike Hrvatske, 11. ožujka 1999. godine, Lučka uprava Pule na razdoblje od 25 godina - stoji u odgovoru.

LOKALNA SAMOUPRAVA

Nadzor nad zakonitošću rada Općinskog vijeća Općine Udbina

Zastupnica **Zdenka Babić-Petričević (HDZ)** postavila je zastupničko pitanje koje se odnosi na **djelokrug Ministarstva pravosuđa, uprave i lokalne samouprave, u pogledu poduzimanja radnji u svezi s provedbom nadzora nad radom tijela Općine Udbina.**

Ministarstvo pravosuđa, uprave i lokalne samouprave odgovorilo je da je u predmetu Općine Udbina povodom predstavke skupine vijećnika Općinskog vijeća Općine Udbina, sukladno članku 78. stavci 1. i 2. Zakona o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samouprave provelo nadzor nad zakonitošću rada i akata na spornoj 11. sjednici Općinskog vijeća Općine Udbina održanoj 19. prosinca 2002. godine.

Slijedom toga, u postupku nadzora Odlukom Ministarstva pravosuđa, uprave i lokalne samouprave od 12. veljače 2003. godine poništena je 11. sjednica Općinskog vijeća Općine Udbina održana 19. prosinca 2002. godine a odluke donesene na predmetnoj sjednici oglasene su ništavim. Naime, prilikom sazivanja i održavanja 11. sjednice 19. prosinca, došlo je do kršenja zakonskih i poslovnih odredaba Općine Udbina, čime svim vijećnicima Općinskog vijeća nije ostvareno njihovo osnovno vijećničko pravo prisutnosti sjednicama i sudjelovanja u radu predstavničkog tijela.

Kako je na spornoj 11. sjednici Općinskog vijeća donesena i odluka o usvajanju općinskog proračuna za 2003. godinu, koja je slijedom navedenog oglasena ništavnom, na temelju toga stekli su se sukladno članku 84. stavku 1. točki 7. Zakona o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi propisani uvjeti za raspuštanje predstavničkog tijela Općine.

Ministarstvo je poduzelo i daljnje radnje koje prethode podnošenju prijedloga za raspuštanje Općinskog vijeća na temelju članka 84. Zakona. U tom smislu zatraženi su od političkih stranaka i nezavisnih lista koje participiraju u radu Općinskog vijeća prijedlozi kandidata za povjerenika Vlade Republike Hrvatske u Općini Udbina (rok

za dostavu prijedloga bio je 28. veljače 2003.). 3. ožujka 2003. godine, upućen je Vladi RH prijedlog za raspuštanje Općinskog vijeća Općine Udbina i imenovanje povjerenika u Općini Udbina.

Nakon toga, dopisom predsjednika Općinskog vijeća Općine Udbina od 3. ožujka 2003. godine, ovo Ministarstvo obaviješteno je da je istoga dana održana sjednica Općinskog vijeća Općine Udbina na kojoj je donijet proračun za 2003. godinu.

Uvidom u zapisnik s predmetne sjednice i dostavljenu dokumentaciju, utvrđeno je da je predmetnu sjednicu sazvao predsjednik Vijeća, da je poziv za sjednicu upućen svim članovima Općinskog vijeća (dokaz - dostavnice) te da je proračun Općine Udbina za 2003. godinu donesen sukladno članku 36. Zakona o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi, propisanom većinom glasova.

Slijedom iznijetog, donošenjem proračuna Općine Udbina za 2003. godinu otklonjeni su razlozi za raspuštanje pred-

stavničkog tijela, odnosno Općinskog vijeća Općine Udbina iz članka 84. stavka 1. točke 7. Zakona o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi te bi ono moglo dalje nastaviti djelovati u skladu sa Zakonom.

Naime, sukladno članku 85. stavku 1. Zakona o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi, rješenje Vlade RH o raspuštanju predstavničkog tijela je konačno i stupa na snagu danom objave u "Narodnim novinama" te je u konkretnom slučaju Općine Udbina poduzetim radnjama, odnosno donošenjem proračuna razlog za raspuštanje predstavničkog tijela otklonjen prije donošenja i stupanja na snagu rješenja o raspuštanju predstavničkog tijela.

S obzirom na prethodno navedeno, Ministarstvo pravosuđa, uprave i lokalne samouprave je dopisom od 6. ožujka 2003. godine, povuklo svoj prijedlog za raspuštanje Općinskog vijeća Općine Udbina i imenovanje povjerenika Vlade Republike Hrvatske u Općini Udbina te predložio Vladi RH obustavu postupka - stoji u odgovoru.

M.M.

**izvješća
HRVATSKOGA
SABORA**

GLAVNI I ODGOVORNI UREDNIK:
dr. Željko Sabol

OSNIVAČ I IZDAVAČ: Hrvatski sabor, 10000 Zagreb, Trg sv. Marka 6
REDAKCIJA: Mirjana Kozar, Marija Krakić (zamjenica glavnog i odgovornog urednika), Đurđa Krmpotić, Marta Micek, Jasna Rodić, Mario Selnik, Jasenka Šarlija, Sanja Šurina i Vjekoslav Žugaj

GRAFIČKI UREDNIK: Branislav Tanasijin

RAČUNALNA OBRADA: Ivo Rađa

TAJNICA REDAKCIJE: Božica Šolić

ADRESA REDAKCIJE: 10000 Zagreb, Trg sv. Marka 6,

tel: 01/4569-722

fax: 01/6303-018

Web: www.sabor.hr

E-mail: sabor@sabor.hr

POŠTARINA: plaćena u pošti 10000 Zagreb

PRETPLATA NA ŽIRO-RAČUN BR: 2390001-1100016162

Hrvatski sabor, 10000 Zagreb, Trg sv. Marka 6

TISAK: Tiskara Hrvatskoga sabora